WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

*

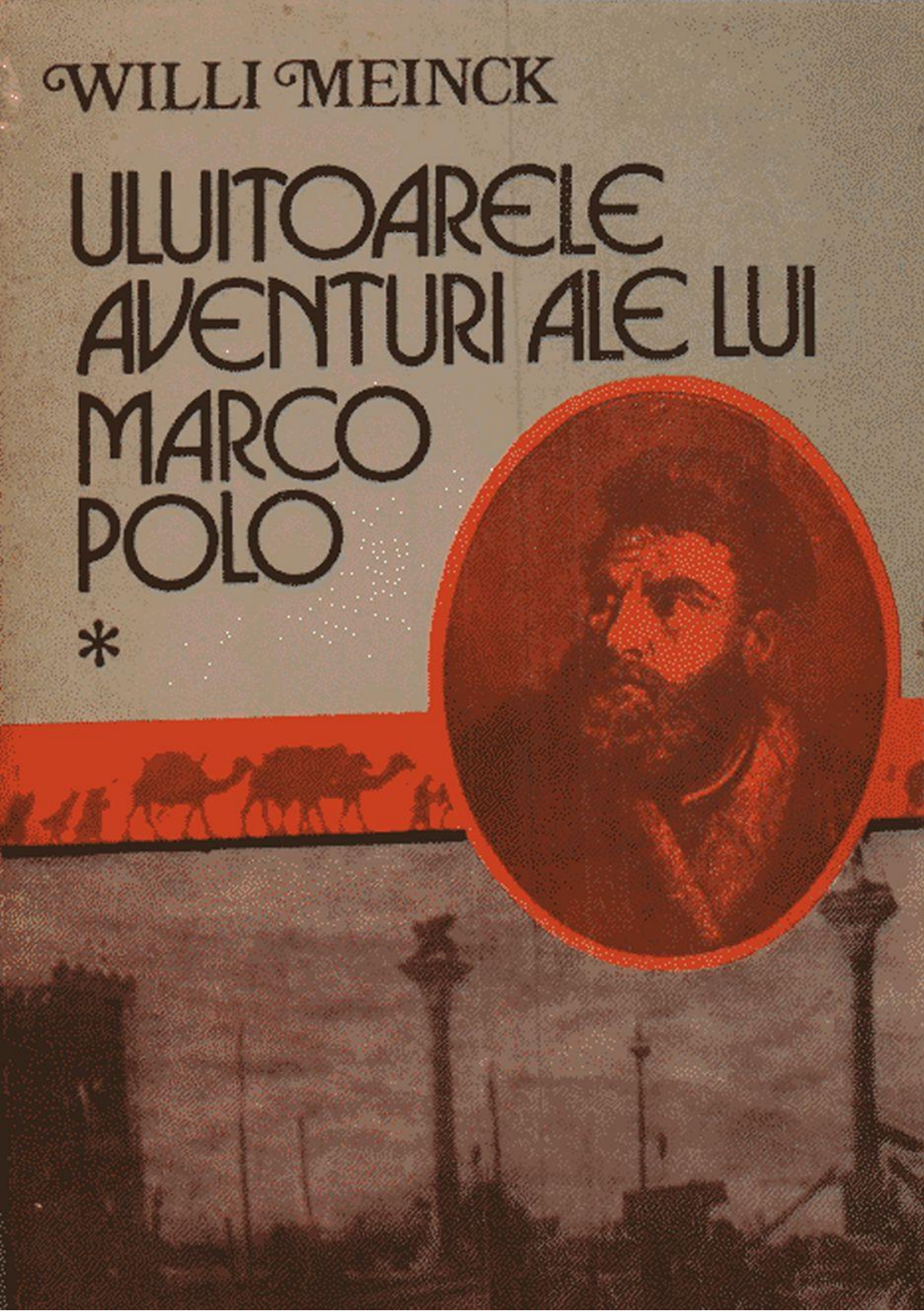

WILLI MEINCK

ULUITOARELE AVENTURI ALE LUI MARCO POLO

*

GIOVANNI CÂNTĂ

Vara anului 1268 era fierbinte, doar vântul care venea dinspre mare şi adia blând peste lagună, aducea puțină răcoare. Apa din jurul Insulei Murano, lua culorile cerului ş le reflecta din nou. Giovanni, băiatul de 13 ani al constructorului pietrar Ernesto, şedea pe treptele ruinatei vile romane şi se uita după corabia care se apropia abia vizibil de portul San-Nicolo, cu cenuşiile-i pânze spânzurând dezumflate.

Vila, cu trepte de piatră şi coloane de marmoră şi-o zidise cu secole în urmă un bogătaş roman. Era un ultim vestigiu al recii splendori a imperiului roman, care o dală stăpânise o lume, ce se întindea de pe coastele de nord ale continentului negru, ajungând până în Asia Mică. Nu peste multă vreme vor veni hamali şi pietrari să strângă marmora scumpă şi cărămizile, pentru noi clădiri pe apele şi canalele Veneției.

Giovanni se ridică. Se culcă iar în umbra smochinului din apropiere şi ascultă cântecul păsărilor. În asemenea clipe visa şi-şi uita trainica durere, durerea că se născuse cocoşat. I se părea

că aude murmurul mării pe plaja de la Lido. Cerul şi întinsa, nemişcata lagună erau pline de un clinchet uşor pe care-l prindea numai urechea lui Giovanni. Strigătele catârgiilor nu-l deranjau.

În ce-l priveşte pe Giovanni, natura săvârşise o mică minune. Avea păr negru şi ochi albaştri luminoşi în care lucea durere şi nostalgie. Dar cel mai frumos lucru la el era vocea. Când cânta Giovanni, conversațiile zgomotoase ale marinarilor şi sticlarilor, ale hamalilor şi muncitorilor de la arsenal ale frânghierilor şi constructorilor de corăbii, umilele şi insistentele rugăminți ale cerşetorilor, amuțeau. Țăranii şi catârgii care se aflau atunci în apropiere stăteau pe loc şi ascultau, pentru că se părea că şi vântul ar fi adiat mai blând peste lagună.

Dar Giovanni care iubea tot ce e frumos era adesea trist. Mai ales când o vedea pe Giannina, fata vecinului.

Acum zăcea în iarbă şi nu ştia dacă ar trebui să fie trist sau vesel. Îngâna pentru el un cântec pe care îl auzise adesea în cârciuma „La Malvagia”:

„O Therezina! Măicuța ta te-ntreabă.
Ce te întreabă mam', Oh Therezina?
Ar vrea să te dăruiască unui castelan
Ce-n fiecare zi te-ar dărui cu raci.
Dar tu nu-l vrei pe el, oh Therezina
Căci nu vrei să mănânci doar raci în fiecare zi”.

Bărcile late şi joase ale pescarilor se odihneau pe lagună. Dinspre San Michele se apropia o barcă cu vâsle: Tânărul de la proră arătă spre coloanele de marmoră ale vilei. Venea Marco Polo prietenul lui Giovanni.

„Hei, Giovanni!” strigă el peste apă, „eşti aici Giovanni?”

Giovanni zâmbi şi îşi lipi trupul de pământ. Marco sări din barcă pe treptele de piatră şi zise către servitor, uitându-se iscoditor în toate direcțiile: „Vino să mă iei după masă Paolo, dar nimănui niciun cuvânt, auzi? Mama nu trebuie să ştie”.

„Da, stăpâne!”

Vâslaşul se îndepărtă.

„Giovanni, dar unde eşti?”

Atunci prietenul nu mai putu să tacă.

„Sunt aici Marco!” Se salutară ca şi când nu s-ar fi văzut de ani de zile. Cu toate acestea Marco îl vizita în fiecare săptămână. De fapt în ziua aceea trebuia să meargă la fratele Lorenzo, care-l instruia în scris, citit, aritmetică şi religie. Dar o dată şi o dată tot trebuia să ajungă şi la Murano, la Giovanni şi la Giannina!

Se cunoscuseră cu doi ani înainte la sărbătoarea Pescarilor, Giovanni cântase un vechi cântec popular italian şi Marco, fiul unui distins patrician şi mare negustor căpătă încuviințarea mamei sale să invite în casa ei pe copilul cu voce de înger.

Aşa a început prietenia între Marco şi Giovanni,

fiul constructorului pietrar Ernesto. Mama lui Marco nu era tocmai de acord cu desele întâlniri ale prietenilor. Dar grija ei pentru soțul său. Care acum treisprezece ani, împreună cu fratele său, Maffio, plecaseră într-o îndepărtată şi aventuroasă călătorie şi de-atunci nu mai dăduseră niciun semn de viață, o obosise şi o făcuse indiferentă. Nu-l mai supraveghea atât de sever, şi Marco găsea mai des ocazii să-i viziteze pe Giovanni şi Giannina. Îl ajuta Paolo, un servitor al casei.

Marco era mai înalt decât Giovanni şi avea o statură frumoasă. Fruntea îi trăda setea de aventură, când era enervat ochii îi scânteiau şi bărbia i se împingea înainte gata de atac Uneori era arogant şi voia cu orice preț să-şi impună voința chiar şi atunci când ceea ce voia era nesăbuit. Nu se lăsa uşor de ceva (o acțiune) ce şi-a băgat în cap. Dar când era la Giovanni firea lui încăpățânată se îmblânzea şi asculta la cele ce i le spunea Giovanni.

Giovanni şi Marco şezură o vreme unul lângă altul şi se uitară la apa care acum, sub atingerea unei brize uşoare, respira ca o ființă vie.

„Am fost în Piazzetta înainte să vin la tine”, zise Maree „şi am ascultat pe un povestitor de basme. Era zdrențăros ca un cerşetor şi desculț. Dar ştia să povestească ca un rege”.

Giovanni îşi coborî ochii şi se privi. Povestitorul de basme din Piazzetta fusese desculț? Se uită la prietenul său, care purta haine dintr-un postav

florentin şi pantofi cu catarame, apoi din nou îşi coborî privirea asupra lui însuşi. Purta o cămaşă şi un pantalon grosolan. Şi era desculț ca şi povestitorul din Piazzetta!

„Ce s-a întâmplat Giovanni? Întrebă Marco, care văzu ochii luminoşi ai prietenului îndreptați asupra lui.

„Nimic", răspunse Giovanni. „Florile înfloresc. Uite! Galbene, roşii şi albe. Şi acolo departe corabia, nu poți să-i mai vezi acum decât catargele!"

„Merge la Bizanț. Sigur că merge la Bizanț", zise Marco gânditor. Numele acestui oraş, capitala imperiului roman de răsărit, exercita asupra lui o atracție ciudată. Bizanțul era poarta spre lumea de basm a răsăritului în care domneau puternicii împărați ai Mongolilor. Spre Bizanț plecaseră în 1250 tatăl său Nicolo Polo şi unchiul Maffio Polo, şi cinci ani mai târziu, după cum povestea un prieten al casei, plecaseră într-o fantastică călătorie spre imperiul mongol. Când numele acestui oraş era amintit, mama îşi apleca lin capul, ca să-şi ascundă lacrimile din ochi.

Marco îşi iubea mama cu o sfioasă adorație. Pentru el era cea mai frumoasă femeie din Veneția. O dată i-a spus că o să plece pe mare cu o corabie la Bizanț şi de acolo mai departe spre răsărit ca să-şi caute tatăl şi unchiul şi să cunoască misterioasele țări de unde se aducea la Veneția mătasea, pietrele prețioase, minunat coloratele

covoare, scumpele mirodenii şi alte multe şi felurite mărfuri. Dar mama s-a supărat şi i-a poruncit ca trei zile să nu mai iasă din casă. Maria, servitoarea, i-a spus că mama a plâns toată ziua. Şi de-atunci Marco nu i-a mai vorbit despre gândurile lui aventuroase.

Dar când era la Giovanni putea să vorbească despre nostalgia lui după îndepărtatele țări. Cum ar şi fi fost posibil să trăieşti în Veneția, în acest oraş al lagunelor unde se întâlneau negustori şi corăbieri din toate părțile lumii fără să fii cuprins de acest dor înfocat, după călătorii lungi şi afaceri bănoase.

„La ce te gândeşti iarăşi?" îşi întrebă Giovanni prietenul.

„La ceea ce am auzit în Piazzetta. O să-ți povestesc mai târziu. O poveste despre un diamant care-i aşa de mare, cât un ou de porumbel. Hai, vino Giovanni, să mergem la heleşteul lui Messer Celsi".

Țăranii munceau pe ogoare. Un senator trecu în goană călare pe un cal negru pe lângă ei, salutat respectuos de cei doi băieți.

„Iia, iiiia" îşi mâna un catârgiu animalele încărcate înalt cu sarcini de fân, şi care-şi vedeau tihnit de drum.

Cei doi băieți trecură pe lângă o colibă de sticlar, din hornul căreia ieşea un nor de fum negru ce se înălța spre cerul luminos de vară. Uşa de lemn era deschisă larg. Sticlarii vlăguiți de căldura

arzătoare a cuptoarelor, luceau goi până la brâu.

În apropierea mănăstirii de maici care se afla pe cealaltă parte a insulei imediat lângă apă, o întâlniră pe Giannina. Ştia că astăzi Marco vine la Murano şi că vor merge cu Giovanni la heleşteu. Pentru acest motiv îi aştepta aici, dar se prefăcea ca şi când ar fi ajuns aici din întâmplare.

„Ah, voi sunteți?" zise ea. „Aproape aş fi trecut pe lângă voi, fără să vă văd. Bună ziua Messer Marco, bună ziua Messer Giovanni". Se înclină, îndepărtându-şi brațele ca o doamnă de la curtea regelui Franței. „Este pentru mine o mare cinste, să vă pot saluta, prea nobili domni". Salutul ăsta îl învățase de la mama ei, care lucra în bucătăria mănăstirii de călugărițe şi care adesea trebuia să transmită în oraş mesagii secrete orale sau scrise – ale călugărițelor.

„Din nou arăți foarte bine Messer Marco", zise şi se rezemă de tulpina unui chiparos întunecat şi subțire.

„Trebuie tu mereu să glumeşti", zise Giovanni stingherit.

„Dă-i pace, Giovanni. O să-şi vină în curând în fire". Fruntea lui Marco se încreți a supărare.

Atunci fetița şterse cu o cascadă de râs luminos proasta dispoziție şi începu să danseze zburdalnic în jurul băieților." Luați-mă cu voi" strigă. „Dacă diseară mă ajutați să car apă de la cisternă, pot veni şi eu".

„Bine, bine!" mormăi Marco mulțumit. „Vino cu

noi, am de povestit o poveste frumoasă”.

„Şi Giovanni o să cânte”, zise Giannina şi-şi puse braţul în jurul umerilor prietenului. „Nu-i aşa Giovanni? O să cânţi?” Şi-l privi rugător.

Giovanni aprobă din cap, de pe obrazul lui dispăruse orice supărare. Mergea desculţă pe lângă prietenul său, cărarea plină de praf urca uşor şi ducea la un pod, construit din bârne necioplite şi care se întindea peste un canal îngust, întărit pe dreapta şi pe stânga cu trunchiuri de copac şi împletituri de nuiele.

„Mergeţi înainte”, zise Marco. „Vin imediat după voi”. Se aşează, îşi scoase pantofii şi ciorapii, şi-i ascunse într-un tufiş. Apoi fugi, uşor de picior şi vesel peste pod, până când fu din nou lângă fetiţă şi Giovanni.

Mai demult ar fi fost periculos să te apropii prea mult de heleşteul care aparţinea bogatului ţăran Celsi. Doi paznici înarmaţi cu ciomege groase băgau de seamă ca nimeni să nu pescuiască sau să se vânture pe mal. Însă marele sfat al Veneţiei a dat o ordonanţă ca toate heleşteele din oraşul insulelor să fie secate. La început Messer Celsi s-a împotrivit acestei ordonanţe. Într-o voluminoasă scrisoare a căutat să dovedească marelui sfat că heleşteul aparţine deja din vechime ca drept de privilegiu familiei sale şi că Sfatul oraşului nu are niciun drept să-i ia proprietatea. Dar Proveditorii circumscripţiei sale l-au ameninţat cu o mare amendă, dacă nu se supune ordinului Cârmuirii.

Aşa că lui Messer Celsi nu i-a rămas nimic altceva mai bun de făcut decât să cedeze.

De atunci nu mai existau paznici. O porțiune a lacului era deja umplută, dar încă mai strălucea o pânză de apă ovală, cu marginile pline de stuf, care atrăgea copiii la joacă sau la pescuit. În orice caz, mulți peşti nu mai existau în heleşteu pentru că Messer Celsi a pus să fie pescuiți cu năvoade mari şi numai puțini peşti mari şi câțiva mai mici au scăpat din această expediție de pradă.

Lacul se întindea nemişcat în lumina soarelui care stătea sus – la amiază. Nimeni nu părea să fie în apropiere. Dar cine ar fi venit la ora asta într-un loc atât de singuratic? Sticlarii stăteau până seara târziu în fața cuptoarelor încinse, constructorii de corăbii aşezau cu pricepere bârne şi scânduri una lângă alta, țăranii şi zilierii munceau pe ogoare, zidarii şi pietrarii zideau palatele conților, prinților şi ale marilor comercianți bogați, iar cerşetorii scamatori şi micii negustoraşi se vânturau prin fața bisericilor şi prin piețele publice, sau umblau din casă în casă după diferitele lor treburi.

Ascunsă în stuf era barca, care înainte cu câteva săptămâni, jumătate plină cu apă, stătea lângă puntea stricată de lemn. Tatăl lui Giovanni, bunul Ernesto, cum îl numeau muncitorii, o reparase. El nu-i putea refuza nimic lui Giovanni. Cei doi băieți şi Giannina coborâră în fugă povârnişul nisipos, străbătură stuful înalt, până la piept, ajunseră la

barcă şi se urcară în ea.

Giovanni se aşeză pe bancheta de la cârmă. Giannina şi Marco se aşezară jos pe scânduri în mijlocul bărcii. Totul era aşa de ciudat, de tăcut, încât ți se părea că în orice clipă s-ar putea întâmpla ceva deosebit. Frunzele celor doi mesteceni, de pe malul povârnit, tremurau, o familie de rațe sălbatice se strecura prin stuf şi ici şi colo, cădea ceva cu zgomot în apă, ca şi când ar fi fost pietre. „Broaşte", zise Marco.

Giovanni se aşezase aşa, ca Giannina să nu-i poată vedea spatele. Suferea pentru infirmitatea lui, întotdeauna când fetița era în apropiere. Îi venea uneori să creadă că un spirit rău l-a vrăjit, şi aibă cocoaşe. Odată, în disperarea lui s-a dus la bătrânul Francesco, despre care se vorbea, că poate să prepare din plante băuturi vrăjite. Şi l-a rugat să-i dea ceva ca să scape de ea. Francesco însă n-a putut să-l ajute. „Nu te necăjit pentru asta, fiul meu, i-a zis. Tu ai nişte brațe puternice şi un torace ca de atlet grec. Ce importanță mai are ghemul de cocoaşe? Dumnezeu ți-a dat ochi buni şi o voce splendidă. Du-te. Băiatul meu, şi nu mai fi trist". Vorbele astea şi le-a repetat Giovanni de mii de ori, dar durerea din el nu voia să dispară.

Giannina citea gândurile prietenului în frumoasele trăsături ale chipului său. Şi ea ar fi vrut să-l vadă vesel. Dar nu era uşor să găseşti cuvintele potrivite. Aşa că ea începu să spună tot ce-i venea în minte: „Ascultați cum cântă păsările!

Acolo pe cer un nor alb! Ca o corabie! Un rac! Uite Giovanni un rac!" În fiece clipă descoperea ceva nou.

Obrazul lui Giovanni se lumină.

Ea spune toate lucrurile astea numai ca să-l înveselească pe Giovanni, gândi Marco.

„Să vă povestesc acum basmul cu piatra prețioasă?" întrebă el tare. „Sau mai întâi vâslim?"

„În stuf e mai răcoare. Şi nimeni nu poate să ne descopere. Povesteşte Marco", se rugă Giovanni. Îşi ridică genunchii, îi cuprinse cu brațele şi îşi înclină capul pe o parte, aşteptând.

Marco începu: „Am să vi-l povestesc aşa cum l-am auzit în Piazzetta. Şi povestitorul s-a jurat că fiecare cuvânt i-adevărat. Aşadar ascultați: În Toulouse locuia un conte care avea o preafrumoasă fată. El trăia cu vecinul său Don Fernando. Conic de Barcelona, de mulți ani în duşmănie. Într-o zi însă, obosiți de necurmatul război care pustia pe rând ambele țări, au încheiat pace şi s-au întâlnit la un banchet unde s-au salutat cu multă cinste. Şi ca să întărească pacea, hotărâră să-l căsătorească pe fiul lui Don Fernando cu frumoasa Julia, fiica contelui de Toulouse. Numai că, contele de Toulouse promisese fiicei lui să-i aleagă un soț, numai cu învoirea ei. Dar nu-şi făcea griji, fiindcă tânărul avea un caracter nobil şi avea bunele maniere pe care le cerea politețea franceză. Părinții aranjară în aşa fel, ca cei doi să se întâlnească în Toulouse

în casa miresii. Chiar la prima întâlnire Julia şi tandrul se îndrăgostiră unul de altul. În ceea ce priveşte zestrea, părinții s-au înțeles curând. Tatăl Juliei o ținea gata în galbeni buni, pe care-i împrumutase bogatul conte de Provence asupra moşiilor din Arles şi Tarascon.

Dar frumoasa Julia avea un diamant de o deosebită valoare. Era aşa de mare cât un ou de porumbel şi strălucea în lumina soarelui încât îți lua ochii. Strălucea ca un mic soare şi scălda împrejurimea într-o lumină sclipitoare. Acest diamant pe care voia să-l poarte la nunta ei din Barcelona, i-l încredință Iulia logodnicului ei, ca să-l ducă nevătămat acasă la el – în Barcelona.

Tânărul, după un drăgăstos rămas bun, plecă fericit, însoțit de escorta lui, călare, spre coastă, unde o corabie îl aştepta pentru a-şi putea continua călătoria. Dar o soartă potrivnică a vrut, ca în timpul drumului să fie atacați de către pirații normanzi care se aventuraseră până în apele Cataloniei şi după o scurtă, dar violentă luptă să fie învinşi. Cea mai mare parte a suitei tânărului conte căzu în luptă, el însă ca printr-o minune rămase nevătămat. Pirații prădară corabia şi duseră prizonierii, pentru care sperau să obțină un mare preț de răscumpărare, în ascunzătoarea lor din insula Madeira. Aşa căzu prețiosul diamant, pe care frumoasa Iulia vroia să-l poarte la nuntă, în mâinile piraților, şi n-a mai apărut nici până acum”.

Marco, care în timpul rit povestea se uitase peste apă, privi plin de aşteptare spre Giannina şi Giovanni.

„Şi ce s-a întâmplat cu tânărul?” întrebă Giannina. „Povesteşte mai departe!”

„Şi Julia, mireasa?”, adăugă Giovanni.

„Tânărul conte a fost eliberat după ce piraţii au primit marele preţ de răscumpărare. Dar Julia a fost aşa de supărată de pierderea preţiosului diamant, încât i-a făcut logodnicului ei amarnice reproşuri. Ea-i spuse că se va mărita numai atunci cu el când îi va regăsi diamantul”.

„Ce mireasă rea”, zise Giannina îngrozită. „M-aş fi măritat cu el chiar dacă ar fi fost sărac ca un cerşetor. El poate fi mulţumit că piraţii au furat diamantul. Cel puţin aşa a putut să cunoască caracterul slab al viitoarei lui soţii”.

Giovanni aprobă din cap, cuvintele Gianninei. Dar Marco continuă: „Povestitorul ne-a spus mai departe, că tânărul a rămas nemângâiat de vorbele Juliei, şi, de ani de zile, cu trei corăbii caută piraţii care i-au furat diamantul”.

„Îi un măgar”, zise Giannina şi-şi înălţă sprâncenele a dispreţ. „N-o să găsească niciodată diamantul”.

„Marea e largă”, socoti Giovanni. „Când stai pe plaja de la Lido şi priveşti spre mare, vezi numai apă şi cer. Şi marile corăbii par în depărtare minuscule punctişoare”.

„Eu cred că tânărul va găsi diamantul”, zise

Marco agitat. „Când vrei cu tot dinadinsul ceva, reuşeşti”.

Cei trei din barcă rămaseră încă un timp pe gânduri. Giannina socoti apoi, că ea-şi poate foarte bine imagina viața pe o corabie de pirați. N-ar avea nimic contra să ia parte la o expediție piraterească.

„Fetele n-au ce să caute acolo”, zise Marco.

„Aşa crezi tu? Căpitanul piraților n-are nicio mireasă?” întrebă Giannina mânios. „Dacă noi trei am fi pe o corabie de pirați eu aş fi mireasa lui Giovanni”. Marco era pe punctul să izbucnească în râs batjocoritor. Dar când văzu obrazul fericit al lui Giovanni se stăpâni.

Vâsliră mult pe apă şi rămaseră pe loc în mijlocul lacului. Marco savura liniştea naturii. Pe străzile Veneției, pe canale şi în piețe, pe cheiul unde ancorau corăbiile, era zgomotos şi tulburător, aşa încât zilele până la plecarea spre Murano treceau ca zborul grăbit ai unui. Stol de păsări. În Veneția inima lui era mereu răscolită. Aici, la prietenii lui, simțea cum nelinişştea interioară dispărea. Putea să le istorisească tot ce-l tulbura. Îl ascultau cu sufletul la gură, când le spunea că într-o zi o să plece peste mare cu o corabie ca să-şi caute, în țări îndepărtate, tatăl şi unchiul; şi ei credeau cu o credință neclintită că-şi va îndeplini planul. Credința asta îl ajuta să-şi înlăture unele îndoieli, care-l chinuiau. Da, aşa era. Aici în Murano nimănui nu-i dădea în gând

să-l închidă trei zile, când vorbea despre ideea lui preferată. Era acum de paisprezece ani, ştia să citească şi să scrie şi aflase de la fratele Lorenzo multe lucruri interesante despre oraşele şi ţările străine. Chiar şi din conversaţiile marilor negustori care călătoriseră departe, a corăbierilor şi a cavalerilor cruciaţi prinsese ici şi colo câteva vorbe, care-i lărgeau noţiunile despre îndepărtatele popoare.

„Marco, unde ai plecat iar cu gândurile?" strigă Giannina şi îl bătu prieteneşte pe umăr. „Alergi încă după diamant? Azi sunteţi muţi ca peştii. Haideţi să mergem la ţărm să prindem raci!"

„Giannina are dreptate", zise Giovanni. „Vâsleşte la ţărm, Marco".

Dar prinsul racilor nu reuşi. Degeaba răscoliră jur-împrejur prin apă, niciun rac nu apăru la vedere. Atunci cei doi băieţi se culcară pe mal la soare, iar Giannina o luă la picior să facă rost de mâncare. În curând se întoarse cu doi pepeni şi cu un colţuc de pâine albă. Marco îşi scoase pumnalul, pe care îl purta mereu cu el şi tăie fructele. Miezul galben şi zemos era dulce şi aromat.

După ce mâncară, duseră barca până în stuf şi plecară spre vila părăsită. Voiau să se aşeze pe treptele-i de piatră şi să aştepte sosirea lui Paolo. Marco îşi scoase pantofii şi ciorapii din ascunzătoarea de lângă podul de lemn şi le ducea la subţioară. Era plăcut să mergi desculţ pe

pământul încălzit de soare. Pe pajişte, la dreapta lângă potecă, păştea o turmă de vite: Aparținea lui Messer Celsi, care chiar şi fără heleşteu, era destul de bogat ca să-şi îmbrace cele două fete în brocat de mătase, ca doamnele patricienilor sau ale nobililor.

Laguna era încă tot nemişcată, doar ici şi colo îşi încrețea oglinda când o fugară pală de vânt adia deasupra-i. Soarele cobora domol şi liniştit spre apus. Cântecul păsărilor părea obosit, şi trandafirii sălbatici din spatele gardului îşi aplecau capetele.

Giovanni se aşezase pe pietre şi îngâna încet o melodie.

„Cântă Giovanni" – se rugă Giannina.

Şi Giovanni cântă vechiul cântec al celor doi pescari care plecaseră pe mare, se luptaseră cu valurile pentru viața lor, iar seara se întorseseră acasă cu o pradă bogată.

Vocea îi răsuna atât de strălucitor, luminoasă peste lagună, încât totul dispărea din jur. Melodia ajungea până la pescarii din larg. Ei uitau de năvoade şi-şi întorceau capetele spre cântăreț, care acum stătea în picioare pe treptele albe şi-şi ținea brațele întinse. Paolo care se apropia cu repezi lovituri de vâsle, lăsă vâslele sa cadă şi rămase pe loc, nemişcat pe lagună. Cerul şi apa înconjurau insula ca nişte ziduri de sticlă, care păreau că răsfrâng sunetele.

Giannina şedea la picioarele prietenului ei şi

privea fix în sus, spre e. Obrazul lui se schimbase, ochii îi străluceau mai luminoşi ca de obicei şi în jurul gurii şi al ochilor vedeai râsul mândru şi încăpățânat al pescarilor, care supuneau apele cu barca lor şi care-şi dezvăluiau puterea şi curajul în vuietul furtunii.

„Giovanni cântă". Încet de tot buzele Gianninei formară aceste cuvinte. Şi cântecul părea pentru ea ca un miracol.

Marco stătea lângă gardul din apropiere şi nu simțea mirosul amețitor al trandafirilor. Privea cum cădea umbra smochinului pe pietre, vedea pe Giannina şi Giovanni şi percepea coloanele de marmoră şi oglinda de argint a apei. Toate astea aparțineau melodiei şi cuvintelor pe care prietenul său le cânta în dialectul moale venețian. Marco simțea că-i cresc puterile. Era gata de orice eroism. Cântecul îi inspira gânduri îndrăznețe şi pline de curaj.

Când Giovanni sfârşi, o bună bucată de vreme nu scoaseră niciun cuvânt. Ascultau apa, pe care cântecul părea să mai răsune ca un ecou.

„Frumos ai cântat, Giovanni" zise apoi Giannina.

Paolo, servitorul lui Marco, îşi luă vâslele în mâini şi se îndreptă spre vilă. Pescarii erau din nou atenți la năvoadele lor, valuri mici scăldau trunchiurile de stejar ce erau bătuți pe fundul apei ca să indice drumul corăbiilor negustorilor.

Marco îşi puse ciorapii şi se încălță. Dădu mâna cu Giannina şi îşi îmbrățişă prietenul.

„Minunat ştii să cânți, Giovanni! În curând vin iarăşi!” Apoi sări sprinten în barcă. Paolo zâmbi prietenos copiilor şi împinse barca.

„Adio, Giannina! Adio, Giovanni” strigă Marco, şi multă vreme le făcu cu mâna.

Peste palatele, bisericile şi colibele din Veneția se vedea discul soarelui, albastrul luminos al aerului trecu într-un roz pal. Barca lui Marco dispăru în ceață văratică.

„Vino, Giannina”, zise Giovanni. „Îți ajut să cari apă!”

Întunericul nopții se întindea peste Veneția. Străzile şi canalele erau numai sărăcăcios iluminate de lămpi de petrol agățate la distanțe mari, unele ardeau numai în prima jumătate a nopții pentru că setoşi de câştig arendaşii petrolului îl economiseau. „Signori di notte” numiți de senat în fiecare Sestir şi care conduceau serviciul de poliție şi judecau hoțiile, spargerile şi crimele nocturne, pedepsiseră pe mai mulți arendaşi ai petrolului cu simțitoare amenzi în bani, deoarece ei, prin zgârcenia lor, periclitau siguranța politică.

Într-o noapte chiar un înalt demnitar dintre signori di notte, un judecător în materie de crimă, fusese atacat de o bandă de hoți. I-au furat mantaua purpurie şi punga cu bani, şi tocmai voiau să-i taie degetul ca să ajungă în posesia unui inel prețios, când, câțiva muncitori de la Arsenal săriră în ajutorul nobilului domn. Hoții dispărură

ca şi când i-ar fi înghiţit noaptea şi judecătorul scăpă numai cu spaima.

Pe vremea asta era periculos să treci pe străzile înguste şi nepavate. Cu deosebire întuneric era în Sestir di Castello în apropierea Arsenalului. Acesta era situat acolo, cu zidurile lui ca de cetate, înconjurat de jur-împrejur de apă. În aceste enorme clădiri erau adăpostite cele mai importante ateliere ale oraşului, în care mâinile îndemânatice ale meşterilor construiau corăbii şi le echipau de la cârmă până la catarg. Aici erau separate corăbiile avariate după luptele cu normanzii sau genovezii. Tot aici se găsea enormul depozit de arme al oraşului, aici erau adăpostite corăbii de comerţ, de război şi galere.

Către ora două din noapte, spre intrarea dinspre mare se apropia o barcă. Doi purtători de făclii, unul în partea din faţă şi celălalt la partea din spate a bărcii luminau apa întunecată. Patru soldaţi trăgeau la vâsle în tempo egal, fără prea mare grabă. În spatele lor stătea un tânăr ofiţer care se uita în sus spre cele două turnuri de pază, care flancau intrarea la dreapta şi la stânga. La apelul santinelelor ofiţerul dădu parola valabilă pentru noaptea aceasta, imediat apoi grila de apărare din stâlpi de stejar fu ridicată şi barca alunecă fără zgomot înăuntru.

Petro Bocco unul din cei şase Patroni dell'Arsenale, care erau supraveghetorii întregii administraţii a locului, nu adormise încă. Fruntea

îi era brăzdată de gândurile care îl chinuiau în aceste nopți când ea Patrone di Guardia dormea într-o cameră de gardă specială.

Când auzi afară paşi se sculă în picioare, îşi aranjă vesta roşie şi-şi aruncă pe deasupra haina violetă. După ce tânărul ofițer intră, Pietro Bocco raportă că în incinta arsenalului totul este în ordine. Expresia lui Pietro se schimbase instantaneu. Nici urmă de proastă dispoziție nu se putea observa pe fața lui. Stătu de vorbă cu ofițerul ca şi cu un om care tocmai i-ar fi adus o veste bună. Pietro Bocco ştia să-şi ascundă gândurile. Numai ochii cenuşii îşi păstrară în timpul conversației strălucirea lor rece.

După câteva minute, ofițerul mulțumit că nu se ivise niciun incident părăsi mulțumit camera de gardă şi se îndreptă spre barca care-l aştepta.

Santinela de pe turnul din centru, care ştia în mod precis că ofițerul e în arsenal, strigă santinele de pe celelalte turnuri, pe nume: „Dimitro!” „Ernesto!” „Benedetto!” „Danielo!” răsună prin noapte. Şi de fiecare dată, cel strigat răspunse cu un puternic” Da”, ca semn că nu doarme.

Zăbrelele de stejar fură ridicate şi barca cu făclierii înarmați ieşi din nou în noapte.

Pietro Bocco se aşează în scaunul bogat împodobit cu sculpturi în lemn, îşi răzimă brațele pe masă şi privi fix în lumina tulbure a lămpii. Aşa se petrecea în fiecare noapte. Auzea strigătele santinelelor şi îşi închipuia mersul patrulei în

jurul zidurilor groase ale arsenalului. Erau gânduri ce se aflau la periferia conştientului. De fapt se învârteau numai în jurul unui singur gând principal şi se furişau mereu mai aproape de el, ca degetele unui hoț.

Aşa era în fiecare noapte, dar în expresia obrazului său, era ceva, care-ți spunea că astăzi o să se ia decizia. De unde însă apăru oboseala bruscă pe obrazul său tras, care părea şi mai slăbit, din cauza bărbuței cărunte? Erau de vină gândurile şi luptele interioare ce durau de nopți întregi? Sau prindea putere pentru acțiunile ce avea să le întreprindă în curând? Pietro Bocco, Patrone dell'Arsenale, închise ochii şi-şi puse capul pe masă. Lumina slabă a lămpii se oglindea în geam. De departe se auzeau acum chemările santinelelor: „Dimitro!", „Ernesto!", „Danielo!", „Benedetto!". Timpul trecea nesfârşit de încet.

Ultima afacere comercială a lui Pietro Bocco nu fusese norocoasă. Două corăbii cu sticlărie, pânzeturi şi bijuterii, căzuseră în mâinile piraților croați. La această pierdere se gândea bărbatul singuratic din camera de gardă? Averea lui se împuținase. Dar negustori ca Pietro Bocco nu se lasă aşa de uşor dați la pământ; ei sunt şi vicleni, tenaci, iar când e vorba de aur, ducați şi putere politică sunt gata să facă legământ şi cu diavolul.

Pietro dormea. Capul i se rezema pe brațe, lumina lămpii îi cădea pe părul cărunt. Nu era un somn odihnitor; după o vreme îşi ridică capul şi

privi buimăcit spre geam. I se părea că vede acolo chipul băiatului pe care-l visase. Era chipul lui Marco Polo, nepotul său, pe care-l vedea pe geamul ferestrei care lucea întunecat. Mânios, îşi trecu mâna peste ochi, se întoarse şi începu să se plimbe în sus şi în jos prin cameră. Apoi deschise uşa şi strigă santinela. Acesta îşi luă grăbit sulița şi intră în cameră.

„Du-te şi adu-mi-l pe scribul Luigi!”

„Da, domnule!”

Soldatul fugi repede de-a lungul coridorului, coborî în pas normal scările, traversă apoi încet curtea spre locuința lui Luigi. Murmura vorbe scârbite despre nebunia Patronului, care trezea pe nenorocitul de scrib, în mijlocul nopții.

Hotărârea fusese luată. Dacă toate mergeau după Pietro Bocea, în curând va fi în posesia averii lui Nicolo Polo; şi-atunci va avea bani suficienți ca să-l poată determina pe distinsul Messer Morossini, magistratul elector din circumscripția lui, să-l aleagă senator.

Senator Pietro Bocco! Numai Marco Polo, moştenitorul cumnatului său îi mai sta în drum. Pe întoarcerea lui Nicolo Polo, nu se mai putea conta. Şi sora lui nu va supraviețui durerii cauzate de pierderea fiului ei.

Pietro îşi scoase capul pe fereastră şi privi spre nenumăratele stele de pe cer. Era o noapte dulce, o briză uşoară aducea răcoare. Stelele se oglindeau în apă, lumini mişcătoare de făclii

alunecau pe deasupra. Dinspre depozitul de lemne venea un miros aromat de lemn de fag şi de brad care va fi apoi transformat de către dulgheri în vâsle şi catarge.

Senator Pietro Bocco! Dacă va fi senator şi apoi va deveni din nou Patrone dell'Arsenale, nu va mai trebui să facă acest umilitor serviciu de noapte. Asta va rămâne pentru ceilalți trei Patrone, care nu erau în Senat. Atunci nici măcar nu va mai fi obligat să locuiască în Arsenal, ci se va putea mişca liber pe afară şi va putea găsi suficient timp să încheie diverse afaceri comerciale rentabile.

Muncitorii din arsenal porecliseră palatul din incinta arsenalului pe care-l locuia el „iadul". Şi aveau dreptate cu această etichetare. Şederea în această clădire posomorâtă şi incomodă nu era deloc plăcută. Al doilea palat în care locuia Paolo Frangipani, era „purgatoriul" şi nu era mai plăcută decât locuința lui Pietro Bocca. Dar palatului celui de-al treilea Patrone dell'Arsenale îi zicea „Paradisul".

Pietro Bocco îşi amintea, cum a fost învins în lupta pentru cea mai bună locuință din arsenal, deoarece el nu putuse să ofere senatorului responsabil atâția ducați ca şi ceilalți doi pretendenți. Totul depindea de bani. Şi bani câştigai doar când puteai echipa corăbii ca să le trimiți în porturile din Bizanț şi Alexandria, de pe coastele Franței, Spaniei, Angliei, Portugaliei, a Africii de Nord şi ale Asiei Mici. Aducea cel mai

mare câştig comerțul cu mărfuri din răsăritul apropiat şi cel îndepărtat.

Ochii lui Pietro Bocco se aprinseră, când îşi aminti cum familii de negustori, care cu câțiva ani înainte erau neînsemnate, se îmbogățiseră. Având avere ajunseseră şi la o mare influență politică şi erau sau membri ai senatului sau primiseră funcții bine plătite, şi el fusese pe drumul cel mai bun până când nefericita afacere comercială s-a încrucişat cu planurile lui ambițioase.

Se dădu înapoi şi închise fereastra, ştia că din cauza acestor gânduri nu-şi va găsi niciodată liniştea. Ele îl constrângeau, mereu şi iarăşi mereu, să se gândească la faptul că pentru el nu există decât această posibilitate, să ajungă repede la bani.

Afară auzi paşi. Cineva bătea la uşă: scribul Luigi Farino intră ezitând şi se înclină: „Sunt aici stăpâne! Ce doriți?”

Pietro Bocco se îndreptă în fotoliul său. Îl privi pătrunzător pe scrib. Dar Luigi nu era dintre aceia pe care-i poți înfrica. Era cunoscut faptul că nimic nu-l putea scoate din ale sale. Pe obrazul lui neclintit nu se putea niciodată citi dacă resimte durere sau bucurie, frică laşă sau curaj furios. El adusese lui Pietro Bocco şi celorlalți conducători de mai multe ori servicii de încredere. Se prețuia tăcerea şi calmul lui distant.

„Şezi Luigi! Patronul arătă spre scaunul aşezat în fața mesei. Încerca să dea luciului rece din ochii

săi un licăr prietenos. Un scurt moment se gândi chiar să renunțe la planul său. Nu-i plăcea figura netedă, categorică şi neutră.

Dar goni repede acest gând fugar şi zise brusc: „Un băiat trebuie să dispară!”

Scribul îl privi fix pe Patrone. Obrazul îi arăta aşa ca şi când cineva i-ar fi dorit „Buon giorno”.

Un individ neplăcut, gândi Pietro Bocco. Dar am nevoie de el. Zise tare: „Da, Luigi?”

„Depinde domnule, cât…”

Pietro Bocco făcu un gest mânios cu mâna: „Tu ştii că pentru lucruri bine făcute, plătesc bani buni!”

„Băiatul trebuie să dispară, stăpâne? Întrebă Luigi. „Cum trebuie să înțeleg asta?”

„Foarte simplu”, răspunse Patrone cu o voce aspră, „nu mai trebuie să mai apară niciodată în Veneția sau acolo unde venețienii au vreo influență!”

„Da, domnule!”

Obrazul tras al lui Pietro Bocco, cu buzele strânse şi fruntea nobilă arăta hotărât şi întunecat. Acum nu se mai putea da înapoi. Îşi scoase punga şi numără pe masă douăzeci şi cinci de ducați.

„Pe ceilalți douăzeci şi cinci îi primeşti când ți-ai îndeplinit însărcinarea.

Se aplecă peste masă şi rosti încet numele băiatului.

Luigi strânse indiferent banii şi se strecură

afară.

GIANNINA

Gingaşa fetiță brunetă locuia cu părinții săi într-o casă de lemn care avea şi o mică grădiniță. Nu se întâmpla prea des să aibă liber o după-masă întreagă, acasă erau multe lucruri de făcut. Tatăl era maistru într-o sticlărie şi muncea până seara. Când era acasă, şedea gânditor în fața mesei şi aşeza în fața lui mostre de oglinzi, le examina în lumina clar-obscură sau la lumina lumânărilor, privea de multe ori în ele sau le lăsa să reoglindească diferite obiecte din cameră sau de afară. Îşi bătea capul cum ar putea face încă mai frumoasă şi mai perfectă, mult căutata oglindă de Murano, pe care o lăuda însuşi împăratul bizantin.

Tatăl Gianninei examina cu ochi de cunoscător fiecare mostră, de oglindă, pe care un altul cu greu le-ar fi putut deosebi. Pentru el fiecare oglindă avea un suflet. Una era sinceră şi cinstită, alta mincinoasă şi perfidă, a treia politicoasă şi rece ca un prințişor răsfățat. Difereau între ele mai ales în chipul în care redau liniile şi culorile obrazului. Una lăuda şi măgulea, cealaltă îți arăta fiecare rid, fără putință de tăgadă, în a treia străluceau înfățişări splendide, dar răpea orice căldură umană.

Tatăl Gianninei vroia să facă o oglindă, care să redea nu numai înfățişarea exterioară a figurii

umane, dar şi ceea ce viața a întipărit pe ea. Era de felul său un om tăcut şi visător, care vorbea puțin. Aşa că îşi petrecea viața alături de Giannina, fiica lui, şi nu ştia nimic despre ea. Îşi fixase un scop în viață, ca să insufle unei oglinzi sentimente umane, şi din acest motiv uita de cei mai apropiați oameni care trăiau în jurul lui.

Probabil aceasta era cauza lipsei de simțire şi a avariției mamei Gianninei. La început fusese altfel. Sau era de asemenea posibil ca mediul din mânăstire s-o fi înrăit. Când se întorcea acasă, de la munca ei din mănăstire, sau din vreunul din drumurile ei misterioase, ducătoare de solii în elegantul cartier Rialto de pe Canal Grande, nu avea nicio vorbă bună pentru fiica ei. Căuta vreun pretext ca s-o poată certa, iar când era prost dispusă bătea fetița. Amenința adesea c-o s-o dea pe Giannina servitoare. Deja de un an de zile cerea soțului ei să-şi dea consimțământul, dar, până acum, el refuzase.

Acum Giannina împlinise 12 ani. Dar neprietenoasa casă părintească nu putuse să-i răpească copilărească bucurie de a trăi. Era plină de viață şi zburdălnicie, când hoinărea cu prietenii ei prin insulă. Şi Giovanni, care locuia în casa vecină, o auzea cum cânta acasă, la lucru. Părea un ciripit de pasăre.

Noaptea însă, în pat, când nu putea să doarmă din cauza multelor întrebări nelămurite ce-i apăreau în minte, începea adeseori să plângă, fără

niciun motiv deosebit. Aşa era viaţa. Lumină şi umbră laolaltă. Uneori eşti tristă Giannina, apoi râzi iarăşi. În mica inimă omenească este loc pentru tot ce se găseşte pe lume pentru soare şi umbră, aur şi zdrenţe.

Ce frumoase fuseseră ceasurile petrecute cu Giovanni şi Marco. Trecuseră deja opt zile. Giannina se bucura de viitoarea întâlnire. Dar Marco dăduse de ştire că va putea veni abia la sfârşitul săptămânii viitoare. Deci mai trebuia să aştepte zece zile.

Într-o seară mama veni mai devreme acasă; abia intră în casă, şi începu s-o strige cu glas prietenos pe Giannina, care culegea caise în grădină.

„Vino fata mea, pune coşul în colţ şi aşează-te! Vreau să-ţi spun ceva”.

Giannina îşi privi mama cu mirare. Ce se întâmplase? Primise oare maică-sa vreun bacşiş deosebit de mare, pentru vreo solie de era aşa de bine dispusă? Tatăl încă nu era acasă. Şi caisele stăteau lângă ladă şi păreau nişte mici mingi de aur. Aroma lor plăcută umplea camera. Mama îşi căuta cuvintele. Sau i se părea doar Gianninei că-i aşa? Dintr-o dată avu sentimentul c-o să afle ceva neplăcut, ceva ce aştepta cu o teamă nelămurită de multă vreme.

„Am fost la Messer Celsi, fiica mea. Tocmai mă întorc de la Messer Celsi. Un domn sensibil şi generos! Uite mi-a dat imediat cinci ţechini arvună”.

Mama puse banii pe masă şi se uita l-a ei cu ochi plini de lăcomie.

„Un domn distins şi generos”, repetă încă o dată încetişor.” O să fii servitoare la el! Zise ea brusc cu voce schimbată. „Capeți o rochiță frumoasă, fetița mea. Messer Celsi îți vrea binele. Nu te bucuri deloc? Nerecunoscătoareo! Mama ta aleargă de dimineața până seara, ca să te poată căpătui, şi tu stai aici ca o stană de piatră. Ai uitat să vorbeşti?”

Mama Gianninei se mişca aferată prin cameră, încoace şi încolo evitând să se uite la fața ei.

Fetița şedea nemişcată pe scaun, culesese caise şi era fericită că era soare, fiindcă vântul foşnea în pomi, iar în grădină totul rodea aşa de bine. Casa, grădina, nenumăratele mostre de oglinzi care zăceau peste tot în cameră, cântecul lui Giovanni în vecini, fericitele ceasuri petrecute cu prietenii – totul va deveni de-acum doar o frumoasă amintire.

„O Mama mia! Suspină fetița. „Nu ştii că Messer Celsi îşi bate servitoarele? Messer Celsi este un om rău. Toată lumea ştie lucrul ăsta, mamă!”

„Nu mai vorbi asemenea prostii fată! Zise mama supărată. „Messer Celsi este de mâine stăpânul tău. Păzeşte-te să-l vorbeşti de rău!”

Când tatăl veni acasă avu loc între el şi nevastă-sa o ceartă, dar dură doar puțină vreme, femeia îşi impuse voința.

El adusese o oglindă, minunat de frumoasă, şi credea că în curând îşi va vedea dorințele realizate. Printr-un deosebit mijloc de cizelare voia să-i dea

o fină glazură, care ar fi fost necesară pentru a putea reda cele mai delicate nuanțe şi culori.

Odată şi o dată fata trebuia să înceapă munca, cu cât mai devreme cu atât mai bine. Messer Celsi se interesează într-adevăr mult pentru ea. Un domn distins şi generos. Ah! Uite aici caisele. Mănâncă Pietro, mănâncă!

„Unde-i?”

„Unde să fie? Dincolo la Giovanni, leneşa de ea!”

„Adu-o!”

Mama Gianninei se opri. Asta suna ca o poruncă, de multă vreme nu mai auzise din partea lui Pietro tonul ăsta. Fugi în grădină şi îşi strigă fata. „Giannina, Giannina, unde eşti? Vino repede, tata vrea să-ți vorbească!”

„Vine acum, vecină!” Obrazul blajin al lui Ernesto, constructorul pietrar, apăru deasupra gardului viu care separa cele două grădini. „Nu fi aşa de severă cu ea, Elena!” zise el cu seriozitate.

„Vezi-ți de treburile tale”, răspunse înțepat mama Gianninei. „Prea de multe ori îmi sare dincolo la Giovanni. Ar trebui să bagi mai bine de seamă la asta, Ernesto!”

Giannina se strecură prin gardul viu şi veni la mama ei. Îşi ştersese lacrimile. Totul venise atât de pe neaşteptate, încât nici nu putea să înțeleagă.

Tatăl ei o aştepta cu obrazul destins şi o privi cercetător cu ochii lui visători.

„Ai plâns, Nini? Odată şi odată tot trebuie să-ți iei adio de la copilărie”.

Giannina îşi îmbrăţişă tatăl şi plânse de ţi se rupea inima. El o cuprinse cu braţul şi o trase strâns spre el. „Nu plânge, Nini, nu plânge!”

Când se mai linişti puţin, îi povesti propria lui copilărie. „Când am fost de 10 ani a trebuit să merg la sticlărie. Munca era grea, micuţă Nini. Dar ştii că bunicii tăi erau pescari săraci, şi conta fiecare soldo. Omul sărac îşi câştigă cu greu pâinea. Aşa-i asta. Tu eşti deja o fetiţă mare, ai 12 ani şi eşti frumoasă ca un trandafir. Hai, uită-te în oglinda asta! Ei, ce zici la asta? Fără voia ei Giannina trebui să înceapă să râdă când îşi văzu obrazul plâns, în oglindă.

„Uite-o că râde din nou, Elena”, zise Pietro către nevastă-sa.

Mama simţi că i se înmoaie inima. „Tu cu oglinzile tale, zise şi-şi şterse cu dosul palmei ochii, ţi-ai dat tot sufletul acestor oglinzi reci” şi către Giannina: „O să poţi să îl vizitezi pe Giovanni când o să ai liber! Dar să nu uit, zarzavaturile…” Şi se grăbi să iasă în grădină.

„Mama nu-ţi vrea răul, Nini. O să fie toate bune”.

Giannina mai ţinea oglinda în mână. „Ce frumoasă e, Papa. Ca un izvor când bate pe el soarele”.

Tatăl se ridică şi aprinse o lumânare. „Acum apropie-ţi tare obrazul de ea şi observă culorile din ochii tăi!”

Giannina se examină şi zise mirată: „Ara ochi mari, Papa. Se uită la mine ca nişte ochi străini.

Sunt negri, şi se vede în ei lumânarea, mică de tot, şi obrazul tău. Dar culorile nu pot să le deosebesc. Totul e aşa de întunecat, Papa. Dacă ar fi soare".

„Trebuie să poți deosebi exact culorile chiar şi la lumina lumânării" răspunse tatăl.

Deja era cu toate gândurile la oglinzile lui.

Messer Celsi era înalt şi uscățit. O şuviță de păr, neagră ca smoala. Îi cădea mereu pe frunte, îi devenise un tic, ca-n fiecare clipă s-o dea înapoi, aşa că te minunai că pe lângă ocupația asta, mai găsea vreme să-şi rezolve nenumăratele lui afaceri.

Avea păşuni cu turme de oi, vaci şi boi bine hrănite, pe ogoarele lui se cocea grâul auriu, şi în grădinile lui se recolta în fiecare dimineață zarzavaturi care erau duse cu bărcile în tarabele de legume din piața St. Marco sau la Ponte de la Moneta.

Messer Celsi domnea peste un cârd de argați şi servitoare. Era un stăpân aspru care-şi băga nasul în toate, care-şi bătea servitoarele, de câte ori îi trecea prin minte. Pe lângă pământ mai avea o casă scumpă, zidită din cărămizi, aşezată pe ur. Fundament de pietre necioplite şi o sticlărie în care se confecționa sticlă pentru geamuri şi pentru oglinzi.

Cele două fete ale lui, Giulietta şi Angela, erau grase şi frumoase şi trăiau mereu cu preocuparea cum ar putea să se îngraşe mai mult.

Messer Celsi mergea în fiecare zi la biserică şi aprindea multe lumânări în cinstea sfinților.

Era un tablou distractiv când perechea, îmbrăcată ca nişte patricieni veneţieni, trecea în trăsură spre biserică; el drept şi ţeapăn ca un băţ, iar Signora mică şi rotundă, cu o bărbie dublă care-i atârna până la colierul de perle.

De fapt era lucru de mirare că Messer Celsi, cu tot traiul lui îmbelşugat, rămânea aşa de slab. Mânca cu plăcere claponi graşi şi bea vinuri franţuzeşti, greceşti sau spaniole. Claponul trebuia să fie gătit într-un anume fel, special, interiorul umplut cu ceapă şi tot felul de alte ierburi condimentate şi bine fripte pe frigare. Iar penele de pe cap nu trebuiau să fie smulse şi nici pârlite.

Giannina nu ştia acest lucru. Servitoarea nu-i spusese nimic despre aşa ceva. Probabil era supărată, fiindcă cea nouă lucra din prima zi în bucătărie. Giannina plină de râvnă şi cu groază permanentă de a nu face ceva pe dos, pusese de foc, adusese apă, învârtise la frigare şi stropise cu grăsime pasărea. Mirosea în bucătărie ca într-o rotiserie din Piazza. Fumul îi pişcă ochii aşa că abia mai putea vedea ceva. Nu era deloc atentă ca penele de pe capul claponului să nu fie pârlite, din contră, îşi dădea toată silinţa să le ardă de tot.

Cealaltă servitoare de la bucătărie arunca din când în când o privire spre foc şi vedea bine ce făcea Giannina. După o vreme, cu ipocrizie, îşi lovi palmele laolaltă îngrozită: „O, Giannina ce-ai făcut? Penele de decor, frumoasele pene de pe cap!

Stăpânul o să fie furios. Trebuie să mă duc să aduc apă!”

Cu astea, dispăru şi timp de o jumătate de ceas nu mai reveni.

Giannina se uită după ca dând mirata din cap, dar nu avu timp să se minuneze de această ciudată purtare a servitoarei. În aceeaşi clipă intră Messer Celsi în bucătărie şi zise bine dispus: „Na, ce face claponaşul meu?”

Îşi dădu înapoi şuvița de păr şi aspiră cu ochii închişi deliciosul miros al fripturii. Apoi se apropie de frigare şi imediat dispăru buna lui dispoziție, ecoul unei bune afaceri pe care o făcuse cu negustorul de vite, transformându-se într-o sălbatică furie şi țipete stridente.

Giannina observa cu îngrozită mirare cum i se umflă vinele de la gât şi cum devine stacojiu la față.

„Ce-ai făcut? Strigă la ea. „O, tu ticăloaso, leneşo, hoață cu ochi negri, ce-ai făcut cu claponaşul meu? Te omor, tu...” Se înecă ca şi când n-ar mai fi avut aer. Ceva înfiorător se întâmplase! Servitoarea asta spurcată avea îndrăzneala să-l facă să-şi mănânce claponaşul fără penele de pe cap.

Messer Celsi ridică mâna şi lovi cu toată puterea în obrazul îngrozit al fetiței.

„Piei din ochii mei, hoațo! Afară la câmp!”

Cu toată uscăciunea lui, era un om puternic. Devii puternic când mănânci claponi şi mai ales

când aceste animale îndopate sunt servite cu podoaba de pene pe cap.

Giannina merse clătinându-se spre masă şi se prinse bine de marginea ei. A doua lovitură aproape că-i răpi auzul, a treia lovitură şi loviturile de picior nu le mai simți deloc. Şi claponul se frigea voios pe frigare. Deveni maron închis şi crocant şi mirosea a mirodenii şi ulei de prima calitate. Era Messer Celsi un domn sensibil şi mărinimos?

Frumoasa şi plinuța Giulietta privi în bucătărie, îşi văzu tatăl furios şi fetița întinsă pe jos.

„De ce te enervezi aşa de tare, tăicuțule? Ah, da! Cu servitoarele omul are multe necazuri!”.

Giannina nu simțise niciodată până atunci o ură asemănătoare în inimă. Lăsă claponul înfipt în frigare. N-are decât să se ardă şi să umple odăile de miros. Fugi ca şi când ar fi fost urmărită din casă, nu răspunse la nicio întrebare. Fugea undeva departe, undeva, unde nu mai erau oameni. A lovit-o ca pe un animal: obrajii îi ardeau, buzele îi erau umflate, urechile o dureau. Pe malul heleşteului se lăsă să cadă în iarbă. Inima îi bătea să se rupă.

Ochii ei împăienjeniți de lacrimi priviră prin coroana unul arbore cerul şi norii albi.

„Odată şi o dată se sfârşeşte şi copilăria”, spusese tatăl său.

„Priveşte în oglinda asta, Nini”, şoptea o voce. Ce ochi frumoşi ai. Poți să deosebeşti culorile? Sunt

ca o insulă întunecată de chiparoşi într-o mare argintie. Nini nu trebuie să plângi. O dată şi o dată se sfârşeşte şi copilăria”.

Era vocea lui Giovanni. Dar Giovanni nu era câtuşi de puțin aici. Toropită Giannina se ridică, văzu heleşteul, iarba, arborii şi simți căldura şi vântul.

Abia acum îşi dădu seama ce se întâmplase. Bestia o lovise şi ea nici măcar nu ştia pentru ce. Ce făcuse oare? Îşi aducea aminte nelămurit de obrazul Giuliettei. Giannina smulse cu o furie crescândă câteva smocuri de iarbă din pământ.

„Înghițitor de claponi! Înghițitor de claponi! Strigă ea peste heleşteul liniştit. Şi-apoi încă o dată: „Înghițitor de claponi”.

O broască sări speriată în apă. Mirosea a mlaştină, a trestie, a peşte.

„Dracul să te ia Messer Celsi!” zise printre dinți, dar se opri imediat înspăimântată. Se va întuneca cerul sau se va deschide pământul? Se uită speriată în jur. Nu se întâmpla însă nimic.

Copacii se legănau în vânt.

Giannina era singură, cu ura ei.

UN CERŞETOR ADUCE O SCRISOARE

Dangătul clopotului de pe Turnul San Marco răsuna dulce în aerul dimineții. La Trotteria chema pe membrii Marelui Sfat şi pe Senatori la o şedință. El răsuna timp de o jumătate de oră şi când se stingea ecoul ultimului dangăt, în Palatul

Dogilor uşile sălii de şedinţă erau închise. Cel ce întârzia, nu mai putea să între. Anul acesta marele Sfat era format numai din 318 membri. De fapt după constituţie erau prevăzuţi 480, care trebuiau să fie aleşi de către 12 mari alegători, din cele mai nobile şi puternice familii, din cele şase şestieri ale oraşului. De data asta aleseseră doar 318, pentru că voiau să îndepărteze de la putere familiile de mai mică importanţă.

Poporul nu mai avea amestec în alegerea conducerii. Dogele şi Senatul, care de fapt aveau puterea executivă, erau aleşi de către membrii marelui Sfat. Douăzeci şi şapte de familii aveau 242 reprezentanţi în marele sfat. Douăzeci şi şapte de familii în fruntea cărora: Contarini, Quirini şi Dandolo, Morosini, Michieli şi Falieri, erau cei ce hotărau soarta oraşului. Douăzeci şi şapte de familii care se luptau între ele, urzeau conspiraţii, îndepărtau din drumul lor pretendenţi incomozi la posturile importante din stat. Douăzeci şi şapte de familii se sileau să-şi trimită reprezentanţi în Signoria din care făcea parte dogele, cei şase mari sfetnici ai săi şi cei 3 preşedinţi ai Quaranti-ei – care exercită jurisdicţia penală.

Dangătul clopotului din turnul San Marco umplea aerul dimineţii. Nobilii încălecau, caii sau catârii, sau intrau în bărcile mai mult sau mai puţin strălucitor împodobite, care stăteau gata.

Porţile palatului dogilor erau larg deschise. Se strânsese un cârd de cerşetori, îmbrăcaţi în

zdrențe, ce-şi arătau rănile scârboase. Dacă vreun membru al Sfatului venea peste piazzetta, îl înconjurau ca un stol de animale flămânde şi nu mai dispăreau până când nu li se arunca pe pasajul pieții câteva monezi. Atunci începea o luptă sălbatică care uneori îi lăsa pe cei mai slabi, lați, pe pavaj, văietându-se. Nimănui nu-i pasă de ei. După ce-şi veneau puțin în fire, se târâiau până pe chei, unde cerşeau o mică pomană de la hamali şi marinari. Mii de cerşetori trăiau în puternicul şi înfloritorul oraş Veneția, regina oraşelor norditaliene. În apropierea palatului dogilor, lângă Ponte della Paghia stăteau animalele de călărie ale nobililor păzite de servitori.

Marco Polo îşi părăsi locuința, salută pe Senator care tocmai trecea călare pe lângă el, aruncă o privire fugară înspre balcon şi plecă repede mai departe. Cu o seară înainte, pe când se întorcea de la fratele Lorenzo, întovărăşit de credinciosul Paolo, primise în mod ciudat o scrisoare. Un cerşetor îmbrăcat în zdrențe pestrițe, de catifea, în şi postav țesut cu fir, s-a strecurat isteț pe lângă Marco şi, fără să fie văzut de Paolo, i-a strecurat în mână o scrisoare. În scrisoare Marco era rugat ca, în ziua următoare, să vină, în orele dimineții, într-o mică tavernă în spatele Piazza. Acolo, va primi o ştire importantă. Scrisoarea nu trebuia s-o arate nimănui şi să nu-şi ia niciun însoțitor.

Marco avea un sentiment neplăcut când îşi amintea de obrazul cerşetorului. Aproape era

tentat să se întoarcă ca să-l roage pe Paolo să-l urmărească de la distanță, dar din nou îl tenta aventura, aşa că merse singur, dar se hotărî să fie pregătit la orice. În secret spera că va primi o ştire despre tatăl şi unchiul său.

Taverna era situată într-una din străduțele pline de cotituri din piața oraşului. Nu avea câtuşi de puțin o faimă bună. Aici înnoptau saltimbaci şi ghicitori ambulanți, comedianți decăzuți, cerşetori şi scholari – oameni care călătoreau din oraş în oraş, ca să-şi arate cunoştințele, şi într-un fel sau altul să câştige câțiva soldi pentru viața lor mizerabilă. Chiar şi marinari, care dezertează de pe corăbii străine stăteau uneori ascunşi aici pentru câteva nopți. Dar aceştia erau, în general, oaspeții cei mai nevinovați, ei îşi câştigau viața cu mijloace oneste, bineînțeles se găseau printre ei şi din aceia care nu se sfiau să dea o lovitură într-o pungă bine garnisită şi erau gata, pentru câțiva arginți, să ducă la îndeplinire cele mai criminale însărcinări.

Mai găseai acolo şi un anumit gen de haimanale, numiți Bulis, care-şi făcuseră din tavernă locul preferat de întâlnire. Stăteau în serviciul unor persoane suspuse, care se îngrijeau de întreținerea lor, şi cărora le plăteau prin serviciile ce le aduceau. Luptele secrete pentru putere a familiilor nobile erau duse cu orice mijloace. Un semn din partea stăpânilor lor era suficient să pună pe Bulis în mişcare.

Zbirii priveau la cele ce se întâmplau în tavernă, de cele mai multe ori, cu indiferență, doar ştiau şi ei că mai marii lor nu ar fi fost de acord dacă şi-ar fi luat prea în serios meseria.

Dar ospătăria avea şi clienți demni de cinste, de care ospătarul bondoc şi țeapăn, era foarte mândru. Aşa, din timp în timp, apărea onorabilul scrib, de la Arsenal, Luigi Farino, ca să bea câte un păhărel de vin, sau ca să ducă cu ospătarul, în odăița din fund, câte-o conversație. Chiar alaltăieri fusese în tavernă. Fireşte n-a stat mult, n-a băut nici măcar un pahar de vin, a schimbat doar cu ospătarul câteva cuvinte, străduindu-se, vizibil, să nu fie văzut de prea multă lume.

Dangătul Trotteriei amuți, fără ca Marco să bage de seamă, din cauza multiplelor zgomote. Se învârtea sprinten prin învălmăşeala din piața de peşte. Negustorii te îmbiau cu strigăte puternice: „Frutti di mare" – fructele mării: sepii, octopozi, languste, calamaretti, enorme grămezi de raci, cu peşti mari şi mici, de forme ciudate. Mirosea a mare şi mlaştină, şi a plante de apă; câinii scotoceau prin murdăria din spatele gheretelor; servitoarele, care făceau cumpărături pentru stăpânii lor, se târguiau cu negustorii; doi călugări franciscani, fără să privească nici în dreapta nici în stânga, treceau prin învălmăşeală în asprele lor rase cafenii, cu picioarele goale în sandalele sure de praful străzilor şi ulițelor.

Marco fu fericit când ajunse, trecând peste Ponti

della Paglia şi pe lângă catârii şi caii membrilor marelui sfat, în Piazzetta. Simți brusc că-i este foame şi-şi cumpără, de la un negustor de castane prăjite, fructele gustoase şi bine rumenite.

Nu departe, pe canalul San Marco erau câteva corăbii care aşteptau fluxul ca să poată ieşi, din canal, în mare. Pe catargele lor fluturau mândrele pavilioane cu leul ce avea obrazul blând al Sf. Marco. Ca un sicriu roşu, în mijlocul lor, era galera criminalilor, închisoarea celor ce se aflau în serviciul maritim al Republicii Venețiene.

Vântul adia proaspăt şi umfla pânzele cenuşii, cafenii şi galbene ale bărcilor pescarilor, vameşilor şi zbirilor.

Marco era, cu totul, scufundat în priveliştea vieții ce se desfăşura pe apă. Pânzele se zbăteau ca aripile păsărilor, peste apa încrețită în valurile strălucind în culori şterse. O voce tremurătoare îi ajunse până la ureche: „Sunt un om sărman şi bătrân, o Domnule, dă-mi o pomană. Încă n-am mâncat nimic, o nobile domn. Dă-mi ceva ca să nu mor de foame! Zdrențărosul cerşetor îşi întinse rugător şi pofticios mâinile. Marco îi dădu castanele rămase şi culese o mie de mulțumiri şi binecuvântări care-i proroceau o viață lungă şi o intrare sigură în paradis.

Nu mai exista alt oraş la fel ca Veneția. Marco, care încă nu fusese mai departe de Fusino, Mestre şi Padua simțea adânc, în sinea lui, că Veneția este ceva unic, ceva minunai, o perlă între oraşe cu

lumini aurii şi puternice şi cu umbre posomorâte şi amenințătoare, iubită şi temută, un oraş puternic, harnic, nemaipomenit de bogat şi nemaipomenit de sărac, pe care marea îl rodea cum roade castorul un trunchi de copac; pe care marea îl servea ca un diavol ce revărsa asupra lui aur şi marmoră, aramă şi strălucire şi care, totuşi, în acelaşi timp, îşi freacă rânjind mâinile, pentru că ştie că toată bogăția clădită pe sute de mii de trunchiuri de stejar şi bazată pe puternice bolți şi scrinuri secrete, sculptate din lemn scump şi din fildeş, într-o zi va cădea pradă apei necontenit la lucru. Dar astăzi Veneția trăia, înflorea ca un tânăr ce se apropie de vârsta bărbăției; era înzestrată cu cele mai bogate daruri ale naturii, clocotind de viață, strălucind ca o minune de frumusețe.

Trei mauri, servitori ai tânărului Messer Morosino, trecură pe lângă Marco. Liorelele, pe care le purtau, erau la fel de bogate şi multicolore ca mozaicurile din biserica San Marco sau din Palatul Dogilor. Cerşetorul, de la care primise Marco scrisoare cu o zi înainte, fusese îmbrăcat în zdrențe întrețesute cu fire de aur şi argint, sărac şi pestriț ca viața de pe străzi, canale şi piețe.

Paolo, servitorul credincios al lui Marco, îşi urmărea neobservat stăpânul. Se ascunsese sub arcadele palatului dogilor şi observa cum tânărul stăpân privea peste ape şi nu reuşea să se despartă de priveliştea ce i-o înfățişau corăbiile.

Atenția lui Paolo fu distrasă, tocmai când Marco plecă, de un copil, care trecu în goană pe lângă el. Nu cumva ăsta era Giovanni, prietenul lui Maro, din Muranos.

„Giovanni, strigă Paolo mirat… Giovanni, încotro aşa grăbit?”

Copilul se opri. Când îl văzu pe Paolo se repezi la el şi-i spuse agitat: „Ce bine că te întâlnesc Paolo”. Gâfâia şi trebui mai întâi să-şi recapete suflul, ca să poată vorbi mai departe.

„Paolo, bunul meu Paolo, trebuie neapărat să vorbesc cu Marco. Spune-mi unde e Marco? Am fost acasă la el şi Maria mi-a spus c-a plecat. Înțelege, Paolo, trebuie să vorbesc imediat cu Marco. Nu ştii ce s-a întâmplat?”

Paolo îşi trecu brațul în jurul lui Giovanni:” Dar ce s-a întâmplat? De ce eşti aşa de agitat? Uite, acolo este prietenul tău Marco. Nu trebuie să bage de seamă că-l urmăresc…”

Dar când Paolo arătă spre locul unde se afla Marco cu câteva clipe mai înainte, observă că acesta era gol.

„Unde poate fi, Giovanni? Întrebă el nedumerit.

„Acolo, coteşte spre piața de ierburi. Vino, Paolo!”

Se grăbiră prin învălmăşeala de negustori, cerşetori ți boți de buzunare pe Piazzetta, nelăsându-se împiedicați de niciun obstacol. Giovanni se strecură grăbit înainte şi observă cum prietenul coti într-o străduță îngustă şi

întunecoasă. Unde vroia oare să meargă? Giovanni şi Paolo se priviră întrebător. Avură dintr-o dată neliniştitorul sentiment că un pericol iminent îl ameninţă pe Marco. Giovanni uită de ce fugise ca urmărit de diavoli de la Murano spre Rialtor.

Când ajunseră în cele din urmă la intrarea ulicioarei, îl văzură, spre marea lor uşurare, pe Marco plimbându-se domol în sus şi în jos, ca şi când ar fi aşteptat pe cineva.

Aerul între cele două şiruri de case sărăcăcioase acoperite cu paie mirosea a apă stătută şi a gunoi, ce stăteau în grămezi în faţa intrărilor caselor de pe partea stângă. În afară de Marco nu se zărea suflet de om. La capătul ulicioarei se afla o casă de piatră acoperită cu paie, ce putea fi recunoscută că e o tavernă, prin şarpele din fier forjat ce-i servea de emblemă.

„Eu rămân aici", zise Paolo în şoaptă. „Stăpânul nu trebuie să ştie că l-am urmărit".

Clopotele băturâ ora nouă.

Un bărbat vânjos, de statură mijlocie, ieşi din tavernă, se uită liniştit în toate direcţiile şi înaintă cu paşi furişaţi spre Marco.

Ospătarul îşi scoase capul pe uşă, dar şi-l retrase imediat.

„Vino fiule", zise el către un beţiv care voia să iasă pe uşă pe lângă el, „afară nu se întâmplă nimic". Cu mâinile-i puternice îl prinse de amândouă braţele şi-l duse ca pe o păpuşă înapoi, în crâşma cu aspect de pivniţa.

„Şezi fiule, mai capeți un vinişor”.

Cei patru cheflii, ce şedeau la masa de lângă butoi, se certau aşa de aprins la jocul cu zaruri, încât niciunul nu observă incidentul, mai ales că beţivul era mulţumit că zgârcitul ospătar l-a invitat să mai bea. „Marco, Marco! Strigă Giovanni. Fugi cu salturi repezi spre prietenul său.

Bărbatul îşi încetini paşii. „Drace! Scrâşni el „ce caută aici cocoşatul ăsta”. Mâna lui cuprinse pumnalul din buzunar.

„Giannina a dispărut, Marco!”, zise Giovanni. „A plecat de ieri. Nimeni nu ştie ce i s-a întâmplat”.

„A dispărut Giannina?” întrebă Marco mirat.

„Dă-te la o parte din drum, broască cocoşată!” strigă omul aflat lângă cei doi băieți, şi-l împinse pe Giovanni de piept, aşa că acesta zbură până în zidul casei.

Marco stătea ca paralizat pe loc şi-l privea pe Giovanni care căzu lângă casă, cu obrazul schimonosit de durere. Giannina dispăruse? Vorbele astea îl zăpăciseră.

În mâna omului luci un pumnal.

„Marco!” strigă Giovanni, se catapultă cu picioarele din zid. Ca o pisică sări în spatele omului trăgându-l cu putere de păr, înapoi. În felul acesta Marco se putu feri de lovitura de pumnal. Omul căzu pe burtă şi-l scutură cu putere pe Giovanni din spate şi sări din nou în picioare.

„Câine spurcat” scrâşni Paolo, la numai câțiva

paşi distanță. Strigătul lui Giovanni îl adusese la fața locului.

Omul îşi scăpă pumnalul, fugi ca gonit de diavol prin străduță şi dispăru după un colț. Paolo îl urmărea.

„Vino”, zise Giovanni. „Trebuie să dispari repede de aici”.

Îl trase pe Marco, care stătea nehotărât, de braț.

Paolo n-are nevoie de noi acum” zise el, „termină el singur cu criminalul. Tu trebuie să dispari de aici, Marco.”

Giovanni ridică pumnalul şi-şi trase prietenul după el. În apropierea pieței de plante medicinale stătură pe loc ca să-l aştepte pe Paolo. Vederea atâtor oameni îi liniştea. Marco părea abia acum că se trezeşte din amorțire.

„Ce noroc că ai venit, Giovanni”, şi se înfioră amintindu-şi obrazul schimonosit al bărbatului ce se repezise la el cu pumnalul ridicat. Dacă totul s-ar fi sfârşit, n-ar mai fi mers niciodată la Murano, niciodată n-ar mai fi putut vedea marea care-l chema strălucind în toate culorile cerului. Țeapăn şi însângerat i-ar fi zăcut trupul în murdăria uliței. Giovanni, prietenul său l-a salvat, ca printr-o minune a apărut tocmai la timp.

„Giovanni”, zise Marco, „ca o săgeată i-ai sărit în gât, într-adevăr ca o săgeată!”

Ochii lui Giovanni se întunecară. Părea să nu fi auzit cuvintele prietenului. „Broască cocoşată”, spusese criminalul. Brusc îşi scoase pumnalul din

buzunar.

„Dar ce e cu Giannina”? Întrebă Marco. Îşi puse mâna pe umărul prietenului. „Spune, Giovanni, ce-ai povestit tu despre Giannina?”

Giovanni îl privi absent. Brusc simți cum creşte în el spaima pentru Paolo. „Trebuie să-l ajutăm pe Paolo!” zise. „Repede, Marco!”

Fugiră înapoi. Dar când voiau să cotească pe lângă tavernă, Paolo le venea deja înainte. Răsufla repede, obrazul îi strălucea de sudoare.

„A dispărut ticălosul”, zise gâfâind.” Nu l-am mai văzut. A fugit ca un diavol. Haideți să dispărem de-aici. Veniți!”

„Bine că eşti iarăşi aici, Paolo”, zise Marco, şi-şi îmbrățişă servitorul, puternic şi lat în umeri.

” Am tras o spaimă de moarte când nenorocitul a sărit pe dumneata”, Paolo îşi şterse sudoarea de pe frunte.

Giovanni îşi pipăi cu grijă brațul drept cu care se lovise de casă.

„Te doare?” întrebă Marco îngrijorat.

Giovanni dădu din cap că nu. Se aşezară pe o bancă de piatră. Pe chei hamalii încărcau corăbiile. Cărau, în lung şir, lăzi de Lemn încărcate cu mărfuri, cu sticlă de Veneția şi saci cu sare, peste pasarela care se clătina. Un scrib nota, serios, fiecare bucată, înainte ca ea să dispară în magazia corabiei. În spatele catargelor cu pânzele ridicate se puteau vedea casele, bisericile şi grădinile din San Giorgio. Pe cer plutea

un munte de nori albi. Pe trunchiurile de stejar, ce indicau drumul spre canalul San Giorgio, se odihneau pescăruşi albi.

„Asta e scrisoarea care v-a chemat în acest loc rău famat? Întrebă Paolo. „Ciudat!" Ținea scrisoarea în mâinile lui mari şi examina gânditor literele scrise îngrijit. Marco citise textul şi le-a povestit cum a ajuns scrisoarea în mâna lui. Dar acum toate acestea îşi pierduseră importanța: groaznica ştire că Giannina dispăruse, le prindea toată atenția. Întâmplarea din strâmta ulicioară pălea, ca şi când s-ar fi întâmplat cu săptămâni în urmă.

„Trebuie s-o căutăm", zise Marco. „Imediat!"

„Dar unde oare ar putea să fie? Întrebă Paolo şi-i privi nedumerit pe amândoi.

URSUL DRESAT

De câteva zile nu mai căzuse strop de ploaie. Şoseaua spre Padua se întindea pustie în lumina puternică a soarelui. O trăsură trasă de doi cai de rasă, din grajdurile Dogelui, ridicau nori de praf, ce se despărțeau în dreapta şi stânga şoselei şi-apoi cădeau pe iarbă.

Pe o movilă, aproape de drum, era o mică capelă. În fața intrării din fier forjat şedea Giannina şi privea cu ochi stinşi după trăsură. Praful o învălui, îi intră în nas şi în urechi, i se aşează pe părul ce-i cădea în neorânduială pe obraz, îi pişcă ochii.

Dormise peste noapte într-un stog de fân. Se

trezise dimineața târziu, cam amețită, şi se spălase într-un pârâiaş. Apoi, o luase mai departe. Câteva țărănoi, ce greblau iarbă, i-au dat vin, pâine şi brânză, de capră, şi ar fi vrut să ştie de ce merge fetița pe şosea aşa singură şi fără să fie îmbrăcată de călătorie. Ea le spuse că merge la Padova la unchiul său şi nu trădă faptul că fugise.

Nu se va mai întoarce niciodată la Messer Celsi. Giannina se rezemă de pietrele fierbinți ale capelei şi-şi şterse praful din ochi. Era obosită şi s-ar fi culcat, puțin, la umbră, dar trebuia să meargă mai departe, pentru că-şi propusese să ceară adăpost într-un sat aproape de Padua, iar în dimineața următoare să meargă în oraş.

O căruță, trasă de doi boi, trecu încet pe alături. Țăranul şedea pe scânduri, şi-şi lăsase picioarele să-i atârne şi privea în gol. În depărtare se vedeau casele unui sat. Chiparoşii tăcuți şi întunecați îi amintiră Gianninei de cimitirul de la San Michele. Simți furişându-se în inimă o durere ascuțită, care apoi îi cuprinse tot corpul. Închise ochii şi se lăsă pradă durerii. Se ridică ca în somn şi se întinse în umbra zidului. Voia să doarmă puțin şi să uite de toate mâhnirile. În curând respira adânc şi regulat. Nimic din aspectul ei exterior nu trăda neliniştitoarele vise ce puseseră stăpânire pe ea.

Îşi culcase capul pe brațul drept, părul ei negru îi acoperea fața, iar picioarele-i bronzate treceau de umbra zidului, şi erau încălzite de soare.

Giannina visează. Îl aude cântând pe Giovanni.

Fluxul a acoperit treptele vilei şi se ridică mereu. Cerul este acoperit cu nori amenințători ce se fugăresc. O furtună biciuieşte apa, ce îi ajunge lui Giovanni până la genunchi, jur-împrejur e numai apă, ploaia cade deasă. Dar mai puternic decât urletul furtunii şi a vântului, răsună vocea lui Giovanni. Pe Giannina o cuprinde o nețărmurită frică. „Apa! Giovanni! Nu-şi mai poate vedea prietenul, valurile se închid peste el... „Uite. Giannina, îți dăruiesc o oglindă de argint curat. Ai visat. Doar soarele străluceşte Giannina – nu vezi ce strălucitor e? ... Cât de mari sunt ochii mei Papa?" îngrozită scoate un țipăt. Vede în oglindă obrazul schimonosit de mânie al lui Messer Celsi, el îşi dă înapoi, cu un gest brusc, meşa de pe frunte şi strigă: „Ce-ai făcut hoațo, cu claponaşul meu? Casa arde. Ajutor, casa arde". Giannina vrea să arunce oglinda, dar nu-şi mai poate mişca brațele. Degetele lui Messer Celsi o prind de gât şi încep să strângă...

Pe şosea se apropia de capela de piatră o tovărăşie ciudată: un bătrân voinic, cu un obraz ridat şi cu o barbă neagră amestecată cu fire argintii. Era sărăcăcios îmbrăcat şi purta o pălărie galbenă cu o foarte frumoasă pană. Obrazul lui semeț de țigan, cu nasul coroiat trăda faptul că nu era italian de origine. Pe umăr avea o mică maimuțică, îmbrăcată cu nişte pantalonaşi roşii de catifea şi o jachetă galbenă. Când voi să se întindă după un fluture, ce zbura pe aproape, ca

cât pe aici să cadă, dar în ultima clipă se agăță iar, de gâtul stăpânului ei.

„Nu face prostii, Pippino” zise bătrânul. Se opri şi-şi dădu pălăria pe ceafă.

„Ei, Herkules, mai poți merge?” întrebă întorcându-se.” Cald astăzi, bătrâne prieten, ai? Aşteaptă încă puțin, acolo la capelă poposim.”

Herkules, un urs cafeniu, cu ochi trişti şi de înălțimea unui om, dădu din capul lui mare, ca şi când ar fi înțeles vorbele stăpânului său.

Bătrânul prinse din nou oiştea căruței, care mai mult semăna cu o colivie pe roate, şi trase de frânghie ca să silească ursul sa meargă mai departe. Herkules păşea obosit pe lângă el. Lacătul de pe zăbrelele groase ale înaltei cutii bocănea, iar Pippino caută, cu degete pricepute, un purece.

Doi studenți, în drum spre universitatea din Padua, î strigară bătrânului câteva glume şi-i atraseră atenția că a fi timpul să-i schimbe lui Pippino pantalonii. Se udase, uitând de el, în zelul lui de-a prinde pureci. Făcu o mutră nenorocită când stăpânul său îl certă, şi nu ştia, de ruşine, încotro să se mai uite.

Lângă capelă, caravana se opri.

„Aşa Herkules, acuma îți dau puțin drumul. Rămâi frumos aici în apropiere, imediat îți dau ceva de mâncare. Şi ție, frățiorul, să-ți scoatem întâi pantalonii. Tu rămâi legat că, altfel, o ştergi”.

Pippino zburda de fericire, c-a scăpat de incomodele lui haine. În timp ce bătrânul

deschidea colivia, ca să scoată de mâncare, Herkules fugi în jurul capelei şi rămase pe loc mirat în faţa fetiţei adormite.

Ursul abia împlinise un an când ajunsese în mâna omului. Nu mai ştia nimic de înalţii munţi Carpaţi cu pădurile lor tăcute şi întunecate, care odinioară fuseseră patria lui. Atât cât putea să se gândească în urmă fusese mereu înconjurat de oameni, care-i cereau să se rotească pe două picioare, în cele mai ciudate mişcări, după tactul bătut de o mică tobă.

Herkules se obişnuise cu faptul că trebuia cu un inel petrecut prin nas, să călătorească din ţară în ţară şi să danseze. Era fericit că găsise în bătrânul ţigan un stăpân, care nu se purta prea rău cu el.

Oamenii din bazarele orientului, sau de la târgurile sau messele Spaniei, Franţei, Germaniei şi Italiei, fuseseră adesea buni cu el, atunci când, după obositorul dans al necruţătoarei tamburine, nu mai putea. Herkules, în lunga lui viaţă, ajunsese la concluzia că cel mai bine e să îndeplineşti toate dorinţele oamenilor.

Îşi aducea aminte de întâmplarea din portul Alexandria. Atunci aparţinea unui arab tânăr şi iute la mânie, care nu se gândea la altceva decât să câştige mai mulţi bani şi-l făcea să danseze de dimineaţa până seara. Într-o după-masă, trebui să-şi arate priceperea într-o piaţă publică înconjurat de spectatori beţi şi zgomotoşi: era atât de vlăguit, încât abia putea şi se ridice în picioare.

Soarele strălucea nemilos de fierbinte. Îl făceau să se ridice după bătaia tamburinei şi clinchetul clopoţeilor şi-l obligau să se legene şi să se rotească în dans. Chiar şi catârilor şi cămilelor, ce se aflau în celălalt capăt al pieţii, le era milă de el şi scoteau răgete tânguitoare. Dar oamenii voiau să le îndeplinească vrerea. Stăpânul lui trăgea aşa de tare de inelul din nas încât el, de durere, se ridica.

Negustorii îşi lăsau din ochi covoarele, fructele, şiragurile de mărgele, oalele şi armele bine ascuţite ca să vadă spectacolul. Unii îi înjurau cruzimea, alţii însă, indiferenţi la durerile animalului, îl înfuriau mai mult pe stăpânul ursului prin strigăte aţâţătoare. El îl izbea pe Herkules cu lovituri de picior; când nici acest lucru nu mai ajută îşi scoase cuţitul şi împunse ursul de patru ori în coaste. Sângele curgea peste blana cafenie şi murdară. „Joacă ursul, dracului", strigă arabul lovind sălbatic în tamburină.

„În curând o să danseze!" strigă un privitor, beat, râzând şi lovindu-şi coapsele.

Herkules nu mai simţi nicio durere când se ridică şi când, cu o singură lovitură de labă, îşi doborî călăul. Tamburina zbură în mulţimea privitorilor, care îngrozită se dădu la o parte. Herkules îşi pierduse orice stăpânire de sine: fugea după oamenii care urlau; dărâmă o baracă de lemn cu olărie zăpăci şi încurcă catârii şi cămilele, fugi prin ulicele pustii de oameni şi găsi,

condus de steaua lui bună, ieşirea din oraş.

Herkules ştia că e în joc viața lui, pentru asta îşi dădea şi silința să scape din apropierea oamenilor. Într-o pădurice se culcă şi-şi petrecu noaptea. Zile întregi rătăci prin țară. Găsea doar puțină hrană, şi, astfel, se hotărî în cele din urmă şi caute din nou oamenii. Merse şi intră în satul cel mai apropiat, care era alcătuit doar din câteva case. S-a lăsat cuminte prins şi închis într-un grajd. Era aşa de prăpădit că dormi aproape două zile şi două nopți. Între timp înghițea tot ce i se turna în troacă.

Întâmplarea a vrut ca tocmai în acest timp, bătrânul țigan cu Zuzika, nepoțica lui de opt ani, şi cu maimuțica să treacă prin sat. Venea de la Cairo şi era în drum spre Ierusalim Cumpără ursul cu puțini bani, şi-l luă cu el în lungile lui călătorii prin lume.

Acum viața devenise mai frumoasă pentru Herkules. Mica Zuzika iubea ursul blajin şi se îngrijea să fie bine îngrijit şi-i dădea pe ascuns din dulciurile pe care le primea, uneori, ca pomană când cerşea. Herkules deveni prietenul ei şi tovarăşul ei de joacă.

Din păcate timpul acesta luminos ținu doar câțiva ani. S-a întâmplat în Damasc, când Zuzika trezi interesul a doi negustori de sclavi. Ei îi oferiră bătrânului o sumă mare pentru posibilitățile lui şi-i promiseră, cu multe vorbe frumoase, că fetița va fi vândută unui domn bogat care se va purta cu

ea ca şi cu o prințesă. Zuzika era de 12 ani şi de o deosebiți frumusețe. Timpurile erau grele şi bătrânul ştia că într-o zi tot va trebui s-o dea. S-a gândit mult, în cele din urmă şi-a dat consimțământul.

Trist, şi-a luat rămas bun de la Zuzika şi a plecat cu Herkules şi Pippino mai departe. Se mângâia cu faptul că pentru Zuzika s-a sfârşit cu nenorocita viață nomadă, sigur că, acum, îi mergea mai bine. Cei doi negustori se juraseră cu o mie de jurăminte şi-l luaseră martor pe Allah la jurămintele lor.

Țiganul nu băgă de seamă nimic la despărțire, pentru că Zuzika era foarte mandră şi ştia să-şi ascundă durerea.

Acum când Herkules zări în umbra capelei fetița culcată, simți un ciudat sentiment de bucurie şi veselie, care-i şterse toată oboseala. I se părea că aude sunetul unei voci cunoscute. Mormăind prietenos îşi aplecă încet capul peste obrazul Gianninei şi-l mirosi cu botul lui umed.

„Ce ai pățit, Herkules?”, întrebă bătrânul.

Giannina, trezită în mod atât de neaşteptat din somnul ei. Deschise ochii şi privi cu mirate figura cafenie şi flocoasă. În primul moment crezu că mai visează, dar când Herkules se ridică în toată înălțimea lui şi ascultând un impuls interior făcu neîndemânatice mişcări de dans, când văzu iarba, florile şi aerul, când ajunse la ureche o convorbire a unor oameni, care treceau pe şosea, ştiu că nu

mai doarme. În mod foarte ciudat nu simțea nicio frică față de enormul animal; mai mult, era înveselită de mişcările lui.

„Herkules ce s-a întâmplat cu tine? Dansezi fără să ți-o fi cerut?" Bătrânul stătea lângă capelă dând din cap. Apoi o găsi pe Giannina, care îşi ridica părul de pe obraz.

„Adică aşa, Herkules", strigă bătrânul, „faci pe cavalerul distins. Dar acum vino încoace, mâncarea te aşteaptă. Şi tu mica mea floare", se adresă el Gianninei, „dormi aici. Singură singurică, în toiul zilei, şi nu ți-e frică deloc de Herkules al meu? Nici nu trebuie să-ți fie frică, Herkules iubeşte fetițele".

Se aşează lângă Giannina în iarbă. Herkules adulmecă aerul şi dispăru după colt, unde-i aştepta mâncarea.

„Da, da", povestea bătrânul țigan, „Herkules este un animal inteligent. Zuzika mea îl iubea ca pe un frate. Era frumoasă ca un mac în mijlocul unui lan de grâu auriu." Bătrânul privi în gol, îngândurat.

„Ați avut o fetiță? Întrebă curioasă Giannina. „Dar unde e?"

„Ah, fetița mea dac-aş putea să-ți povestesc. Asta e o poveste tristă. De când Zuzika nu mai e cu noi, norocul ne-a părăsit". Țiganul o privi dintr-o parte c-o fugară aruncătura de ochi.

„Povesteşte-mi totul, bunicuțule", se rugă Giannina, uitând grijile în ceea ce privea soarta ei.

„Zuzika a fost o mică vrăjitoare, când bătea în

tamburină şi-şi mişca şoldurile, toți cei ce cădeau în vraja ei erau posedați de plăcerea dansului. Aşa era mica mea Zuzika. Cei mai răi la inimă deschideau pungile, când se ducea să încaseze. Nu trebuia să zică decât un cuvânt, ca Herkules să înceapă să danseze. Chiar atunci când era obosit se ridica şi se răsucea ascultător Eu trebuie să mă cert cu el, de multe ori până când se hotărăşte să danseze, dar pe Zuzika o asculta după un cuvânt."

Giannina, încă mişcată de povestea micei țigăncuşe, avu care, din când în când, arunca câte o privire fetiței, ca şi când ar fi vrut să aprecieze dacă cuvintele lui aveau sau nu efectul dorit.

„Într-o zi a venit un domn bogat şi nobil, îmbrăcat ca *un* sultan în haine de mătase, ca boierii şi o văzu pe mica mea Zuzika, dansând. Rămase pe loc şi o privi ca vrăjit. Oh! Fetişoara mea, dacă ai fi văzut-o pe Zuzika! Era frumoasă cu rochița ei roşie ca o prințesă din basme. Domnul ne-a dat un ban de aur şi a mângâiat-o prietenos pe Zuzika pe obraji. Apoi m-a luat deoparte şi mi-a oferit cinci sute de ducați buni, de aur, pentru mica mea Zuzika..."

„Dur nu cumva ați fost de acord? Întrebă Giannina abia îndrăznind să respire.

„Nici pentru o mie de ducați n-aş fi dat-o", răspunse bătrânul. „Dar tu ştii cum e când un nobil domn îşi pune ceva în cap. Într-o zi, Zuzika mea plecă să aducă de mâncare şi apă pentru

Herkules şi Pippino, şi nu se mai întoarse. Am căutat-o, am fost cel puțin de zece ori la cadiu, l-am denunțat pe bogatul domn, până în cele din urmă m-au izgonit din oraş. Puteam să fiu fericit, că nu mi-a dat cincizeci de lovituri de baston. Cine mai întreabă în lume de o sărmană țigăncuşă orfană?”

Bătrânul privea trist în fața lui. El povestise povestea de vreo mie de ori şi mereu o împodobea cu noi amănunte, până când la sfârşit o credea şi el, credea că toate s-au întâmplat aşa cum le povestea el.

„Dar ce faci tu, aşa, singură pe şosea, floricica mea? O privi cu o privire vicleană şi şireată. „Îmi face impresia că ai necazuri?”

Giannina asculta vocea adormitoare a bătrânului țigan nevoie de câteva minute până când se regăsi iarăşi în realitate. Un sentiment neplăcut o punea în gardă, să nu povestească bătrânului despre soarta ei, dar ursul se întoarse şi-i mirosi prietenos brațul aşa ca şi când ar fi poftit-o să-l mângâie. Îl mângâie pe blana-i cafenie şi se bucură auzindu-l mormăitul mulțumit.

„Eşti o fată bună”, zise bătrânul. „Mergi acum la părinții tăi?”

Giannina îşi ascunse capul în blana lui Herkules. „Dar nu pot merge acasă”, suspină ca uitând orice prevedere. „Nu, nu! Niciodată n-am să mă mai întorc acasă!”

„Aşa, aşa! Mi-am închipuit eu că ai necazuri,

floricica mea. Eşti frumoasă ca Zuzika mea. Dar nu mai plânge. Uite, e aici şi Pippino!”

Luă fetița de mână şi o duse la căruță. „Asta este toată familia noastră. Trebuie să ai grijă de Pippino. Odată-ți sare în cap şi-ți ciufuleşte părul. Are şi pureci, ca nisipul mării, dar dacă-i dai tu de mâncare câteva zile, se îmblânzeşte cu totul.

Herkules se ține după tine ca un cățel ascultător… Şi-acum, şezi, fiica mea şi povesteşte-mi de ce nu te poți întoarce acasă. Bătrânul Ferco poate găseşte o soluție…”

Paolo avea mustrări de conştiință, că plecase cu cei doi băieți fără s-o fi anunțat pe mama lui Marco, dar acum era prea târziu: se găseau pe drumul spre Aquilea. Un pescar, din Mestre, le spusese că o fetiță, care după descrierea făcută ar fi putut fi Giannina, ar fi mers în direcția asta.

Cei trei erau descurajați. În fața lor se întindea o nesfârşită şosea cu nenumărate încrucişări de drumuri, cu poduri ce treceau peste pâraie şi fluvii: ducea prin sate şi oraşe, trecea înainte printre case, se încolăcea ca un şarpe peste înălțimi şi peste munți, şi n-avea nici început nici sfârşit. Roatele convoaielor greu încărcate ale neguțătorilor scârțâiau trecând prin urmele tăiate de alte căruțe în şosea, păzite de mercenari înarmați cu halebarde şi arbolete. Dinspre comitatul Tirol, din arhiepiscopatul Salzburg, din principatele din Karintia şi Steiermark, de pretutindeni, cu cele mai fine ramificații, şoseaua

se întindea ca o pânză de păianjen peste păduri, ogoare, munți, păşuni, fluvii şi case, şi toate prăfuitele drumuri păreau să ducă la Veneția şi de acolo prin canalele ei, care se terminau în mare, pe nesigure căi de navigație să atingă cele mai îndepărtate ținuturi.

În fața unui han adumbrit de doi puternici copaci bătrâni, drumeții se opriră, Marco intră să se intereseze de Giannina. Hangiul îi dădu prietenos lămuriri. Din nou era în zadar! Nu trecuse pe aici nicio fetiță.

„Ar fi trebuit să-l întrebăm pe bătrânul Francesco", zise Giovanni. El ştie multe, din cele ce rămân ascunse altor oameni. Dar acum, nu-i aşa, nu putem să ne întoarcem?"

„Sunt atâtea drumuri, unde ar putea fi mica Giannina?" Paolo privi întrebător spre cei doi prieteni.

„Trebuie s-o găsim chiar dacă ar trebui să mergem până la capătul pământului", răspunse Marco. În secret era însă şi el foarte neliniştit pentru mama lui, care nu ar fi putut să bănuiască unde dispăruse el, aşa dintr-o dată.

În dreapta şi în stânga şoselei viile ținutului Friane se cățărau pe araci. Se auzeau clopotele de la biserici. Cerul se boltea peste ținut ici şi colo acoperit cu nori albi a căror margini băteau în roz. Veneția cădea spre apus, iar în fața lor, spre răsărit o pădure îşi deschidea poarta şi lăsă să pătrundă în ea şoseaua.

Țărani, îmbrăcați în pânză albă, munceau încovoiați printre butucii de vie sau cărau, pe spate, coşuri de lemn pline cu pământ. Pe cealaltă parte a drumului o femeie ara miriştea rămasă după prima recoltă. După-masa târzie şi fierbinte era nemişcată şi tăcută, fără cântece; se apropia seara.

În jurul călătorilor adia suflul răcoros al pădurii cu miresmele ci proaspete şi parfumate.

O femeie bătrână care culegea crengi uscate fugi în umbra adâncă a copacilor, când auzi paşi. Pădurea, pământul cu ogoarele şi viile aparțineau ecleziaştilor care pedepseau sever cel mai mic furt de lemne.

„Suntem în a doua zi pe drum", zise Paolo. „În curând e noapte şi nicăieri nici urmă. Haideți să ne întoarcem, stăpâne. Signora nu ştie unde suntem, e bolnavă şi o să se îngrijoreze."

„Paolo are dreptate. N-are niciun rost să mergem mai departe. Poate ea a plecat tocmai în direcție opusă şi se îndepărtează din ce în ce mai mult de noi. Vino, Marco", zise Giovanni, „ne întoarcem la Veneția şi vorbim cu părinții Gianninei. Şi-apoi putem pleca din nou…"

Obrazul lui Marco era încruntat şi cu o expresie de refuz întipărită pe el. Nimeni nu trebuia să vadă ce sentimente îl animau. Rațiunea îi spunea că ei au dreptate, dar gândul că Giannina rătăceşte lipsită de apărare pe şosea şi că probabil nu are nici ce să mănânce, nici nu ştie unde o să doarmă,

îi gonea toate argumentele raţiunii. În inima omului conlocuiesc de-avalma multe dorinţe: cad ca nişte mici steluţe în ea şi luminează întunericul, apoi se stâng sau mocnesc mai departe, ca oarecând să se reaprindă din nou, mai puternic.

Pădurea atenua zgomotele. Razele de apus ale soarelui abia luceau, pătrunzând prin bolta de frunze; muşchiul strălucea sub raze în pete verzi sau aurii, iar ferigile arătau ca nişte ciudate aripi de păsări răsărite din pământ.

Poate Giovanni are dreptate, socoti Marco. Dar dacă s-a dus spre Padua? Atunci fiecare pas ne îndepărtează de ea. În afară de Mestre nu găsiseră nicăieri nicio urmă. Din contră, toate pledau pentru faptul că ea n-a luat drumul ăsta. Are vreun rost să meargă până la Aquilea sau poate şi mai departe? Şi mama ce face acasă? O să o mâhnească mult dispariţia mea.

În sufletul lui Marco se făcu dintr-o dată o necruţătoare lumină. Poate o ameninţă şi pe mama vreun pericol? De ce-au vrut să-l omoare? Şi ce însemna misterioasa scrisoare? Cum de-a uitat de toate astea.

A, mama, mama mea, şopti el neauzit. Copacii se înălţau pe amândouă laturile şoselei ca nişte uriaşi înspăimântători. Marco privea spatele lat al lui Paolo care se mişca în ritmul paşilor, alături mergea Giovanni care se muncea să ţină pasul. Brusc se opriră şi aşteptară până când Marco fu

lângă ei.

„Dar dacă s-a dus la Padua?”, întrebă Giovanni.

„Tocmai mă gândeam şi eu la lucrul ăsta”, răspunse ezitând Marco.

„Mama ta o să-şi facă griji pentru tine, Marco, chiar şi tatăl meu! Întâi trebuie să ne întoarcem. Ştii, am sentimentul că totuşi o vom găsi pe Giannina. Poate că e undeva foarte aproape, şi noi am trecut, undeva, pe lângă ea, fără să băgăm de seamă…”

„Imediat se face seară”, zise şi Paolo.

Marco se împotrivi numai de formă. Când Giovanni şi Paolo, făcură cale întoarsă, îi urma.

Aşa că mergeau din nou spre Veneția. Ieşiră din pădure în câmpie şi simțiră din nou aerul cald al înserării. Speranța că o vor găsi pe Giannina le grăbea paşii. Speranța asta deveni dintr-o dată aşa de puternică, încât uitară şi de oboseală şi de foame. În umbra pădurii căutarea fetiței li se păruse lipsită de orice nădejde, acum însă. În inserarea aurie, credința că o vor găsi, totuşi, li se întărea.

Giovanni avea credința fermă că prietena lui trebuie să fie undeva aproape, simțea asta ca şi când ar fi căpătat de cine ştie unde o veste ascunsă. Când zări în depărtare un grup de oameni, inima îi bătu în piept ca un ciocan. Erau, după cum se dovedi mai târziu, țărănci ce se întorceau de la câmp, unde munciseră pe ogoarele stăpânilor.

Ca să-şi ascundă, deziluzia, zise cu o voce convinsă: „O găsim cu siguranță. Cred că acum suntem pe drumul bun”.

Fără să mai aştepte vreun răspuns, fugi mai departe, aşa că trebuiră să-şi dea osteneala să-l urmeze.

Multele încrucişări de drumuri, care înainte cu câteva ore le răpeau orice siguranță, nu-i mai deranjau. În fața lor se grupau casele liniştite ale unui sat, dominat de un castel ce se înălța la stânga, pe un deal. Doi câini cu pete albe şi maronii se jucau în fața podului coborât. Privirile călătorilor fură atrase de zidurile groase, ce înconjurau clădirile de locuit şi puternicul turn de veghe, ce părea a stăpâni ca un pumn amenințător încântătorul peisaj.

Uitară minute în şir să mai supravegheze şoseaua. Paolo fu cel dintâi care se desprinse din a contempla această privelişte, dar după aceea fiecare susținea că el a văzut cel dintâi grupul ce venea înspre ei. Această prietenoasă controversă nu mai avea nicio importanță. Fiecare-şi spunea că purta în inimă această presimțire, după ce părăsiseră întunecata pădure.

Paolo fu însă în orice caz primul care strigă: „Ce societatea ciudată mai e şi asta? Un bărbat cu pălărie galbenă?” Îşi adumbri ochii cu palma, pentru că-l orbea soarele. „Şi e şi o fetiță cu el…”

„Giannina?” întrebă Marco neîncrezător.

„Giannina!”, strigă Giovanni, fugind către grup.

Atunci se puseră în mişcare şi Marco şi Paolo, aşa că ajunseră aproape deodată lângă Giannina. Ferko, bătrânul țigan, puse oiştea căruciorului pe pământ şi salută domnii, făcând un gest larg cu pălăria. Nu se vedea pe obrazul lui cât de neplăcută îi era această întâlnire. Avusese seara trecută multă bătaie de cap până când o convinsese pe Giannina să plece împreună cu el, şi-acum totul părea a fi fost în zadar.

„Aici eşti, Giannina?! Zise Giovanni. „Te-am căutat, Giannina". Îi era ciudă pe aceste cuvinte obişnuite. Dar ce-ar fi putut să spună, ca să poată da expresie tuturor sentimentelor lui?

„Giovanni, Marco?" strigă fetița uimită, ca şi când s-ar fi întâlnit cu stafii şi nu cu oameni în carne şi oase, oameni pe care-i cunoştea de ani de zile şi care aparțineau micii ei vieți, ca apa în jurul insulei Murano sau ca şi caisul din grădina casei părinteşti.

„Te-am căutat cu toții, Giannina", zise şi Marco. „Am întrebat pretutindeni de tine, dar nimeni nu te-a văzut. Cum ai putut să fugi, fără să ne spui nouă nimic? Bine că te-am întâlnit, Giannina, acum mergem repede acasă."

Treptat, treptat, aşa cum lumânările sunt stinse de mâna omului, se stinse bucuria din inima Gianninei. Înapoi acasă, zisese Marco. La Messer Celsi?

„Vino, Herkules", zise țiganul şi deschise colivia. „Poți să-ți mai dezmorțeşti puțin picioarele.

Dansează bătrâne, dansează pentru mica noastră Giannina”.

Puternic şi neliniştitor bătea pumnul în tamburină, clopoțeii sunau provocător.

Herkules dansa.

Pippino, care trebui să rămână în colivie, zgâlțâia zăbrelele.

Soarele apunea în vest, late fâşii de lumină aurie treceau printre norii cu pete galbene, portocalii şi violete.

„Hai, Herkules dansează! Dansează pentru mica ta prietenă. În curând vei dansa la curțile regilor şi împăraților!” Tamburina răsuna.

„Zuzika e iarăşi cu noi. N-o vezi? Dansează, dansează Herkules! Părul ei e ca nisipul palid al pustiului, dar când bate soarele, e din aur curat!”

Herkules dansa. Ochii lui trişti o priveau continuu pe Giannina. Chiar Marco, Giovanni şi Paolo căzură sub influența bătrânului vrăjitor. Razele soarelui ardeau peste tot cerul. Blana lui Herkules strălucea. Ochii bătrânului țigan aruncau scântei, buzele lui murmurau vorbe ce se transformau apoi în strigăte puternice, şi acompaniau ritmul tamburinei într-un mod ciudat, aţâţător.

„Dansează, Herkules. Zuzika e iarăşi aici. Părul ei a devenit negru ca noaptea. E tristă! Obrajii ei sunt ca laptele. Obrazul ei plânge. Dansează, Herkules! În curând vei dansa în fața conților şi-a fiilor de prinț”.

„Termină, bătrâne!”, zise Paolo cu o voce aspră. „Nu înnebuni fetița, ea se întoarce cu noi!” El îngenunche în fața Gianninei şi o trase spre el. „Priveşte-mă, Giannina. Pipăie-mi muşchii. Brațele astea au să te apere. Nimeni nu-ți va mai putea face ceva rău”.

Tamburina tăcu brusc. Herkules îşi puse picioarele dinainte pe pământ, Pippino sărea înnebunit prin cuşcă.

Un domn cu o doamnă trecură călare peste podul lăsat şi se apropiară. „La o parte din drum, țigane! Strigă domnul.

Ferko, care stătea în mijlocul drumului, se trase cu o grabnică plecăciune înapoi. Doamna şopti câteva cuvinte însoțitorului ei. Acesta aprobă din cap. „Du-te, la castel, țigane, spune că stăpânul te-a trimis. Poți să câştigi câțiva soldi”.

Ferko se înclină de vreo zece ori şi-şi flutură cu mişcări largi pălăria.

„În cuşcă, Herkules! N-ai auzit? Mergem la castel!”

„Messer Celsi m-a bătut, m-a călcat în picioare şi m-a lovit cu pumnul în obraz”, zise Giannina. „Ce-am făcut?”

Ochii îi erau întunecați de durere şi ură.

„Nu te mai duci niciodată înapoi la el”. Peste obrazul lui Marco trecu un zâmbet luminos.” Am să vorbesc cu mama, Giannina. Ea e bolnavă şi are nevoie de îngrijire. Vii la noi, Giannina.”.

„Nu te mai duci la Messer Celsi”, zise şi

Giovanni. „Acum am un pumnal, un fulg de pasăre în zbor poți să-l tai cu el. Uită-te la el, Giannina! Chiar că nu trebuie să-ți mai fie frică de nimic. Tatăl tău a fost alb ca varul la față când a auzit c-ai fost bătută", povesti el mai departe, după o pauză." O servitoare care te-a văzut când ai fugit din bucătărie, i-a spus. A trântit o oglindă de pământ, a călcat-o în picioare. Dacă nu l-ar fi reținut mama ta, fugea atunci la Messer Celsi... Ştii că pe Marco au vrut să-l omoare?"

Giannina se eliberase din brațele lui Paolo. Atâtea impresii noi se revărsaseră asupra ei dintr-o dată încât numai ultima frază îi rămăsese în memorie. „Au vrut să te omoare pe tine, Marco? E adevărat?"

„Giovanni şi Paolo m-au scăpat", răspunse Marco.

„Uite cu acest pumnal vroia să-l omoare pe Marco". Giovanni îi arătă pumnalul. Ea îl luă şi-l puse pe palmă.

„Tata a zdrobit o oglindă? Întrebă ca fără nicio legătură.

Herkules veni pentru ultima oară la ea şi-şi frecă botul de umărul ei, apoi se lăsă, ascultător, închis în cuşcă.

„Rămâi cu bine, bunicuțule! Rămâneți cu bine, Herkules şi Pippino, eu nu mai pot veni cu voi".

„Rămâi cu bine, floricica mea", zise bătrânul țigan. „Dumnezeu să-ți dea sănătate şi bogăție. Eu plec mai departe s-o caut pe Zuzika mea..."

Luă oiştea de pe pământ şi-i înfăşură frânghia. Roatele se puseră, scârțâind, în mişcare.

Soarele era ca de foc deasupra vârfurilor întunecate ale pădurii.

„Mă gândeam c-am găsit-o deja pe Zuzika", vorbea bătrânul singur. Dar bătrânul Ferko nu mai are noroc…"

Cuşca se clătina greoi încoace şi încolo. Roatele se învârteau în urmele adânci.

În depărtare lătrau câinii.

MOARTE ŞI ZARURI

Adierea nopții intra prin fereastra deschisă.

Signora Polo zăcea neliniştită în patul ei şi se uita fix la lumânări. Ploua de dis de dimineață. Se apropia toamna. Pe vremea aceasta Veneția semăna cu o corabie mare, părăsită pe care ici şi colo se legănau lumini tulburi.

Aerul era umed şi nesănătos, dar bolnava pretindea ca ferestrele şi obloanele să rămână deschise. Ungă patul ei atârna un şnur de mătase, cu un clopoțel pe care-l putea pune în mişcare. Signora Polo îl întrebuința rar. Iubea singurătatea. Dar se şi temea de ea. Tainica speranță, că soțul şi cumnatul ei se vor întoarce, era mai puternică în aceste ore singuratice ale nopții. Dar mai puternice erau şi îndoielile. De mii şi mii de ori îndepărtase gândurile care vroiau să-i insinueze că n-ar mai fi în viață. Aceste gânduri diabolice, chinuitoare îmbrăcau haina rațiunii, cum ar mai

putea fi în viață, îi şopteau, a plecat de paisprezece ani şi n-a dat nici măcar un semn de viață. Era doar un om îndrăzneț şi nu-i era frică de pericole. Multe corăbii se odihnesc pe fundul mărilor…

Noaptea îi aducea însă şi amintirea ceasurilor fericite petrecute cu Nicolo. Aşa că dorea întunericul, dar o şi îngrozea. Obrajii îi deveniseră palizi şi transparenți. Rumeneala sănătății o părăsise deja cu mulți ani înainte. Numai când Marco era cu ea i se înviora obrazul; când şedea lângă patul ei, şi când ea îi putea povesti despre Andrea Polo da San Felice, bunicul, şi de Nicolo Polo, tatăl, retrăia din nou trecutul şi-şi închipuia că totul este un fericit prezent.

„Corpul dumneavoastră nu-i bolnav. Signora", zisese doctorul. „Sufletul dumneavoastră este bolnav şi vă răpeşte orice dorință de-a trăi".

Flăcările pâlpâitoare ale lumânărilor luminau covoarele roşii de pe pereți. Brusc îi reveni spaima, se încorda ca şi când ar fi atins o durere fizică, mina se întinse după şnur. Clopotul sună sonor în tăcerea casei. Paşi grăbiți se apropiară şi Giannina intră în cameră.

„Ce s-a întâmplat Signora? Întrebă ea. „Ochii dumneavoastră strălucesc, aveți cumva temperatură? Am să chem doctorul".

„Nu, nu!" strigă bolnava… „Niciun doctor. Unde este Marco? Spune-mi repede, Marco este acasă?"

În fața ferestrelor ploaia şi întunericul unduiau ca un zăbralnic de doliu.

Signora fu atât de slăbită după acest efort, încât putea numai cu greutate să-şi mişte mâinile pe plapumă. Giannina, cu obrazul ei sănătos şi creol se aplecă asupra ei şi zise, binevoitoare ca o mică mămică:

„Marco este acasă, signora, doarme aşa de adânc încât nici măcar n-a auzit sunetul clopotului."

„Paolo e cu dânsul?"

„Da, Signora, Paolo doarme în odaia lui aşa cum ați ordonat".

„Ai grijă de el, Giannina", şopti bolnava. „Marco nu mai trebuie să plece niciodată! Auzi! El e ca tatăl său, mi-e teamă că într-o zi o să plece pe mare. Urăsc marea!"

Gândea, înainte, după vorbele rostite: când Nicolo se va întoarce, îl voi ruga să ne mutăm din Veneția pe uscat. Nu mai pot vedea apă, ea ademeneşte oamenii şi nu ți-i mai dă înapoi. Peste tot pe malurile mării, atraşi de misterioasa ei putere, au apărut colonii şi oraşe. Dar Veneția e aşezată chiar în mijlocul acestei ape perfide. Familiile nu-şi mai aparțin, marea le desparte. Pe unul din maluri stă femeia cu copiii şi pe celălalt, nevăzut, bărbatul care face negoț cu aur, diamante, blănuri, piei de capră, grâne şi covoare, ambră şi mosc, șoimi de vânătoare şi mirodenii. În fiecare an Dogele oferă mării un inel de aur, căsătoreşte Veneția cu marea. Un obicei păgân, diabolic.

„Mi-e frică, Giannina. Curăță lumânările, ca să

nu se stângă… Cei asta cu greutate se ridică puțin. „Clanța uşii se mişcă, Giannina! Marco intră cu paşi uşori.

„Eu sunt, mama. Nu te simți bine?”

Giannina ieşi din cameră.

„Aşează-te fiul meu. Îmi pare bine c-ai venit. Închide ferestrele. Vreau să fiu singură cu tine.

Marco îşi privi uimit mama. Închise ferestrele şi se aşează pe un scaun lângă pat. Chipul mamei era alb ca florile de cireş în lumina albăstruie a lunii. Lumina gălbuie cădea pe covoarele roşii şi pe sticla pestriță a ferestrelor. Pe masa care se sprijinea pe labe de lei sculptate se afla un mic elefant sculptat în fildeş. Mobilele erau închise la culoare.

„Paolo doarme cu tine? Întrebă mama.

Lui Marco îi fusese frică de întrebarea asta. De când lipsise de acasă trei zile, în căutarea Gianninei, credinciosul Paolo dormise în camera lui. Cu toate că mama nu ştia nimic despre încercarea de asasinat săvârşită asupra lui, frica apăsătoare, în care vedea pretutindeni pericole pentru fiul ei, se accentuase ca urmare a întâmplărilor din ultima săptămână.

Astăzi însă Paolo îi ceruse liber fiindcă i se părea c-ar fi găsit o urmă. Ce trebuia să-i răspundă mamei? Orice enervare era primejdioasă pentru ca doctorul îl rugase să țină departe de ea orice lucru neplăcut sau din calc afară de fericit. Dar totuşi nu putea să mintă, când îl întreba: ochii aceştia îndreptați nelinişstit asupra lui nu putea să-i

mintă.

„Trebuie să-ți iei doctoria, mama. Mâna îți este aşa de caldă” …

„Paolo doarme cu tine?”

„Nu, mama”, zise el încetişor, „astăzi l-am trimis undeva”. „Nu-mi mai pot mişca brațul stâng. Simt ca şi când m-ar împunge un ac în inimă… Tu-mi ascunzi ceva, Marco… Spune, eşti mulțumit că Giannina e aici?”

„Da, mama, dar ea îi aparține lui Giovanni. Tatăl lui s-a accidentat, şi-acum Giovanni nu mai are timp să cânte…”

„Adu-mi-l, Marco, aş mai vrea să-l aud o dată cântând…”

Toate sunt atât de triste, mama, se gândi Marco. Giannina îi povestise despre soarta Zuzikăi, nepoata bătrânului țigan. Nu se întâmplau deci pe lume decât lucruri triste? Lumea era totuşi imensă şi frumoasă: pământul, apa şi cerul erau ale ei. Undeva trăia şi Zuzika. Cine poate spune dacă era sau nu, nefericită? Păcat că nu putea să vorbească despre lucrurile astea cu mama.

„Mă plimb puțin prin cameră, mama. Paolo o să vină în curând, înapoi. Până atunci rămân cu tine. Dacă vrei, pot să dorm aici, cu tine, aici pe covor. Asta nu mă deranjează. Vreau numai să fiu aici, când ai avea nevoie de mine”.

„Aşează-te, copilul meu, firea ta e neliniştită ca a tatălui tău… Dar nu trebuie să-ți faci griji pentru mine, îmi trece în curând. Ce lumină e în cameră.

Lumânările sunt ca nişte stele, lucesc pretutindeni. Aşează-te, copilul meu, nu te mai văd deloc…”

„Dar ce ai, mama?” Marco se aplecă peste obrazul mamei. Era alb ca ceara, mâna ei stângă era întinsă țeapăn pe plapuma de mătase albastră. Ochii erau nenatural de mari şi reflectau ca o oglindă, lumina.

Marco fugi la uşă. „Giannina”, strigă el. „Giannina! Ce se întâmplă cu mama… Trebuie s-o ajutăm…”

Giannina veni cu un lighean şi un prosop.

„Trebuie să chemăm preotul. Giannina?” întrebă Marco înspăimântat.

„O să treacă… Deschide ferestrele!” Îi puse bolnavei prosopul ud şi rece pe frunte. Respirația deveni mai regulată, ochii se închiseră. Se părea chiar că pe fața ei apare un zâmbet.

Aerul năvăli în cameră. Era aerul Veneției, aerul de toate zilele, cu milosul ei de nămol, peşte, mare, lemn, cânepă, cer şi soare, tămâie, mir şi lumânări sfințite.

Canalul îngust curgea întunecat mai departe. Două bărci trecură foarte aproape una de alta.

Noaptea era plină de o muzică lină, apăsătoare.

Signora Polo deschise ochii. „Aici sunteți? Zise. „Unde am fost? Şi ferestrele sunt larg deschise. Respir, inima mi s-a liniştit de tot. Mulțumesc, Giannina”.

„Acum pot pleca”, zise fetița către Marco.” Dacă

ai nevoie de mine strigă-mă încet. Vin atunci imediat.

„Vorba nu-mi face nicio greutate, Marco. E atâta lumină în mine... Ei spun că Veneția e regina mărilor, nu-i crede, e sclava mărilor... Ieri a fost unchiul tău Pietro Bocco la mine. E un om bun. Dacă se întâmplă ceva, poți să i te încredințezi lui..."

„Dar ce să se întâmple? Pietro Bocco nu-mi place mama. E prietenos, dar ochii lui sunt aşa de reci. N-avem nevoie de el. Eu rămân cu tine atâta vreme cât vrei tu. Niciodată n-am să plec de la tine. Şi-apoi mai sunt şi prietenii mei aici: Giannina, Giovanni – şi Paolo, Paolo îmi poartă de grijă ca un frate. Îl iubesc... Mama, nu crezi că tata se întoarce?"

„Nu ştiu..." Vorbea aşa de încet, încât Marco trebuia să-şi plece urechea la buzele ei. „Afară străluceşte soarele? Aş vrea acum să văd oameni mulți, să nu mai fiu singură! Nicolo..."

Laguna şi cerul erau de aceeaşi culoare. Ploaia le ştergea hotarele. Cupolele bisericii San Marco cu crucile împodobite cu globuri de aur, pluteau ca cinci temple păgâne, deasupra caselor. Pieţile şi străzile erau aproape pustii de oameni. Cerşetorii şi vagabonzii îşi căutau adăpost în galeriile cu coloane din Piazza, dar erau împrăştiați mereu de zbiri cu lovituri de băț, apoi se piteau pe undeva pe sub vechi şoproane de lemn, arcade ale podurilor, prin gangurile de intrare a caselor sau

sub bărci răsturnate. Doar lumini sărăcăcioase luminau noaptea.

Pe canale, circulația era mai animată. Bărcile alunecau pe apele tăcute. Doamne şi Domni erau conduşi la cluburi sau casinouri unde îşi petreceau noaptea la jocuri de noroc sau în conversații distractive.

La ora asta Paolo şedea în Taverna din spatele pieței de zarzavat. De câteva săptămâni era un oaspete obişnuit şi chiar se împrietenise cu cârciumarul.

De câteva zile apărase un om, al cărui ochi stâng era acoperit c-o legătură neagră. Cârciumarul îi spunea familial pe nume, îl chema Giorgio. De cele mai multe ori şedea singur într-un colț şi bea pahar după pahar, fără să se îmbete. Lui Paolo i se părea să recunoască în el omul care-l atacase pe Marco. Încercase de mai multe ori să lege o conversație cu el, dar acesta răspundea la cele mai nevinovate întrebări numai cu mormăieli care nu spuneau nimic şi care dădeau prea puțin prilej de conversație.

Cârciumarul avea o părere foarte bună despre el.

„Giorgio cel negru este un individ tăcut", îl lămuri el pe Paolo, „pe ăsta mai repede îl omor, decât să trădeze un cuvânt".

Indiferența cu care-l privea pe Paolo, îl lămuriră pe acesta că nu a fost recunoscut.

Cârciumarul, astăzi, nu-şi mai vedea capul de treabă. Vremea ploioasă adusese şi meseriaşi şi

negustori în tavernă, care altfel îşi ofereau mărfurile în pieţile publice. Aşa că în pivniţa boltită se găsea o societate amestecată, plină de aburi de vin, glume grosolane, sau de strigătele mânioase sau prietenoase ale jucătorilor.

La masa lui Paolo şedea un cioplitor de vâsle, un mozaicar, un vânzător de găini şi un vânzător de pui prăjiţi. Negustorii înjurau din cauza ploii, pentru că le strica afacerile; cei doi meseriaşi se uitau ironic la colegii lor de băutură – şi-şi dădeau cu părerea că ar schimba bucuros cu ei. Doar neguţătoria aduce atâta venit, încât puţintică ploaie nu le poate cauza mari pierderi. Vânzătorul de găini începu o lamentaţie lungă şi lată despre taxele mari pe care le cerea regimul şi spuse că mulţi negustori abia dacă-şi câştigă banii pentru sarea din mâncare.

„Vremuri grele, vremuri grele. Nu-i aşa frate? Se adresă el vânzătorului de pui prăjiţi. Acesta aprobă din cap cu o mutră îngrijorată. După înfăţişarea lor exterioară, celor doi nu putea să le meargă prea rău. Mai ales vânzătorului de găini, gras ca un butoi şi care radia mulţumire şi bună stare, cu atât mai mult cu cât ar fi vrut s-o ascundă.

Mozaicarului îi fu milă de cei. Doi negustori. „Crâşmare, dă de două ori vin fără apă pentru sărmanii noştri prieteni de aici. Altfel mor de sete!”

Cei doi refuzară la început cu indignare, dar când strălucitorul vin roşu se află în faţa lor, nu

se lăsară mult poftiți. În curând bine-hrănitul vânzător de găini scoase un pachet mare şi dădu fiecăruia câte un pui fript. „Îmi împart bucuros cina cu voi, fraților”, zise el cu o voce de om cherchelit.

Paolo care luase foarte puțin parte la conversație, căpătă şi el un pui bine fript.

Mesele erau ocupate strâns. Cârciumarul şi o servitoare fugeau ocupați printre butoaie, bănci şi mese, încoace şi încolo; vin roşu, alb sau galben curgea pe cepurile de lemn în carafe. Lampa de petrol dădea puțină lumină şi estompa strâmbăturile de tot felul ale celor prezenți.

Brusc Paolo deveni atent. Uşa grea a tavernei se deschise scârțâind din balamale. Giorgio cel negru, cu obrazul încă ascuns sub legătura neagră, intră, aruncă o privire repede peste tavernă şi cobori treptele de piatră. Salută în trecere pe cârciumar şi se aşează pe micul scaun lângă butoiul cel mare.

Paolo era acum sigur că Giorgio a fost acela care l-a atacat pe tânărul său stăpân. Îşi aminti de mişcările mlădioase ca de pisică, de sprâncenele stufoase şi de părul care abia îi lăsa câțiva centimetri de frunte liberă.

„A la vostre salute! Strigă negustorul de găini, care era din ce în ce mai bine dispus, şi-şi ridică paharul... Când răsucesc gâtul puilor mă doare sufletul”, povestea el.” Da, ce pot face fraților? Trebuie să trăiesc. O dată servitorul unei distinse

familii mi-a adus două sute de privighetori. Asta a fost o afacere bună. Sunt iute ca o veveriță. Nu prea se vede pe mine. Unu, doi, trei, le-am smuls capetele şi ca un doctor savant le-am scos limbile. La nunta frumoasei Izabella s-au servit limbi de privighetori. O delicatesă demnă de un împărat… A la vostre salute, fraților!”

Paolo simțea cum vinul îi pătrundea în sânge şi-i făcea gândurile să lucreze mai repede. Ca nişte vagi umbre care i-ar fi trecut pe alături îi renăşteau în minte visuri şi amintiri. Nu mai asculta conversația de la masă, murmură o scuză şi se sculă să meargă la Giorgio cel negru. Încă nu ştia ce o să-i spună. Poate o să-l prindă de-a dreptul de guler şi să-i scuture obrazul disprețuitor încoace şi încolo, până când îşi va deschide gura încuiată.

Norocul lui Paolo fu că, în clipa aceea, trecu prin tavernă un om îmbrăcat în negru, cu un obraz alb şi neclintit, cu părul pieptănat lins, spre spate, el se îndreptă spre cârciumar, îl saluta binevoitor şi luă loc lângă Giorgio cel negru. Sosise onorabilul scrib de la Arsenal, Luigi Farino.

Nimic de pe figura lui nu trăda mânia şi furia care răpiseră toată liniştea de la nereuşitul atentat contra lui Marco. Stăpânul său, Messer Pietro Bocco, n-a mai vorbit cu *el* niciun cuvânt, ci l-a privit doar amenințător. Luigi ştia că nobilii stăpâni îndepărtau din drumul lor, cu un semn al mâinii, pe toți complicii primejdioşi. Cu toate că

din fire nu era fricos, nu se putea scutura de acest sentiment neplăcut.

Mai puternică însă decât această frică ascunsă, era setea lui după bani. Venise astăzi ca să ia înapoi de la Giorgio cel negru cel puțin trei ducați din cei cinci, pe care acesta îi primise, sau să-i ceară ca acesta să-şi ducă, în sfârşit, până la capăt însărcinarea. Giorgio cel negru avea însă o spaimă superstițioasă: nu se apuca a doua oară de un lucru care de prima dată nu-i reuşise. De altfel el îşi primise plata, şi cea măi mare parte o lăsase deja în tavernă, aşa că, cu cea mai mare bunăvoință, nu mai pute-a restitui nimic. Scribul îl călca pe nervi.

„Doriți un vinişor, domnule? Întrebă cârciumarul. Luigi aprobă din cap.

„Ce e nou, Giorgio? Întrebă scribul, şi-şi imprimă glasului o nuanță amenințătoare.

„Să mă lăsați în pace", răspunse Giorgio cel negru enervat.

„Atunci dă-mi banii înapoi, ai primit cinci ducați, mojicule".

„Ține-ți gura, obraz de peşte", mârâi Giorgio furios. „Vino afară cu mine şi capeți câți ducați vrei". Aruncă cârciumarului care se apropia câțiva soldi şi se ridică. Apoi se aplecă asupra scribului şi zise: „Dacă încă o dată mă mai sâcâi, scribule, în curând vor putea să te pescuiască din canal".

Giorgio cel negru ieşi fără să se mai uite împrejur.

„Doriți încă un vinişor, domnule? Întrebă cârciumarul.

„Lua-l-ar dracu”, zise Luigi. „Adu vin, cârciumare!”

„Este un necioplit”, şopti cârciumarul. „Cel mai bine ar fi să-l lăsați în pace”.

Paolo urmărise scena cu încordare. Îl vedea pe scribul de la Arsenal pentru prima oară în tavernă şi bănuia că acesta avea o legătură cu încercarea de asasinat. În orice caz ar fi fost bine să-l cunoască. Aşa că se apropie, clătinându-se puțin, şi se lăsă să cadă pe un scaun lângă el.

„Sunteți atât de singur, domnule”, zise el şi-l privi vesel, „îmi dați voie să mă aşez puțin lângă dumneavoastră?”

„Cine eşti?” întrebă rece Luigi.

„Un hamal, domnule. Săptămâna asta am câştigat bine. Nu mai pot suporta flecăreala neguțătorilor de găini. Nu mă refuzați, să bem un vinişor împreună. Adu de două ori vin, cârciumare.”

Scribul nu fu contra, făptura inofesiv-cinstită a voinicului hamal îi inspira încredere.

Paolo, care fusese bine aprovizionat de stăpânul său pentru cercetările lui nocturne, îşi zornăi banii din buzunar şi abia erau paharele golite, când comandă altele. Dar asculta fiecare cuvânt al scribului. La început nu află prea multe: Luigi ştia să-şi stăpânească gândurile. Paolo află doar ca tovarăşul lui de băutură e scrib în Arsenal şi în

serviciul lui Pietro Bocco. Aceasta îl făcu în orice caz foarte atent şi îi întări bănuiala, că şi scribul este amestecat în afacere.

„Bea, scribule", strigă el cu voce amenințătoare. „Sângele e prea gros. Toarnă o gură de vin în el şi începe să zburde ca un peştişor în apă. Astăzi nu-mi pasă, adu vin cârciumare!"

Luigi zâmbea numai cu buzele. Obrajii, nasul şi ochii îi rămâneau nemişcați ca de piatră. Vinul nu reuşea să învioreze masca, ce devenise o a doua natură a lui Luigi. Dar îi picura în gânduri şi-i dezlega limba pentru scurte observații.

Excelentul Piccolit din viile din Friaul avea efect şi asupra lui Paolo. El îi mulțumea în gând negustorului de găini pentru cina oferită. Cu un pui în burtă, puteai mai uşor rezista ademenirilor şi zăpăcelii adusă de vin.

„Eşti un tovarăş puternic, hamal, ai putea să-ți mai câştigi bani şi pe alături", zise Luigi cu limba împleticită.

„De ce nu, scribule? Pentru bani îți aduc luna de pe cer!"

„Luna, luna! Îl maimuțări Luigi. „Pentru asta nu câştigi niciun ban rău".

„Nu rânji, frate", zise Paolo şi-şi puse degetul mare şi cel arătător ca un cleşte deschise în jurul gâtului alb. „Dacă strâng nu mai zici nici pâs, te strivesc ca pe o pasăre".

„Se poate", zise Luigi liniştit. „Aşa parcă-mi placi mai mult, hamalule. Dar ochii tăi sunt prea cinstiți

pentru asemenea treburi… Ai putea să câştigi uşor câțiva ducați… Gâtul meu lasă-l în pace, pentru ăsta nimeni nu-ți dă nimic. Cel mult ajungi în închisoare sau pe galeră. Poți vâsli acolo toată viața. Acum trebuie să plec… Nu-mi plac ochii tăi…”

„Adu vin, cârciumare! Strigă Paolo.

Servitoarea tăie fitilul lămpii. Se făcu întuneric şi apoi iar lumină. Mirosul fitilului ars şi îmbibat în petrol se amestecă cu aburul vinului şi cu mirosul de transpirație. O lumină gălbuie cădea pe bănci şi pe mese, pe vinul roşu, pe capetele blonde sau brune, pe fețele aspre. Pe mese zburau cărți de joc murdare, zaruri albe cu puncte negre răsunau în cornete de piele şi se rostogoleau urmărite de ochi nesățioşi, pe masă. Doi marinari cântau un cântec trist marinăresc. Nimeni nu asculta. Se vorbea, gesticula, râdea şi se bătea cu pumnul în masă.

Luigi şedea cu ochii sticloşi, străin, pe scaun.

Paolo îşi pierduse stăpânirea asupra gândurilor lui.

„Îl cunoaşteți pe Marco, fiul lui Nicolo Polo?”, întrebă şi nu-şi mai putu ascunde furia din ochi.

Cuvintele treziră simțurile adormite ale scribului.

„Eşti cumva un informator al lui Messer Bocco, hamal?” bâigui el. „Pleacă! Strigă apoi el brusc. O frică nebună i se citi în ochi. „Şterge-o de lângă mine”. Se răzimă cu brațul de spătarul scaunului,

se ridică cu greu şi se îndreptă cu paşi nesiguri spre uşă. Cârciumarul sări grăbit şi o deschise. Aerul umed pătrunse în încăpere.

Paolo plăti şi fugi după scrib.

„Unde eşti?", strigă el în noapte. „He, cioclu negru, aşteaptă. Sunt eu prietenul dumitale, hamalul!"

Se împleticea în aerul proaspăt, şi nu ştia deloc încotro fuge. Străduța dădea într-un canal. De zidul unei case se rezema nemişcat scribul. Paolo îi zări obrazul alb ca hârtia. „În sfârşit, te-am prins!"

„De la mine nu afli nimic!" zise scribul cu glas de beţiv.

Paolo îl prinse de braţe şi îl strânse.

„Ce aveți de gând cu Marco? Cine ți-a dat însărcinarea să-l omori?"

Ploaia îi acoperi. Strada era plină de mocirlă, un teren mlăştinos. Canalul curgea înainte, pierdut, undeva ardea o lampă. Scribul scâncea de durere, „de la mine nu afli nimic", e încăpățână el.

Atunci Paolo cuprinse făptura plăpândă care se zbătea în zadar, o ridică sus, o trase până la malul apei şi o azvârli dintr-o dată în apă. Apa pleoscăi ca şi când ar fi căzut în ea un bolovan enorm. Pălăria dusă de valuri, abia se mai observa în întuneric.

„Ajutor! Strigă scribul. Părul îi atârna în şuviţe ude pe faţă. „Lasă-mă în pace, hamalule… Ajutor!"

Ploaia şi locul îngust în care se aflau înghiți

strigătele.

Scribul se cățără pe mal. Avea deja pământ sub picioare şi putea să se prindă de stâlpi. Se cățără ca un şobolan gigant pe malul povârnit.

Paolo stătea cu picioarele desfăcute pe mal.” Să nu mai îndrăzneşti să pui la cale ceva contra băiatului”, zise rece. „A doua oară te omor”.

Se întoarse şi plecă. Aerul proaspăt şi evenimentele petrecute îl treziseră. „Păzeşte-te de Pietro Bocco, tinere stăpân”, murmură el. „Nicio grijă Signora Polo, voi băga bine de seamă”.

Însă această noapte ploioasă şi rece, când florile de toamnă mai înfloreau ezitirie în grădinile Veneției, când frunzele de pe copaci începeau să se coloreze, când veşnicele valuri ale mării loveau în digul protiguitor, în noaptea aceasta, fără stele şi lumină de lună, Signora Polo îşi luase rămas bun de la viață.

Credinciosul Paolo nu-i mai putea spune nimic. Ea se odihnea liniştită sub plapuma de mătase, ochii erau închişi. Lângă mâna ei lipsită de viață se afla micul elefant sculptat, de fildeş, ultimul cadou de la Nicolo, soțul ei. Obrazul ei se odihnea după durerea singuraticei ei vieți.

Lumânările ardeau, preotul era îngenuncheat lângă pat şi murmura ultima rugăciune pentru tăcuta femeie.

Aşteptarea, cu toate speranțele şi toată durerea ei trecuseră de acum, se sfârşise şi cu frica bolnăvicioasă pentru fiul ei, cu tremurul pentru

fiecare pas al lui, pentru fiecare gând şi dor al lui pentru mare şi pentru depărtări.

Preotul plecă tăcut.

Marco gândea în vorbe simple: Mama a murit. Trebuie să deschid puțin ferestrele, ca aerul proaspăt să-i poată mângâia obrajii. Dar ea nu mai simte nimic acuma. Ea tace. N-o să-mi mai spună de-acum nicio vorbă.

Marco era singur în cameră. „Sau, poate numai dormi, mama? Poate doarme numai.

Se aplecă peste obrazul ei. Atunci văzu că moartea îl însemnase deja.

Lumina se revărsa peste pat, pe obrazul palid plutea o nevăzută umbră.

Şi-atunci Marco îşi aminti că nu mai are pe nimeni pe pământul acesta, că toate au murit în jurul lui.

Şi abia atunci începu să plângă.

Moartea unei ființe dragi, înseamnă mult în viața supraviețuitorilor. În tavernă însă, unde lampa avea o lumină tulbure şi unde vinul curgea din butoaie, unde doi marini cântau, unde ochii străluceau pofticioşi la jocul cu zaruri, în tavernă, unde în capetele chefliilor trăiau, mureau sau se năşteau gânduri mărețe sau gânduri mărunte, nu simți nimeni bătaia aripilor morții care atinseseră casa din San Giovanni Crisostomo. Paharele erau izbite vârtos pe masă, zarurile alunecau peste scândurile mesei grosolane, umede de vin. Şi fericirea sau nefericirea unei lumi era pentru unii

cuprinsă în numărul punctelor negre de pe albele zaruri.

Marca se avântă cu putere neostoită contra digului de la Udo, construit din grinzi, mărăciniş şi nisip, gărzile de noapte priveau valurile care-l izbeau şi se înveleau mai bine în mantalele lor.

Senatul avea o şedinţă secretă de noapte. Doi băieţaşi scoteau globuri de aur dintr-un vas. În mâinile lor se aflau decizii despre ducaţi, corăbii, mari funcţii în stat, decizii dacă acest sau acel domn v-a fi ales în senat.

Moartea unui om drag înseamnă puţin în mersul lumii. Un grăunte de praf măturat în infinit.

Ploaia uda flori, case, punţi de corăbii, cupole de biserici, acoperişuri de paie, coloane de marmoră şi barăci de lemn.

În această noapte întunecată, grea de ploaie, începu un nou capitol în viaţa lui Marco Polo.

Paolo fu primul care intră în cameră. Hainele lui miroseau a vin şi a umezeală.

„Pot să rămân puţin cu tine stăpâne?" îndrăzni să arunce numai o privire fugară asupra moartei.

Marco aprobă din cap, tăcut.

„Tatăl tău m-a scos din orfelinat. Încă nu erai pe lume, stăpâne". Buzele lui Paolo formau cu greu vorbele. „Nu mi-am cunoscut nici tata, nici mama. Aşa este, stăpâne. Dacă nu mă trimiteţi să plec, rămân toată viaţa la tine… Signora acum nu mai simte durerea". Îngenunche lângă pat şi-şi aplecă capul.

„Îți mulțumesc, Paolo”, zise Marco.

Giannina îşi stăpâni groaza şi intră în cameră, fiindcă se gândea că acum Marco nu trebuie să fie lăsat singur. Încerca să-şi oprească lacrimile. Mângâie masa cu mâna şi-l privi cu o privire sfioasă pe Marco, care stătea lângă pat.

„Giannina”.

„Da!”

„Ea ar fi vrut să-l mai asculte o dată pe Giovanni cântând. Dar acum nu mai aude nimic. Oare tata simte că ea a murit?”

Gândurile lui Marco se îndepărtară de camera mortuară. Se gândea la tatăl lui, ca şi când ar fi ştiut sigur că mai e în viață. Mama îi povestise atâtea despre el, încât i se părea că-l cunoaşte perfect – ochii severi, statura înaltă şi dreaptă şi – arareori – risul rece şi răspunsul prompt la o întrebare neaşteptată.

„Mâine mă duc la Giovanni”, zise Giannina.

„De-acum toate vor fi altfel”, răspunse Marco dus pe gânduri.

FRATELE LORENZO

Moartea mamei lăsă în sufletul lui Marco o urmă adâncă. Uneori i se părea că-i mai aude paşii uşori în casa tăcută; şi durerea îi întuneca privirea. Dar în curând îşi dădu seama că există în viața oamenilor o putere care vindecă orice rană. Vântul toamnei bătea peste mare şi lagună. Florile de va: a se ofileau în grădinile Veneției, purtate de vânt,

frunze galbene şi ruginii cădeau în canale şi săltau pe valuri.

Marco nu băga în seamă vâjâitul vântului. Şedea în camera u; aplecat peste un manuscris pe care profesorul său, Bruder Lorenzo, i-l dase. Povestea despre faptul cum dogele orb Enrico Dandulo, un moşneag înalt şi cărunt, de 93 de ani, cucerise Bizanțul, capitala înconjurată de puternice ziduri de apărare, a imperiului Roman, în fruntea unei armate de cruciați.

Mai trăiau în Veneția oameni ce luaseră parte la această expediție şi care adusese negustătorilor venețieni o nemăsurată pradă, precum şi multe avantaje comerciale. Unul dintre aceştia era fratele Lorenzo. Era atunci, în 1204, de optsprezece ani şi făcea parte dintre primii atacanți care se urcaseră pe zidul cetății cu ajutorul podurilor de lemn ce porneau de pe înaltele corăbii venețiene şi după lupte crâncene şi grele împrăştiară pe apărătorii greci. În fruntea tuturor, îmbărbătând soldații prin curajul lui, Enrico Dandolo intră în oraş cu crucea albă pe mantaua-i purpurie.

Marco citea manuscriptul pe care-l scrisese un călugăr în singurătatea chiliei lui, cu răsuflarea tăiată. Simțea o deosebită mulțumire, studiind descrierea cuceririi Bizanțului. Puterea lui de închipuire fu atât de înfierbântată de descrierea luptei, încât în timp ce citea sări brusc în picioare, întinse mâna după o sabie închipuită şi cu ochii închişi sări contra ostaşilor duşmani, aşa cum

făcuse bătrânul Doge. Fără veste camera se transformă într-un câmp de luptă. Marco îşi puse antebraţul stâng la spate şi cu dreapta întinsă înainte îşi distruse adversarul după o luptă îngrozitoare.

Afară vântul împrăştie norii cenuşii şi făcu o deschizătură prin care razele soarelui, întâii timid, apoi din ce în ce mai puternice şi mai luminos îşi revărsă peste apă, pietre, ogoare şi grădini lumina aurie.

Dar Marco nu vedea nimic. El era orbul doge Enrico Dandolo, un uriaş în energie şi lupta cu spatele lipit de zidul cetăţii, îmbărbătându-şi soldaţii cu strigăte sălbatice, contra forţelor superioare ale adversarilor.

Zgomotul luptei deveni mai puternic. „Avanti amigi!" strigă Marco şi se repezi înainte cu sabia ridicată.

Obloanele de la ferestre se închiseră cu zgomot. Marco se lovi cu genunchiul de un scaun greu de stejar. Nu simţi nicio durere, dar fu readus de zgomotul făcut din lumea lui imaginară, la realitate. Epuizat, se opri, lăsă imaginara sabie din mână şi deschise ochii.

Marco privi îngrijorat în jur, dacă nu cumva cineva i-a putut vedea vitejeştile lui fapte de arme. Era singur în cameră. În faţa lui zăcea răsturnat scaunul de stejar. O dungă lată de soare se desena pe covor. În frunzişul ce începea să îngălbenească, al castanului singuratic din curte, foşnea vântul.

Bizanțul era departe, Bizanțul cu palatele şi bisericile de marmoră albă. Cu cupolele aurite ale templelor greceşti, care se oglindeau în albastrul aurit de soare al mării Marmara.

Pe masă se afla manuscriptul în care fiecare literă era scrisă cu dragoste şi înțeleaptă răbdare, formând cuvinte şi propoziții, din care o minunată putere emana, o forță care acționase şi asupra lui Marco şi-l silise să ia sabia şi să răstoarne cu genunchiul un scaun greu de stejar.

Marco zâmbi, când simți abia acum durerea.

Bizanțul era aşa de aproape, încât îl puteai atinge cu mâna. Nu trebuia decât să închidă ochii, ca să-l lase să învie în el. Marco ridică scaunul şi merse la fereastră. Priveliştea obişnuită a curții pavate, cu castanul în mijloc, şi casa de peste drum, îi dădură un sentiment de siguranță şi de pace, chiar dacă vântul toamnei devenea furtunos şi lăsa să-ți închipui valurile înspumate ale mării Adriatice.

Abia după moartea mamei sale, Marco începuse să se ocupe mai serios de ştiință. Înainte nu privise învățătura cu prea multă seriozitate. Îi făcea mai mare plăcere să se plimbe cu Giovanni şi Giannina prin insula Murano, să şadă ascuns în stuf, pe scândurile vechii bărci de pescari şi să-şi facă vise romantice. Împreună cu prietenii. Nu îi făcea greutate să învețe şi învățase repede regulile gramaticale şi legile fundamentale ale matematicii, apoi putea să spună pe de rost, fără

să se încurce, pasagii din Biblie sau din psalmii ce i se indicau.

Acum însă i se părea că o mână puternică l-ar fi împins în viață: uite, vezi! Tot ce vezi trăieşte. Bisericile, palatele şi monumentele nu sunt lucruri moarte, îşi au istoria lor şi sunt o parte din istoria Veneției. Dar şi satele de pescari, atelierele meseriaşilor, sticlăriile din Rialto şi Murano, corăbiile de război şi de negoț, antrepozitele de mărfuri de pe coastele îndepărtate fac parte tot din istoria Veneției. Şi marea face parte din ea, şi canalele fac parte din ea, şi nenumăratele brațe de muncă care zidesc digurile, sapă noi albii râurilor şi bat stâlpi de stejar pe terenurile mocirloase, ca astfel să ia ființă noi palate, noi case, noi biserici.

Fratele Lorenzo era foarte mulțumit de interesul crescând al învățăcelului său pentru ştiințe şi îi aprecia simțul de observație. Chiar şi Pietro Bocco, care după moartea cumnatei sale fusese numit tutore şi administrator al averii lui, vedea cu ochi buni că Marco se închidea în camera lui şi învăța. „O să devii odată un bărbat învățat", îi spuse nepotului său cu un zâmbet binevoitor. „Veneția are nevoie de asemene capete luminate". Pe când Marco privea pe fereastră, îşi aduse aminte de avertismentul credinciosului Paolo. „Păzeşte-te de Pietro Bocco, stăpâne. Nu pot să-ți spun încă nimic sigur, dar simt că trebuie să fiți foarte atent".

În capul lui Marco se învălmăşeau multe gânduri

care-i țineau într-o veşnică agitație. Această agitație nu avea nimic chinuitor, îl ajuta să uite greutățile deja depăşite, şi să caute să descopere cele ce se petrec în prezent sau ce va aduce viitorul.

Uşa se deschise. Intră Paolo.

„E timpul, stăpâne, să mergem la fratele Lorenzo. Trebuia să vă amintesc să luați şi manuscrisul.

Marco veni de la fereastră şi se pregăti de plecare.

„Trebuie să mergem în curând iarăşi la Murano", zise urmărindu-şi gândurile.

„Lui Messer Pietro Bocco nu-i place lucrul ăsta", răspunse Paolo, cu o căutătură furişă spre stăpânul lui.

Obrazul lui Marco se înroşi de mânie, vinele de la tâmple îi băteau în ritmul grăbit al inimii.

„Fac ce vreau!"

Peste obrazul lui Paolo trecu o geană de mulțumire.

„Poate o să-mi interzică să vizitez şi mormântul mamei, la San Michele", zise Marco încă tot mânios.

„Trebuie să vă spun ceva, stăpâne". Paolo se uită în jur, ca şi când i-ar fi fost frică de cineva care trage cu urechea. Marco îl privi întrebător şi rămase nemişcat, când observă seriozitatea neobişnuită de pe fața servitorului său.

„Ce s-a întâmplat, Paolo?"

„Azi de dimineață au pescuit din canal cadavrul scribului Luigi Farino. Cu un pumnal în spate”.

Marco se apropie mult de Paolo şi-l prinse de umăr:

„Asta e scribul despre care mi-ai povestit?” Îl scutură pe Paolo. „Tu ai făcut-o, Paolo? Spune-mi repede, ai făcut tu asta pentru mine?” Privirile lui Marco serioase şi îngrijorate scrutau obrazul mare şi blajin al servitorului.

„Altcineva l-a îndepărtat din cale. Poate ştia prea multe. Stăpânii nu stau mult pe gânduri, când e vorba să îndepărteze un complice incomod”.

„Mulțumesc lui Dumnezeu, Paolo. Mi-era frică pentru tine”.

„Eu bag de seamă”, murmură servitorul. „Ziua şi noaptea vă păzesc”. Zise apoi, şi” vă întovărăşesc stăpâne, la fratele Lorenzo”.

Pleacă de acasă pe jos. Vântul uscase străzile aşa că se putea merge bine. Marco ducea manuscrisul în buzunar şi era atent ca nu cumva să se deterioreze.

În fața unei căsuțe, din apropierea lui Ponte della Moneta, care fusese zidit cu patru ani în urmă şi care ducea de la Canal Grande spre vechiul Rialto, îşi luă rămas bun de la Paolo.

Fratele Lorenzo şedea pe un scaun îmbrăcat în piele, în fața lui pe un pupitru, era o carte deschisă. Un pudel mic şi alb sări lătrând vesel înaintea lui Marco.

„Taci, Tiberius”, zise bătrânul cu sclipiri vesele

în ochi. Dar Tiberius băgă de seama că mustrarea nu trebuie luată în serios, şi lătră încă şi mai tare, până când Marco scoase din buzunar un pachet şi-i aruncă oasele mult aşteptate.

În odăița învățatului, Marco uită de tot ce-l preocupase până atunci.

„Ai uitat salutul pe care te-am învățat", zise fratele Lorenzo. „E cumva de vină, Tiberius?" zise el.

Marco se înroşi. „Pace casei acesteia!" zise el.

„Amen!" răspunse fratele Lorenzo. „Acum aşează-te! Şi tu Tiberius să nu ne mai deranjezi!"

Tiberius rodea oasele trosnindu-le.

„A dat din cap că-i de acord, frate Lorenzo", îndrăzni Marco să glumească.

Bătrânul zâmbi. Era de statură mijlocie şi, cu toată vârsta, rămăsese zvelt cu părul şi cu barba sa albă, cu rasa cafenie fără glugă, arăta ca un oarecare apostol din picturile bisericeşti. Numai obrazul său nu era aşa de copilăros – blajin, ci avea trăsături pasionate, viclean-prefăcute, care printr-o înțeleaptă prudență fuseseră atenuante. Ochii erau mici şi vioi, şi părea că-ți vede până în fundul sufletului.

Ieri fratele Lorenzo primise o înaltă vizită. Messer Pietro Bocco fusese la el ca să se intereseze de progresele nepotului său în ştiința bisericească. Lăsă să se întrevadă, că ar fi bucuros, dacă sub influența fratelui Lorenzo, Marco s-ar hotărî să se călugărească. Se despărți cu salutări prieteneşti,

şi aşează pe masă o pungă, care după cum fratele Lorenzo constată, conținea 25 de țechini.

Numai că la capitolul 4 din „Regulamentul călugărilor minoriți" se prevede că niciun frate nu putea să primească bani sub nicio formă, nici direct, nici printr-o persoană interpusă. Aceasta îi aducea fratelui Lorenzo grave mustrări de conştiință. Dar el îşi spuse şi de data aceasta, că el fiind călugăr franciscan a îndurat în lungile lui pelerinagii sărăcie şi foame, şi că nu ar face un păcat prea mare dacă ar primi cei 25 de țechini, ca să-şi mai înfrumusețeze amurgul vieții cu câte un păhărel de vin sau câte un pui fript. De altfel, Messer Pietro Bocco nu-i cerea ceva rău, din contră, ceva ce era pe placul lui Dumnezeu. Trebuia să conducă în sânul bisericii pe acest băiat deştept şi isteț.

Bineînțeles că fratele Lorenzo îşi dădea seama că negustorul, care judeca totul la rece, avea în vedere averea familiei lui Marco. Nu era încă hotărât de partea cui se va da, deoarece simțea pentru băiat o afecțiune părintească.

Marco, care nu bănuia aceste gânduri, se uita plin de aşteptare în ochii inteligenți, înconjurați de nenumărate riduri, ai învățătorului său.

„Ai adus manuscriptul? E bine. Cum ți-a plăcut, fiul meu?"

„Frate Lorenzo, povesteşte-mi despre Enrico Dandolo. Dumneata l-ai văzut doar cu proprii ochi".

Peste chipul lui Marco trecu o lumină de plăcută aşteptare.

Cățelul Tiberius veni sătul din colțul său şi se culcă la picioarele stăpânului, se uita la Marco ca şi când ar fi înțeles totul, ce se țesea în jurul lui.

Sprâncenele albe ale fratelui Lorenzo se apropiară gânditor. În spatele scaunului cu brațe comode se aflau vaze multicolor pictate şi mici figurine de bronz. Sub icoana Maicii Domnului ardea o candelă. Pe perete, în fața bătrânului atârna un tablou al sfântului Francisc de Assizi, fondatorul ordinului Franciscanilor.

„Mi-e frig. Adu ligheanul cu cărbuni", porunci bătrânul.

Marco aduse ligheanul format din frunze de stejar, din fier forjat, aşezate vertical ca să formeze un vas şi sufla în el. Fratele Lorenzo îşi ținu mâinile deasupra-i şi privea în cărbunii scânteietori. Căldura îi dezmorți aducerile aminte.

„Vii într-un ceas bun, fiul meu. Sunt clipe în viața oamenilor bătrâni, când îți face impresia că prezentul e mort şi nu trăieşte decât trecutul.

O lumină caldă îi întineri ochii, când începu să povestească.

„Tu vrei să auzi despre mari fapte de vitejie, despre cucerirea Bizanțului sau despre luptele contra Genovezilor… Dar nu despre acestea vreau să-ți povestesc astăzi.

Altceva învie astăzi în inima mea: nu mai puțin interesant, o să fi de acord, după ce vei fi auzit".

Bătrânul dezaprobă cu o privire, neplăcerea care se zugrăvea pe figura lui Marco.

„Uită-te în jur”, continuă el mai departe, „acesta este chipul fratelui Francisc. Uită-te la el. În anul 1221, astăzi sunt de atunci 47 de ani, l-am văzut pentru prima oară pe răposatul Francisc. Eva la consiliul general de la Sfânta Maria de Porticula. Trei mii de frați şedeau pe coasta muntelui cu pante line: vântul se domolise şi soarele strălucea ca într-o fierbinte zi de vară. Sfântul Francisc era slăbit de bătrânețe. Aşa că în locul lui vorbi fratele Elias…”

„Dumneavoastră ați fost unul din cei trei mii de frați”; întrerupse Marco „şi l-ați văzut pe Sfântul Francisc? Spune, frate Lorenzo, cum arăta? Avea aureolă în jurul capului?”.

„Este permis numai puținor muritori să vadă pe pământ atributele sfințeniei. Era un om, cu un obraz lunguieț, copilăros-blajin, care a renunțat la cariera lui de negustor şi şi-a dăruit toată averea bisericii… Un om simplu şi bun…”

Fratele Lorenzo făcu o pauză. Nu vorbea din cauza lui Messer Pietro Bocco, ci fiindcă se lăsase complet în voia amintirilor şi nu auzi, cum Marco zise:” A fost un negustor, şi s-a făcut călugăr?”

Fratele Lorenzo se aplecă înainte. În fața ochilor spiritului vedea tabloul: copacii tomnatici, biserica tăcută, cu cimitirul, casele călugărilor, care şedeau în jur ca nişte pietre nemişcate.

Îşi propti capul în mână şi povesti mai departe:

„Către sfârşitul conciliului, fratele Francisc trase pe Elias de rasă. Acesta se aplecă spre el şi ascultă ce dorea. Apoi Elias se îndreptă şi vorbi: „Fraților, aşa spune fratele: există o țară numită Germania. Acolo locuiesc oameni care sunt creştini şi sunt evlavioşi. După cum ştiți vin adesea în țara noastră, cu bastoanele lor lungi şi cu cizmele lor largi şi cântă laudă Domnului şi Sfinților lui, pelegrinează în sudoare şi arşiță pe aici şi vizitează lăcaşurile sfinților. Dar fiindcă frații, care de câteva ori au fost trimişi acolo, s-au întors într-o stare de plâns, fratele nu sileşte pe nimeni să mai meargă acolo. Dar cine vrea pentru slava Domnului şi a sufletelor, să meargă, aceluia îi dă o misiune de ascultare, tot aşa de importantă, ba chiar şi mai importantă, ca şi celor ce ar călători peste mare. Deci cine vrea să meargă, să se scoale şi să treacă la o parte…” Aşa vorbi fratele Elias din însărcinarea fratelui Francisc…

Bătrânul se opri din povestire. Marco ascultase cu atenția încordată.

„Şi-atunci v-ați dus în Germania întrebă. „Cum s-a mers acolo? Acolo trebuie să fie nişte munți aşa de înalți că ajung până la nori şi sunt veşnic acoperiți de zăpadă şi de gheață. Este aşa, frate Lorenzo?”

Marco se aplecă curios şi privea fix obrazul învățătorului său ca şi când ar fi putut găsi acolo răspunsul.

Fratele Lorenzo îmbărbătat de interesul arătat,

întâmplările îi reînviară în memorie ca şi când toate s-ar fi întâmplat abia cu o zi înainte.

„Ascultă, fiul meu”, zise el, „vreau să-ți zugrăvesc exact cum s-a întâmplat. Inima mea, pe timpul acela era plină de nelinişte, nu-mi era deloc frică de pericolele care mă amenințau, şi am fost unul dintre primii care s-au prezentat. Au fost aleşi nouăzeci de frați. Am plecat în grupe de câte trei sau patru. De sărbătoarea Sfântului Mihail eram în Trient şi am fost bine primiți. Nici în Bozen şi în Brixen nu am avut nimic de suferit. De la Brixen am trecut în munți şi pe vremea amiezii am ajuns la Sterling. Din întâmplare oamenii n-aveau pline. Nu ştiam limba germană şi nu ştiam cerşi. Apoi ne merse prost. Ne chiorăiau mațele. Seara când ne-am culcat, pe o grămadă de paie, cu două îmbucături de pâine şi trei morcovi, încercam să ne potolim foamea. Dimineața următoare ne-am sculat flămânzi şi cu stomacul gol. După ce am mers vreo jumătate de milă, aveam amețeli, picioarele nu mai voiau să ne ducă, genunchii ne tremurau. Chinuiți de foame culegeam fructe de păducel şi din diferiți pomi ce-i găseam în drum. Aşa am ajuns în cele din urma la Mittenwald, şi când am ajuns în sat găsirăm doi oameni ospitalieri care ne cumpărară de doi dinari pâine. Am mai cerşit nişte morcovi, aşa că om completat ce ne lipsea din pâine. Apoi ne-am urmat drumul înainte prin oraşe, cetăți şi mănăstiri, până ce am ajuns la Ausburg, unde am fost bine primiți de

domnul Episcop…”

Fratele Lorenzo îşi puse mâinile pe cartea deschisă. Strigătele vâslaşilor care treceau prin apropiere răsunau înnăbuşit în cameră. Tiberius stătea nemişcat, cu ochii atenți, pe locul lui. Marco şedea pe taburet, şi aşteptă, acum fără un interes prea deosebit, continuarea povestirii.

„Aşa am ajuns în Germania şi prin mila lui Dumnezeu am putut să ne înființăm acolo ordinul. Fratele Cezar fu ales ca prim conducător al Ordinului din Germania. Eu cu frații din grupa mea eram la Salzburg. Odată fratele Cezar ne chemă la Worms. Am plecat doi câte doi prin oraşe şi sate. Mă dusei cu fratele Mihail într-un sat să cerem de mâncare. Încă tot mai aveam greutăți ca să ne putem face înțeleşi, şi căpătăm acelaşi răspuns: „Gott berate”, ceea ce însemna: „Dumnezeu o să aibă grijă de voi”. Dar fiindcă afară de vorbele astea nu ne dădeau nimic, fratele Mihail care era un glumeț, mi-a zis: „Acest „Gott berate” o să ne omoare astăzi”.

Atunci am început să cerşesc latineşte. Nemții îmi răspundeau: „Noi nu înțelegem latineşte, vorbeşte nemțeşte cu noi”. Eu le-am spus „Nix deutsch”. Şi ei îmi răspunseră:” E totuşi foarte ciudat că tu ne spui nemțeşte, că nu ştii nemțeşte” şi adăugară „Gott berate”. Da, fiul meu, aşa a fost cu nemții, ei sunt un popor vesel şi aspru, şi munții ajung până la cer şi râurile prin trecătorile munților sunt transparente ca sticla verzuie, când

vezi valurile cu coronițele lor de spumă săltând peste pietre, ți se pare că sunt nişte organi nebunatici. Bărbatul şi femeia care stăteau înaintea noastră râzând prietenos şi care la rugămintea noastră de a ne da o bucată de pâine, ne-au răspuns „Gott berate" m-au adus la disperare. Nu mai ştiam ce să fac. În disperarea mea am început să râd şi m-am aşezat pe o bancă şi am rămas acolo. Bărbatul şi femeia s-au uitat unul la altul, au râs şi ei, şi mi-au dat pentru neobrăzarea mea pune, ouă şi lapte. Când am văzut că purtarea asta ne e de folos, m-am purtat la fel vreo douăsprezece case şi am cerşit atâta, încât a fost suficient pentru şapte fraţi..."

Ultimele fraze trecură pe lângă urechea lui Marco, numai superficial îşi dădea seama de sensul lor. Povestirea călugărului nu putuse să-l prindă. Se gândea la bătrânul ţigan, i se părea că-i vede înaintea ochilor faţa, şi că aude ciudatele cuvinte aţâţătoare, care însoţeau bătaia tamburinei: „Dansează, Herkules! În curând vei dansa la curţile regilor şi ale princiar!" Şi-apoi mai era şi marea strălucind în sute de culori, şi azvârlind spre mal valuri puternice: o mână de uriaş îi mângâia suprafaţa şi o netezea, aşa că acum strălucea ca o Oglindă. Obrazul Gianninei se oglindea în ea. O rază de soare alunecă peste apă şi imprimă pe chipul aşa de cunoscut, unele trăsături ciudate ale obrazului bătrânului ţigan, fără a face însă din el ceva urât sau respingător.

Zuzika, se gândi Marco. Şi cu acest nume se împleti dorul lui de mare, după viața pe corăbiile cu pânze, după vagabonzi pe necunoscutele drumuri, după câştigul unei bogate comori, bogate ca-n basme, aur şi diamante…

Fratele Lorenzo aruncă o privire cercetătoare obrazului lui Marco.

„Povestea mea nu pare să te intereseze”, spuse el cu o uşoară nemulțumire în glas.

Marco se trezi din vis.

„Totuşi, frate Lorenzo”, zise el politicos. „Ați povestit foarte frumos. Numai că dintr-o dată m-am trezit cu gândurile aiurea”.

„Ai dori să devii un cuceritor, ca orbul doge Enrico Dandolo?”

„Iubesc marea şi corăbiile, frate Lorenzo”.

„Aşa, aşa”, clătină din cap bătrânul.

Am încercat tot posibilul Messer Pietro Bocco, se gândi el, şi simți o ascunsă mulțumire că Marco Polo nu se lasă dus de dorințele unchiului: pentru că fratele Lorenzo, mai purta în inima lui bătrână un crâmpei din aventuroasa lui tinerețe, care-l purtase mereu fără linişte, din oraş în oraş, din țară în țară, chiar dacă numai în postură de călugăr cerşetor, pe drumurile Germaniei, Franței, Ungariei.

O clipă fugară se gândi chiar să prevină băiatul despre intrigile unchiului său. Dar pe urmă îşi spuse, că pentru el este mai avantajos să nu se amestece în această luptă lumească. Ochii lui vioi

şi şireți străluceau, deja, gândindu-se la vinişorul pe care şi-l va putea permite din țechinii lui Pietro Bocco, imediat ce elevul lui va fi plecat.

„Pentru azi e destul, poți să pleci, fiul meu. Trebuie să mă odihnesc puțin”.

Bătrânul se ridică şi închise cartea de pe pupitru. Un norişor de praf coborî spre duşumea. Tiberius sări şi-l conduse pe Marco până la uşă, dând din coadă.

„Pace acestei case!” îşi luă rămas bun Marco.

„Amen!” răspunse fratele Lorenzo.

Tiberius începu să latre.

MĂRGELE DE LEMN

După multă vreme, într-o seară când laguna de apus părea o mare de foc, Giovanni stătea din nou pe treptele bătrânei vile şi asculta murmurul apel. O barcă de pescari se odihnea pe valuri, culorile vii ale cerului începură să se estompeze până când se pierdură în cenuşiul uniform al înserării. Secera lunii strălucea şters. Stelele se aprindeau una câte una.

Albele coloane de marmoră se înălțau zvelte ca nişte tulpini împietrite de arbori. Aerul era plin de un îndepărtat vuiet, ca şi când peste Adriatica o furtună marină ar fi înălțat corăbiile ca pe nişte jucării pe culmea înalta cât casa a valurilor înspumate, şi-apoi în clipa următoare le-ar fi prăvălit în prăpastia învolburată, dintre ele.

Laguna însă se mişca în unduiri largi şi line:

valuri mici spălau picioarele lui Giovanni, şi apa îşi exercita, ca totdeauna în misterioasa lumină a amurgului, puterea-i magică.

De când tatăl se accidentase la construcția Palatului de pe Canal Grande, Giovanni nu mai cântase niciodată. N-a dat urmare nici chiar chemării preotului să cânte de sărbătoarea Sfântului Theodorus în corul de copii de la biserica San Marco. Muzica ce dormita în sufletul lui şi era trezită la viață în zilele fericite prin culoarea deosebit de frumoasa a apei, prin ochii întunecați şi întrebători ai Gianninei sau prin aspectul unui pom înflorit, părea să fi amuțit pentru totdeauna.

Natura înconjurătoare părea un clopot amuțit.

Zi şi noapte fără cântec. Apă, bărci, corăbiile care cu pânzele umflate treceau ca nişte păuni mândri, fără cântec.

O piatră îi zdrobise lui Ernesto piciorul drept, o piatră care acum de mult era băgată în clădirea palatului contelui de Este. Niciun colț al şlefuitului bloc de marmoră de Carrara n-a fost ciobit, carnea şi oasele lui Ernesto au împiedicat ca valoroasa marmoră să fie vătămata.

Zidarii, pietrarii şi tâmplarii au stat la început neajutorat în jurul lui Ernesto, care zăcea pe jos şi gemea încet. Toți îl iubeau şi îi ziceau „bunul Ernesto”, pentru că nu exista un alt om gata întotdeauna de a sări în ajutor, ca el. Niciunul nu putea să-şi amintească să fi avut vreodată vreo ceartă cu el. De statură mijlocie, lat în umeri şi cu

braţe care munceau ca pentru trei, când aşa ceva era necesar, el cu mişcările lui liniştite şi domoale, executa lucrările cele mai grele şi mai anevoioase.

Odgonul putred al scripetelui se rupsese şi piatra a căzut de la cinci metri înălțime. Strigătele de avertisment l-au făcut pe Ernesto să sară în ultima clipă la o parte, altfel ar fi fost ucis.

Asemenea accidente se întâmplau adesea. Dar ca aşa ceva să i se întâmple tocmai prevăzătorului Ernesto!

Angiello şi-a revenit primul, l-a apucat de braț pe cel ce stătea imediat lângă el şi l-a tras după el, să aducă o targă. Ceilalți făcură un cerc în jurul rănitului, doi se aplecară asupra lui şi-i dădeau îngrijiri.

Bunul Ernesto fu dus în Spitalul Sf. Petru şi Pavel, care servea ca loc de găzduire pentru pelerinii care mergeau în Palestina, şi care în rare cazuri primea şi răniți sau bolnavi.

Giovanni îşi aminti de după-amiaza când doi zidari cu şăpcile scoase intrară în căsuța lui Ernesto şi aduseră ştirea despre nenorocirea care-l lovise pe tatăl său. Aproape timizi stăteau cei doi bărbați înaintea băiatului, Giovanni îi cunoştea, erau doar prieteni ai tatălui său, prieteni buni, cave uneori îl duceau pe Ernesto la cârciumă să mai bea o gură de vin, şi care înainte mai glumiseră prieteneşte cu băiatul.

Fețele lor făceau o impresie străină şi chiar şi glasurile le sunau ca şi când n-ar fi fost ale lor.

Ce spuseseră? Ernesto accidentat – tatăl tău – piciorul zdrobit? Asta nu putea fi adevărat. Dar de ce tata nu venise cu ei? Ce voiau de la el? Dintr-o dată creierul i se goli, ca şi când puținele vorbe i-ar fi gonit toate gândurile.

„Tata este accidentat?" întrebă el după o vreme neîncrezător şi aşteptă ca ei să-l apuce de guler cu enormele lor mâini pline de var şi să-l scuture prietenește: „Aici e tatăl tău. Intră Ernesto, şi vezi ce spaimă i-am tras, băiatului tău".

Dar bărbații rămaseră tăcuți şi priveau emoționați într-o parte, când văzură adânca groază şi ascuțita durere ce se zugrăveau pe obrazul tânăr şi serios al copilului.

Giovanni nu plânsese. Tata trăia. Poate nu este aşa de grav? Fără să ezite fugi la spital. Mai târziu nu putea să spună ce drum luase. Numai atât îşi mai aducea aminte că la catedrala San Donato s-a împiedicat şi a căzut în noroiul de pe stradă. S-a ridicat însă imediat şi plin tot de noroi a ajuns în cele din urmă în fața porții mari a spitalului. Un frate îmbrăcat într-o caşă neagră, cu un obraz alb şi rotund, sub glugă, l-a primit şi l-a dus într-o sală de aşteptare, care semăna cu o hrubă întunecoasă şi avea o singură fereastră înspre apă. Zidurile spitalului aveau aproape cinci picioare grosime.

Lui Giovanni i s-a părut c-a trebuit să aştepte ore întregi. În cele din urmă fratele se întoarse, se aşează ceremonios pe un scaun şi-i explică, lui

Giovanni, că nu-l putea vedea pe tatăl sau. Tocmai e doctorul la el, e foarte probabil că va trebui să-i taie piciorul accidentatului. Giovanni trebuie să aibă răbdare şi să se roage lui Dumnezeu ca totul să meargă bine.

Poarta se mişcă scârțâind din țâțâni, se deschise şi se închise din nou, Giovanni era pe stradă.

După poarta grea şi neagră zăcea tata. Doctorul tocmai era la el.

Giovanni se întoarse ca în vis şi trase pentru a doua oară de bara clopoțelului. Din nou poarta se răsuci scârțâind din balamale. Zgomotul durea.

„Ce vrei din nou?" întrebă fratele cu obrazul rotund şi alb, puțin nervos, după cum se părea. „Nu poți intra acum la el".

Giovanni îi privi cu ochii lui luminoşi. Fruntea fratelui se netezi.

„Îi veți spune tatii că am fost aici?" întrebă Giovanni serios. Şi când văzu semnul de aprobare adăugă grăbit: „Spuneți-i că am să țin totul în ordine, casa şi grădina. Nu trebuie să-şi facă griji…

„O să-i spun. Dar acum du-te acasă!"

Elena şi Pietro, părinții Gianninei, din casa vecină îl aşteptau.

„Bine c-ai venit! Cum îi merge? Oh! Bietul meu copil" zise femeia cu lacrimi în ochi. „Uite mănâncă mai întâi! Mâine mă duc la Giannina şi-i povestesc ce s-a întâmplat. Dar vorbeşte odată, spune, cura îi merge? Sărmanul Ernesto!"

„Liniştează-te, femeie”, zise Pietro încetişor. „Nu vezi că e cu totul zăpăcit?”

„Doctorul e tocmai acum la el”, zise Giovanni cu privirea absenta. „Probabil că o să-i taie piciorul”.

„Aici pe masă sunt bani, Giovanni”, zise Pietro şi-şi împinse la o parte nevasta care începu să jelească. „Zidarii, tâmplarii şi transportorii de pietre i-au adus. Acum încearcă să dormi, sau vino dincolo la noi”.

Giovanni putu să-şi viziteze tatăl pentru prima oară abia după cinci zile. Îşi ascunse adânca emoție, când văzu pe cearceafurile albe. Obrazul slab şi cenuşiu, şi zise foarte vesel „Acum toate-s bune, Papa! O să te minunezi când o să vii acasă şi o să vezi ce frumoasă s-a făcut grădina. Ieri a fost Angiolio la noi, alaltăieri Giorgio, în fiecare seară vine altul şi întreabă cum îți merge şi dacă poate să mă ajute cu ceva”.

„Piciorul s-a dus, Giovanni”, răspunse Ernesto cu voce tristă. „Niciodată n-am să mai pot lucra la clădiri…”

„Asta nu face nimic, Papa”, întrerupse Giovanni, „eu împlinesc în curând patrusprezece ani…” Se aplecă peste obrazul tatălui său şi zise aproape solemn: „De ieri sunt ucenic la meşterul Benedetto. Voi deveni constructor de corăbii, Papa, un constructor de corăbii vestit ca şi meşterul Benedetto. M-a şi învățat câteva chițibuşuri”.

„Aşa, te-a şi învățat câteva chițibuşuri”, tatăl

zâmbi pe sub mustață.

Şi Giovanni fu fericit, când văzu surâsul pe obrazul cenuşiu. „Toți sunt atât de prietenoşi cu mine”.

„Meşterul Benedetto te-a luat ucenic…” zise Ernesto mirat. „Acolo eşti într-adevăr în mâini bune. Învață numai serios; Benedetto este unu! Dintre cei mai buni constructori de corăbii din Veneția”.

Aerul din sala cu 16 paturi, ocupate de bolnavi, mirosea închis. Un călugăr mergea fără zgomot de la pal la pat, ici şi colo se auzea câte un geamăt. Chiar şi în zilele luminoase când afară lucea soarele, în încăperea boltită domnea penumbra. De fiecare dată când Giovanni îşi vizita părintele, avea acelaşi sentiment de apăsare.

„Mai cânți, Giovanni?” întrebă într-o zi Ernesto. Obrazul îi devenise mai plin, şi putea deja să glumească despre durerile ce i se părea că le simte în degetul mare de la piciorul drept.

„Nu mai cânt, Papa”. Dar când Giovanni băgă de seamă că tatăl nu fu mulțumit cu acest răspuns, adăugă cu mândrie: „Acum construiesc bărci şi corăbii. Asta e o mare artă”.

„O să cânți din nou, Giovanni”.

La astea vorbe se gândea acum Giovanni. Întunericul se lăsa din ce în ce. Vuietul vântului îndepărtat părea şoapta unui ghioc, iar laguna stăruia într-o nemişcare tăcută. Multe stele îşi aprinseseră luminile pe cer, iar secera lunii părea

bătută cu diamante.

Eu am o cocoaşe, iar tatăl meu un picior de lemn. Ce familie frumoasă! Aceste gânduri scormoneau aerul şi nu-i dădeau pace.

„Ce este Veneția fără meşteşugul nostru de a construi corăbii?” auzi Giovanni glasul meşterului Benedetto, cu ironica intonație care se presimțea în surdină. „Un labirint nenorocit de case de lemn şi de piatră mirosind a peşte şi a gunoi de catâr. Noi facem din Veneția o regină, cu corăbiile şi bărcile pe care le construim, capetele noastre descoperă bijuteriile cele mai frumoase… Corăbiile sunt perle de lemn. Bagă-ți în cap asta copilul meu, altfel niciodată n-o să se aleagă din tine un bun constructor de corăbii, perle de lemn…”

Lui Giovanni i se părea că aude râsul meşterului Benedetto, rostind aceasta comparație ciudată.

Pe San Michele ardea un foc.

Un muzicant se aşezase într-un colț singuratic şi cânta un cântec la fagot. Departe peste pământ şi apă cântecul tânguitor răsuna.

Era ora 7 seara. Giovanni deveni neliniştit. Îşi încorda privirea ca să vadă în întuneric şi asculta orice zgomot. O barcă se apropie, dar nu venea dinspre Veneția ci tocmai din direcția contrară. Un pescar trecu aproape de Giovanni, fără să-l observe. Stropi de apă cădeau de pe vâsle înapoi în mare, părea ca şi când ar fi fost aruncate pietricele în apă.

În cimitirul de la San Michele, acolo unde ardea

focul, se odihnea mama lui Marco.

Tatăl lui Giovanni şedea pe banca din faţa casei, cu cârjele lângă el, şi se gândea, că imediat va fi vremea să se apuce de vreun lucru oarecare. Nu mai putea sta acasă fără să facă nimic şi să trăiască din pomana prietenilor.

În ultima săptămână se schimbaseră multe. Dar un lucru rămăsese, devenise chiar mai puternic în aceste ceasuri grele; prietenia lui Giovanni cu Marco şi Giannina. Se vedeau mai rar ca înainte, dar când se întâlneau, simţeau fără prea multe vorbe că prietenia lor se cimentase şi mai mult.

Cei doi băieţi simţeau însă că viaţa începe să le despartă drumurile.

Marco iubea marea şi corăbiile, toate îl atrăgeau în depărtări şi dorinţa lui copilărească de a pleca în ţări îndepărtate ca să caute ascunse comori, nu era altceva decât reflexul năzuinţelor negustorilor veneţieni după un negoţ rentabil şi după toate aventurile care erau în legătură cu aceasta.

Giovanni însă îşi îndrepta toate năzuinţele spre meşteşugul meşterului Benedetto. Nu căuta fericirea în depărtări, ci îşi urma cu încăpăţânare ţelul; să devină constructor apreciat de corăbii la Murano şi aici, pe insula de pe lagună, înconjurată de apa strălucind la toate reflexele de lumină, cu privirea aţintită spre Veneţia cea plină de viaţă şi culoare, să ducă o viaţă liniştită cu tatăl său şi cu Giannina. Giannina îi aparţinea de când putea să gândească înapoi, şi-au împărţit toate bucuriile şi

spaimele. Dar de când era în Veneția i se părea că găseşte în ochii ei ceva străin, care-l neliniştea. În seara asta Marco şi Giannina veneau la Murano. De asta Giovanni aştepta de atâta vreme la punctul de întâlnire stabilit.

Şi în nerăbdarea aşteptării apăreau gânduri ca nişte mânji nestăpâniți, care de multă vreme pândeau ascunse în umbră. Poate nici nu vin? Eu stau aici şi aştept, dar cine-mi spune că Giannina se bucură aşa de mult de vizita la Murano? În Veneția e carnaval. Piazzetta, Piața San Marco, Canalele şi podurile sunt înțesate de măşti colorate.

Giovanni îndepărtă obosit gândurile bănuitoare, întunecate.

Era o noapte de toamnă cu mii de stele, un ecou al verii trecute, care fusese fierbinte şi plină de lumină orbitoare.

Nu s-auzea cumva un râs luminos de fată dinspre San Michele ce se amesteca în cântecul fagotului cu îndepărtata muzică a vântului mării?

„Giovanni, Giovanni", strigă o voce de fetiță.

Clopotul nevăzut începu atunci din nou să sune plin şi clar.

Îşi duse palmele căuş la gură şi strigă cu glas care răsuna ca oțelul peste ape:

„Giannina" şi încă o dată, accentuând fiecare silabă: „Gia-nni-na!" Apoi puternic ca un cântec de fanfară: „Marco! Marco!"

„O să cânți din nou", îi spusese tatăl.

Barca apăru din întuneric ca un peşte mare şi greoi, îndreptându-se spre Giovanni.

„Ai văzut focul de la San Michele, Giovanni?” întrebă Marco, încă înainte să coboare din barcă. „Giannina l-a aprins ca să bagi tu de seamă, că sosim curând. Cele mai aiurite gânduri îi trec prin cap câte o dată, miresei tale de pirat”.

Râdea tare şi deschis. Când punea piciorul pe pământul insulei Murano, se simţea uşor ea o pasăre care pluteşte în înaltul cerului.

„Ei uite că iarăşi suntem împreună”, zise Giannina, uşor emoționată. „Cum se simte tatăl tău?”

„Ah! Îşi face planuri. Şade în faţa casei şi-şi închipuie că din nou o să poată zmulge arbori”.

Paolo legă barca de un stâlp care ieşea din apă. Înțelesul fusese că Marco şi Giannina îşi vor petrece noaptea la Murano şi abia în dimineaţa următoare se vor întoarce la Veneţia.

„Messer Pietro Bocco o să se înfurie, dacă află despre asta”, îi pusese în gardă Paolo. „Ar putea folosi prilejul ca să mă dea afară din serviciul tău”.

Marco îl liniştise. „Niciodată n-am să admit aşa ceva Paolo. Nu-ţi face griji. Tu poţi rămâne la mine cât vrei. Şi când am şi plec în călătorie, am să te iau cu mine”.

Paolo intrase în societatea celor trei, aşa că ei vorbeau fără reţinere în faţa lui. Ţinea la ei, ca un frate mai mare, care-şi întindea braţul ocrotitor deasupra lor.

„Ce seară frumoasă” – zise Marco. „Întotdeauna e aşa de frumos la Murano”.

Se aşezară pe pietre şi priviră peste apă. Nu departe de ei trecu o barcă mai mare pusă în mişcare de puternice lovituri de vâsle. Cântecul fagotului tăcuse.

„Deci, tu ai aprins, focul?” zise Giovanni. „Aproape bănuiam că-i un semn de la voi”.

„Vezi, Marco!” strigă Giannina şi bătu din palme.” Ce aiureală să aprinzi un foc”, imită ea vocea lui Marco,” cum s-ar şi putea gândi Giovanni că-i un semn pentru el. Acuma nu râde”, zise ea cu prefăcută supărare. „Te superi, pentru că am avut dreptate!”

Dar lui Marco de fapt nu-i ardea de râs. Bucuria nestăpânită a Gianninei care se oglindea în mişcările ei, în expresia feței şi în vorbele-i repezi, provocau în Marco o tristețe, care de altfel îi era străină. Îi acoperi ca un zăbralnic sentimentele şi le coborî până la sentimentul de autocompătimire.

„Uite că râd”, zise el aproape mânios. Şi mai hohoti o dată. Dar era un râs care tulbura atmosfera nopții de toamnă. Imediat îi fu şi lui ciudă pe el însuşi.

Dar Giannina goni proasta dispoziție. Găsi brusc cuvinte entuziaste pentru luna de pe cerul întunecat spuzit de stele, apoi avu impresia c-a descoperit un licurici, sări în picioare, fugi după el ca pe urmă să se întoarcă şi să le spună că aproape s-a tăiat într-un ciob de sticlă.

„Sticlă”, zise ea „peste tot găseşti sticlă în Murano! Dacă ar fi fost un diamant”.

Paolo şedea la o parte, zâmbind uşor şi se juca cu o nuia pe care şi-o tăiase dintr-o salcie.

Noaptea tăcută, conversația în şoaptă şi luminile mişcătoare de pe lagună, dădeau dorințelor aripi de fantezie.

Peste trăsăturile lui Giovanni trecu o lumină fericită, care scoase în evidență frumoasele şi totuşi bine marcatele linii ale obrazului lui, care devenise mai serios. Îşi aduse aminte de vorbele meşterului Benedetto. „Munca îți prieşte. Eşti lat în umeri ca Ernesto, tatăl tău, şi ai o fire liniştită…”

„Munca îmi prieşte”, zise şi se îndreptă cu mândrie.

„Ai nişte mini de adevărat muncitor”, îşi dădu cu părerea Giannina şi-şi trecu curioasă degetele peste palma lui.

„Eu mă gândesc adesea la Zuzika”, zise Marco. Oare cum îi merge? Câteodată îmi vine să plec la Damasc şi s-o caut”.

Vorbiseră de multe ori despre Ferko, bătrânul țigan care acum trecea prin cine ştie ce sate şi oraşe, cu Herkules şi Pippino. Şi Zuzika necunoscuta țigăncuşe le era apropiată ca o soră: soarta ei necunoscută, nesigură, care te făcea şi te gândeşti la un basm. Le dădea întotdeauna subiect de gândire şi de vise. Chiar şi astăzi, în întunericul subtil al nopții înstelate, închipuiau

poveşti în care căutau să-şi imagineze cum ar putea să-i meargă Zuzikăi.

Pentru Giovanni şi Giannina era mai mult un joc cu firele fine ale fanteziei, în timp ce din cuvintele lui Marco se desprindea credința că, într-o zi, o să afle ceva mai concret despre Zuzika sau poate o să ajungă față în față cu dânsa. Îşi imagina că trebuie să semene cu Giannina, cu buze pline şi roşii şi ochi arzători de cărbune. Dinspre mare venea o adiere răcoroasă. Giovanni care nu avea ciorapi strânse din umeri tremurând.

De pe insulă un vânt uşor ducea fumul de la cuptoarele unei sticlării, din apropiere, spre lagună.

Cuptoarele sticlăriilor din Murano nu se stingeau nici noaptea.

Norii de pe boltă începură să se mişte. Vântul îi despărțea şi se juca cu ei, îi purta în fața lunii, apoi îi împrăştia din nou şi iarăşi apoi îi strângea în chip de munți sau de figuri ciudate.

În timpul acesta Ernesto şedea pe banca făcută de el, în fața casei. Elena, vecina, fusese pe la el şi-i adusese câteva felii de cârnat afumat. Plecase imediat fiindcă trebuia să pregătească mâncarea pentru Pietro, care mergea la lucru.

Lui Ernesto îi cădea bine să fie singur – singur cu cârjele şi cu grijile lui, care acum îl chinuiau mai mult ca oricând.

Se gândea la vizita ciudată pe care o primise astăzi de dimineață, Giovanni nu ştia nimic despre

asta. Messer Celsi fusese la el şi se interesase cum se mai simte Ernesto.

Ernesto îşi mişca neliniştit, încoace şi încolo, piciorul stâng, iar îl durea ciotul drept. Vântul foşnea uşor prin copaci.

Fusese un nemaipomenit noroc că meşterul Benedetto îl luase pe Giovanni ucenic, fără să ceară obişnuita taxă pentru învățătură. Dar Giovanni nu avea nici măcar ciorapi şi umbla îmbrăcat ca un vagabond. La el însuşi, Ernesto nu se gândea. El era mulțumit cu ceea ce găsea în casă. Mâncarea lui principală se compunea din polenta, un terci gros făcut din făină de grâu şi apă, care apoi se cocea în cenuşă fierbinte. Polenta dimineața, la prânz şi seara. Câteodată mai mânca şi câte o sardinie sărată sau o bucată de telemea.

Messer Celsi fusese foarte prietenos şi vorbise cu el, ca de la egal la egal.

„Acum ai necazuri Ernesto, dar eu vreau să te ajut. Nu sunt chiar aşa de rău, cum vorbesc oamenii. Fata, şi arătă spre casa vecină, n-ar fi trebuit să fie aşa simțitoare. Dar eu n-o iau în nume de rău, sunt un om de înțeles. A plecat? Bine! Există destule servitoare care lucrează bucuros la mine, sau nu crezi?”

Ernesto nu dădu niciun răspuns şi-şi stăpâni indignarea, ce creştea în el.

„Cum am spus, Ernesto”, vorbi Messer Celsi mai departe, „vreau să te ajut, doar nu pot să părăsesc un compatriot aşa de capabil. Dacă ai nevoie de

bani, mă rog, Celsi îți dă. Facem o hârtiuță, că o să mi-i dai înapoi în trei ani…”

Cam aşa vorbise Messer Celsi. Ernesto poate primi imediat două sute de țechini, sau chiar mai mult, dobânzile, nu merită să vorbim despre ele, o să ne înțelegem.

„Dar unde vor mai fi întârziind copiii?” strigă Elena peste gard. Du-te în casă. Ernesto, se face răcoare…”

Ernesto se juca îngândurat cu cârjele pe care singur şi le confecționase. Ştia bineînțeles, cu precizie, că Messer Celsi nu-şi făcuse oferta din mărinimie, ci vroia să ajungă pe această cale, în posesia casei lui Ernesto.

„Nu poți plăti, bine, îți luă casa. Aici pe hârtie stă scris că-mi datorezi două sute de țechini”. Asta era felul de-a fi al lui Messer Celsi. Oriunde era ceva de câştigat, apărea imediat nesătulul Celsi cu obrazul lui de cucuvea şi cu şuvița neagră de pe frunte şi spunea vorbe prietenoase şi gata de a da o mână de ajutor.

Ce-ar fi trebuit să facă Ernesto? Colegii lui l-au ajutat până acum şi chiar şi vecinii făcuseră tot posibilul ca să-i uşureze soarta, dar şi ei erau nişte bieți nenorociți care abia treceau de bine de rău prin viață.

Îl durea inima când îşi vedea copilul umblând în haine numai zdrențe.

Două sute de țechini! Din asta ar putea să-şi cumpere o barcă de pescuit şi ar mai rămânea

ceva şi pentru Giovanni. Dar o să fie el în stare să restituie suma la termen lui Messer Celsi? Pescuitul nu aducea mult venit. Ernesto ştia că pescarii erau fericiți dacă puteau câştiga banii necesari pentru mâncarea şi sărăcăcioasa îmbrăcăminte, pentru ei? I familiile lor. Şi era imposibil să plece la pescuit singur. Avea nevoie de un însoțitor priceput. De vâslit putea să vâslească, avea doar brațe puternice. La vâslit, n-avea importanță dacă eşti lipsit de un picior. Şi un însoțitor îşi găseşte el în mod sigur, dacă are barcă.

Ernesto îşi făurea planuri. Era de treizeci şi nouă de ani, părul la tâmple îi încărunțise deja. Trebuia să se târâie cu cârje. De treisprezece ani trăia singur cu Giovanni în căsuța pe care o zidise odinioară pentru Marietta. După atâta vreme, putea să se gândească la nevasta lui fără să-l doară, era o amintire duioasă şi îndepărtată.

Căsuța e ca un sipet pentru bijuterii. Cele mai multe case din Murano şi din Veneția sunt din lemn. Există numai puține cuptoare de ars cărămizi în republica San Marco. Cărămizile sunt scumpe, dar şi mai scumpe sunt pietrele din munți sau blocurile din carierele de marmoră de la Carrara. Transportul lor la Veneția se face greu. Şi dintr-o dată bogații domni vrură ca palatele şi casele lor de locuit să fie zidite din piatră. Puteau să şi-o permită, pietrele sunt la fel de scumpe ca sarea, dar viețile omeneşti şi mâna de lucru sunt

ieftine. Cu cât mai scumpe sunt pietrele, cu atât e mai ieftină mâna de lucru. În Veneția se aşezaseră în ultima vreme mulți meseriaşi care sperau să câştige mai mult în acest oraş decât acasă la ei. Bogații domni puteau să aleagă." Plata ți se pare prea mică, du-te acasă, se găsesc alții destui".

Casa lui Ernesto este însă o clădire de piatră, bine durată, pentru secole. El a scos cu prețul vieții piatra dintr-o mină de pe o insulă îndepărtată şi a cărat-o noaptea cu barca la Murano. Pe vânt şi furtună! Noapte de noapte! Marietta, nevasta lui, îl aştepta pe mal cu căruciorul pe care îl trăgea pe drumurile rele, pe vreme de ploaie, pline de noroi, de-a curmezişul insulei şi descărca pietrele în locul unde mai târziu trebuia să se înalțe casa.

Deja îşi purta copilul sub inimă, casa creştea. Ernesto slăbise. Marietta cu dinții strânşi îi dădea pietrele la mână. Nu se lăsa gonită de la muncă.

Când s-a născut Giovanni, nu mai lipsea decât acoperişul. Dar Marietta nu s-a mai sculat din patul de naştere. Florile înfloreau pe pervazul ferestrelor când a murit.

Lui Ernesto îi era dragă fiecare piatră din casa asta.

Giovanni avea trăsăturile maicii sale şi umbla îmbrăcat ca un cerşetor.

Două sute de țechini!

Cerul se acoperea din ce în ce mai mult.

Ernesto se întinse după cârje şi tocmai voia să

se ridice, când uşa de la grădină se deschise şi o tânără fată cu un coş pe braț intră.

„O, eşti încă aici, Ernesto? Bine că te mai găsesc încă afară!”

„Ce doreşti?” întreba Ernesto mirat.

„M-a trimis Messer Celsi. Aduc un clapon fript Vă doreşte poftă bună!”

Messer Celsi îi trimitea un clapon.

Ernesto se ridică cu greutate. Pentru un clapon Giannina fusese sălbatic bătută. Vinele de pe fruntea lui Ernesto se umflară de mânie.

„Penele de pe cap sunt pârlite?” întrebă el cu o enervare stăpânită în glas. Eu mănânc numai claponi cu pene pe cap, spune lucrul ăsta distinsului Messer Celsi!”

Servitoarea îl privi cu ochi speriați. Dar Ernesto se liniştise: „Du-te şi du-l înapoi. Spune-i că nu-l vreau!”

Ernesto şchiopătă spre casă.

Fata plecă dând din cap, în ea se trezi spaima, când îşi dădu seama că trebuie să-i ducă lui Messer Celsi claponul înapoi.

„Dar tu tremuri, Giovanni”, zise Giannina... „Vom merge repede spre casă. Sigur că deja ne aşteaptă”.

Paolo luă coşul cu mâncarea şi legă mai bine barca. Se anunța o noapte furtunoasă.

Vântul urla şuierând peste apă, îi apuca de haine, mătura pajişti şi mirişti şi vântura frunzele uscate.

Trebuiau să strige dacă voiau să se audă. Norii acoperiseră luna, abia dacă se mai vedeau câteva stele pe cer. Când trecură pe lângă sticlărie uşa se deschise. O bandă de lumină căzu pe drum şi lumină silueta ce părea uriaşă, a unui sticlar, care respirând adânc stătea în prag.

Giannina şi Giovanni ieşiră din întuneric, intrară în lumină, şi-apoi din nou în întuneric. Îşi strângeau umerii din cauza vântului, şi-şi țineau buzele strânse. Acest mers tăcut împreună, prin insula natală măturată de vânt, le umplea sufletul de un sentiment plin de lumină şi nespus de frumos.

Maico, care rămăsese cu câțiva paşi în urmă, văzuse în fâşia de lumină îmbrăcămintea subțire şi sărăcăcioasă a prietenului. Se grăbi să ajungă lângă Giannina. În fața lor mergea Paolo şi cu silueta lui masivă le deschidea drumul.

„În curând sosim”, strigă Giovanni.

Data următoare îi aduc haine, gândea Marco. Şi îşi propuse. Cum să întocmească cu Giannina un plan de bătaie, pentru că el ştia cât îi era de sensibil prietenul. „Am aici nişte haine care mi-au rămas prea mici. Stau degeaba în sipet. Ai putea oare tu să le foloseşti, Giovanni? N-aş mai vrea să le las să stea degeaba” … Marco îşi făurea un discurs iscusit, cu care să-l convingă pe Giovanni să primească darul.

Acum se aflau în fața canalului care împărțea în două insula Murano.

„Tata Andre!” strigă Giovanni spre celălalt mal. Vântul îi luă vorbele de pe buze şi i le duse cu repeziciune.

Trebuiră să strige de mai multe ori până când primiră răspuns. După un timp oarecare sosi barcagiul cu barca. Înjura că a fost scos din cămăruța lui la o oră aşa de târzie. Dar când îl văzu pe Giovanni îi trecu supărarea.

„Tu eşti”, mormăi el, „urcă-te!” Atunci o recunoscu şi pe Giannina. „Ai venit şi tu?” întrebă.

Împinse barca şi vâsli contra valurilor. Vântul îi flutura părul. „Furtuna dracului!” mârâi el şi cu mişcări atente îşi legă barca bine pe celălalt mal.

Pomii celor două grădinițe din fața caselor mai aveau doar un frunziş sărac, în spatele crăcilor şi crenguțelor ferestre lor străluceau.

„Mergem la noi!” ordonă Giannina.

„Vin imediat” strigă Giovanni.

Când Giovanni intră în cameră, Ernesto şedea în fața căminului şi privea în flăcări. Pe masă stătea o farfurie cu feliile de cârnat afumat pe care le adusese mama Gianninei.

„Uite c-ai venit!” zise Ernesto şi-şi ridică capul. „Aşează-te şi mănâncă, trebuie că ai o foame de lup… Afară e chiar furtună?”

Flăcările jucăuşe luminau obrazul lui Ernesto. Giovanni se aşeză lângă el şi-şi întinse mâinile spre foc.

„Vreau să mă încălzesc, puțin Papa”, zise el. „Ai mâncat?”

Ernesto dădu din cap, aprobând. Picioarele lui sunt albastre de frig, gândi el.

„Încălzeşte-te, copilul meu!”

„Nu înțeleg de ce sunt astăzi aşa de vesel?”, zise Giovanni, neputându-şi dezlipi privirea de jocul flăcărilor.

Tatăl zâmbi… „Se întâmplă câteodată”, răspunse el.

„Trebuie să merg imediat dincolo, la Giannina”, îşi amintii Giovanni. „Mă aşteaptă. Marco doarme astăzi la noi”.

În timp ce Giovanni se ridica, tatăl se îngrijora, gândindu-se ce va zise Messer Celsi despre claponul refuzat. Se hotărâse între timp să primească cele două sute de țechini. Chiar în dimineața următoare va merge la Messer Celsi. Sau oare nu era mai bine să aştepte până când bogatul fermier îşi va repeta oferta?

„Ce ai mâncat dumneata, Papa?”

„Aproape un clapon”, răspunse Ernesto zâmbind amar.

Giovanni îl privi întrebător.

„Mănâncă numai, să te faci puternic şi să poți construi corăbii mari”. Se aplecă şi luă de sub bancă o bucată de lemn pe care o aruncă în foc. Flăcările o cuprinseră lacome. Umezeala din pori aburi şi pocni zdrobind învelişurile, arzând.

„Dar vii şi dumneata, Papa?” întrebă Giovanni mestecând cu toată gura. „Ce bun e cârnatul! Când voi câştiga bani, vom mânca adesea

cârnat…”

„Mai vreau să rămân puțin singur. Du-te, fiul meu!”

Furtuna de toamnă vui toată noaptea. Dimineața următoare însă soarele apăru printre norii cenuşii şi împodobi cerul cu cele mai frumoase culori.

Marco dormi la Giovanni şi stătură de vorbă multă vreme. Era aşa de bine să stai în pat, pe când vântul urla în jurul casei şi scutura obloanele de la ferestre.

Acum insula zăcea liniştită în zorii dimineții şi întreținea conversații mute cu valurile foşnitoare.

Ernesto, care de când cu accidentul lui, dormea puțin, se sculase şi deretica prin bucătărie. Făcuse focul şi agățase ceaunul de aramă umplut cu apă deasupra flăcărilor. În curând veni şi Paolo din casa vecină să-l trezească pe Marco. Voiau să plece cât mai devreme posibil ca Pietro Bocco să nu observe că fuseseră plecați toată noaptea.

„Vin din nou cât de curând”, zise Marco la despărțire.

Giovanni se uită după ei. Marco subțire şi elastic era abia cu un cap mai scund decât servitorul.

Chiar şi Giannina se sculase devreme. Ea mai rămânea încă o zi în Murano, ca s-o ajute pe mama ei, care nu se simțea prea bine. La spălat. Când ieşi în grădină văzu în depărtare prietenul cu servitorul.

„Şi plecați”, strigă după ei,” şi nici măcar nu v-

ați luat rămas bun?”

Marco făcu cu mâna, şi strigă ceva, dar vorbele nu i se mai auziră.

Munți albi de nori formau un semicerc proteguitor în jurul soarelui. Giannina se sprijini cu mâinile de un stâlp de lemn şi privea puțin dusă pe gânduri după prieten.

Giovanni stătea neobservat în uşa grădinii. Voia s-o strige, dar nu putea scoale nicio vorbă.

De când n-o mai văzuse pe Giannina? În lumina clară a dimineții băgă de seamă brusc, că ea, oarecum, se schimbase. Obrazul ei părea să fi căpătat trăsături şi culori noi. Era cu totul neobişnuit s-o vezi pe Giannina cea plină de viață aşa de liniştită şi de dusă pe gânduri. La ce se gândea?

O durere ascuțită, de a cărei cauză nu-şi putea da seama, se făcu simțită.

Marco şi Paolo nu se mai vedeau. Obrazul Gianninei era destins şi visător, în fața ochilor ei strălucea un văl însorit. Simțea o oboseală plăcută răspândindu-i-se în tot corpul.

Crede că-l mai vede, se gândi Giovanni. Cum ar putea fi altfel? El e zvelt şi poartă haine frumoase.

Roțile căruțelor se învârteau prin nisip şi peste pietre. Scârțâitul se apropia. Strigăte răsunau prin aerul dimineții Giovanni întoarse capul.

„Fugi, țapul meu, fugi!” Bătrânul Francesco se apropia şi-şi mina țapul pe care şi-l înhămase la căruciorul lui, ca pe un căluț. Țapul îşi aplecă

mult capul şi se puse pe drum.

Giannina se trezi din visele ei, fugi pe lângă Francesco salutându-l şi acum stătea pe neaşteptate în fața lui Giovanni.

„Ah, Giovanni”, zise ea şi-şi desfăcu brațele. „Sunt aşa de fericită că sunt aici!”

„Marco a plecat”, răspunse el absent. Nu putea uita expresia visătoare a ochilor Gianninei privind în depărtare, şi care acum îl priveau vioi şi cercetători.

„Trebuie să plec la meşterul Benedetto”, zise şi voi să între în casă. Dar Giannina îl reținu. „Ce ai, Giovanni?”, întrebă ea.

El îşi plecă ochii şi avu dintr-o dată un neplăcut simțământ de vină. „Nu voiam să te deranjez”, începu el bâlbâindu-se. Ar fi vrut să-şi tragă singur palme pentru vorbele astea care fără voia lui i s-au desprins de pe buze.

„Nu te înțeleg”, strigă Giannina. „Stai aici țeapăn ca un lemn, şi vorbeşti aşa de ciudat”.

Mânia din vocea Gianninei îi accentuă zăpăceala, aşa că el nu găsi nimic mai bun de făcut decât să se întoarcă şi să între tăcut în casă.

După o vreme ieşi din nou cu o legătură în care-şi avea uneltele. Speranța ca s-o întâlnească pe Giannina, în grădină, nu se îndeplini. Ştia, bineînțeles, că se purtase ca un măgar, însă îi era literalmente peste puteri să între în casa vecinului şi să restabilească cu câteva vorbe relațiile lor de prietenie.

Drumul ducea peste un mic deal. De pe culme aveai o privelişte largă peste laguna cu luciri argintii. Giovanni privi apa, fără să mai fie mişcat de frumuseţea ei.

Doi platani subţiri creşteau lângă podeţul care trecea peste un braţ îngust al canalului. Frunzişul tremură. Între cei doi copaci înalţi, în mijlocul drumului aştepta Giannina. I-o luase înainte dusă pe gânduri. Întâi voise să între în casă, dar dintr-o dată îşi dăduse seama că nu trebuie să se supere pe Giovanni.

Acum, când el se apropia, ei îi bătea inima, era ca şi când ar fi răsărit soarele în gândurile şi sentimentele ei. Stătea între cei doi platani cu faţa îndreptată spre prietenul, care era la numai câţiva paşi.

Giovanni îşi ridică privirea şi se opri uimit. Îşi schimba legăturica dintr-o mână în alta şi se uita la o vrabie care sărea ca o minge de pe o balustradă a podului pe cealaltă.

„Mai înainte mă gândisem, ce frumos ar fi, dacă aş putea să rămân mereu aici”, zise Giannina.

Obrazul lui Giovanni se făcu roşu ca racul. Se uită înainte, pe lângă Giannina, şi înregistră fără să vrea amănunte indiferente: balustrada podului era stricată într-un loc, parul care o susţinea atârna oblic deasupra apei şi se reflecta în ea. Un peşte sări ploscăind peste oglinda apei şi-apoi provocă cerculeţe, ce lunecau pe apă şi care apoi se neteziră, ca o melodie ce se pierde.

Giovanni tuşi.

„Vântul s-a domolit”, zise el în cele din urmă.

Fetița se aplecă şi culese o floare roşie de toamnă.

„Meşterul Benedetto aşteaptă”, zise.

Giovanni simți din felul cum îi suna glasul nerăbdarea şi-şi căuta încordat cuvintele potrivite, ca să risipească neînțelegerea ce se accentua din ce în ce mai mult. Încordarea îi încreți fruntea şi împrumută chipului lui o expresie serioasă.

Giannina altfel îşi închipuise întâlnirea cu prietenul ei. I se părea că citeşte pe obrazul lui răceală şi refuz. Ce se întâmplase în cele patru săptămâni ce trecuseră? De ce s-a schimbat Giovanni aşa de mult? Frică, ruşine, o durere ascuțită şi persistentă, mânie şi furie se luptau între ele şi-i aduseră pe buze cuvintele:

„Nu vreau să te mai deranjez. Dar ai putea să-mi spui, dacă nu mai vrei să ştii de mine!”

Brusc ochii i se umplură de lacrimi. Dar Giovanni nu trebuia să vadă că suferă. Se întoarse şi fugi ca urmărită de o fantomă.

„Giannina”, strigă Giovanni cu o voce înspăimântată.” Aşteaptă-mă!” îşi aruncă legăturica cu unelte în iarbă şi alergă după fetiță. Toată nesiguranța îi dispăruse dintr-o dată, în timp ce fugea, îi şi veniră în minte primele vorbe. Şi când o ajunse pe Giannina şi o ținea strâns de braț. Zise, încă gâfâind: „Toate astea stau cu totul altfel, Giannina. Aşa de mult mă bucur!”

Ea îşi ascunse obrazul ud de lacrimi şi spuse suspinând: Eu plâng şi tu te bucuri!”

„N-o lua aşa, Giannina”, zise Giovanni, care dintr-o dată deveni deosebit de volubil. „Mă bucur că eşti aici, într-adevăr, Giannina. Numai c-am crezut că ție nu-ți mai place chiar aşa de mult aici... Acuma vino. Eu mi-am aruncat pur şi simplu uneltele în iarbă. Dacă meşterul Benedetto ar şti!” ...

Îi luă palmele de pe obraz. „Uite că iar râzi”, zise el fericit.

SARE

Aproape în acelaşi ceas, când dogele Zeno Ranieri muri de moarte naturală după aproape şaisprezece ani de guvernare, se împlini şi timpul fixat pentru perioada de funcționare a lui Pietro Bocco ca Patrone dell’Arsenale. După cum prevedea regulamentul ocupase acest post treizeci şi două de luni, care se împliniseră la 17 iulie 1263, când fu schimbat.

Messer Pietro Bocco nu mai locuia în” Iad”, palatul întunecos situat între groasele ziduri ale Arsenalului, ci se mutase în casa lui, de pe un braț lateral al Canalului Grande. Se simțea din nou mai liber şi începu să-şi pună în mişcare puterea. Moartea Signorei Polo şi instituirea lui ca tutore şi administrator al averii lui Marco îi picaseră tocmai la țanc.

Pusese să fie îndepărtat scribul Luigi Farino,

care îl deranjase cu unele vorbe incomode, şi era gata ca şi de-acum înainte să dea la o parte din drumul său orice piedici, fie prin viclenie, fie prin forță.

Pe nepotul său, Marco Polo, îl credea în mâini bune la fratele Lorenzo.

Avea intenția ca, cât mai curând, să-l studieze ceva mai îndeaproape pe Paolo, care după părerea lui îi era prea credincios băiatului. Servitorul nu-i plăcea. De fapt Pietro Bocco nu avea nicio dovadă, care să-i justifice nelămurita bănuială pe care o avea contra lui Paolo, dar parcă simțea că servitorul ştia mai multe, decât ar fi trebuit să ştie. Pentru moment însă îl preocupa aşa de mult o altă problemă, încât tot ceea ce nu era în imediată legătură cu aceasta, trecea pe locul doi.

Pietro Bocco tocmai îşi expediase secretarul care îi adusese o listă a mărfurilor cumpărate şi se plimba prin cameră în sus şi în jos. În capul lui lunguieț se învălmăşeau gândurile. Ridurile de pe fruntea lui înaltă se mişcau abia observabil, iar sprâncenele încruntate se arcuiau, ca un cer înnourat amenințător de furtună, peste țipenia verticală a nasului. Se gândea la cei cincisprezece saci umpluți, să pleznească, cu sare care stăteau în depozitul său, şi la o barcă condusă de oameni îndrăzneți care să treacă nevăzuți prin cercul bărcilor poliției.

O întreprindere periculoasă, care ar putea aduce temniță şi proscriere, dar şi o mie de ducați câştig.

Covorul moale cu motive orientale estompa zgomotul paşilor bărbatului ce se plimba neobosit în sus şi în jos.

Frică, Pietro Bocco? Se întrebă singur. Gura i se strâmbă într-un râs disprețuitor – ironic. Frica ar fi un sfetnic rău pentru planurile lui care țintеau foarte sus. Dar ea era totuşi prezentă, chiar dacă el şi-o ascundea până şi de el însuşi. Stătea ghemuită ca un mic animal de pradă printre gândurile lui şi încerca să-i paralizeze puterile. Sau era oare conştiința lui care bătea la uşi demult închise?

Din nou pe obrazul bărbatului apăru râsul mut ce-i schimonosea trăsăturile regulate.

Conştiință? Câte parale făcea conştiința pe vremea asta, când puhoiul ducaților zăvora inimile?

Proscrierea şi temnița amenințau dacă planul lui nu reuşea.

Ispiteau cei o mie de ducați!

Pietro Bocco era demult hotărât să nu scape afacerea din mână.

Ar fi fost nebun de legat!

Se eliberă cu forța de gândurile incomode. Pe lângă nesățioasa lui sete de putere mai poseda şi o bogată putere de imaginație, care îl ajutase de multe ori să treacă peste momente de descurajare.

Soarele desenă umbra crucii ferestrei pe masă şi pe covor.

Pietro Bocco nu băgă de seamă.

Vântul bătea cu zgomot în ziduri, voci omeneşti şi murmurul obişnuit al vălurelelor îi răsunau în urechi.

Pietro Bocco nu le auzea.

Messer Pietro Bocco visa să ajungă în postul cel mai înalt pe care Republica îl conferea unui bărbat de origine burgheză.

Merge îmbrăcat în purpură ca dogele şi sfetnicii săi, şi se bucură de toate privilegiile nobilimii. Stola aurie iese minunat în evidentă pe haina lui, cerul şi apa se contopesc într-o simfonic de culoare şi lumină, bărci împodobite cu fieri alunecă pe canale, Piazza este plină de oameni îmbrăcați în haine de sărbătoare. O mulțime pestriță, gălăgioasă, al cărei zgomot e acoperit de dangătul clopotului de pe Campanilla!

Mulțimea cu multe mii de capete strigă: „Trăiască Piero Bocco!”

„Trăiască marele cancelar Pietro Bocco!”

Este ales pe viață şi devine cavaler de San Marco. Capătă titlul de Excelentă şi are precădere în fața tuturor Senatorilor şi a judecătorilor statului, cu excepția sfetnicilor Dogelui şi a Procuratorilor din San Marco. Este în posesia marelui sigiliu al Republicii şi are acces la toate secretele de stat.

— El-el-el! Marele cancelar Piero Bocco!

„Uitați-vă ce mândru calcă!”

„Nu pare oare mai distins decât însăşi Dogele?”

Steagul Republicii, cu leul de aur, flutură pe palatul dogilor şi pe celelalte clădiri oficiale.

Aceasta e treapta supremă pe care un muritor, din clasa lui Pietro Bocco, poate urca. Funcția lui e cea mai bănoasă din întreaga Republică San Marco. Senatul îi plăteşte pe lângă veniturile obişnuite, de 9000 – până la 10.000 de ducați, încă o leafă de 3.000 de ducați.

Pietro Bocco îşi trecu, cu o mişcare absenta, mâna peste frunte şi se opri. Un ciocănit în uşă îl trezi din visele lui. În ochi îi apăru o lucire rece când uşa se deschise şi un servitor anunță vizita comandantului de barca Matteo, care se intitula cu mândrie căpitan.

„Spune-i să aştepte!" porunci Pietro Bocco şi-şi continuă plimbarea prin cameră.

Cu simțurile, treze, socotea mai departe. Visele de viitor păreau să-l fi întinerit. Se simțea mai proaspăt şi gata de acțiune, mai ales de când nu mai era îngropat în Arsenal şi nu mai trebuia să facă serviciul aspru şi uniform. Când îşi reamintea cât de cenuşii şi obositoare fuseseră cele treizeci şi două de luni, îl treceau şi acum fiorii.

Şi când te gândeşti că-i trecuse prin minte să mai rămână în serviciu încă treizeci şi două de luni.

Dar timpul n-a fost pierdut degeaba. Îi adusese unele legături şi cunoştințe utile. Pe această cale îl cunoscuse şi pe proprietarul de barcă Matteo, care-i făcuse unele servicii folositoare. Matteo, care punea mare preț pe apelativul de căpitan, era un flăcău îndrăzneț care cunoştea laguna şi

Castellos ca în palmă, iar la regatele care aveau loc în fiecare an câştiga întotdeauna premiul întâi. Se zicea despre el, în glumă, că făcuse un contract cu spiritele vântului. Oarecum prindea, chiar pe acalmie, un firicel de vânt care îl ajuta să sosească la destinație. Dar se şopteau şi alte lucruri despre căpitanul Matteo.

Pietro Bocco deschise uşa şi-l strigă pe servitor.

„Să vină căpitanul Matteo!”

Cu mersul larg şi legănat al marinarului, solidul Matteo, în vârstă cam de cincizeci de ani, intră. Îşi ținea şapca în mână şi clipi din ochi în soarele care-i bătea din plin în obraz.

„Adu vin, dar grăbeşte-te!”

Se îndreptă spre Matteo, care îl cântărise cu o privire ascuțită şi acum fără o deosebită grabă îşi coborî pleoapele.

„Ia loc, căpitane!”

E puternic ca un taur, se gândi Pietro Bocco, când văzu umerii lați şi brațele musculoase.

Matteo se aşează şi-şi puse mâinile pe genunchi. Erau nişte mâini neobişnuit de mari. Pietro Bocco observă cu neliniște că-l cuprinde un sentiment neplăcut, când privi făptura puternică ce şedea în fața lui.

Fu fericit când servitorul aduse vinul.

„Să bem, căpitane!” Pietro Bocco ridică paharul şi-l ținu în plină lumină. Bule mici, transparente se ridicau în el. Băură.

Matteo aşează cu grijă paharul pe fața de masă

întreţesută cu fire de aur şi-şi şterse gura cu mâna. Îl privi pe Messer Pietro Bocco aşteptând.

„Cum stăm căpitane, corabia ţi-e gata?”

Pietro Bocco îşi împinse maxilarul cu bărbuţa ascuţită înainte, şi-şi privi interlocutorul cu o privire fixă şi dominatoare.

„Mi-am vopsit corabia în negru”. Matteo îşi alegea cuvintele cu atenţie. „Corabia e neagră iar pânzele sunt roşii. Roşu închis”.

„Bine!”

Pietro Bocco îşi înclină capul, apoi şi-l ridică brusc, ca şi când prin această mişcare neaşteptată ar fi vrut să-şi intimideze partenerul.

„E vorba de sare, Matteo”, zise direct. Examina cu atenţie mina marinarului, care era pe masă şi care acum se strânse pumn. Era mulţumit de efectul vorbelor sale.

„O sută de ducaţi pentru tine, căpitane! Sau ţi-e frică?” Ultimele vorbe ţâşniră ca o săgeată otrăvită. Umerii puternici ai lui Matteo făcură o mişcare. Nasul lui cărnos, ca întotdeauna când era enervat, luă toate culorile curcubeului.

Pietro Bocco era atent la schimbările de expresie de pe faţa celui ce şedea în faţa lui.

„O sută de ducaţi într-o noapte! Gândeşte-te, Matteo”.

„Câţi saci sunt, Messer Bocco?”

„Cincisprezece!”

Indignat Matteo îşi încruntă sprâncenele. Ghicise manevra lui Pietro Bocco, care voia să-l

oblige prin întrebarea lui la un răspuns necugetat. „Sau ți-e frica?” Un zâmbet ironic abia vizibil îi întinse buzele. Nu-i plăcea cum nobilul domn se purta cu el. Odată căpitan apoi iarăşi Matteo! Şi în fond cine era Pietro Bocco? Nici măcar un senator…

Căpitanul Matteo se ridica şi zise indiferent.

„Sarea e scumpă în Bolonia sau Padua, Messer Bocco. O sută de ducați într-o noapte, spuneți dumneavoastră – scuzați-mă, dar pot să însemne şi galera pe viață sau să te coste şi capul. Ştiți cât de aspru pedepseşte legea contrabanda”.

Mânia înroşi fruntea lui Pietro Bocco. Şi-o stăpâni imediat şi zise cu forțată prietenie:

„Ia loc, căpitane. Asupra prețului serviciilor dumitale, ne vom înțelege”.

Cu vizibila sila Matteo se aşează din nou.

„Un om din echipajul meu e bolnav” zise scrâşnit. „Atâta vreme cât n-am înlocuitor, nu pot face nimic”.

Oare îi este într-adevăr frică? Se întreba Pietro Bocco, sau o spune numai fiindcă vrea să mai ridice prețul. Nu putea descifra individul şi-i era ciudă că-l subapreciase.

Matteo şedea tăcând pe scaun.

Aşa nu te poți juca cu mine, îşi repetă el în gând, şi privea înaintea lui cu un chip de nepătruns.

Pietro Bocco îşi schimbă tactica. Îşi dădu seama că Matteo nu putea fi tratat ca scribul Luigi Farino – Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Matteo era regele contrabandiştilor, tovarăşi îndrăzneți erau gata să dea ascultare oricăror dispoziții de-ale lui. Ştia diverse lucruri despre afacerile unor persoane care stăteau în cele mai înalte dregătorii ale Republicii şi nu era prostovanul care ar putea să pară, pentru un observator superficial. În ochii mari şi înfundați în orbite se putea citi curaj, pricepere şi o considerabilă doză de şiretenie țărănească, pe care desigur o moştenise de la înaintaşii lui.

„O bună idee să vă vopsiți barca în negru", lăudă Pietro Bocco. A la vostre salute căpitan!"

Băură.

Din nou curse vinul auriu în bogat împodobitele pahare. Matteo aştepta cu răbdare. Furia lui se liniştise repede. Afacerile se fac cu capul; sentimentele joacă doar un rol secundar.

Vinul era bun.

Pe când Pietro Bocco se gândea la cea de-a doua ofertă care trebuia acum să i-o facă lui Matteo, îşi aduse aminte pe negândite de statura puternică, lată în umeri a servitorului Paolo, şi-i trecu ceva prin cap, ce brusc îl transpuse într-o bună dispoziție, o dispoziție de-a dreptul exuberantă.

„Aş avea un flăcău de încredere pentru călătoria nocturnă, căpitane", zise el.

„Două sute de ducați, Messer Bocco. Niciun soldo mai puțin", răspunse Matteo, fără să ia în seamă vorbele lui.

Pietro Bocco învârti paharul în mână şi încercă

să prindă în el o rază de soare.

„Bine, căpitane! Două sute de ducati!”

„Şi un ajutor vânjos şi de încredere!”, zise Matteo.

„Şi un ajutor de nădejde! Bea căpitane!” Dracu’ să te ia, mai zise în sinea lui. Şi nu se ştia dacă vorbele astea se refereau la Matteo sau la Paolo.

Căpitanul, auzind oferta, scoase un mormăit mulţumit. Cei doi bărbaţi, atât de deosebiţi la înfăţişare – Pietro Bocco cu faţa lui lunguiaţă şi Matteo cu faţa lui cărnoasă, de ţăran, îşi apropiară capetele ca să discute amănuntele afacerii.

Era o seară fără stele care o prefăceau de-a dreptul în noapte. Vântul nu era prea puternic. La ora asta abia dacă se mai găseau pietoni pe străduţele strâmte, ce sfârşeau într-un canal sau într-o fundătură.

Paolo părăsi casa şi merse o bucată de drum de-a lungul marginii canalului. Treceau pe alături fantomatice bărci, conversaţii şoptite îi ajungeau la urechi. Lumini sărăcăcioase se oglindeau tremurate în apa unduitoare. O voce de femeie strigă ceva peste canal înspre casa de vizavi. Lângă gardul unei grădini, imediat lângă apă, creştea un tufiş rotund şi-i atinse părul.

Paolo simţea o uşoară nelinişte. Astăzi după-masă fusese la Marco un trimis al lui Messer Pietro Bocco. Şi îl rugase să-i împrumute serviciile lui Paolo pentru noaptea asta. Comunicase că un servitor de-ai lui ar fi bolnav. De fapt totul fusese

convingător. Marco nu avu nicio bănuială, mai ales că unchiul său se preocupase de el foarte puțin, în ultimele săptămâni, şi nu găsi niciun pretext ca să-l refuze.

Dar de ce tocmai noaptea? Gândurile lui Paolo nu-şi puteau găsi liniştea. Cel mai mult i-ar fi plăcut să se întoarcă: îi era teamă de un atac îndreptat contra stăpânului lui.

Valurile loveau monoton treptele de piatră, ce țineau canalul pe dreapta şi pe stânga, şi care conduceau la intrarea în case. Stâlpi de stejar pentru legatul bărcilor se aflau în imediata lor apropiere. Paolo trecu atent peste o punte şi după câțiva paşi ajunse la un canal mai larg. Prima casă aparținea lui Pietro Bocco. Calea de apă ducea direct în Canal Grande.

Paolo bătu în poartă. Un servitor deschise, ca şi când ar fi stat în dosul ei şi l-ar fi aşteptat pe vizitator. Ridică sfeşnicul cu două lumânări până la înălțimea obrazului. „Eşti tu. Paolo", zise el, cu o uşoară deziluzie. „Eu mă gândeam" …

Nu putut să-şi termine fraza. Vocea lui Pietro Bocco îi retează cuvintele. „Cine e?"

„A venit Paolo, Messer Bocco".

Auziră o înjurătură înăbuşită.

Paolo folosi împrejurarea şi întrebă în şoaptă: „Este vreun servitor bolnav aici la voi?"

„Ce şoptiți acolo?" strigă nestăpânit Pietro Bocco. „Adu-mi-l aici!"

Servitorul merse înainte şi lumină cărarea dintre

sacii aşezaţi pe partea dreaptă şi pe partea stângă a coridorului. Mirosea a piele, mirodenii, alimente, pânză şi blănuri – un ciudat amestec de mirosuri care fac plăcere unui nas de negustor, când cotrobăieşte prin depozitul lui; aici punând la loc o bucată de stofă, desfăcută dintr-un balot, aici mângâind un morman de blănuri, sau când, ca în joacă, loveşte cu piciorul într-un sac de făină. Miros care-i aduce aminte că este stăpân peste toate aceste produse, aduse din depărtări sau din apropiere.

Paolo se prefăcu că se împiedică şi în cădere luă în braţe un sac. Degetele i se înfipseră în el. Asta nu era, oare, sare?

Picături de sudoare îi apărură pe frunte.

„Fii mai atent!” auzi el acum din imediată apropiere, vocea aspră.

Înainte să-şi fi putut formula vreun gând, se afla deja în faţa lui Pietro Bocco. Lumina lumânărilor căzu pe obrazul lunguieţ cu ochii uşor bulbucaţi, lucind ca de febră. Messer Bocco stătea în uşa depozitului, care se deschidea în spatele lui ca o prăpastie neagră.

„Stăpânul meu mă trimite la dumneavoastră”, zise Paolo.

„Bineînţeles că n-ai venit bucuros?” întrebă Pietro Bocco şi întorcându-se către celălalt servitor: „Pune sfeşnicul jos şi pleacă!”

Se uită la clepsidră şi-şi trecu nervos mâna prin păr. Atunci auzi de afară obişnuitul zgomot –

râşcâit al unei bărci care acostează.

„În fine”, murmură el, şi zise apoi mai prietenos ca înainte. „O să pleci cu căpitanul Matteo la San Nicolo. Mâine în zori eşti înapoi”.

Fără să mai aştepte răspuns se duse la poarta casei şi o deschise. Curentul făcu să pătrundă înăuntru aerul umed de afară şi aduse cu el şi mirosul specific de nămol, apă şi gunoaie de tot felul în faţa casei era o barcă cu bordurile înalte. Ale cărei contururi se zăreau nesigur în întunericul serii, se auzeau ordine date cu vocea ridicată.

Din depozit a fost adusă o scândură, care făcu legătura cu Fondamentul.

Căpitanul Matteo apăru în uşă şi aproape o umplu cu statura lui lată şi masivă.

Paolo stătea încă în acelaşi loc. Trebuiau sa plece la San Nicolo? Portul era cuprins în teritoriul vamal al Veneţiei, nimeni n-ar putea avea ceva contra ca Pietro Bocco să transporte sacii care stăteau gata pregătiţi, şi care după părerea lui Paolo conţineau sare, la San Nicolo.

Dar pentru ce noaptea, şi pentru ce în aşa mare secret? Se întreba Paolo a o suta oară. Bineînţeles că ştia cât era de periculos să iei parte la asemenea afaceri. Nu te mai întreba nimeni după aceea: ai mers de bunăvoie, sau te-a silit cineva să faci lucrul ăsta?

Prima dispoziţie pe care Signoria o dăduse, sub conducerea noului Doge Lorenzo Tiepolo, fusese

interzicerea transporturilor de sare spre oraşele italiene vecine situate în nord. Era o măsură de retorsiune pentru refuzul acestor oraşe de a vinde cumpărătorilor Veneției cereale pentru nevoile Republicii. Sicilia şi sudul Italiei, care erau furnizorii ei de cereale, avuseseră în anul acesta recolte neîndestulătoare, în timp ce oraşele din nordul Italiei avuseseră recolte bune, mai ales Lombardia avusese o recoltă excelentă. Ca să prevină foametea, Veneția a fost obligată să cumpere cereale de la negustorii din Dalmația, care, bineînțeles, au exploatat situația şi au cerut prețuri exorbitante.

Interdicția de a exporta sare afectase oraşele din Italia de nord atât de mult, încât se uniră sub conducerea Bologniei ca să obțină, prin forță, ridicarea interdicției. Lipsa de sare ridică între timp fantastic prețurile, încât ispitea pe negustători: lipsiți de scrupule la contrabandă, cu această marfă valoroasă.

Paolo încercă în zadar să se elibereze de aceste gânduri covârşitoare. Vizibila agitație a lui Pietro Bocco, neliniştitul joc al valurilor, conversația dusă pe şoptite între cei doi bărbați, nu erau în măsură să-i risipească bănuielile şi nelămurita spaimă. Ştia bine că se dă în mâna lui Pietro Bocco şi se expune bunului său plac, dacă ia parte la această contrabandă.

Pietro Bocco, în schimb, nu risca decât până când sacii vor fi scoşi, pe nevăzute, din casă. De

asta era acum atât de neliniştit. Bineînțeles, era foarte interesat ca barca căpitanului Matteo să nu cadă în mâna vameşilor, dar mai puțin de frica pedepsei cât de pierderea câştigului. El putea să se spele pe mâini dacă barca ar fi fost prinsă, iar unul dintre contrabandişti – contra tuturor aşteptărilor – nu şi-ar ține gura.

„Pe lagună bate un vânt bun”, zise căpitanul Matteo, auzit acum şi de Paolo.

„Asta o să vă ducă repede la San Nicolo”, adăugă Pietro Bocco cu un surâs ironia.

La San Nicolo? Se întrebă Paolo şi dădu neîncrezător din cap. Ce trebuia să facă? Putea să refuze, să ia parte la transport?

Bordul înalt al întunecatei bărci se ridica amenințător în fața casei; lemnul se frecă de lemn şi scândurile se legănau lin pe apa întunecată.

Din echipaj nu se zărea încă nimeni. Căpitanul Matteo ieşi din casă, se uită în dreapta şi în stânga. Nicăieri nici suflet de om! Zidurile caselor se ridicau abrupt din apă, cele mai multe ferestre erau oblonite, numai ici şi colo mai ardea câte o lumină singuratică.

„Avanti! De pe bord Avanti!” strigă căpitanul Matteo.

Fără zgomot, ca nişte pisici se strecurară patru oameni, peste scândura ce forma puntea, în casă. Umplură coridorul aşa că lui Paolo îi fu imposibil să iasă. La lumina lumânărilor le văzu chipurile împietrite şi cum, indiferenți, aşteptau noi ordine.

Priveau în jur fără vreun interes deosebit.

„Duceți sacii pe bord”, porunci căpitanul Matteo. „Încetişor Ernesto, aşteaptă până iese primul!”

Cu mişcări îndemânatice îşi încărcară sacii pe spatele aplecat şi-i cărară afară. Când plecă şi al patrulea se păru că Pietro Bocco îşi aduce aminte pentru prima dată de Paolo, care stătea la capătul coridorului.

„Hai! Dă-i drumul, Paolo!” strigă el enervat, „mişcă-te! — Sau o fi prea greu pentru tine?”, întrebă el cu vizibilă batjocură în voce.

Fără să se gândească, Paolo puse mâna pe un sac şi şi-l aruncă pe umăr. Căpitanul Matteo îl observă în tăcere, dar lăsă să-i scape un mormăit de apreciere când Paolo trecu pe lângă el.

„Puternic flăcău”, zise el către Pietro Bocco.

„Trebuie să bagi de seamă cu el, căpitane. Dacă face cumva greutăți…” Tăcu o vreme, ca şi când ar fi aşteptat ca Matteo să-i continue gândul.

Dar căpitanul Matteo nu adăugă nicio vorbă.

„În fond, o ştii şi singur” zise Pietro Bocco cu un râs rău. „Voinic flăcău!” murmură Matteo.

În câteva minute sacii fuseseră încărcați. Pietro Bocco îi făcu semn să se apropie lui Paolo care se întorsese.

„Aici e căpitanul Matteo. Lui trebuie să-i dai ascultare”. „Da, domnule!” Paolo îl privi pe Matteo care era zdravăn ca un urs şi care era abia cu două degete mai scund decât el. „Du-te pe bord”, porunci Matteo. Obrazul lui lat şi cărnos se

încreţise şi avea o expresie aproape binevoitoare. Nu ascundea deloc că-i plăcea Paolo.

Căpitanului Matteo nu-i era frică de niciun diavol, nici de moarte, şi mai ales de îngâmfatul Pietro Bocco.

Mişcarea plină de forţă, cu care Paolo îşi aruncase pe umăr greu sac cu sare, îi trezise admiraţia şi sentimente aproape prieteneşti.

„Daţi-mi banii, Messer Bocco. Vedeţi că totul este gata. Reuşita stă în mâna lui Dumnezeu!"

„În mâna lui Dumnezeu?" întrebă Pietro Bocco încercând să glumească.

Căpitanul Matteo îl privea fără nicio înţelegere.

„Aici sunt banii. Numără-i!" Pietro Bocco se duse spre sfeşnicul aşezat pe o treaptă de piatră.

Dar căpitanul Matteo nu-i dădu ascultare. Luă punga şi o băgă în buzunar.

Imediat după aceea, barca aluneca prin noapte, pusă în mişcare de patru vâslaşi.

Cotiră spre Canal Grande. La lumina faclelor din bărcile ce treceau pe alături Paolo, care şedea pe o bancă de vâslit, observă că barca lor era vopsită în negru. Această constatare făcu să-i crească neliniştea interioară. Vâsli cu mâna stângă, iar cu dreapta îşi pipăi pumnalul, ce-l purta sub haină.

Era pumnul lui Giorgio cel negru, pe care-l pierduse când atacase pe Marco.

Atingerea mânerului armei bine ascuţite îi aduse aminte de vorbele lui Giovanni, când după lungi căutări o găsiseră în cele din urmă pe Giannina pe

şoseaua care ducea la Aquilea: „Am acum un pumnal, poți tăia un fulg în zbor cu el. Priveşte-l, Giannina. Acum într-adevăr nu mai trebuie să-ți fie frică…”

Vântul bătea mai puternic şi se juca cu greementul şi pânzele întinse. În dreapta şi în stânga canalului se ridicau palatele vechi şi noi, ale celor mai distinse familii, pe lângă modestele clădiri de lemn. Pilotul cu picioare strâmbe manevră atent barca pe sub arcadele lui Ponte de la Moneta.

Căpitanul Matteo stătea pe bocaportul închis şi privea departe peste trupurile aplecate ale vâslaşilor. Din când în când, privirea lui aluneca asupra lui Paolo care vâslea fără mare efort.

În timpul unei vizite la Murano, când Paolo aducea un mesaj din partea lui Marco, Giovanni îi făcuse cadou pumnalul. Se vedea că se desparte cu greu de prada lui, dar îşi spunea că, arma, la Paolo ar fi în cele mai bune mâini. „Poate ai nevoie de el vreodată. Bagă bine de seamă să nu i se întâmple ceva lui Marco. Dar să ai grijă şi de Giannina”.

„Trageți vâslele înapoi”, comandă căpitanul Matteo.

O corabie trecu foarte aproape pe lângă el, bordul era abia la câteva picioare depărtare.

Pe bărci joase şi late, vânzătorii de tăiței, fructe şi zarzavaturi, peşte şi castane îşi lăudau marfa cu strigăte gălăgioase.

La fereastra unei case cu două etaje apăru capul unei servitoare care strigă ceva, cu o voce ascuțită, spre cei de jos.

Trei negustori violară cu grabă spre locul de legat al bărcilor ți priviră în sus plini de aşteptare. Un braț alb dădu drumul unei frânghii de care era legat un coş pe care îl trase apoi plin cu mere roşii, după ce lupta dintre vânzători se încheiase cu destule vorbe de ocară.

Pe Canal Grande viața pestriță nu se liniştea seara. Abia la miezul nopții, când lumina palidă a lunii cădea pe canal, adormeau casele, podurile, corăbiile şi canalele, iar săracii şi bogații visau, unii întinşi cât erau de lungi sub plăpumi de mătase, alții tremurând cu genunchii la gură, acoperiți cu zdrențe şi saci.

Matteo îşi alesese cu înțeleaptă grijă ora de plecare, în aceste ceasuri ale scrii. Circulația plină de viață îl făcea să se strecoare mai uşor printre controale.

Dar chiar când vameşii îl opriră la intrarea în Canal della Gândea, putu dovedi cu hârtii că el duce un transport la San Nicolo la un prieten de afaceri al lui Pietro Bocco.

Messer Pietro Bocco îşi gândise şi el bine faptele: dacă barca, pe periculosul ei drum, ar fi fost prinsă de vameşii polițişti, el putea dovedi, că el dăduse ordinul ca transportul să fie livrat la San Nicolo. Ar mai adăuga apoi că căpitanul Matteo, care nu avea faima cea mai strălucită, a acționat

pe cont propriu.

Paolo nu observa nimic din viața multicoloră de pe Canal Grande. Căuta să amâne cât mai mult posibil hotărârea care-l presa. În timp ce vâslea se trezeau în el tot mai puternic, tablouri din trecut. Şi ceea ce era mai ciudat, pe lângă acestea, privea ca vrăjit obrazul căpitanului Matteo şi-şi întipărea în minte fiecare trăsătură, fiecare rid. Aceste două trăiri, care în mod vizibil nu aveau absolut nicio legătură una cu alta, existau alături şi-i forțau gândurile să ia întorsături neliniştitoare.

Barca aluneca repede înainte, pusă în mişcare de puternice lovituri de vâsle.

Paolo se gândea la frageda lui copilărie, despre care ştia numai din spusele, ocazionale, ale dispărutului său stăpân Nicolo Polo, care îl scosese pe copilul voinic de paisprezece ani, ce era atunci Paolo, de la orfelinat. I se părea că vede primele lui luni de viață, ca şi când şi-ar fi dat atunci seama de ele şi le-ar fi săpat în memorie.

Pe pietrele reci zace un sugaci bine învelit şi bine legat cu sfoară, ca un pachet, pe jumătate înghețat şi plângând sfâşietor. Bărci trec în tăcere pe lângă el, vâslaşii îşi întorc capul să nu-l vadă, mustrându-i conştiința. Nu este un fapt neobişnuit, la Veneția, să vezi un copil abandonat, dar trezeşte întotdeauna un sentiment greu de suportat, ce mişcă inimile. Când nedoritul micuț şi proaspăt locuitor al terrei rămâne afară o noapte întreagă, scâncetele lui devin aşa de jalnice, că se

aud abia până la câțiva paşi.

O tânără femeie iese dintr-o casă şi ia sugarul cu ea. Îl păstrează câteva săptămâni, până când se mai înzdrăveneşte, şi-apoi îl duce la Hospitale della Pieta. Acesta este o lăudabilă instituție a Republicii, care este însărcinată cu primirea tuturor copiilor părăsiți de părinți. Sugaciul, căruia nu i se cunoaşte nici tatăl nici mama, fu botezat Paolo.

Apa susura cu pleoscăituri monotone pe lângă bord. Căpitanul Matteo stătea ca turnat în piatră pe punte. Făptura-i vânjoasă exprima sălbatica forță şi hotărâre, dar ochii mari cenuşii, ridurile care coborau de la umerii obrajilor spre bărbie, şi nasul cărnos şi roşu trădau bunătate şi o blajină înțelegere. Paolo simțea în obrazul acesta ceva înrudit cu soarta lui, şi totodată ceva aducător de nenorocire.

Matteo îşi rezolvase altfel viața decât servitorul Paolo.

Ce s-ar fi întâmplat dacă Nicolo Polo nu l-ar fi scos din întunericul orfelinatului?

Nu visa Paolo! Îl avertiză o voce interioară. Tu călătoreşti cu o barcă neagră! Tu transporți sarea lui Messer Pietro Bocco.

Întrebări şi amintiri zburau ca nişte lilieci peste apă şi-l atingeau cu aripile lor unduitoare.

Paolo se trezi din gândurile lui îndreptate spre trecut când malurile de pe amândouă părțile se retraseră şi brațul de apă fie revărsa în Canal della

Giudeca.

Chiar şi căpitanul Matteo părea că simți o uşoară nelinişte. Trecu pe lângă vâslaşi la proră şi observă cu vădită mulțumire forfota deasă a bărcilor şi a luntriilor ce treceau înainte prin stânga unei galere, care intra în Canal Grande împinsă înainte de bătaia regulată a cincizeci şi şase de lovituri de vâsle. Apa se învolbura la prora mândrei corăbii. „Babord Ernesto!" strigă căpitanul Matteo. Cârma de lemn se mişca scârțâind.

Paolo cunoştea tot aşa de bine ca şi căpitanul Matteo toate golfulețele şi fiecare ramificație a lagunei. Adesea fusese trimis de către Nicolo Polo în cele mai ascunse colțuri, cu diverse însărcinări. Urmărea cu încordare drumul. Se ținea spre strâmta trecătoare dintre Insula La Giudecca şi San Giorgio.

De ce nu mergea căpitanul Matteo prin Canalul San Marco?

Vântul sufla puternic, de dimineața el bătea înspre apus prin Canalul della Giudecca.

Căpitanul Matteo alesese acest drum cu premeditare. Pe canal San Marco, vizavi de Piezzetta, patrulau prea multe bărci ale zbirilor. Şi-apoi, nici nu-i făcea plăcere să treacă pe lângă galera roşie a condamnaților.

Paolo încă nu găsea niciun motiv de îngrijorare, pentru că era posibil să ajungi şi pe acest drum la San Nicolo. Îi trecu fugar prin minte gândul că

Marco era în noaptea asta fără apărare. În casă, de fapt, nu i se putea întâmpla nimic, dar îi era frică ca Marco să nu plece în Piazza sau în port pe Ponte della moneta. Îi plăcea doar aşa de mult să fie în apropierea corăbiilor.

Barca cea neagră trecu printre cele două insule. La stânga erau casele pescarilor din San Giorgio, strânse în jurul bisericii şi ghemuite ca nişte câini, la dreapta pe vârful de la Giudecca flăcările unui foc luminau siluetele a trei oameni care făceau semne.

„Mai repede! Hai, grăbiți-vă!” porunci căpitanul Matteo şi fugi grăbii la pupă. „Dă-mi mie cârma, Ernesto! Întinde pânza!”

Barca plutea în apele deschise ale lagunei.

„Trageți vâslele, întindeți pânza!” dădu mai departe ordinul, strâmbul de picioare, Ernesto.

Cu mâini destoinice cei trei bărbați dezlegară funiile şi ridicară pânza. Paolo le stătea neajutorat în drum, până când „picioare strâmbe” îi indică înjurând un loc unde să se aşeze.

Vântul umflă cu o puternică suflare pânza, catargul oftă şi barca pluti ascultând de cârmă spre apus. Umbra lungă a insulei la Giudecca se făcu una cu apa de vânt răscolită.

Pielea de pe obrazul lui Matteo se întinse, ochii lui căutau să străpungă întunericul. Pe cer nu lucea nicio stea, care le-ar fi putut arăta drumul. Țeapăn pe picioare, căpitanul stătea pe locul lui mai ridicat şi cârmui barca pe lângă la Garcia şi

San Clemente, aşa încât malurile întunecate ale insulelor abia se puteau bănui. Simțea în nas mirosul proaspăt şi sărat al mării şi vântul amestecat cu mici stropi de apă îi gâdilau obrazul, care-i luă o expresie de mulțumire.

Laguna era perfidă, o abatere din drum de unul sau două picioare, aducea cu ea pericolul împotmolirii. Atunci era greu să o scoți iar la apă.

Niciun stâlp indicator de stejar sau de ulm nu marcau drumul, doar experiențe repetate de mii de ori erau în stare să descopere, cu al şaselea simț al marinarului, încolăcită cărare navigabilă. Şi trebuia mereu şi mereu să prevezi din nou surprizele, să bagi de seamă cu priviri scrutătoare orice schimbare pe suprafața apei, să asculte cu urechea la pândă zgomotul apei, zgomotul târşiit pe care-l face lemnul când atinge fundul apei, şi în ultima clipă cu o uşoară mişcare a cârmei să întorci pe drumul bun, chiar şi atunci când urletul vântului şi zgomotul valurilor, izbite de bord, încearcă să acopere orice alte zgomote.

Inima căpitanului Matteo se umfla de o mândrie triumfătoare. Viața avea sens pentru el numai atunci când stătea la cârmă, învăluit de vânt, întuneric şi umezeală, şi când putea să înşele vigilența zbirilor care patrulau în bărcile lor repezi pe lagună.

Barca zbura pe apă ca o umbră fugară. Căpitanul Matteo se ținea pe lângă mal. În curând vor fi la aceeaşi latitudine cu insula San

Spirito. Pe San Spirito şi pe insula următoare Poveghia, care era transformată într-un port, stăteau la pândă bărcile zbirilor şi navigau în schimburi continue. Matteo parcă abia aştepta o întâlnire, ca să le poată scăpa, ca o corabie fantomă, prin manevre îndrăznețe.

Vântul era favorabil, aşa că fără să schimbe poziția pânzei puteau să-şi păstreze cursul. Cei patru oameni ai echipajului îndeplineau manevrele necesare ca şi când ar fi fost o singuri ființă. Totul se petrecea repede şi în tăcere.

Lui Paolo nu-i mai rămăsese timp să se mai gândească. Acum îi era lămurit pe deplin faptul că ei nu mergeau la San Nicolo, ci se aflau într-un drum de contrabandă, Pietro Bocco îl atrăsese într-o cursă.

O mânie surdă se trezi în el. Pe bord se aflau patru oameni plus căpitanul voinic ca un urs. Încercă să-şi reamintească figurile şi statura celor patru, dar nu putu să-şi amintească decât de Ernesto cel cu picioare strâmbe, care nu-i păru un adversar de luat în serios. Cu câtva timp înainte Paolo fusese aşa de învăluit în gândurile lui, încât nu dăduse nicio atenție celorlalți. Exista numai o modalitate ca să-i poată sili să-i schimbe ruta; trebuia să-l răpună pe căpitanul Matteo, iar pe ceilalți să-i țină în şah cu pumnalul. Dar Paolo recunoştea că încercarea asta nu avea nici cea mai mică şansă de succes.

Vântul îi vâjâia pe la urechi, barca scârțâia şi

ofta şi valurile răscolite săreau peste bord. Puntea făcea un unghi ascuțit cu suprafața apei, cu mână expertă, cu toate simțirile încordate, căpitanul Matteo cârmea barca prin noapte.

În magazia bărcii stăteau bine împachetați cei cincisprezece saci cu sare ai lui Messer Pietro Bocco. Cel puțin dacă ar fi putut să-i arunce în mare!

Deasupra capului lui Paolo se umfla întinsă până să pleznească vela principală. Mânia i se transformă într-o furie sălbatică, cum Paolo nu mai simțise decât o singură dată în viața, atunci când pedagogul de la orfelinat îl bătuse şi-l lăsase aproape mort. Toate gândurile cu judecată îi dispărură din minte.

Din trei sărituri, punându-şi în joc mâini şi picioare, ajunse la căpitanul Matteo, îl împinse pe acesta surprins de piept şi îi zbură cu o violentă lovitură de pumn bara cârmei din mână. Barca se ridica, velele fluturară îngrijorător în jurul vergelor, îşi pierdu drumul şi dansa aiurea pe valuri. Matteo scoase un strigăt, care acoperi înfiorător vuietul vântului.

„Eşti nebun?” scrâşni el şi se aruncă cu brațele întinse asupra adversarului. Dar cu toată încordarea lui grozavă, nu uită soarta bărcii.

„La cârma!” urlă Ernesto, care şi apăruse lângă cei doi luptători, aşteptând o ocazie ca să intervină.

„Rămâneți la locurile voastre!” gâfâi el.

Cei doi bărbați se țineau îmbrățișați, vinele lor de la gât şi de la cap li se umflaseră ca de un deget.

„Strâmbul de picioare” puse barca în vânt. Când puntea se ridica iarăşi oblic pe suprafața apei, luptătorii rămaseră câteva minute proptiți pe piciorul stâng şi încercară să-şi păstrez? Echilibrul. Matteo îşi strânse brațele ca un cleşte, aşa încât mânerul pumnalului de sub haina lui Paolo îi apăsa ultimele coaste.

Dar Paolo nu simțea nicio durere. Acum era pe viață şi pe moarte. Până în prezent căpitanul Matteo nu fusese învins de nimeni. Cineva mai slab decât Paolo după această periculoasă îmbrățişare ar fi zăcut pe jos cu coastele frânte.

Vântul crescu, până la furtună. Cânta, pentru lupta mută şi gâfâietoare, o melodie fioroasă. Corabia se lăsă mai tare într-o parte, dar fu imediat pusă din nou pe linie.

Luptătorii îşi pierdură echilibrul şi căzură cu o bubuitură surdă pe podeaua de lemn. În cădere Paolo îşi slăbi legătura pumnalului aşa ca putu să-l împingă spre spate sub coloana vertebrală. Matteo folosi împrejurarea se întoarse din înlănțuire, se ghemui şi cu o puternică mişcare a spatelui său încovoiat, rupse îmbrățişarea şi azvârli corpul greu al adversarului prin aer.

Paolo zbură cu brațele şi cu picioarele întinse spre balustradă şi se lovi cu capul de marginea ei. Un val trecu peste el şi-l udă până la piele. Mâinile lui se înfipseră instinctiv ca nişte gheare, în lemn.

Aşa scăpă de pericolul de a fi spălat peste bord, de apa care se retrăgea.

În această clipă Ernesto cel strâmb de picioare, care până acum privise lupta cu împietrită groază, lăsă cârma. Voia să se arunce peste cel care zăcea pe jos şi să-l arunce peste bord. Dar căpitanul Matteo îl prinse de guler şi-l împinse cu o mişcare a brațului spre pupă: „Fiu de diavol!” zbieră el cu obrazul crispat şi cu ochii injectați, „păstrează cursul!”

Paolo între timp, încă puțin toropit, se ridicase în picioare. Ia pumnalul! Îi trecu prin cap. Dar în acelaşi timp o nelămurită simpatie pentru adversarul său îi paraliza mâna. Nu puse mâna pe pumnal, deşi ştia bine că îngrozitoarea luptă se va duce până la capăt, până când unul din cei doi va zăcea la pământ, fără putință de apărare.

Poate nu era bine că nu simțea nicio ură în inimă.

Căpitanul Matteo îşi aplecă fruntea şi se repezi asupra lui Paolo care se rezema cu amândouă mâinile de balustradă. Voia să folosească toropeala adversarului şi să-l scoată din luptă.

Paolo văzu gâtul de taur şi pumnul strâns ce se repezea ca un ciocan spre stomacul lui. În ultima clipă reuşi să sară la o parte. Pumnul căpitanului Matteo lovi lemnul ce sări în țăndări.

Un urlet îi ieşi din gură. Sângele curgea peste încheieturile degetelor şi se revărsa peste dosul palmei, dar oasele fuseseră mai tari decât lemnul.

O mânie subită şi o furie oarbă îi întunecă gândurile. Sări ca un tigru după adversarul ce se retrăgea şi care acum cu spatele lipit de catarg aştepta cu mintea clară un nou atac.

Paolo voia să scape de o nouă strânsoare. Se împinse de la catarg şi se repezi cu amândoi pumnii înainte spre căpitan. Izbiră cu puterea unei securi fruntea lui Matteo. Acesta dădu înapoi ameţit cu un strigăt de triumf, Paolo se repezi la el şi-i căra pumni cu nemiluita. Câteva clipe obrazul adversarului fu lipsit de apărare.

Paolo vedea ca printr-o ceaţă roşie buzele pleznite din care curgea un firicel de sânge spre barbă şi în jos spre gât.

Îl stăpânea un singur gând. Loveşte! Loveşte, ca să se termine o dată. Ce s-ar fi întâmplat după aceea nu mai avea importanţă.

Era vorba de sare. Despre sarea lui Messer Pietro Bocco.

Cine se mai gândea acum la asta?

Furtuna urla şi alb înspumatele valuri rânjeau dispreţuitor, iar barca zbura cu pânzele întinse până la refuz pe apa care mugea.

Paolo uită unde se găsea şi avea ochi şi urechi numai pentru mişcările sau vorbele adversarului său.

Luptau ca nişte uriaşi din basme. Orice le stătea în drum era măturat, lemn, funii, pânze sau corpuri omeneşti.

Pe obrazul lui Matteo, apăru o uimire de

necrezut. Îşi strânsese ochii şi-şi scutură capul ca să-şi stăpânească toropeala. Trăsăturile i se schimonosiră de teribila încordare a tuturor rezervelor de putere ce-i mai stăteau la dispoziție. Rămăsese brusc înțepenit pe cele două picioare, îşi aplecă torsul şi cuprinse cu un atac surprinzător corpul lui Paolo.

Căzură.

„Diavoli şi moarte!” gâfâi Matteo printre dinți, apoi îşi trase cu o mişcare bruscă brațele înapoi şi îi cuprinse lui Paolo, care zăcea sub el, încheietura mâinii. Cu o extraordinară sforțare împinse antebrațul lui Paolo sub spatele lui. Paolo se apăra cu disperare, se răsuci în toate părțile ca să-i scape, dar cu un strigăt de durere, simți că leşină.

Un om din echipaj apucă o secure şi se apropie să-i crape capul.

Matteo se ridică cu greutate şi-şi şterse sudoarea şi sângele de pe față. Îşi privea cu uimire pumnul umflat şi plin de sânge.

„Tată sfânt”, murmură el.

Atunci văzu omul cu securea ridicată în fața lui Paolo.

„Pleacă de lângă el!” mârâi. „Să nu-l atingi!”

Clătinându-se merse la pupă şi luă cârma din mâinile lui „picioare strâmbe”.

„Tată sfânt”, mai zise şi a doua oară.

Lupta nu stinse sentimentele prieteneşti pe care le simțise încă de la începutul cunoştinței lui cu Paolo, ci din contră, parcă le accentuase. O să-şi

vină curând în fire, îşi zise.

„Să sperăm că nu mai faci şi alte prostii, prietene!” monologă el, „m-ai angajat grozav de bine”.

Apoi îşi concentră atenţia asupra drumului de urmat prin noaptea furtunoasă.

Dacă „picioare strâmbe” a păstrat bine cursul, trebuiau să se afle acum în apropiere de Castello, care se afla în faţa portului Malamocco. Avea impresia că întunericul se luminează oarecum, chiar şi furtuna părea să slăbească în intensitate. Asta, pentru moment, era un lucru foarte neplăcut, pentru că el trebuia să treacă prin imediata apropiere de Castello. Se găseau în punctul cel mai periculos. Aici patrulau încontinuu bărci ale zbirilor şi controlau Talvegul.

„Picioare strâmbe” stătea la proră şi privea încordat înainte. Deodată apăru brusc în faţa lui umbra unui velier. Ernesto se întoarse şi scoase un strigăt de alarmă. Căpitanul observase şi el corabia, rămăsese prea puţin timp pentru a se feri. Vântul împingea barca neagră cu pânzele umflate spre zbiri. Căpitanul Matteo mişcă, păstrându-şi sângele rece, cârma şi trecu pe lângă ei, la o distanţă de cel mult cincisprezece picioare.

Vaga speranţă a căpitanului Matteo să rămână neobservaţi, nu se îndeplini Din păcate tocmai apăruse luna.

Căpitanul Matteo auzi strigătele zbirilor, care-l somau să întoarcă, începu să râdă disprețuitor:

„Veniți, dacă vreți să-l prindeți pe căpitanul Matteo…” Corabia străină începu să-i urmărească.

Paolo zăcea nemişcat pe un colac de funii. Durerea, care-i răpise cunoştința pentru scurta vreme, devenise mai blândă. Auzise strigătele căpitanului şi observa echipajul la vele, care cu repeziciune fulgerătoare îndeplineau ordinele căpitanului lor, şi nu aveau ochi şi urechi pentru nimic altceva.

Se întoarse şi se rostogoli de pe frânghii pe podeaua bărcii. Durerile din umărul stâng se accentuară. Tot corpul i se acoperi de sudoare. Sângele îi bătea ca un ciocan în vine şi locul rănit îl durea ca împuns cu ace înroşite. Imediat ce rămase mai liniştit, durerile cedară, îşi ridică încet capul şi-l aşează pe frânghii! Vântul şi mici picături de apă îi împrospătau obrazul.

Când se ridică puțin, văzu barca zbirilor; nu se puteau dezbăra de ea, nu se apropia, dar nici nu se îndepărta.

Căpitanul Matteo înjură încet Priceperea la vele a urmăritorilor, care în alte condiții i-ar fi făcut impresie, acum îi produceau un neplăcut fior. Coamele înspumate ale valurilor străluceau ca mii de peşti argintii, care ar fi sărit uşor pe deasupra apei.

Căpitanul Matteo trecu înainte pe lângă intrarea portului Malamocco şi se aținu aproape pe lângă țărmul insulei lungi şi înguste. Urmăritorii

rămaseră în silajul înspumat.

Nori negri acoperiră luna.

Erau în joc o mie de ducați ai lui Messer Pietro Bocco, care pe vremea asta stătea în pat cu pulsul bătându-i febril şi asculta furtuna.

Pentru Paolo, dacă ar fi căzut în mâinile zbirilor, era vorba de munca pe viață, la galere.

Ei se țineau cât mai aproape pe urmele lor. Nu mai credea că ar putea să le scape. Stăpânindu-şi durerea, se târâi cu dinții strânşi până la balustradă, se ridică cu greutate şi sări în apa întunecată şi agitată de valuri. Ea i se lipi rece de corp. Hainele i se îngreunaseră de apă, ghetele îi atârnau ca nişte greutăți legate de picioare. Barca urmăritorilor îi apăru în raza vizuală. Trase adânc aer în piept şi se scufundă sub apă. Tăcere şi întuneric îl înconjurară.

Vântul fluiera pe deasupra lagunei, iar apa îngâna o înfricoşătoare melodie.

O NOUĂ ZI

În orele serii când amurgul şi întunericul învăluie oraşul ca într-un veşmânt ce-i estompează contururile, când în camere se aprind lumânările, în inimile oamenilor încep şi prindă formă, vise, dorințe şi nostalgii.

Marco era singur în cameră. Paolo plecase de o oră la Messer Pietro Bocco şi urma să se întoarcă abia mâine dimineață.

Afară urla vântul.

De fapt Marco ar fi vrut să mai iasă astă seară, clar amina mereu şi se lăsa în voia căldurii plăcute pe care-o răspândea focul ce ardea pocnind în cămin.

Pe Piazetta dansau măştile cu nebună zburdălnicie. Făclii fumegânde ardeau pe sub arcade şi făceau din noapte zi.

Existau ceasuri în care Marco se ascundea ca un pustnic şi-şi țesea nevăzutele lire ale lumii lui de vis. Aproape simțea un sentiment de mulțumire că Paolo nu era acasă. Se simțea matur şi independent. În afară de Maria şi Giannina nu se mai afla nimeni în casă. Toată povara răspunderii apăsa pe umerii lui.

Uneori era aşa de bine să fii singur.

Giannina era deja în micuța ei mansardă. Oare se gândeşte la ultima lor excursie la Murano? Ea rămăsese doar o zi mai mult decât el. Sigur, acum şade pe patul ci şi visează cu ochii ei negri la toate lucrurile posibile. Marco şi-o putea închipui aidoma, ca şi când s-ar fi aflat aici în cameră lângă el şi ar fi vorbit, în felul ei, naiv, despre toate întâmplările de peste zi, care în expunerea ei luau un caracter deosebit, ca de basm. O floare devenea o minune de frumusețe, un ciob de sticlă se transforma într-un diamant. Ce bine-ar fi dacă ar fi coborât să stea puțin de vorbă.

Se gândi, dacă nu cumva să se ducă şi s-o invite, îşi zise apoi, că poate ea preferă să rămână singură. E foarte probabil că se gândeşte la

Giovanni şi n-ar vrea s-o deranjeze.

Orele singuratice ale serii – pot să ia şi forma unor ascuțite şi fine lame de pumnal care îți străpung inima.

Avea mai ales sentimentul că Giannina, de la ultima lor vizită la Murano, s-a îndepărtat de el. Chiar şi felul ei de-a vorbi nu mai era aşa de liber, ca înainte. O ciudată sfială înălțase între ei un zid invizibil.

Când el o să-şi pună în aplicare planul pe care şi-l pregătea în cel mai mare secret, ar fi foarte posibil ca Gianninei să-i pară rău de fiecare clipă în care s-a ferit de el.

Într-un fel de mânie contra lui Giovanni, pe care îl făcea, oarecum inconştient, răspunzător de rezerva Gianninei, Marco nu era mulțumit de el însuşi, se certa singur fiindcă simțea că-l judecă greşit şi pe prieten şi pe Giannina.

Oare nu cumva se îndrăgostise de Giannina?

Marco izbucni în râs. Ce gânduri îți mai pot trece prin cap. Dură destulă vreme până când forțata lui veselie se domoli.

Poate era totuşi mai bine să iasă puțin. Cine l-ar putea împiedica? Îşi era doar propriul stăpân. Unchiul său, Pietro Bocco, apărea numai arareori, ca să vadă cum merg treburile, aşa zicea el.

Un puternic sentiment de libertate îl stăpânea pe Marco, după toți anii, în care, bolnăvicioasa frică a mamei îi frânase orice pornire a sufletului său dotat cu atâta fantezie, mai ales când stătea în

port şi se uita după corăbiile ce plecau în călătorii îndepărtate.

Luase ferma hotărâre ca, în primăvara următoare, să se strecoare pe un vas care mergea spre Bizanț. De acolo va încerca să ajungă la Damasc.

Marco îşi ținea încă secret planul de Giovanni şi Giannina. Nici măcar cu Paolo nu vorbise despre asta, dar voia să i se destăinuiască mâine.

Maria se mai uită încă o dată în cameră şi aruncă o bucată de lemn pe foc.

„Mai ieşiți astăzi, tinere stăpân?" întrebă ea. „Sau pot încuia poarta?"

Marco se apropie mai tare de foc. Afară sufla un vânt neplăcut.

„Încuie, Maria", zise.

Ea se apropie ezitând de uşă, şi rămase acolo pe loc încă o clipă, cu privirea îndreptată spre Marco. Când el nu auzi aşteptatul zgomot de închidere a uşii, îşi ridică mirat privirea.

„Ce mai e, Maria?"

„Paolo, vine mâine dimineață înapoi, nu-i aşa, stăpâne?" întrebă ea dându-şi silința să-şi stăpânească neliniştea din glas.

„Dar de ce să nu vină?" răspunse Marco. Îşi stăpâni un sentiment neplăcut ce-l cuprinsese dintr-o dată. În viitor n-o să-i mai dea drumul lui Paolo să facă diferite servicii pentru alții. Unchiul său, Pietro Bocco, n-are decât să se îngrijească singur să-şi găsească mină de lucru!

Se gândea din nou la planul lui cel mare, pe care până la primăvară trebuia să-l pregătească până în cele mai mici amănunte. Erau multe de pus la punct.

În timp ce stătea lângă cămin şi urmărea zborul scânteilor, nu auzi cum se deschisese uşa. Se ridică surprins când auzi vocea Gianninei.

„Sunt aşa de neliniştită azi", zise ea. „Auzi furtuna de afară?"

Marco se dădu puțin la o parte şi o invită să ia loc lângă el.

„Câte o dată mi-e frică", povesti ea mai departe „că marea o să înghită case, grădini, ogoare – tot, tot…"

„Deci ai venit fiindcă ți-e frică?"

Giannina îşi trecu degetele prin păr şi-apoi şi-l dădu peste cap, se făcu a nu auzi întrebarea lui Marco.

„Mă simt atât de străină aici, Marco. De ce? Doar Murano este atât de aproape. Când e senin poți să-l vezi cu ochii… Acum la Murano e frig. Te mai gândeşti la ultima noastră vizită? … Oh! Dar ce tot vorbesc? Asta se întâmplă fiindcă e o vreme atât de furtunoasă afară. Nu pot suferi vântul, aşa-s ca o fetiță mică…"

Îi e dor de casa, îşi zise Marco, ăsta-i motivul că a fost atât de sfioasa şi de închisă în sine în ultima vreme. Şi de fapt acum e frig la Murano. Îşi văzu în gând prietenul, cum îşi retrage tremurând picioarele, şi-şi aminti că voise să-i trimită ceva

îmbrăcăminte. Îl cuprinse un sentiment cald de prietenie, dar ceea ce spusese despre vânt, trebuia neapărat Lămurit.

„Vântul îşi are şi părţile lui bune”, zise.” El poartă corăbiile peste mare. Mie-mi place când bate vântul. Bineînţeles nu totdeauna”, îşi întrerupse brusc vorba.

Giannina şedea lângă el pe bancă, flăcările roşiatice îi colorau uşor obrajii şi i se oglindea în ochi. Era mai frumoasă decât oricare altă fată pe care o cunoscuse Marco. Îi era dor de casă, iar el îi povestea despre vânt. Uneori nu era câtuşi de puţin simplu să spui ceea ce ai pe suflet.

Atmosfera liniştită din cameră potolise nelinişteа Gianninei.

Simţea că oboseşte, dar nu avea puterea să se despartă de căldura plăcută şi de flăcările jucăuşe.

„Nu trebuie să te simţi străină aici”, zise Marco privind fix înainte.” Vom merge de-acum mai des la Murano. Giovanni o să se bucure. Nu trebuie să te gândeşti că l-am uitat… Numai că, adăugă el cu importanţă, acum nu-l uit, asta poţi să mă crezi.”

Marco simţea cum cu fiecare cuvânt rostit, prietenia ce-i lega pe el, Giannina şi Giovanni, se lega din nou mai puternic.

Era foarte fericit pentru asta.

Chiar şi Gianninei îi trecuse tristeţea.

După ce ea îşi luă rămas bun şi plecă, el se duse la lada de sub geam şi căută haine pentru prietenul său. „O să arăţi în ele ca un conte”,

murmură el.

În ziua următoare voia să plece, cu Paolo la Murano şi să i le dea tatălui lui Giovanni. Când seara prietenul său o să vină acasă, o să găsească hainele. Atunci n-o să mai aibă ocazia să refuze darul prietenului.

Marco dormi adânc şi fără vise în noaptea aceasta şi nu bănuia nimic din încordările ce i le va aduce ziua următoare.

Apărură zorii unei dimineți liniştite. Aerul se mişca uşor. Nimic nu-ți mai amintea de noaptea furtunoasă din ajun. Laguna somnola în nelămurita lumină crepusculară, luând culori plumburii, grea de tot, ca plumbul, apa înconjura lucitoare La Giudecca, La Gracia, San Clement, San Spirito şi celelalte numeroase Insule. Pescarii brăzdau cu bărcile lor late apa liniştită şi le ancorau în cunoscutele locuri de pescuit, ca să-şi pună undițele şi să-şi coboare năvoadele în adânc.

Piazza, care numai cu câteva ore înainte clocotise de o înfierbântată viață şi plină de lumina făcliilor, se întindea tăcută învăluită în lumina crepusculară. Paşii răsunători ai primilor neguțători accentuau impresia de împietrită melancolie. Apoi soare şi culori poleiră apă şi pietre şi scoaseră în evidență tabloul grațios şi totuşi plin de putere.

O altă zi. O zi nouă.

Messer Pietro Bocco o aştepta cu înfrigurare, ca să-i aducă în cele din urmă certitudinea asupra

reuşitei afacerii sale.

O mie de ducați câştig! Conta pe ei, trebuiau să-i servească la cumpărarea unei noi mărfuri. Ar fi timpul să-şi mai lărgească negoțu.

Vise urâte îl chinuiseră în timpul nopții, de multe ori se trezise speriat şi privise fix în întuneric. Fusese bine că-l trimisese şi pe servitorul lui Marco, sau lăsându-se dus de nerăbdare, făcuse o mişcare greşită?

La dracu cu gândurile astea chinuitoare! Ce-ar mai putea să i se întâmple dacă barca cade în mâinile zbirilor? Doar aranjase bine toate lucrurile astea.

Dar cei o mie de ducați nu trebuia să-i piardă.

Se îmbrăcă repede, îşi luă în grabă micul dejun şi se duse în camera de lucru. Dimineața trecu fără vreun eveniment deosebit Pietro Bocco examină aşezarea mărfurilor – oglinzi, frânghii, ceară, postăvărie germană, materii răşinoase – care trebuiau să fie trimise în curând la Alexandria, şi stătu de vorbă cu Secretario său, asupra celor ce mai urmează să cumpere în Fondoco al nemților.

Dar se surprinse mereu asupra faptului că ascultă cu atenție orice zgomot venit din camera vecină, în ascunsa speranță, că în sfârşit va sosi un curier. Se înțelesese cu căpitanul Matteo, că acesta îl va înştiința imediat de reuşita acțiunii.

La prânz se aşează la masă în toane rele, şi abia dacă se atinse de mâncare. Gândurile negre care-

l chinuiseră toată noaptea se reîntoarseră. Renunță la obişnuitul somn de după-masă şi se întoarse imediat în camera lui de lucru. Pe Secretario îl expedie cu o mişcare nervoasă a mâinii. În zadar încerca să-şi recâştige recea lui linişte, enervarea lui creştea mereu.

Cu gânduri negre în cap, deschise Cartea Mare şi o privi neclintit. Literele i se şterseră din fața ochilor, praful şi aerul stătut îl făcură să tuşească. Obrazul îi deveni stacojiu şi ochii păreau că-i ies din orbite de încordare. Epuizat îşi şterse sudoarea de pe frunte când în cele din urmă accesul de tuse i se calmă.

Apoi auzi în camera de alături timbrul unei voci străine. Imediat cineva bătu la uşă. Servitorul intră şi anunță că un trimis ar dori să vorbească cu Messer Pietro Bocco.

„Trimite-l înăuntru!" zise Pietro Bocco şi se ridică plin de importanță.

Ernesto cel cu picioare strâmbe intră în cameră cu o expresie ursuză pe față. Se vedea pe el că dormise puțin. Îşi învârtea timid şapca în mâini, trecu o privire furişă peste aranjamentul camerei şi-şi căuta în memorie cuvintele cu care îl însărcinase căpitanul Matteo.

Pietro Bocco îl privea binevoitor şi-i zise încurajator:

„Ce aduci? Spune repede!" îşi aşează un țechin în palmă şi-l azvârli, jucându-se, în aer.

„Încărcătura a fost predată la locul convenit,

domnule”, zise „picioare strâmbe”.

Pietro Bocco luă cunoştinţă de înştiinţare, mimând o calmă mulţumire, ca şi când nici nu s-ar fi aşteptat la altceva, dar în sinea lui jubila aşa că îi fu cam greu să ascundă diferitele sentimente care făceau să-i bată inima mai repede. Un observator mai atent decât „picioare strâmbe”, i-ar fi citit în lăcaşul lacom al ochilor, agitaţia.

„Bine, prietene! Vestea asta merită un ţechin!”

Îi aruncă lui „picioare strâmbe” moneda de aur. Acesta o prinse şi o păstra nehotărât în mână. Mai avea să transmită şi o a doua veste, care, după cum îşi închipuia, va fi foarte neplăcută pentru acest domn.

„S-a întâmplat. Căpitanul Matteo vrea să vă comunice…” se bâlbâi el.

Pietro Bocco îşi ridică, surprins, capul.

„Ce mai e?” întrebă nerăbdător. „Spune repede, n-am timp!”

Pentru Pietro Bocco, era foarte important ca „picioare strâmbe” să nu stea prea multă vreme la el în casă. Ce mai voia? Totuşi ieşise ceva şi prost?

„Un om s-a accidentat, a fost spălat de valuri peste bord”, zise în silă Ernesto.

Pietro Bocco îşi încruntă sprâncenele neplăcut impresionat, deoarece-şi închipuia că contrabandiştii vor cere un suprapreţ, pentru acest lucru.

Dar în acelaşi timp simţi şi o uşurare.

„Asta-i treaba voastră, spune-i căpitanului! Eu

nu sunt responsabil pentru echipajul vostru!”

„Servitorul, domnule, pe care l-ați trimis dumneavoastră a fost dus peste bord…”

Lui Pietro Bocco îi trebui un anumit timp ca să înțeleagă sensul cuvintelor în toată importanța lor. Da, omorâse două muşte dintr-o singură lovitură. O mie de ducați şi dispariția incomodului servitor, pe care-l bănuia de mult; pe drept sau pe nedrept asta nu-l mai interesa.

„Aşa!” zise el şi încercă să dea glasului său o tentă de mânie. „Asta este o proastă afacere pentru mine! A murit?”

„Picioare strâmbe” trase din umeri. „Furtuna era foarte mare când a fost dus de valuri peste bord. Nu l-am mai văzut…”

„Acum pleacă”

„Picioare strâmbe” abia închise uşa după el, că dispăru şi necazul pe care-l afişase Pietro Bocco. Prinse cu amândouă mâinile pupitrul şi îl zgâlțâi, zicându-şi: „Nu mai fi lipsit de îndrăzneală Pietro Bocco! Acum ai noroc în ceea ce întreprinzi. Dumnezeu îmi este binevoitor. Pentru negoț e necesar curajul şi sângele rece. Dumnezeu îi ajută pe cei destoinici!”

Şi din nou se pierdu în visele lui de măreție. Care-l ademeneau pe un drum, ce ducea abrupt spre bogăție şi putere. Dar Pietro Bocco nu avu timp să-şi guste triumful până la sfârşit. Neanunțat şi foarte agitat năvăli în cameră nepotul lui.

„Iartă-mă, unchiule”, zise el abia răsuflând,” ce s-a întâmplat cu Paolo? Încă nu s-a întors nici acum, îl aştept de azi dimineaţă”.

Pietro Bocco dădu supărat drumul pupitrului, îşi zise însă imediat că trebuie să-şi ascundă excelenta dispoziţie în care-l aduseseră veştile lui „picioare strâmbe”.

„Eşti foarte agitat”, zise el mieros,” de asta am să te iert că intri neanunţat şi mă deranjezi în afacerile mele.”

Se apropie de nepotul său, îşi puse mâinile pe umerii lui, aşa cum cu puţine clipe mai înainte şi le pusese pe pupitru.

„Mă găseşti încă gândindu-mă la o veste tristă pe care am primit-o tocmai acum…”

Marco văzu obrazul lunguieţ cu fruntea frumoasă şi cu ochii scânteietori foarte aproape de-ai lui şi trebui să-şi amintească brusc de avertismentul pe care i-l dăduse Paolo:” Păzeşte-te de Messer Pietro Bocco, tinere stăpân. Nu ştiu încă nimic precis, dar…” Antipatia faţă de unchiul său deveni dintr-o dată aşa de puternică, încât trebui să se stăpânească, să-i suporte apăsarea mâinilor lui pe umerii săi.

„Credinciosul Paolo s-a înnecat noaptea trecută pe când îşi făcea serviciul. Suportă asta cu curaj, fiul meu!”

„Nu”, strigă Marco, „nu, nu-i adevărat şi-i scutură mâinile de pe umeri.

Pietro Bocco se dădu înapoi şi pentru câteva

clipe îşi pierdu stăpânirea de sine. „Mă acuzi de minciună?” zise el amenințător.

Obrazul lui Marco devenise alb şi fără viață ca marmora, o mânie, hotărâtă, rece, nestăpânită îl cuprinse.

„Şi totuşi minți!” strigă el şi degetele i se strânseră tremurând în pumni, părea de parcă ar fi vrut să se repeadă la unchiul său.

„Ți-ar trebui o palmă”, scrâşni Pietro Bocco.

Mânia subită se stinse ca un foc, pe care s-a aruncat o bucată umedă de pământ. Ce-o să zică Giannina? Se gândi.

Şi Giovanni? Nu-şi mai putea închipui viața fără Paolo, care a avut întotdeauna o credincioasă grijă de el. Încă ieri seara se hotărâse să-l facă părtaş la planurile lui secrete şi să-l roage să-i dea o mână de ajutor.

„De ce l-am lăsat oare să plece?” se întrebă surd. Ca de la o mare depărtare i se părea că aude vocea rece a unchiului său:

„Se poate vorbi acum rezonabil cu tine? Gândeşte-te te rog că-i vorba de un servitor… Vreau să uit nemaiauzita ta comportare!” Marco se trezi din împietrire.

„O să trebuiască să anunți rudele cele mai apropiate ale servitorului”, continuă Pietro Bocco, „sau mai bine, am să fac eu asta”.

„N-are nicio rudă”, răspunse Marco. „Dar spune-mi unchiule, cum s-a întâmplat?”

„A plecat aseară cu o barcă pe care am închiriat-

o pentru noaptea asta, la San Nicolo. Afară a fost furtună, după cum ştii şi tu. Probabil a fost neîndemânatic şi valurile l-au spălat peste bord”.

„Pot să vorbesc cu cineva, unchiule, care l-ar fi văzut ultimul, pe Paolo?”, întrebă Marco.

„Nu!” răspunse Pietro Bocco tăios. „Pui întrebări ca un inchizitor de stat. Întrebările tale mă jignesc. Moartea mamei tale se pare că te-a impresionat mai puțin decât nenorocirea întâmplată acestui servitor. Acum du-te acasă. Îți poruncesc!” Marco se întoarse şi părăsi fără un cuvânt cameră.

„A plecat cu o barcă spre San Nicolo”, zise Marco. În fața lui stătea Giannina încă zăpăcită de înspăimântătoare veste. Paolo să se fi înnecat? Puternicul Paolo care ştia să înoate ca un peşte? Paolo prietenul bun şi liniştit sub privegherea căruia se jucaseră, cântaseră, visaseră?

Asta nu putea fi posibiL Nu, ea nu putea crede. Giannina se agăță de acest gând, şi reuşi să-şi oprească lacrimile.

Paolo nu s-a înecat, îşi repeta ea mereu. Gândurile lui Marco lucrau acum limpede. Nu-i spusese unchiul său că abia primise vestea despre moartea lui Paolo? Asta înseamnă că cel ce adusese vestea fusese cu puțin timp înaintea lui acolo. Întrebările apăreau şi dispăreau, ca să facă loc la noi îndoieli. Luminase cu scurte fulgerări un drum întunecat, care ducea spre un sfârşit necunoscut.

De ce nu voia unchiul său să-i dea numele

bărcii?

Să fi plecat la San Nicolo?

Întrebări, întrebări, care cereau imperios un răspuns.

Drumul e scurt şi sigur spre San Nicolo, doar nu era nici pe furtună aşa de periculos, jur-împrejur se găseau insule la care un înotător ca Paolo putea ajunge, chiar când marea era agitată. Şi-apoi laguna era plină, ziua şi noaptea de bărci. Ziua şi noaptea!

„Nu cred că s-a înecat", îi întrerupse Giannina gândurile. „Tu crezi, Marco?" Aştepta cu spaimă răspunsul.

„Când am deschis uşa, un bărbat părăsea casa", zise Marco. „Oare ăsta să fi fost trimisul care a adus ştirea? Dar oare cum arăta?" Oricât se gândea nu putea să-şi amintească figura şi statura omului.

„Unchiul meu m-a dat afară când am întrebat dacă pot vorbi cu cineva, dintre cei ce l-au văzut ultimii pe Paolo. Eram aşa de surprins şi de furios. Dar n-are niciun rost să fii furios, căci atunci faci atâtea lucruri nepotrivite. Ce pot însemna toate astea, Giannina?" Chinuitoarea nesiguranță îi apăsa inima.

De n-aş mai fi venit la Veneția, se gândea Giannina. Şi Murano îi apăru ca o liniştită grădină de flori, în care păsările cântau şi zumzăiau albine. Apoi îşi aminti de schimonositul obraz al lui Messer Celsi, de şuvița lui neagră de păr, de brațul

lui ridicat şi de loviturile de picior. Ce fericită fusese atunci că Marco o adusese la Veneția. Nu există grădini liniştite de flori, nici la Murano, nici la Veneția. Nicăieri! Nicăieri! Viața era altfel şi trebuia s-o învingi.

CENTRUL PĂMÂNTULUI

Meşterul Benedetto avea şaizeci de ani, era mic şi grăsuț, cu păr rar şi alb ca zăpada. Bea cu plăcere câte un păhărel de vin fără apă – puteau fi chiar două sau trei – iubea toamnele dulci şi-i era frică de vocea stridentă a nevesti-si care, cel puțin de zece ori pe zi, striga: Benedetto! Benedetto! De se auzea bine până la San Michele.

Existau puține bărci pe apele lagunelor, care să nu fi fost construite în atelierul meşterului. Chiar şi ambasadorii țărilor străine veneau la Murano să-i dea comenzi.

Giovanni mergea în fiecare zi la lucru cu un sentiment de încordare; căci fiecare zi îi aducea noi cunoştințe şi noi descoperiri, nu numai în ceea ce privea prelucrarea lemnului, dar şi referitor la multe alte lucruri. Se aprofunda din ce în ce mai mult în arta de a îmbina laolaltă scânduri şi poşte, de stejar, de ulm sau de fag roşu ca să iasă din ele bărci, lotci de pescuit şi corăbii, ce erau apoi în stare să înfrunte vânt şi valuri şi să transporte oameni şi mărfuri până pe țărmuri de neconceput de îndepărtate.

Lui Giovanni îi făcea plăcere să învețe la

meşterul Benedetto. Se surprindea singur, uneori, cum încearcă să imite felul plin de umor în care meşterul le împărtăşea învățătura şi înțelepciunea rezultată din experiența vieții. Adeseori rostea fraze de-a dreptul ciudate şi făcea şi asemenea gesturi, care îi aduceau, când le repeta, tatălui său, zâmbete furişe pe buze.

Fără să bănuiască nimic, Giovanni mergea spre locul lui de muncă, fără să-şi închipuie că, tocmai astăzi, o să afle unde-i centrul pământului?

Era o zi veselă, frunzişul copacilor era scăldat în lumină şi strălucea în tonalități ce mergeau de la maron închis până la galben auriu. Îşi legăna legăturica cu unelte şi fredona un cântec. Un zâmbet îi juca pe buze. Se gândea la cele ce se întâmplaseră cu o săptămână înainte, când Giannina îl condusese până la atelier. „Ia veniți încoace, trântorilor" strigase deodată meşterul Benedetto.

Calfele şi Giovanni se apropiaseră cu paşi domoli, ca să privească schița liniei de plutire a unei bărci pe care meşterul Benedetto o desenase pe nisip.

„Aşa! Ce credeți voi că este aici? Nu vedeți nimic, ce? … Ce vezi, tu, Giovanni?"

„Linii, meştere Benedetto, o jumătate de ou, mare, pe care cineva a aruncat-o în nisip"

„Oh! Sfinte Nepomuc", se scandalizează meşterul Benedetto, „vede un ou mare. Oare noi construim în atelierul meu ouă?"

Bineînțeles că după asta râse:” Ai o barcă în fața ochilor, nu vezi? În curând se mărită cu vântul şi o ia din loc. O s-o cheme mireasa vântului! Na, acuma ştii ce înseamnă liniile? Repetă!”

Calfele se priveau zâmbitori: Ce-o să mai născocească bătrânul? Giovanni îşi cântări fiecare cuvânt, dar nu ştia, ce cloceşte bătrânul.

„Văd o barcă, meştere Benedetto. O cheamă mireasa vântului!”

„Ei, în fine”, zise meşterul mulțumit. „Acuma măsoar-o exact cât e de lată şi socoteşte cât de mult trebuie să-i iasă învelişul extern peste suprafața apei şi cât trebuie să-i fie de adânc pescajul, ca să nu ne răstoarne – mireasa vântului – asta a ta! Dar nu cumva ai şi tu o mireasă adevărată?” mai aruncă el, plecând. „Hai! Hai, dați-i drumul! La lucru, leneşilor! La lucru!”

Giovanni însă se aplecă roşu la față peste barca lui din nisip. Nu erai niciodată în clar cu glumele meşterului Benedetto. Probabil l-a văzut de la fereastra casei, venind cu Giannina, şi şi-a dat cu presupusul.

La întâmplarea asta trebuia să se gândească acum Giovanni, pe când mergea pe obişnuitul drum spre atelier. Salută țăranii şi sticlarii pe care-i întâlni şi fiindcă mai avea puțină vreme se opri pe mărginea canalului. Treceau bărci de zarzavaturi, plin încărcate cu căpățâni de varză, morcovi şi alte legume, lotci de pescari, cu peşti strălucitori în butoaie şi plase. Totul părea să se

reverse spre Veneția, toate fructele pământului, animalele, sticlăria. Produsele insulei Murano curgeau spre nesățiosul oraş şi se întorceau sub formă de monezi sunătoare, ca să dispară în buzunarele lui Messer Celsi şi al patronilor de sticlării. Mai rămânea şi un mic rest pentru țărani şi sticlari.

La dreapta lui trecea peste apă, podul şubred în fața căruia îl aşteptase Giannina. În timp ce mergea, Giovanni se gândea la tatăl său pe care forțata inactivitate îl făcea tot mai posomorât şi mai ursuz. Cum ar putea să-l ajute? Astăzi dimineață, când îşi luase rămas bun, tatăl lui şi spusese cu un râs deloc bucuros, că probabil în cursul zilei o să treacă pe la meşterul Benedetto, dar mai întâi are ceva altceva de aranjat.

Multe îi trecuseră lui Giovanni prin cap, până când în cele din urmă ajunse la ultima curbă şi văzu obişnuitul tablou: scheletul unei bărci mari, acoperit cu scânduri în imediata apropiere a lagunei. Depozitul de lemne şi casa cu trepte de piatră care duceau spre o verandă patinată, de la etajul întâi. Meşterul Benedetto tocmai ieşea din bucătărie pe verandă şi privea spre insulele aflate vizavi de San Nicolo.

O proaspătă adiere de vânt îi bătea în față lui Giovanni. Razele de soare străbătură biruitoare boarea dimineții, totul lucea şi scânteia de-ți lua ochii. Lotci de pescari din care torsurile oamenilor, trecând peste bord, păreau nişte pitici, staționau

peste tot pe lagună. Giovanni se opri o clipă, să soarbă din ochi frumosul tablou al locurilor natale. Simți în nări mirosul de lemn şi-şi aduse aminte de lucru.

Era vremea să meargă, la dejun. Calfele poate şedeau, deja flămânde la masă, s-ar fi putut însă să mai şi doarmă pe saltelele lor de paie. Locuiau într-o cameră a încăpătoarei case de lemn, cameră ce se afla la parter. Giovanni avea privilegiul ca în fiecare seară să se poată întoarce acasă. Meşterul Benedetto i-o permisese, ca să-şi poată ajuta tatăl. Meşterul îl aprecia pe Ernesto şi încerca să-l ajute cum putea, de aceea îi şi luase copilul în ucenicie la el, şi până acum nu-i păruse nicio clipă rău c-o făcuse.

Giovanni fugi pe scări în sus, şi după ce bătu scurt la uşă, deschise uşa bucătăriei.

„Buon giorno, doamnă maistoriță. Buon giorno meştere Benedetto, buon giorno calfelor", îşi strigă salutul de dimineața în vasta bucătărie.

„Calfele nici nu sunt aici, nu vezi?" strigă maistorița de undeva din fundul bucătăriei. „Fugi jos şi adu-i, altfel nu mai capătă nimic de mâncare!"

Polissena, nevasta meşterului, era mică şi rotunjoară ca şi Benedetto, dar cu toată vârsta avea părul negru ca smoala. În fond, era foarte de treabă şi te puteai înțelege cu ea, numai că natura îi făcuse parte de o voce stridentă, care făcea să le treacă un fior pe şira spinării chiar şi pescarilor ce

se aflau foarte departe de lagună, când începea să-şi strige ordinele de pe verandă, în liniştea dimineților. În plus meşterul Benedetto îşi luase obiceiul să facă pe cel tare de urechi.

Ceea ce o îndrituia pe Polissena să-şi forțeze vocea până la nebănuite performanțe.

Cele trei calfe Filiberto, Giulio şi Aurelio, intrară căscând:

„Suntem aici, doamnă maistoriță", zise Filiberto şi-şi mângâie încetişor barba.

„Deja… deja! …" strigă Polissena şi pocni aluatul la care lucra pe masă.

„Oh? Brânză din lapte de iapă!" Giulio glumețul adulmecă cu o expresie de încântare, pe obraz, aerul din bucătărie.

„Şi după aceea un păhărel de vin, nu-i aşa, meştere, atunci doar îți prieşte şi lucrul mai bine", adăugă şi Aurelio cel slab şi înalt.

Şi după cum se întâmpla în fiecare dimineață, Polissena împărți brânza din lapte de iapă, din care cumpărase ieftin o mare cantitate de la un negustor: era cam uscată, şi după părerea calfelor avea din ce în ce mai mult gust de paie, dar maistorița o lăuda ca pe cea mai grasă şi mai bună brânză care vreodată ar fi împodobit scândura bine frecată a mesei ei.

„Şi să nu aduci vin, Benedetto! Iar tu Giulio nu-mi mai spune că brânza nu-i bună!"

Puse pe masă laptele de capră fumegând şi taie dintr-o şuncă agățată într-un colț, câteva bucăți.

„Aşa!” zise. „Daţi şi copilului partea lui, măi mâncăcioşilor!”

După ce meşterul Benedetto rosti rugăciunea, începură să mănânce. În timpul dejunului nu se auzi niciun cuvânt. Giovanni mătură veranda, aduse apă pentru maistoriță de la cisterna din apropiere, taie lemne şi dădu drumul la capre, ca să mai poată paşte iarba sărăcăcioasă. Apoi se anunță la lucru, la meşterul Benedetto.

Barca aproape gata în muncă brută era aşezată pe malul uşor înclinat, pe stiva de lansare. În săptămânile viitoare vor veni sculptorii şi auritorii să înceapă ornamentația. Barca aparținea ambasadorului Spaniei, Don Manuel Colemiro din Guadalajara, şi trebuia să fie decorată cu deosebită grijă.

Cele trei calfe tăiau cu fierăstrăul şi ciocăneau încât prin atmosfera limpede răsuna până departe. Filiberto şi Giulio şedeau pe schelă, Aurelio cioplea cu securea tulpina subțire a unui pin, ce era prevăzută pentru catarg.

Barca, asemenea unui schelet al unei păsări uriaşe, era aşezată pe blocuri mari de lemn. Care la rândul lor erau aşezate pe nişte grinzi puternice. Această comparație Giovanni o auzise de la meşterul Benedetto. Chila ar închipui şira spinării. Îl lămurise el, etrava, oasele pieptului şi crevacela, coastele.

Giovanni învățase, în scurtul timp de ucenicie, o mulțime de lucruri. Acum trebuia să construiască

singur suportul pentru o barcă mai mare, de transport, ce urma să fie construită. Din când în când meşterul Benedetto îl chema la el, ca să-i explice câte ceva.

Meşterul lucra singur într-un şopron de lemn, unde nici măcar Polissena sau calfele nu aveau dreptul să între. Se străduia să construiască un nou fel de ambarcațiune, care trebuia să plutească pe îngustele canale ca o pasăre, repede şi fără zgomot. Scheletul îi apărea ciudat în şopron, era ca un peşte de pradă, zvelt, lung cam de treizeci de picioare şi construit mult mai uşor decât bărcile de până acum. În vârful etravei era fixat un fier în formă de topor de sub care ieşeau în evidență mai mulți dinți.

Giovanni devenise mai puternic, grație muncii zilnice în aer liber, şi a brânzei de lapte de iapă; pieptul i se lărgise şi muşchii brațului îi ieşeau în evidență, mai şi crescuse. Când îl vedeai lucrând cu cămaşa descheiată la piept, văzând făptura atletică a tânărului cu umeri lați, uitai micuța cocoaşe de pe omoplatul lui drept. Giovanni devenise şi mai vesel: durerea ascunsă în fundul ochilor lui, şi care atât de des se aşternea ca o umbră peste simțirea lui, aproape că dispăruse.

Uneori începea să cânte fără să fie rugat:

Înoată corăbioara mea
Pe marea tăcută
Saltă corăbioara mea

Pe marea învolburată.
Du-te corăbioară în lumea largă
Dar zboară-napoi
Spre portul de-acasă.

Numai o singură grijă mai avea Giovanni: tatăl veşnic dus pe gânduri. Astăzi o să vină la meşterul Benedetto, dar nu-i mărturisise scopul vizitei.

„Hei, Giovanni, vino până la mine!" strigă meşterul.

Giovanni puse grinda deoparte. Văzu pe faţa lui Benedetto că acesta iarăşi născocise ceva.

Meşterul Benedetto se aşează sprinten ca un tânăr pe vine, jos, şi-şi înfipse degetul în nisip.

„Aici e Murano! Vezi?"

Giovanni aprobă din cap, zâmbind.

Meşterul făcu un al doilea punct cam la o depărtare de un picior şi zise: „Acolo e continentul negru unde locuiesc necredincioşii şi unde credincioşi şi necredincioşi îşi taie capetele pe rând".

Un al treilea punct însemna Bizanţul şi Marea Neagră, al patrulea Rusia, al cincilea Germania, al şaselea Franţa şi Spania.

„Ei vezi, fiule, ai aici lumea întreagă. Un constructor de vapoare trebuie s-o ştie. Aşa că toată lumea se întinde în jurul insulei Murano".

Îşi încreţi fruntea, serios, şi continuă:

„Ceea ce vezi tu aici nu-i decât nisip, fin nisip galben; cum n-o să găseşti nicăieri unul mai

frumos… Nu râde! Am întrebuințat nisipul fiindcă într-un ceaun de cupru nu poți să faci găuri cu arătătorul. Înțelegi?”

„Nu, meştere Benedetto!”

„Atunci fii atent! Pământul este ca un ceaun de cupru răsturnat, înconjurat jur-împrejur de apă. Şi sus, exact în mijloc e Murano”. Ridică plin de importanță degetul arătător. „Asta am vrut de fapt să-ți spun, înțelegi. Am putea spune că Murano este un mic pământ în sine. Uită-te numai bine la el! Nu este ca un ceaun de cupru răsturnat? Nu este înconjurat de jur-împrejur de apă? Na, vezi că toate sunt aşa cum îți spun?”

Se ridică şi porni mulțumit să se întoarcă în şopron, dar Giovanni îl reținu cu o întrebare: „Meştere Benedetto, dar ce-i atunci Veneția? Murano nu este decât o anexă a Veneției!”

„Oh! Copilul ăsta”, oftă meşterul Benedetto şi se opri. „Dacă-mi începi cu Veneția, apoi îți spun: Murano este soarele şi Veneția este luna”.

„Este oare luna cumva mai mare decât soarele?” întrebă nevinovat Giovanni.

„Du-te la lucrul tău, trântore!” Porunci meşterul Benedetto şi încercă zadarnic să-şi ascundă jocul vesel al ridurilor din jurul ochilor.

„Aşa rămâne, Murano este buricul pământului!”

Îşi băgă mâna în talaj şi scoase un ulcior. Tocmai când încerca să-l ducă la buze răsună prin aer vocea tăioasă a Polisseniei: „Benedetto! Benedetto!”

„Buricul pământului, v-am zis? Aici e!” Murmură el şi se retrase repede sub şopron şi începu să ciocănească zgomotos.

Cam la o depărtare de-o azvârlitură de piatră, un pescar îşi fixase barca.

„Benedetto! Benedetto!” strigă a doua oară Polissena. Găinilor care scormoneau după râme, nu le păsa de asta. Meşterul Benedetto ciocănea cu disperare. „Strigă, bătrâno”, mirii el.

„Benedetto!’ Benedetto!” răsună dinspre apă. Era oare ecoul, sau striga şugubățul din barcă.

Cotcodăcind indignat, cele şapte găini fugeau după a opta, care le-o luase înainte cu o rimă grasă în cioc. Cocoşul cântă cu penele mândru răsfirate.

Filiberto, Giulio şi Aurelio râdeau. Râdeau şi ciocăneau cât puteau! Giovanni stătea ascuns după şopron.

Polissena strigă a treia şi ultima oară, îşi puse amândoi pumnii în şolduri şi privi mânioasă, de la înălțime, paşnicul tablou al bărbaților care munceau cu râvnă.

„Aşteptați voi!” zise şi se reîntoarse într-o dispoziție războinică la aluatul de tăiței.

O adiere proaspătă venea dinspre lagună, care curată şi limpede lucea în culori transparente de verde şi albastru, şi care legăna lotcile pe suprafața ei uşor ondulată. Orizontul era pierdut în ceață şi toată luminozitatea cerului albastru-cenuşiu de toamnă părea să se concentreze peste

buricul pământului după cum îi zicea meşterul Benedetto.

După ce maistorița dispăru din nou în imperiul ei, zgomotele făcute de bărbați se mai atenuară. În şopronul misterios larma amuți de-a binelea. Meşterul Benedetto îşi scoase cu atenție capul afară, şi aruncă o privire repede înspre verandă, îl retrase mulțumit, duse ulciorul la gură şi bău cu înghițituri largi. De acum lucrul îi mergea de două ori mai repede.

Giovanni era numai zel în a-şi aranja grinzile după măsurile date.

Orele treceau. Soarele se ridica tot mai sus: vântul călduț şi umed mângâia oamenii, animalele şi plantele, dar cu toată blândețea lui de vară te lăsa să bănuieşti apropierea iernii.

Amiaza era aproape, când o barcă de mărfuri mai mare, cu pânzele ciudat colorate, se apropie de pământul meşterului Benedetto care înainta în apă în unghi obtuz. Contururile ci făceau ca o pată de umbră pe fondul albastru deschis, şi împrumutau corabiei ce se apropia cu viteză ceva posomorât şi amenințător.

Giovanni se ridică şi se uită cu mâna streaşină la ochi peste apa strălucitoare. Se obişnuise să privească critic felul de construcție al unei corăbii, proporția dintre lungime şi lățime, echipamentul de pânze, frânghii, scripeți, suprafața velelor şi alte amănunte. Barca îi plăcu, era frumoasă şi bine construită. Tocmai de aceea se miră mai mult

de felul în care era vopsită. Cu cât se apropie, cu atât vedea mai clar că era vopsită în negru. Fugi la meşterul Benedetto să-i anunțe sosirea bărcii. „O barcă neagră cu pânze roşu închis, acostează la noi meştere”, zise el agitat.

„Ce mai spui şi tu?” Meşterul Benedetto era cufundat în gânduri în fața bărcii sale, îşi ridică neîncrezător capul: „O barcă neagră?”

Când Giovanni aprobă, din cap, plin de zel, ieşi din şopron, să se convingă singur.

Pânzele coborâră de pe catarg, răsunară comenzi scurte, odgoane fură legate în jurul stâlpilor şi ancora fu aruncată în apă. Un bărbat vânjos sări sprinten pe debarcader.

Polissena, care de la fereastra ei observase sosirea bărcii, ieşi pe verandă, ca s-o vadă din apropiere. Când văzu însă bărbatul, ce părea a fi proprietarul bărcii, îşi pocni mâinile pe deasupra capului şi fugi înapoi în bucătărie. Abia înăuntru îndrăzni să scoată un blestem mânios, se opri însă imediat, speriată şi-şi puse mâna pe gură murmurând: „Iartă-mă, sfântă Maica Domnului!”

Cu totul altfel se comportă meşterul Benedetto.” Tu eşti Matteo”, strigă el cu un obraz vesel către cel ce venea. „Dar cum de arăți aşa?”

Căpitanul Matteo îi trase cu ochiu, celălalt ochi era ascuns de o umflătură albăstruie.

„Un mic accident, Benedetto”, zise el încurcat.” N-are nicio importanță. Chiar şi barca a mai pățit câte ceva. Trebuie să o puneți imediat la punct.

„Ha-ha-ha-ha!” râse Benedetto cu toată gura. „Faine lucruri mai faci. Iartă-mă, dar când te văd în halul ăsta şi barca de asemenea, ha-ha-ha-ha, parcă ai fi un ciclop! Şi barca, un sicriu cu pânze! Nu o mai recunoşti. Ce ispravă ai mai făcut?”

Căpitanul Matteo îşi ridică brațul bandajat. „Linişteşte-te, Benedetto”, zise el cu voce scăzută. „Ştii că nu-mi place prea multă vâlvă” …

Meşterul Benedetto făcu un semn cu mâna, încă râzând: „E-n regulă, Matteo! Filiberto, Giulio! Strigă el. Urcați pe bord şi vedeți ce este de reparat! Repede, repede leneşilor!”

„Am adus un butoiaş cu un vinişor nobil” şopti Matteo.

Peste obrazul lui Benedetto flutură o lumină veselă; dar imediat după aceea dădu îngândurat din cap. „Dar ceea ce aducem pe țărm fără ca bătrâna să bage de seamă?”' întrebă el îngrijorat.

Acum căpitanul Matteo izbucni într-un râs răsunător şi Benedetto implora să fie mai liniştit.

„O să se aranjeze”, zise Matteo. „Lasă pe mine!”.

Giovanni observa conversația şi gesturile celor doi de la o oarecare distanță. Acum vedea spre marea lui mirare că dispărură amândoi în şopron, unde nu aveau voie să între nici maistorița, nici calfele. Proprietarul bărcii negre părea a fi în grațiile meşterului Benedetto.

Celor doi bărbați, prieteni din copilărie, le plăcea vinul şi depănau amintiri. Ochii şireți, dar veseli ai meşterului Benedetto sclipeau suspect când

ulciorul se apropie de sfârşit. Dar gândurile îi rămăseseră limpezi.

„Trebuie să fi fost un tip puternic, cel care te-a aranjat aşa”.

Căpitanul Matteo privi gânditor spre masa de lucru.

„Păcat de el. Nu pot deloc să-mi explic, dar mi-a plăcut de la prima vedere”.

„Ți-a plăcut?” întrebă Benedetto în dubiu. Dar Matteo nu mai avea niciun chef să mai vorbească despre întâmplările nocturne. Amintirea lor trezea în el tristețe şi neplăcere.

„Nu mai ai vin?” întrebă aspru.

Benedetto întoarse necăjit ulciorul cu gura în jos.

Prin crăpăturile şi găurile scândurilor străluceau razele de soare desenând cărări sclipitoare în care dansau firicele de praf.

„Picioare strâmbe, ia vino încoace!” strigă Matteo cu voce tunătoare.

„Giovanni, Giovanni!” strigă şi meşterul Benedetto.

Pe şoptite căpitanul Matteo îi dădu lui picioare strâmbe, care venise în goană, nişte instrucțiuni.

Giovanni primi însărcinarea s-o anunțe pe maistoriță de sosirea căpitanului Matteo şi să-i aducă la cunoştința că va rămânea şi la masă.

Maistorița primi vestea cu obraz mânios; pentru că ea ştia, foarte bine, că o întâlnire între Benedetto şi Matteo obişnuia să ducă la o veselă

beție, însă legile ospitalității îi interziceau să spună ce avea pe limbă.

Între timp picioare strâmbe cără în cea mai mare viteză butoiaşul cu vin de pe bord şi i-l predă meşterului Benedetto, care-l aşează în cel mai întunecat colț al şopronului.

„Aşa, asta am făcut-o”, zise el răsuflând, luă apoi ulciorul şi-l ținu sub cepul de lemn. „Divin zgomot, auzi, Matteo?”

Vinul cădea din plin pe fundul ulciorului. Meşterul Benedetto îl privea cu evlavie.

Afară vântul se juca cu valurile mici, calfele ciocăneau în lemn, frunzişul veşted foşnea.

„Se poate construi o corabie fără să-ți placă vinul?” filosofa Benedetto. „Spune, Matteo, se poate aşa ceva?”

„Bea, Benedetto!” răspunse căpitanul şi nasul său cărnos ardea presimțind nobila băutură.

Tatăl lui Giovanni, după ce fiul lui închise uşa în urma lui, se sculă cu greutate şi sări într-un picior până la fereastră.

Giovanni mergea fără să se uite împrejur, îşi legăna legăturica cu unelte, îngâna un cântec sau se mira de ursuzenia tatălui său. Din pomii roditori din grădinile din fața caselor cădeau frunze ruginii pe pământul negru; flori târzii de toamnă înfloreau, vrăbiile făceau gălăgie pe ramuri şi primele raze de soare se sileau să aducă lumină şi bună dispoziție în gândurile singuraticului.

Uite, acolo mergea Giovanni cu ciorapi primiți cadou şi cu ghetele grosolane, pe care ei i le făcuse, cum putuse el mai bine, dintr-o piele de capră ce o primise.

Ernesto se uită după copilul lui, până când acesta ajunse între copacii care se deschideau în fața lui ca o poartă şi se închideau apoi în depărtare, până când se făcu tot mai mic şi apoi nu se mai zări.

Un stol de ciori, tulburate de fuga unui iepure, se ridică zburând de pe ogor şi se reaşează din nou la o oarecare depărtare. Păsările morții! Negre şi urâte, neîndemânatice la zbor.

Palatul contelui de Este se află pe malul canalului Grande, marmora albă se oglindeşte mandră în apă, o barcă împodobită bogat cu covoare acostează lângă Riva, contele întinde mâna doamnei lui, o conduce pe scări şi în trecere mângâie blocul de marmoră lucioasă, cu vinişoare roşii, ce zdrobise piciorul lui Ernesto.

Ernesto cu mâinile rezemate de pervazul ferestrei se uită afară fără să vadă copacii, ogoarele, florile, soarele.

Pietro, tatăl Gianninei, trece şi salută. Sticlăria îl aştepta; simțea, deja, între degete sticla şlefuită.

Ernesto închise ochii. Îl aştepta camera, banca de lângă cămin îl aştepta, cârjele îl aşteptau. Îl durea să stea într-un picior. Uneori îşi pierdea echilibrul, dar mâinile şi brațele îi erau puternice şi nu-l lăsau să cadă.

Nu se obişnuise încă să meargă cu un singur picior. Nici nu era uşor, nici chiar pentru răbdătorul Ernesto nu era uşor.

Elena, mama Gianninei, trecu grăbită salutându-l. Se ducea la mânăstire, să curețe de pene păsările tăiate, să scoată vin din pivniță şi să ducă un mesaj la Veneția.

În Veneția era carnaval.

Ernesto sări înapoi la banca lui.

Fereastra era mică, iar camera mare; intra puțină lumină înăuntru. Unde cădeau razele de soare – pe masă, pe duşumeaua roasă de atâta umblet, pe fundamentul de zid al căminului – se vedea fiecare firicel de praf.

Ernesto se gândi la Marietta, la ochii ei ce fuseseră tot atât de luminoşi ca şi ai lui Giovanni. Acum se odihnea pe insula cimitir San Michele, departe de monumentele funerare cioplite în piatră, într-un colțişor verde şi liniştit, de când cu nenorocirea lui nu mai fusese pe acolo, acum îşi propuse, ca în ziua următoare, înainte de a-şi începe noua viață, să meargă să-i viziteze mormântul.

Obrazul serios al lui Giovanni, statura lui dispărută printre copacii înalți, îi porunceau: Scoală-te Ernesto, nu mai amâna!

Îşi luă cârjele şi le propti sub brațe şi se avântă spre uşă. Se găsi în fața casei cu o speranță ce-i încolțea în inimă.

Dimineața era limpede şi pătrunsă de o adiere

proaspătă. Ernesto plecă. Suflătorii de sticlă îl cunoşteau aproape toți, îi strigau cuvinte încurajatoare:

„Te mai vedem şi pe tine?”

„Mergi mai repede ca noi, Ernesto!”

„Nu te necăji, Ernesto, ție-ți lipseşte un picior, nouă ni se fac praf plămânii”.

Le răspundea şi îşi grăbea paşii. Ce rost avea de fapt să şezi abătut lângă cămin? Trebuia să se împace cu gândul că de-acum n-o să mai poată lucra ca pietrar. Bineînțeles că-i venea greu să meargă la Messer Celsi şi să-l roage pentru cele două sute de țechini. Îşi făcea reproşuri că nu primise banii data trecută. Messer Celsi o să stea bine înțepenit în şa şi o să-i dicteze condiții care vor fi cu siguranță mai grele decât la prima ofertă.

Ernesto căuta să-şi abată gândurile de la discuția ce urma să aibă loc, uitându-se la ce se întâmplă în dreapta şi în stânga drumului. Trei vaci negre păşteau pe o pajişte; în jurul unui copac, aflat pe un răzor, zăceau frunze îngălbenite. Doi câini se rostogoleau, jucându-se. Săriră în picioare şi după ce se rotiră un timp, unul în jurul celuilalt, o luară zburdalnic la fugă. Pe ogoare munceau servitoare şi argați.

Când fu anunțat Ernesto, Messer Celsi se afla în fața bogatului său dejun. Dejunul era pentru el tot atât de important ca şi o liturghie la care se ducea regulat împreună cu nevasta. Îşi dădu peste cap şuvița de pe frunte şi-şi linse buzele pline de

grăsime. Astăzi nu servise clapon; Messer Celsi voia ca de-acum înainte să mănânce în fiecare dimineață slănină prăjită, pentru că un farmacist din Veneția îi mărturisise că această mâncare ascuțește mintea pe când consumul cărnii de clapon o amorțește.

Cu mult respect şi cu un fior tainic se gândea Messer Celsi la conversația cu învățatul farmacist, care tot timpul l-a fixat ea o viperă, cu ochii lui de şarpe. Pe rafturi se aflau borcane, care, după etichetele lipite pe ele, ar fi conținut „Sirop Alexandrin", Tinktură de rabarber şi sirop de broască țestoasă". În cupe plate se găseau ochi de raci, cărcăiaci, moluşte, altele erau umplute cu şplitere de pietre prețioase, din care, se confecționau licori de hyacint, şi care, după spusele farmacistului, erau în stare să trezească aproape şi morții. Messer Celsi fusese deosebit de impresionat de veverițele împăiate, de ouăle de struț, de şerpi şi de alte animale ciudate ce atârnau din tavanul lambrizat.

Sfatul farmacistului, să mănânce slănină friptă pentru ascuțirea minții, nu părea să fi fost greşit. Lui Messer Celsi i se părea că gândurile lui lucrează mai repede şi pentru a fi capabil de performanțe şi mai mari, îşi mai puse o bucată de slănină pe pâine.

Servitoarei, care-i anunțase pe Ernesto, îi luciră ochii. Nu avea adesea ocazia să mănânce slănină, sau carne, căci Messer Celsi era un bărbat

econom, în ceea ce privea servitorimea. Cum ar fi putut altfel să câştige una după alta bucăți de pământ şi să le adauge proprietății ce-o moştenise? Econom şi viclean, şi slănină friptă în fiecare dimineață! Sfatul farmacistului valora aur.

„Lasă-l pe Ernesto să aştepte afară!" porunci Messer Celsi şi-şi înfipse dinții în pâinea albă îmbibată de untură.

Ernesto stătu multă vreme răbdător în fața casei, piciorul şi subțiorile îl dureau. Şi speranța devenise o mică flăcăruie care se furişe în jurul unei bucăți de lemn de mesteacăn, ce se stinge şi apoi iar se aprinde pe neaşteptate în alt loc şi creşte iar scoțând o mică limbă de foc.

„Aşează-te, Ernesto, acolo pe trepte!" zise servitoarea cu milă." Domnul îşi ia acum dejunul".

Dar Ernesto nu voia nicio milă. Rămăsese încăpățânat în picioare, cu privirea îndreptată spre grămada de gunoi din mijlocul curții.

Oare mă pofteşte şi astăzi cu un clapon, îşi zicea bătându-şi joc de el însuşi.

În grajd, caii scurmau nerăbdători cu copitele. Două femei, cu coşuri bine încărcate, trecură prin poarta curții. Povara pe care o duceau trebuie că atârna greu, pentru că îşi încovoiau adânc spatele şi nu se uitau nici în dreapta nici în stânga.

Cele mai fericite erau găinile, ele ciuguleau pline de râvnă, în gunoi.

Dar şi umilitoarea aşteptare luă un sfârşit.

Messer Celsi îl primi pe Ernesto în camera lui de

lucru, aranjată după modelul marilor negustori Venețieni.

„Aşa, ai venit! Îmi închipuiam eu c-o să vii. De fapt Messer Celsi e mai deştept decât crezi. Dacă însă am să-ți mai dau astăzi cele două sute de țechini – nu ştiu, vecine…” îşi dădu şuvița de păr spre spate şi-şi dădu silința să-l privească pe Ernesto cu privirea rece de şarpe a farmacistului.

După prelungitul dejun se simțea în deplinătatea forțelor lui intelectuale şi-şi propuse să-i trimită farmacistului un cadou, poate un purceluş sau o şuncă. Asemenea oameni trebuie să ți-i apropii. Ernesto brusc nu mai avu chef – întâmple-se ce s-o întâmpla – să mai facă pe umilitul. Se ridică, aşa cum putut şi zise: „Voiam să iau cei două sute de țechini pe care mi i-ați oferit Messer Celsi, dar dacă nu mai vreți să mi-i dați, plec”. Se întoarse pe cârjele lui şi se îndreptă şchiopătând spre uşă. Messer Celsi privi uimit spatele lat şi nu avu nici măcar timp să se înfurie.

„Rămâi, Ernesto”, zise „nu aşa era vorba”. Dintr-o dată simți c-a mâncat prea multă slănină grasă; se făcu palid. „Rămâi!” strigă cu voce înăbuşită şi fugi afară.

Ernesto se uită, la el, dând din cap. În curând Messer Celsi se întoarse, încă galben la față, dar altfel bine. Primul lui gând limpede îl privea pe farmacist: şarlatanul oare nu şi-a bătut joc de el? Hotărî să nu-i mai trimită niciun purcel şi nicio şuncă.

„Vrei să-ți primeşti cele două sute de țechini” zise către Ernesto, „ceea ce Messer Celsi promite, înfăptuieşte. Nu trebuie să crezi c-am uitat. Hârtiuța ta e deja gata, trebuie să faci numai un semn pe ea şi totul e în ordine... După aceea poți mânca şi ceva slănină prăjită”.

Ernesto renunță la slănină prăjită. Lasă să i se citească condițiile, se apropie de pupitru şi-şi desenă neîndemânatic semnul pe o „hârtiuță” care cauza de acum destulă bătaie de cap.

Cu o solemnă seriozitate Messer Celsi numără cei două sute de țechini pe masă.

„Ia-i, Ernesto”, zise el ca şi când i-ar fi dat de nevastă pe fiica lui. „Messer Celsi îți vrea binele”.

„Doar nu mi-i faceți cadou!” răspunse Ernesto, supărat de felul cum se frământa bogatul fermier, doar trebuie să vi-i dau înapoi până la ultimul soldo”.

Răsturnă monezile într-o bucată de pânză, pătrată, şi-l legă laolaltă cele patru colțuri.

Messer Celsi îşi conduse politicos datornicul până la poartă.

Polissena îl salută pe căpitanul Matteo cu o mutra acră. De fapt îi plăcea de el, se supăra numai fiindcă îl încuraja la băutură pe Benedetto. În timpul prânzului, spre marea distracție a calfelor se petrecură câteva incidente. Meşterul Benedetto, plin de curaj din cauza vinului băut, îi porunci Polisseniei într-un ton cu totul neobişnuit să se grăbească şi nu se lăsă câtuşi de puțin

mişcat de glasul ei strident. Căpitanul Matteo, care voia să-l liniştească, fu redus la tăcere cu un disprețuitor gest făcut de Polissenia din mână.

Cu toate astea prânzul le tihni foarte bine.

Căpitanul Matteo şi meşterul Benedetto se grăbeau foarte mult să ajungă iar lângă butoiul lor. Şi cele trei calfe, ca şi Giovanni, se duseră la lucru.

Cerul se acoperi gros, cu nori albi. Giovanni îşi văzu tatăl venind şi fugi vesel înaintea lui.

„Mă gândeam, Papa, că nu mai vii", strigă el.

„Ce-ți mai închipui şi tu Giovanni!" Ernesto ridică pânza înnodată şi făcu să sune țechinii. „Auzi?"

Obrazul îi era vesel cum nu-i mai fusese demult.

„Tu o să capeți haine frumoase, iar eu am să-mi comand la meşterul Benedetto o barcă."

„Papa, de unde ai atâția bani?" întrebă mirat Giovanni.

„M-am împrumutat de la Messer Celsi. Nu-ți face griji, am să merg în fiecare zi la pescuit şi cu timpul am să plătesc banii."

Giovanni, care se pricepea prea puțin la chestiuni băneşti, se bucură împreună cu tatăl.

„Vino, Papa, asta trebuie să i-o spunem imediat meşterului Benedetto. Am să-l rog să-mi dea voie să-l ajut la construcția bărcii noastre".

Zâmbind, şchiopătă tatăl spre şopronul meşterului Benedetto. Se opri o clipă şi privi spre lagună. În curând se va legăna şi el ca şi ceilalți

pescari cu barca pe apă, să arunce năvoadele, să instaleze undițe, pe căldură sau frig, pe ploaie, pe soare.

„O să fie frumos, Ernesto”, îşi zise făcându-şi curaj.” Frumos!”

ÎN CĂUTARE

Speranța că Paolo trăieşte şi că dintr-un motiv oarecare se ascunde sau că poate e ținui prizonier, nu murise în inima lui Marco. După conversația cu Giannina rătăci toată după-masa şi jumătate din noapte pe străduțe, se uită prin tavernele din port sau prin cârciumi, stătu pe Ponte della Moneta şi pe Ponte della Paghia trecu prin piețe mai mari şi mai mici, întrebă cerşetori şi mateloți, vânzători de cornuri şi soldați, dar la sfârşit trebui să recunoască faptul că-i greu să găseşti un om, despre care nu ştiai altceva decât c-a dispărut într-un mod ciudat în timpul unui drum nocturn c-o barcă, într-un oraş cu peste o sută cincizeci de mii de locuitori.

Piazza se întindea în lumina faclelor aşezate ca un şireag de mărgele luminoase peste mulțimea cu mii de capete. Marco trecea indiferent prin agitația multicoloră şi zgomotoasă. Era obosit şi flămând. Vederea atâtor oameni, care la adăpostul măştilor se mişcau liber şi nestăpânit, îl întrista. Se opri nehotărât înaintea portalului principal al bisericii San Marco şi privi în sus spre caii antici, din bronz aurit, care cu zece ani înainte împodobiseră

Hipodromul din Bizanț, până când învingătorul Enrico Dandolo îi trimisese la Veneția împreună cu alte trofee prețioase. Făceau impresia că în orice clipă sunt gata să sară, de pe postamentul lor de coloane de piatră, în mulțime.

Atunci, la miezul nopții, începu să răsune clopotul din turnul San Marco, acoperind puternic zumzetul vocilor vameşilor, căzând ca răsunătoare lovituri de ciocan în îngustele prăpăstii de piatră. Era chemarea la slujba de la miezul nopții. Portarul deschise portalul şi oamenii intrau, coborându-şi glasurile, în umbra bisericii. Marco stătea la o parte şi-şi făcea o zmintită speranță că Paolo ar putea fi unul din credincioşii ce intrau. Cerşetorii înconjurau pe distins îmbrăcații domni şi doamne, ce mergeau la slujbă ca la o serbare.

Nu mai avea niciun rost să mai aştepte aici. Giannina era acasă şi se neliniştea. Îi promisese să-i dea imediat de ştire, dar ce-i putea spune? Ar fi fost cu totul altfel dacă ar fi descoperit o urmă oricât de neînsemnată. Îi era frică de privirea întrebătoare a ochilor ei, şi i se părea a descoperi în ei un ascuns reproş.

Sau poate i se părea numai?

Într-un tainic colț al gândurilor lui îşi făcea loc un chinuitor sentiment de vinovăție, pe care nu-l putea deloc izgoni. De ce l-a trimis pe Paolo la Pietro Bocco? De ce? Paolo îl apărase ca un părinte, credincios şi discret, prieten şi tovarăş de joc. Îi venea să strige: Paolo unde eşti? Vino, vino

înapoi!

Răsunătorul clopot chema mulțimea în biserică. Marco intră, ca să se elibereze de gândurile lui negre. În calda penumbră vocile neliniştite se potolesc. Coridorul lat, mărginit de coloane, nişe, bolți, ducea la un altar luminat de nenumărate lumânări. Miros de tămâie şi de mir umplea clădirea, ce părea atât de uriaşă, încât ar fi putut cuprinde toată Veneția. Cupolele, arcadele şi zidurile superioare erau acoperite cu mozaicuri care se relevau strălucind de culoare pe fondul aurit.

Strălucitoarea pompă apăsa greu pe conştiințele credincioşilor, trezind mândrie şi groază în fața măreției şi puterii Veneției. Temple şi biserici ale țărilor străine fuseseră prădate ca să împodobească interiorul şi exteriorul bisericii San Marco, şi încă şi acum cârduri de artişti şi de meseriaşi erau ocupați cu îmbogățirea podoabelor ei. Orientul îi livrase cea mai frumoasă marmoră, cinci sute de coloane de granit, marmoră roşie, verde antică, Porfir, Cipolino şi bazalt, cu capitelii şi ornamentații antico-romane, ionice, dorice, arabe şi bizantine se îngemănau, cu toată varietatea lor, într-un tot armonios. Republica comerțului îşi întinsese brațele pline de ventuze spre Tyr, Bizanț, Dalmația şi Grecia, spre Aquilea şi spre insulele învecinate şi-şi apropia, prin vicleşug sau prin forță, ceea ce i se părea că i-ar putea folosi, colonade, cai de bronz auriți, care în

trecut împodobiseră arcul de triumf al împăratului romanilor Traian, ca şi privilegiul de a-şi fonda agenţii comerciale în toate punctele mai importante de pe coasta mării Mediterane.

Marco îngenunche pe arabescurile reci ale pardoselii şi se aplecă. Cântecul vocilor curate de copii plutea în incintă.

Apoi, se făcu tăcere. Marco închise ochii şi auzi murmurul voci preotului care celebra missa. Răsuna din ce în ce mai îndepărtat, până când nu mai auzi nimic. Abia zgomotul făcut de oamenii care se ridicau şi schimbau cu voce scăzută între ei observaţii, îl trezi din somnolenţă.

Părăsi biserica, fără să fi găsit speranţă şi mângâiere.

Când ajunse acasă, Giannina îl aştepta în poartă. Cum îl văzu ştiu că şi căutarea lui fusese zadarnică. Obrazul lui era aşa de obosit şi de subţire, încât i se făcu milă de el. Fusese multă vreme plecat, era bucuroasă că în cele din urma se întorsese.

„Nimic”, zise Marco, şi evită să se uite la fetiţă. „Dar unde ar trebui să caut? Noi nu ştim nimic, Giannina”.

Se scutură de oboseală. „Mâine mă duc iar la unchiul meu, trebuie să-mi dea lămuriri”.

„Acum du-te şi te culcă, Marco”.

Urcară scările.

Gianninei îi era frică de ziua următoare. De când era în Veneţia îi era frică de multe lucruri, peste

care înainte trecea cu inima uşoară; de întuneric, de fulgerul ce brăzda cerul, de bubuitul tunetului, de apa întunecată de sub un pod, de paşii de pe scară, pe când ea se afla în micuțul ei dormitor. Dispariția lui Paolo îi accentuă spaima.

Ca urmărită de o sută de diavoli, urcă în sărituri scara îngustă, zmulse uşa din țâțâni, se aruncă îmbrăcată pe pat şi trase plapuma peste cap. Dinții îi clănțăneau şi tot corpul îi tremura parc-ar fi avut temperatură.

„Giovanni! … Mâine vin la tine, Giovanni", şopti ea neauzit.

Se linişti încetul cu încetul.

În noaptea aceea Marco dormi puține ceasuri, abia pătrunse prima lumină în camera lui, că se sculă şi se îmbrăcă. Maria îi aduse dejunul cu ochi rătăciți, îl puse pe masă şi ieşi.

Marco îşi făurise un plan în timpul nopții. Îşi spunea că nu avea rost să mai vorbească cu unchiul său, voia întâi să încerce să afle ceva de la servitorul lui Pietro Bocco. Lumina zilei îi colora mai luminos gândurile şi-i trezea speranțele pierdute. Cu curaj înnoit se apropie de casa unchiului său, pândi ca un hoț la uşă şi apăsă pe clanță. Norocul îl favoriza. Abia intrase, când servitorul coborî scările. Marco îi păşi în cale.

„Vreau să vorbesc cu tine. Stai linişti, ca unchiul să nu bage de seamă", şopti el.

Servitorul nu păru să-l recunoască imediat. Ochii i se măriseră ca şi când ar fi întâlnit un spirit

rău, iar buzele i se apropiară, moi. Abia avu puterea să-şi pună pe buze degetul arătător, în semn de avertisment.

Marco, care stătea în fața lui în gangul strâmt şi întunecos, simți mai clar ca niciodată până atunci că în casa asta domnea frica, frica de hotărârile nemiloase ale stăpânului, care nu se dădea înapoi de la nimic, şi care cunoştea un singur scop – să agonisească cât mai mult metal galben lipsit de viață: bani!

În casa asta banii se rostogoleau prin mâinile stăpânului şi paralizau toate sentimentele curate. Omora dragostea de oameni şi trezea frica de oameni.

„I muri parlanto" şopti servitorul şi căută să-şi stăpânească groaza. „Pereții vorbesc, tinere domn, plecați de aici! Vă rog".

Marco îl urmă până într-un colț întunecos, mişcat de atmosfera apăsătoare a acestei case. Cu plăcere l-ar fi apucat pe servitorul uscățiv de umeri şi l-ar fi scuturat puțin, dar îl cunoştea şi pe Pietro Bocco şi înțelegea groaza angajaților săi.

„Ştii ceva despre Paolo?" întrebă grăbit. „L-ai văzut"?

O uşă scârțâi din țâțâni. Paşi la etajul superior al casei.

Servitorul îşi ridică mâinile deasupra capului ca şi când ar fi vrut să se apere de lovituri.

Era oare Messer Pietro Bocco care-şi începea turul de dimineață prin casă? Era vreo servitoare

care, cu un coş greu încărcat de rufe, voia să se urce până la balconul de lemn de pe acoperiş?

Servitorul se lipi de peretele răcoros. Marco se aşeză lângă el şi se gândea ce vorbe ar fi trebuit să-i spună unchiului său.

Paşii se apropiau de scară.

„Fugi tinere, domn", şopti servitorul cu buzele tremurânde.

Marco rămase pe loc nemişcat. Mânia trezită de rolul umilitor pe care-l juca era gata să-l învingă, o înăbuşi cu greu.

În aceste clipe de insuportabilă încordare îl anima un singur gând: Paolo a dispărut. Seara a plecat şi-apoi nu s-a mai întors.

Paşii coborau primele trepte.

Seara a plecat şi de întors nu s-a mai întors. Acest gând, ce revenea mereu, era mai puternic decât sentimentele lui pentru Giannina, decât dorul lui nemăsurat după ţări îndepărtate şi îl mişca mai dureros decât moartea, mamei lui, de-acum câteva luni.

Unchiul spusese ieri: „Tocmai am primit o veste tristă, care mă pune pe gânduri, credinciosul tău Paolo s-a înecat!"

Şi Marco nu putea ieşi din colţul lui întunecos şi să-i strige în obraz: Vreau să ştiu unde este Paolo! Spune-mi! Spune-mi!

I muri parlanto. Zidurile vorbesc!

Messer Pietro Bocco coborî scările şi stătu pe loc în coridor, ca şi când ar fi bănuit prezenţa umană.

Auzea oare respirația precipitată a servitorului?

Îşi întoarse gânditor capul spre lumina sărăcăcioasă ce pătrundea prin crăpăturile uşii.

Prin capul sau treceau gânduri ciudat, ce-i trezeau un mândru sentiment de superioritate. Compara câştigul lui, dintr-o noapte, cu leafa unui medic. Republica San Marco plătea unui doctor învățat, 47 lire di grossi şi cerea, pentru asta, să aibă doi învățăcei, să ia parte lunar la o consfătuire cu ceilalți medici sub preşidența Priorilor, ca să discute despre medicină, mai ales despre cazurile în dubiu, să consulte pe gratis oamenii de rând, sau pe unul sau altul dintre nobili, şi să se îngrijească ca în grădinile de la Giudecca să fie plantate ierburi de leac.

Şi el, Pietro Bocco, a câştigat într-o noapte o mie de ducați. Messer Pietro Bocco zâmbea gândindu-se la îndrăzneața comparație, care tocmai îi trecuse prin cap şi care dovedea, după părerea lui, superioritatea meseriei de negustor, asupra tuturor celorlalte ocupații, chiar şi asupra celor mai savante. Şi ce-i cerea Republica? Îşi depănă el mai departe gândurile. Republica îi cerea să nu se lase prins când făcea contrabandă cu sare.

În cele din urma Pietro Bocco merse mai departe şi deschise uşa grea de la capătul coridorului şi dispăru în vasta încăpere boltită a depozitului său de mărfuri.

Servitorul tremura din toate mădularele.” Vă spun ce ştiu, tinere domn. Dar apoi plecați! Vă rog,

plecați!”

„Deci ştii ceva?” întrebă grăbit Marco.

„Aseară o barcă neagră a oprit în fața casei noastre. E tot ce ştiu. Dar plecați înainte să se întoarcă Messer Pietro Bocco! Paolo a plecat cu barca cea neagră. Mai multe nu ştiu, tinere domn. Plecați! Stăpânul se întoarce! Îi aud paşii!”

Marco fugi la poarta casei, o deschise şi se strecură afară.

A plecat cu o barcă neagră. În cele din urmă are un punct de plecare. Firicelul de speranță prinse rădăcini şi convingerea că unchiul său îl mințise deveni mai puternică ca înainte. Dintr-o dată deveni aşa de vesel încât uită pentru moment prin ceea ce abia trecuse în întunericul din casa scărilor unchiului său.

„Am să te găsesc, Paolo”, îşi zise, „tu nu te-ai înnecat. Nu! Minți unchiule, ți-o spun încă o dată: Tu minți!

Voi să-şi înceapă imediat cercetările, apoi îşi aduse aminte că ar fi mai bine să o încunoştiințeze pe Giannina de rezultatul strădaniilor lui. Cu bucuria în inimă, fugi acasă.

Giannina, gata de drum spre Murano, îl aştepta cu nerăbdare. „Ai aflat ceva?” îl întrebă când îi văzu obrazul încălzit.

„Paolo a plecat cu o barcă mare neagră, spune-i lui Giovanni! Eu plec imediat, fratele Lorenzo n-are astăzi decât să aştepte. Trebuie să găsim barca neagră!” Vorbea agitai.

Giannina îi sorbea cuvintele de pe buze. Gândurile şi visele apăsătoare din timpul nopții păleau în dimineața scăldată de soare.

Aproape şi-ar fi îmbrățişat prietenul.

„O să-l găsim, Marco”, zise ea cu siguranță în glas. Totul este liniştit în jur, apa străluceşte ca o oglindă şi reflectează lumina pe ziduri; un Barcarole, care stătea culcat pe fundul bărcii sale, cam la o distanță de o săgeată trasă din arc, şi se uita la cer, cânta cu voce puternică o melodie, inventându-şi singur textul: o barcă trecu înainte, aproape fără să-i auzi clipocitul lopeților.

Casele stau mute, nici paşi, nici zgomot de trăsură nu tulbură liniştea plină de evlavie, din mijlocul aglomeratului oraş.

În depărtare un al doilea Barcarole reia melodia şi o trece mai departe, unuia, al treilea. Femeile deschid ferestrele, ies pe balcoane şi ascultă cântecul ce pluteşte peste ape uneori puternic, cu explozii de bucurie în tonalități luminoase, apoi din nou dulce şi estompat. Cântăreții îşi aruncau unul altuia cuvintele ca pe nişte mingi colorate şi scânteietoare.

Giannina şi Marco n-aveau timp să asculte, dar oarecum inconştient paşnicul peisaj le impregnă sufletele.

Marco îşi aminti că are legătura de haine pentru Giovanni gata pregătită.

O aduse din camera lui şi o rugă pe Giannina să i-o dea prietenului său.

Ea se opri o clipă ca şi când n-ar fi înțeles despre ce este vorba.

„Pentru Giovanni?” Întrebă şi-şi dădu înapoi cu o mişcare neîndemânatică părul de pe frunte. „Da, trebuie să plec imediat”.

„Aminteşte-ți de barca neagră!” îi atrase atenția Marco. „Acum nu mai am timp. A rivederci Giannina, pe diseară!”

Chemă cântărețul care pentru moment tăcea. Barca acostă şi Marco se urcă în ea. Alunecau repede peste apa scăldată în soare, ieşiră din canalul strâmt şi intrară după câteva drumuri cotite în Canal Grande.

„Există multe bărci, tinere domn”, zise Barcarole, conducându-şi cu pricepere barca prin animata circulație. „Nici nu le poți număra. Căutați o barcă neagră?” îşi încreți fruntea semn că-şi încordează gândurile. „Nu-mi pot aminti să fi văzut vreo barcă neagră!”

Dându-şi silința să-şi servească clientul, striga după orice cunoscut.

„Ştii vreo barcă neagră, Alfredo? Ai văzut vreo barcă neagră, Filippo?”

Dar înainte de-a putea primi vreun răspuns, trecuseră pe lângă celălalt. Obrazul bronzat al lui Barcarole părea necăjit de nereuşita încercărilor sale.

Marco îl rugă să tacă. După cele ce i le spusese unchiul său barca ar fi trebuit să între în portul San Nicolo.

„Du-mă la Lido!” îi strigă lui Barcarole.

„La Lido”, repetă Barcarole încântat. „O să zburăm, tinere domn, încă n-ați ajuns niciodată aşa de repede la Lido”. Îşi adânci vâsla în apă şi o purta cu braț puternic. Zvelta ambarcațiune tăia valurile ca o săgeată.

Marco cunoştea insula lungă şi întinsă, Lido, cu porturile ei San Nicolo, Tre Porti, Malamocco şi Chiogia. Dunele ei nalte de nisip, digurile ei artificiale şi întăriturile malurilor apărau laguna de valurile mării Adriatice. Ca un puternic zăvor se întindea insula Lido în fața Veneției ținând piept naturii şi sfidând duşmanii. Nu numai o dată intrase marea înaltă în canale şi golfuri, rupsese bucăți din canal şi le aruncase cu puterea ei nestăvilită asupra insulei din lagună. Dar necontenit din nou şi din nou mâinile harnice ale oamenilor zădărniciseră valurile înspumate să înghită splendorile de marmoră ale Veneției.

În fiecare dimineață, muncitori de la Arsenal plecau la Lido ca să pună la punct întăriturile.

Vara, marea era de cele mai multe ori nemişcată şi se apăra oftând de vântul slab. Valurile lingeau cu limbi sticloase nisipul alb şi se jucau cu scoici, bucăți de lemn şi plante de apă. Mai multe sute de pânze de toate mărimile şi formele înviorau suprafața apei strălucitoare şi cu nostalgie în suflet doreau să se plimbe pe plajă. Presimțeau coastele Dalmației şi ale Istriei, iar la ceasurile stabilite se întorceau cu tainică tristețe în

strâmtele şi singuratecele lor chilii.

Dar când furtuna biciuia marea, plaja era ca moartă. Corăbii şi bărci se grăbeau să ajungă din timp în golfurile şi porturile care le puteau apăra de primejdie.

Marco cunoştea istoria insulei, din povestirile fratelui Lorenzo. Văzuse sărbătoriri mari şi mici. În anul 993, când o puternică flotă venețiană învinsese pe dalmații, dogele Pietro Orseolo poruncise, ca în amintirea acestei victorii, o mare sărbătorire se va ține anual aici.

În mănăstirea benedictină se aflau, de zeci de ani, relicvele Sfântului Nicolae, cucerite cu ocazia primei cruciade, şi în fiecare an mii de venețieni, locuitori din Malamocco, Pisa, Padua şi din alte oraşe mai îndepărtate, veneau în pelerinaj la mormântul Sfântului. Barcarole, proprietarii de bărci şi negustorii de relicve, se bucurau în acest timp, mai mult decât pelerinii, pentru că în acest răstimp afacerile lor erau mai înfloritoare ca niciodată.

Mult timp se păstrase vie şi amintirea întâlnirii dintre Papa Alexandru al III-lea cu Împăratul Barbarossa, care a avut loc în anul 1177. Sărbătoririle care au avut loc cu această ocazie nu şi-au găsit sfârşit zile şi nopți întregi, şi nici nu se putea descrie măreția lor prin cuvinte.

În 1202, însă, Lido se preschimbase într-un puternic lagăr de război. Zăngănitul armelor şi ale armurilor era mai puternic decât urletul mării.

Aproape patruzeci de mii de cruciați aşteptau nerăbdători într-o căldură pârjolitoare pe insula îngustă şi pustie, care pe vremea aceea era ocrotită de venețieni. După negocieri ce-au durat ani de zile cu conducătorii armatei cruciaților, în cele din urmă, vicleanul doge Enrico Dandolo dădu semnalul de plecare, dar nu spre Palestina cum ar fi dorit Papa, ci spre Zara şi Bizanț, cum dorea Veneția, puternica Republică San Marco.

Insula trăise sărbători mari şi mici. Întinsă în lung între mare şi lagună, visează uneori la strălucitele timpuri apuse, visează ca şi prinții şi muncitorii de la Arsenal, ca şi cerşetorii şi episcopii, sticlarii şi senatorii la o mare serbare strălucitoare, care să întreacă în bogăție şi strălucire, şi care să adumbrească cu seducătoarea ei frumusețe chiar şi aspectul mării pe vremea apusului de soare.

Marco fusese anul trecut cu mama sa la San Nicolo şi luase parte la Balestra, la concursul de tragere la țintă cu arbaleta al copiilor, în ținte şi figurine de lemn. Chiar şi Paolo fusese acolo. Şi întotdeauna marea îl vrăjise.

Gândurile şi amintirile, puse în mişcare de întinderea apei şi de alunecarea bărcii, creşteau şi pierdeau din intensitate. În spatele lor se afla Piazetta cu Palatul dogilor şi Riva della Schiavoni, la dreapta San Giorgio, iar în față se ridicau din apă insulele din jurul lui San Nicolo.

Marco urmărea peste valurile mici şi sclipitoare

bărcile de toate felurile, pe care valurile le scăldau. Mari corăbii de negoț, galere, burci ale zbirilor, caiace, luntrii de pescari şi bărci acoperite ce semănau cu mici căsuțe plutitoare. Toate se întâlneau pe lata bandă navigabilă, care era marcată pe ambele părți cu stâlpi de lemn.

Un peisaj viu şi multicolor în plin soare.

Oricât îşi încorda Marco privirea, nu putea zări nicăieri o barcă neagră. Dar tocmai acest lucru îi dădea curaj. Dacă, într-adevăr, această barcă ciudată exista, atunci putea fi şi găsită. Se gândea la ce o să întreprindă la San Nicolo.

Barcarole începu nepăsător un cântec peste întinderea apelor; mânuia fără niciun semn de oboseală, după cum făcea impresia. Se bucura de afacerea bună ce o făcea. Har se găsea vreun client care să vrea să meargă până la Lido. De cele mai multe ori trebuia să se mulțumească să umble numai prin încâlceala canalelor din Rialto. După ce va termina se va culca pe fundul bărci sale ca să cânte cerul, apa şi femeile. Ce frumoasă era viața!

Un grup de hamali şi marinari şedeau pe vine pe chei şi urmăreau încordați, cum se rostogoleau trei zaruri de pietrele murdare. Nimic altceva nu-i interesa. În golful portului se găseau două mari corăbii cu catarge înalte şi nenumărate bărci cu vele şi luntrii. În spatele pădurii de catarge şi de odgoane apa strălucea. Marinari istrieni, care se aflau în serviciul flotei venețiene, vagabondau pe

străduțe.

Marco sări pe mal şi porunci lui Barcarole să-l aştepte. Voia să găsească un telal care făcea negoț cu antichități şi care-şi avea fixat locul în apropierea portului. Acesta ştia tot ce se petrecea în port. Nu-i păsa dacă stătea toată noaptea treaz, atunci când simțea cu nasul lui subțire vreo noutate în aer. Şi fiindcă făcea cu mateloții, care se întorceau după lungi drumuri pe apă, din nou în port, un comerț înfloritor, mai afla unele lucruri ce rămâneau ascunse muritorilor de rând. Dacă vreodată o barcă neagră acostase în portul San Nicolo, Umberto, telalul, trebuia s-o ştie.

Într-o străduță, alături de un enorm cazan al unui vânzător de aluat fiert, învăluit de norii de fum ai focului de lemne, se găsea maghernița lui Umberto, un simplu stativ de lemn pe care erau răspândite ciudățenii din toate țările lumii. Marco auzea vorbele telalului ce porneau ca trase dintr-o arbaletă. Şapte sau opt oameni acopereau mica statură cu obrazul creol ridat, şi mişcările agitate ale brațelor lui. Marco observă de la prima vedere că va trebui să aibă răbdare, până când va ajunge să poată vorbi singur cu telalul.

Se apropie de grup şi fu martorul unui furios schimb de cuvinte, între telal şi un cumpărător limbut. Era vorba de un bust antic, despre care Umberto susținea c-ar fi al lui Cajus Gracchus, senatorul care trăise cam cu 1400 de ani înainte. Se jura pe toți sfinții c-a achiziționat capul de la

un învățat, care a trebuit să-l vândă deoarece avea nevoie de bani pentru drumul de întoarce la Napoli.

„Cajus Gracchus?” zise batjocoritor celălalt. „Cine vă poate crede? Eu cunosc istoria romană”. Se bătu în piept. „Pe mine nu mă poți prosti, sunt eu însumi un învățat”.

„Un învățat, auziți-l fraților? Un învățat ar vrea să fie, şi nici măcar nu recunoaşte fața nobilului roman. Orice copil o ştie mai bine ca el. Priviți aceste trăsături fine, buclele, fruntea înaltă…”

„Capul dumitale are un nas lat şi turtit, nu vedeți? Copiii Corneliei aveau nasuri coroiate”, îl întrerupse limbutul.

Cei din jur, care în viața lor nu auziseră de Cajus Gracchus şi de Cornelia, dădură aprobativ din cap. „E adevărat ce spune”, îşi dădu unul cu părerea încât îl făcu pe telal să spumege de furie.

Vocea lui Umberto aproape se frânse când răspunse: „Priviți-vă nasul Dumneavoastră! Unde s-a mai întâmplat vreodată să se judece un cap antic „după nas „. Sunteți un hingher şi nu un învățat!” Disprețuitor ascunse bustul la piept ca şi când ar fi vrut să-l apere de vorbele înjositoare ale celorlalți.

Cei ce-l înconjurau îşi bătură de mulțumire coapsele şi-l împintenau pe limbut la alte răspunsuri piperate. Lupta verbală, însoțită de ambele părți cu gesturi largi şi cu strigăte comice de scandalizare, luă în cele din urmă sfârşit când

glasurile deveniră mai aprinse şi Umberto recunoscu că învățatul nu-i hingher, dar că are o oarecare îndepărtată asemănare cu un negustor de păsări, care-şi exercita meseria în Malamocco, şi căruia el, Umberto, îi duce din când în când câte o legătură de sturzi, ca să aibă ce mânca.

Limbutul la rândul său recunoscu că dacă priveşti anticul cap din profil şi dacă-ți închipui că nasul lătăreț este unul coroiat, iar fruntea ceva mai înaltă, ar putea să fie, dar în niciun caz Cajus Gracchus, ci eventual fratele său, Tiberius.

Astfel cearta se sfârşi spre mulțumirea tuturor. Cei doi cocoşi se despărțiră mânioşi, iar cei ce-i înconjuraseră se împrăştiară şi ei imediat după aceea.

Marco se apropie de maghernița lui Umberto. Telalul puse din nou bustul la locul lui şi se adresă băiatului.

„Fiți salutat, tinere domn. Cu ce vă pot servi? Vedeți tot ce am! O corabie din fildeş de India cu semnele vrăjitoreşti ale necredincioşilor, la proră, sau aici; un vas de la curtea Sultanului".

„Nu, Umberto", îi întrerupse Marco avalanşa de vorbe. „Nu vreau să cumpăr nimic. Vreau o informație de la dumneata!"

„O informație?" Obrazul telalului, încă roşu de râvna depusă, luă o expresie de părere de rău.

Marco îi aruncă câțiva Quattaroli.

„Ați văzut în noaptea care a premers zilei de ieri, în port, vreo barcă neagră?" întrebă Marco

încordat.

Umberto căzu pe gânduri. Obrazul său arămiu şi mâinile lui frumos formate, care în clipele când era singur mângâiau cu dragoste sculpturile aduse de mateloți, arătau ca suprafața exterioară a unei şunci atârnate la afumat. Poate că permanenta fumărie a focului de lemn era de vină. Privirile lui Marco, în care se amesteca o uşoară deziluzie, erau fixate, pline de aşteptare şi nerăbdare, de ochii gânditori ai telalului.

„Asta a fost în noaptea furtunoasă?" întrebă Umberto. „Giulio, ascultă-mă, Giulio", strigă brusc, devenind din nou vioi, pe negustorul de tăieței.

Giulio scoase polonicul de lemn din cazan şi-şi şterse mâinile de şorțul ce fusese odată alb.

„Ai văzut vreodată o barcă negară în San Nicolo?" îl întrebă telalul.

Marco bănuia care va fi răspunsul şi nu se miră când negustorul de fidea, gras şi zgârcit la vorbă, dădu din cap că nu, şi imediat începu să mestece iar fiertura pe care el o vindea pe câțiva bănuți muncitorilor din port, corăbierilor sau vagabonzilor.

Speranțele lui Marco scăzură simțitor. Dacă Umberto nu ştia nimic, istețul, omniprezentul Umberto, cine altcineva ar fi putut să-i dea vreo informație? Marco îşi spuse că drumul la San Nicolo fusese făcut în zadar. Era o mare îndrăzneală să crezi c-o să găseşti printre

nenumăratele bărci, ce umpleau de viață apele Veneției, să o găseşti tocmai pe aceea cu care plecase Paolo. Începea să se îndoiască chiar şi de vorbele servitorului lui Pietro Bocco. I-a spus oare adevărul, sau de frica stăpânului său l-a mințit, numai ca să scape de întrebările lui stânjenitoare? Exista de fapt această misterioasă barcă neagră?

Întrebări şi chinuitoare îndoieli! Dar Marco nu era de felul acelora care ar fi oprit căutările; cu cât greutățile erau mai mari cu atât voința lui devenea mai puternică.

Străduța portului era plină de strigătele negustorilor şi ale trecătorilor. Casele, dintre care cea mai mare parte erau construite din lemn şi acoperite cu paie, erau aşa de apropiate încât doi oameni stând unul lângă altul cu brațele întinse ar fi putut să le atingă zidurile. Între ferestre erau legate sfori, de care atârnau rufe albe sau multicolore. Un capăt al străduței dădea în port, celălalt ducea într-un labirint de cărări încolăcite. Peste tot mirosuri de peşte fript, carne şi castane prăjite. Oamenii din diferite țări, în special marinari, se mişcau pe străduță: greci, mahomedani, mauri, germani, spanioli în coloratele lor straie. Catâri încărcați greu cu cele mai felurite poveri păşeau domol prin praf. Saltimbanci şi cântăreți încercau să atragă atenția trecătorilor; doi călugări mai bătrâni priveau zâmbind cu bunăvoință o ceată de copii ce se jucau şi strigau – şi peste toate acestea se putea

zări o dungă îngustă, de cer, de pe care soarele îşi trimitea razele în strâmta străduță, care pe o parte era scăldată într-o lumină vie, iar pe cealaltă într-o umbră răcoroasă.

Toată această viață plină de mişcare şi mizerie, trecea pe lângă Marco.

Trebuie să caut în continuare! Îşi zise hotărât.

Nu pot merge acasă până când n-am găsit-o. Altfel ce-ar gândi Giannina, îşi adăugă în gând.

În Umberto se trezi curiozitatea. „O barcă neagră spuneți? De ce o căutați?" Ochii lui şireți scânteiau.

Marco dădu un răspuns evaziv şi-şi luă rămas bun de la telul.

Acum în fața lui se întindea marea în toată frumusețea ei. O enormă piatră prețioasă, strălucitoare, care-ți orbea ochii cu splendoarea de basm a culorilor ei. Pe plajă, în fața dunelor, erau întinse plase de pescuit şi doi pescari le legau ochiurile rupte. Femei, în umbra dunelor, fierbeau supă în ceaune de cupru şi frigeau peşti la frigare. Cântau în timpul lucrului, vor cânta până în seară, mereu aceeaşi melodie monotonă şi nostalgică, ce părea să-i cheme pe pescari. Abia când ecoul le va răspunde de pe mare şi se vor zări bărcile, va amuți şi cântecul.

Femeile şi fetele din Lido cântau.

Şi Marco fugi pe nisipul umed, chiar pe lângă valuri, lăsând întipărită urma paşilor săi.

Vântul şi respirația mări îl adiau. Merse până la

Malamocco, punând mereu ciudata lui întrebare, în casele pescarilor, în cârciumi, cancelarii, depozite, chiar şi pe muncitorii de la sărării, care mergeau în fiecare seară obosiți acasă şi nu le păsa nici de bărci, nici de corăbii, îi întrebă.

Abia târziu se întoarse la Lido. Soarele apunea şi scălda marea şi cerul în jăratic aprins. Silueta unui copac cu crengi îndoliate se zugrăvea pe fundalul strălucitor. „Du-mă la Veneția!" strigă Marco către Barcarole, care stătea întins, în barcă, visând.

Când Giannina călcă pe pământul insulei Murano şi inspiră mirosul pajiştilor, a ogoarelor şi a frunzişului veşted întins ca un covor durerea pentru Paolo i se atenuă şi făcu loc unui sentiment de încredere, ca şi când cineva i-ar fi şoptit: nicio frică, Giannina, de-acum toate vor fi bune.

Când mă voi întoarce la Veneția, se gândea, poate Paolo e acolo şi zâmbeşte de câte griji ne-am făcut pentru el.

Murano era mai deschis şi mai liber decât strâmta, întortocheata, gălăgioasa Veneție. Bineînțeles că în timpul din urmă şi în Murano se clădea din ce în ce mai mult, aşa încât locurile de casă de pe insulă păreau să se înghesuie, dar în comparație cu insula Rialto părea încă spațioasă şi trezea impresia că mici cătune se pierd într-o câmpie liniştită.

Senatul dăduse o lege, care prevede ca toate sticlăriile, aflate pe insula Rialto și pe micile insule

din apropiere, să fie mutate pe Murano. Murano poseda cele mai multe sticlării şi trebuia să devină sediul principal al producției de sticlă al Veneției. Ambasadori străini şi spioni se interesau de arta de a sufla sticlă şi plăteau mari sumo ea mită, ca să poată ajunge în posesia metodelor de fabricație. Îşi dădeau silința să dezvolte şi în țările lor meşteşugul de a sufla sticlă, ca să devină independenți de negustorii de sticlă venețieni.

Existau sticlari care nu rezistau ispitei şi părăseau pe ascuns Veneția. Mai ales în Boemia şi Franța, în serviciul străinilor îşi întrebuințau cunoştințele câştigate şi educau ucenici şi calfe. De aceea voia senatul să mute toată industria sticlei la Murano, ca să o poată controla mai bine. În acelaşi timp sticlarii căpătau drepturi mai mari şi lefuri mai ridicate.

În ultimii ani Murano se dezvoltase simțitor, şi de acum înainte va creşte ca număr de locuitor, însă pentru moment îşi mai păstra caracterul său câmpenesc.

Iute de picior, Giannina trecu în grabă pe lângă o colină unde se vedea ferma lui Messer Celsi. Nu-i mai era frică de diavolul uscățiv, dar nici nu voia să-l întâlnească. Când fu în fața casei lor, îl văzu pe tatăl lui Giovanni în grădina învecinată. Îşi întinsese cât mai mult piciorul şi se lăsa bătut de soare.

„Giannina, tu eşti?" strigă el, trezit de paşii ei. „Giovanni o să se bucure. Cât stai!"

Întrebarea lui Ernesto îi aminti fetiței de trista ei misiune. Se așeză lângă el pe bancă și-i povesti ce s-a întâmplat. Ernesto se gândi mult până când răspunse. Nu putea să înțeleagă, decât cu greu, cum un om poate să dispară fără urmă. Și mai ales ca asta să i se întâmple puternicului Paolo!

„Cum aș putea să vă ajut?" întrebă el. „Eu cu un singur picior".

Din nou amărăciunea începea să-l cuprindă, dar când văzu obrazul trist al Gianninei se stăpâni.

„Marco trimite pentru Giovanni haine și pantofi, sunt aici, unchiule Ernesto. Lui îi sunt prea mici, și crede că i s-ar potrivi lui Giovanni".

„Așa!" Obrazul lui Ernesto se contractă.

Giannina întinse minunatele haine pe bancă.

„Dacă Paolo ar fi iarăși aici", zise, „atunci toate ar fi bune... Uitați-vă la pantofii ăștia frumoși cu catarame!"

„Împachetează totul la loc, Giannina", zise el cu voce aspră.

Giannina îl privi uimită.

Ernesto o mângâie pe păr. „Tu crezi că Giovanni le-ar primi, Giannina?" întrebă el încetișor. Fetița se înroși.

„Dar Marco îi vrea binele, unchiule Ernesto", zise ea ezitând.

„Știu, Giannina. Și totuși trebuie să le duci înapoi. Spune-i tânărului domn, că am să-i cumpăr lui Giovanni haine noi. Chiar mâine! Spunei-o așa ca să nu se simtă jignit! Poate o să

înțeleagă!” mai adăugă gânditor.

Giannina nu ştia ce-ar fi trebuit să răspundă, cum grija pentru Paolo era mai mare decât toate celelalte lasă povestea cu hainele să treacă repede la o parte. Intră în casa părinților săi şi pregăti pentru ea şi Ernesto un mic dejun. În timp ce mâncau se sfătuiră împreună ce era de făcut. Tatăl lui Giovanni socotea că spre amiază trebuie să meargă la meşterul Benedetto şi acolo să se intereseze de barca neagră. Altceva n-o putea sfătui.

Cu inima grea mergea Giannina la prietenul ei. Ştia cât de mult ține acesta la Paolo. Vestea îl va lovi greu, dar nu era nimic altceva de făcut. Trebuia să-i spună ce s-a întâmplat. Cu cât mai curând cu atât mai bine.

Când fetița, indiferentă la frumusețea lagunei, văzu mica întreprindere de construit bărci în fața ei, Giovanni era tocmai la meşterul Benedetto şi-i primea învățăturile vesele şi înțelepte. Meşterul, care-şi ținea degetul arătător în aer, îşi întrerupse brusc vorbele. „Aha!” zise el către Giovanni care nu bănuia nimic. „Vine mireasa vântului. Ei, nu-ți rămâne decât să fugi repede la ea”. Zise şi dispăru sub şopronul său.

Giovanni îşi ridică uimit privirile. Cum trebuie s-o mai înțeleagă şi pe asta? Ce voia să spună meşterul? Atunci o văzu pe Giannina. Ea mergea încet, nu venea ca altădată veselă, sărind. El nu ştia dacă trebuie să râdă sau să rămână serios,

dar bucuria sosirii Gianninei era mai mare decât supărarea pentru ironiile meşterului. N-are decât să vadă că Giannina e prietena mea, se gândi cu ciudă, din partea mea toți pot s-o vadă.

„Uite că eşti din nou la Muran”, zise el mirat de seriozitatea ce o avea întipărită pe figură. „Te-a lăsat să pleci?” îşi corecta repede cuvintele. „Adică mă întreb… Marco… vrea să comunice ceva?”

Giannina nu-i luă în seamă zăpăceala, cu glas egal îi povesti de ce venise. Stătea în fața lui, când terminase, cu umerii căzuți. Vântul se juca în rochia ei şi soarele strălucea pe părul ei întunecat. Loviturile de secure şi bocănitul ciocanelor le pătrundeau zgâriind în conştiință.

Giovanni se şterse cu dosul palmei peste ochi. „Mi-a intrat ceva în ei” murmură şi se întoarse cu spatele. Îi ardeau şi-l usturau ochii.

„Noi nu credem că Paolo s-a înecat. Messer Bocco minte!” zise Giannina ca să rupă tăcerea.

„Bineînțeles că minte”, îi continuă Giovanni vorba. „Aşteaptă puțin, am ceva în ochi… Aşa, acum e mai bine”.

Îi povesti apoi că el văzuse ieri barca cea neagră.

Giannina scoase un strigăt de bucurie, se bătu, însă. Imediat peste gură, pentru că-şi spunea că în existența bărcii, încă nu se dovedea dacă Paolo trăieşte sau nu.

Se gândiră ce era mai bine de făcut. Giovanni era de părere că ar fi bine dacă i-ar spune meşterului Benedetto povestea de la început până la sfârşit.

Sigur că atunci le-ar fi spus unde şade căpitanul Matteo. Giannina fu de aceeaşi părere.

Obrazul meşterului Benedetto părea neobişnuit de serios când auzi povestea celor doi. Se gândea la vizita căpitanului Matteo şi vedea unele lucruri în altă lumină: barca avariată obrazul plin de lovituri a lui Matteo şi chiar veselia oarecum făcută a acestuia. Întrebările îl năpădeau. Erau oare toate astea în legătură cu dispariția servitorului Paolo? Avusese loc o luptă între cei doi, în care Matteo să-şi fi azvârlit adversarul peste bord?

Paolo plecase c-o barcă neagră şi nu se mai întorsese.

O ciudată coincidență îl condusese pe căpitanul Matteo la Murano.

Acum băiatul şi fetița stăteau în fața lui şi-i cereau un sfat.

Meşterul Benedetto cunoştea viața căpitanului Matteo. Prietenul era cel mai priceput contrabandist, deşi făcea meseria asta de câțiva ani, nu se putea dovedi absolut nimic contra lui. Asta o ştia Benedetto, dar în ochii lui contrabanda nu era o crimă. La afaceri din astea luau parte, în secret, şi domnii care în Marele Sfat, în discursuri ipocrite cereau cea mai aspră pedepsire a contrabandiştilor. Numai că ei se pricepeau să rămână în umbră.

Să se fi făcut Matteo vinovat de o crimă? Asta era întrebarea care-l pusese pe meşterul Benedetto

aşa de serios pe gânduri. Nu putea să-şi închipuie aşa ceva; Matteo cu toată viaţa lui aventuroasă îşi păstrase aceeaşi fire blajină. Să fi fost atacat şi probabil a trebuit să-şi apere pielea?

Era dator cu un răspuns copiilor care stăteau neliniştiţi în faţa lui. Nu putea tăcea mai departe, aşa că se hotărî în cele din urmă să le vorbească.

„Veniţi”, zise el.

Giovanni şi Giannina îl urmară afară. Lunga tăcere a meşterului le trezise, în special lui Giovanni, un sentiment de adâncă nelinişte.

„Am să vă descriu unde şade căpitanul Matteo”, zise meşterul Benedetto. Cu vârful piciorului le desenă drumul în nisip.

„Mergeţi la el”, zise meşterul Benedetto păstrându-şi încă expresia serioasă. „Cel mai bine mâine dimineaţă. Astă seară nu-l mai găsiţi. Şi transmiteţi-i că *eu* sunt cel ce v-a trimis la el. Spuneţi-i că vreau să ştiu exact cum stau lucrurile, şi să nu mai vorbiţi cu nimeni despre asta”.

Cu paşi târşâiţi se întoarse apoi în şopron, căută în talaj după ulciorul lui şi trase o duşcă.

Giannina îşi luă rămas bun de la prietenul ei. Deşi acum ştia unde se afla barca cea neagră, inima ei nu era deloc mai uşoară. Se temea ca mâine să nu afle o veste îngrozitoare. Dar nevoind să-l lase pe Giovanni să observe, zise cu o prefăcută veselie:

„Acum plec. Am aflat ce era mai important”.

„Da”, răspunse Giovanni.” pleacă... Azi parcă-i vară, ai vrea toată ziua să stai pe afară”

După ce Giannina plecă, stătu multă vreme pierdut în gânduri şi privind în gol.

Marco se întoarse abătut, seara, târziu, acasă. Maria îi dădu drumul să între.

„Messer Pietro Bocco a fost aici” zise ea. „Venea de la fratele Lorenzo şi părea foarte mânios, că nu sunteți acasă”.

Marco văzu la lumina sfeşnicului obrazul ei plâns, şi-şi reținu o observație violentă.

Vino numai unchiule, gândi el mânios, am să-ți dau răspunsul potrivit. Dar setea lui de luptă pe care şi-o impunea nu era adevărată. Inutila căutare îl apăsa.

„Giannina doarme, nu-i aşa?” întrebă.

„Vă aşteaptă, tinere stăpân”.

Ea stătea la fereastră, când el intri în cameră.

„În fine, ai sosit”, zise ea veselă, că în cele din urmă ceasurile chinuitoarei aşteptări trecuseră şi că ea putea să-i dea o veste bună. Hainele care fuseseră sortate lui Giovanni le adusese înapoi şi le pusese din nou în ladă. Acum nu voia să vorbească despre el.

„Mâine voi căuta din nou”. Zise Marco.

Fetița se apropie repede. „Giovanni ştie unde se află barca neagră”, zise cu însuflețire. „Mâine mergem la căpitanul Matteo, el este proprietarul bărcii negre”.

Marco parcă nici nu mai putea să se bucure prea

tare. Să fi fost prea obosit?

CĂPITANUL MATTEO

Barca neagră ascunsă de ochii curioşilor se afla în adâncitura unui râuleț îngust de partea cealaltă a Canalului Grande. În casa din spatele grădinii locuiau două familii:

Căpitanul Matteo cu nevasta lui, Lucia şi un mozaicar cu trei feciori mari şi cu o fată de cincisprezece ani. Casa aparținea – ca multe altele – Republicii. Chiria lunară era mare: venitul Republicii din chirii se ridica anual aproape la un milion de ducați. Cine nu plătea, la termen, era dat afară. Căpitanul Matteo îl ajutase pe mozaicar, nu o dată, cu sume mai mari sau mai mici.

În grădina neîngrijită înflorea în mijlocul buruienilor o floare galbenă cu tulpina înaltă. Neținând seama de străduințele toamnei îşi desfăşea din zi în zi tot mai frumoase florile. Era unul din colțurile acelea idilice, care trezeau impresia unui sătuc pierdut de lume, în mijlocul vieții pline de mişcare a Veneției. Casa era pe amândouă părțile înconjurată de apă, şi nu puteai ajunge la ea decât cu barca.

Căpitanul Matteo stătea întins în pat şi se răsucea oftând. Prin crăpăturile obloanelor soarele pătrundea în odaie. Voia mai doarmă puțin. Munca lui începea doar seara. Foarte rar pleca cu barca în timpul zilei. Se gândea dacă n-ar fi mai bine să schimbe din nou culoarea bărcii.

Asemănarea pe care meşterul Benedetto o făcuse, că ar arăta asemenea unui coşciug cu pânze, îl atinsese serios.

În bucătărie, nevasta lui făcea zgomot cu vasele. Zgomote care în general nu-l supărau, astăzi îl enervau şi-l nelinişteau. Bănuia că întâmplările sale nocturne erau cauza nervozității lui, dar nu voia s-o recunoască. Se întâmpla adesea în ultimul timp să se gândească la viața lui trecută.

Nu cumva îmbătrâneşti căpitane Matteo? Se întrebă singur. Închise ochii şi căzu într-o stare de somnolență. Şi din nou îi apărură în gând tablouri din trecut.

Pe când avea optsprezece ani, a părăsit pentru prima oară oraşul natal. Era matelot pe o corabie de comerț. Plutiră spre Sicilia şi-şi păstrară cursul spre coastele franceze. Pesmeții marinăreşti îi priau, iar munca grea o îndeplinea ca în joacă. Deja de atunci nu îndrăznea nimeni să-i caute nod în papură, iar el nu căuta niciodată cearta. Rămaseră opt zile în portul Marssilia şi-apoi de-acolo plutiră spre apele spaniole. O îngrozitoare furtună, care bătea fierbinte şi puternic dinspre continentul negru, azvârli corabia de stâncile de pe faleză. Numai doi oameni scăpară cu viața. Matteo şi cârmaciul.

Tânărul matroz colinda Spania şi după oarecari întâmplări aventuroase ajunse soldat în garda personala a regelui Spaniei.

De fapt se întâmplaseră multe contra voinței lui,

sau ea să vorbim cinstit: s-a lăsat dus, a primit cu bucurie în faţă orice nouă aventură fără sa se gândească prea mult, deşi mintea lui era mai ageră decât a multor tovarăşi de drum pe care-i cunoscuse. Se mai adăuga la asta şi puterea lui fizică, care-i îndepărta multe piedici din drum pe neobservate.

Viaţa lui nu fusese de asemenea natură ca să aibă vreun motiv să fie prea din cale afară de mulţumit cu ea. De fapt nu făcuse nimic deosebit. Disciplina severă şi serviciul monoton, ca soldat al regelui Spaniei, nu-i plăcură. Era tânăr şi neastâmpărat, şi oraşul său de baştină era Veneţia. Numele ei îl găseai pe toate buzele. În Veneţia trăiau părinţii lui; tatăl era fiu de ţăran şi în tinereţe se mutase de pe Terra ferma în oraş, unde după o muncă plină de străduinţă şi printr-o bună căsătorie îşi achiziţionase un mic atelier de forjerie artistică. Forja garduri pentru grădinile din faţa caselor şi pentru cisternele publice. Iar în casa din vecini locuia blonda Lucia, care era abia un copil când Matteo plecase în lumea largă. La toate astea se gândea Matteo când purta viu colorata uniformă. Şi aşa s-a întâmplat că, într-o bună zi, regelui spaniol îi lipsi un soldat voinic.

Matteo se întoarse la Veneţia; când tatăl său muri vându atelierul şi-şi cumpără o barcă de mărfuri.

Lucia deveni nevasta lui.

Cât de departe în urmă sunt toate acestea şi

totuşi cât de luminos trăiau în amintire! Nu făcuse de fapt nimic deosebit? În războiul maritim contra Genovei, fusese unul dintre cei mai viteji mateloți; băga spaima şi groaza în soldații de pe corăbiile duşmane.

Gândurile rătăceau prin trecut, se cățărau pe vârfuri abrupte şi zăboveau prin şesuri.

Dar cine era el astăzi? Unul ce se lăsă să fie intitulat căpitan, unul ce devenise cu vârsta orgolios? Avea cincizeci de ani, încă mereu puternic şi agil, dictând unui stol de contrabandişti. Apărat de favoarea prea înalților domni, care aveau nevoie de serviciile lui.

Căpitanul Matteo!

Afară soarele strălucea. Barca neagra se odihnea în golfuleţul strâmt, o floare galbenă înflorea în mijlocul buruienilor luxuriante.

Ce-l împiedicase să devină căpitan pe o mândră fregată venețiană? Nu ştia oare mai multă marinărie decât atâția care se intitulau căpitani?

Da, dacă ar fi fost fiul unui bogat patrician! Dar nu făcea să-ți mai bați capul cu asta. La dracu cu toate!

Îl cuprinse un somn târziu, greu, fără vise, care-i împrăştie gândurile şi amintirile.

Când Lucia deschise uşa şi-l strigă, drept răspuns răsună un puternic sforăit. Se întoarse în bucătărie şi trase cu părere de rău din umeri.

„Va trebui să mai aveți puțină răbdare”, le zise lui Marco, Giovanni şi Giannina care tocmai

sosiseră şi-i spuseseră că trebuie neapărat să vorbească cu căpitanul Matteo, fiind vorba de o chestiune foarte importantă.

Între cei trei avusese loc în dimineața aceea o ceartă, fiindcă Marco şi Giovanni nu voiau să-şi ia prietena cu ei. Credeau că e prea periculos pentru o fată, şi ar fi mai bine dacă ar rămânea acasă. Giannina însă le-a spus răspicat părerea ei şi nu s-a lăsat convinsă. În curând se va dovedi câtă dreptate a avut.

Acum şedeau în bucătărie şi nu ştiau, ce ar trebui să facă. Ceea ce vedeau, de fapt, îi îndreptățea să-şi liniştească bătăile de inimă ce le avuseseră. Îşi imaginaseră primirea cu totul altfel. Lucia era o femeie zdravănă şi frumoasă, cu un obraz matern, şi care făcea treburi zilnice, cu totul obişnuite, şi arăta chiar şi o foarte obişnuită curiozitate față de neobişnuita vizită.

Giannina fu cea dintâi care prinse curaj. „Nu cumva puteți să-l treziți pe căpitan?" întrebă ea rugător, „e într-adevăr foarte important, puteți să ne credeți".

„Dar ce vreți de la el?" Lucia curățase castronul de aramă cu nisip şi oțet era atât de lucitor încât te puteai oglindi în el. „Dacă mi-ați spune, poate aş putea să-l trezesc."

Marco îi aruncă Gianninei o privire de punere în gardă. Ea se întoarse scandalizată. Îşi închipuie el că ea ar fi în stare să trădeze măcar un cuvințel? Doar era stabilit că nu trebuiau să vorbească cu

nimeni în afară de căpitanul Matteo.

„Sunteți aşa de misterioşi”, zise Lucia fără să-şi întrerupă lucrul „şi îmi mai şi cereți să-mi trezesc bărbatul. Nu auziți cum sforăie? Cel mai bine ar fi să vă întoarceți către amiază”. Dar cei trei răspunseră că preferă să aştepte în bucătărie dacă dânsa le dă voie.

„De fapt ne trimite meşterul Benedetto, de la Murano”, vorbele ieşiră din gura Gianninei. Privi triumfător spre cei doi băieți. Vedeți, ce-ar fi fost dacă n-aş fi venit! Stați aici ca nişte proşti.

„Aşa, meşterul Benedetto vă trimite! Şi trei curieri deodată!” Lucia îşi stăpâni un zâmbet. Aşează castronul pe masă şi îşi şterse mâinile. „Atunci am să încerc să-l trezesc”, zise ea dezarmată de perseverența lor. „Până atunci, şedeți!”

Şedeau tăcuți unul lângă altul pe bancă. Ce o să mai aducă clipele următoare? Abia acum deveniseră iarăşi conştienți. De ce veniseră: în curând vor afla ce s-a întâmplat cu Paolo.

Auziră, cum în camera vecină, o bubuitoare voce de bas întreba mirat: „Trei copii? Şi pentru asta mă trezeşti?”

Răspunsul femeii nu se putu desluşi.

„Dar dacă nu vrea să vorbească cu noi?” şopti Giannina.

Băieții priveau în gol, cu obrazele încruntate.

„Trebuie!” zise Marco printre dinți. „Altfel o să mă cunoască el pe mine!”

După o vreme Lucia se întoarse. „N-a fost deloc simplu să-l trezesc. Când doarme, atunci doarme. Dar acum v-ați făcut cheful. Mai aveți puțină răbdare, o să vă strige”.

Luă din nou castronul de aramă în mână, şterse cu o cârpă nisipul cu care-l curățase, şi-l ținu în lumină.

„Sunt foarte curioasă, să ştiu ce aveți pe suflet”, zise ea cu o ultimă încercare, să scoată ceva de la copii, „trebuie într-adevăr să fie o chestiune importantă”. Îi privi plină de aşteptare.

Cei trei tăcură. Fiecare încerca în felul său să-şi întărească şovăielnica speranță cu gânduri încrezătoare. Dar nu le reuşea. Cu simțurile încordate pândeau zgomotele din camera vecină.

Pe pervazul căminului se afla un ceasornic cu nisip. Giannina nu-şi putea abate privirea de la el. Urmărea cum se forma picătura, cum se mărea ca ajungând un micuț balon de săpun şi cum în cele din urma se desprindea de vârful de sticlă.

Se părea că trec eternități.

Tresări, când auzi, brusc, o voce tunătoare: „Veniți înăuntru!”

Cei trei intrară grăbiți în camera alăturată. Trebuiră întâi să se obişnuiască cu penumbra. În fața unei ferestre care dădea în grădină, se vedea un cais, care cu tot anotimpul înaintat îşi păstra încă frunzişul. Dincolo de cais se putea vedea bordul bărcii negre.

Căpitanul Matteo stătea în mijlocul camerei.

Giannina se sperie văzându-i statura puternică şi obrazul umflat. Arăta într-adevăr înspăimântător. Ochiul drept privea printr-o mică deschizătură, fulgerând mânios, după cum li se păru celor trei.

Fruntea, sprâncenele şi tâmplele erau tot atât de pestriț colorate ca şi nasul său borcănat de bețiv. Copiii îşi dădeau silința să scape de frica care-i cuprindea în ghearele ei.

Prima spaimă scăzu, când căpitanul Matteo începu să vorbească. Printre vorbele lui se simțea felul blajin de a fi.

„Apropiați-vă!" le ceru el. „Uite e şi o fetiță drăguță cu voi. Cum te cheamă fetița mea?"

„Giannina", răspunse ca şi răsuflă uşurată.

„Şi pe voi, cei doi viteji?" se întoarse căpitanul Matteo spre băieți.

Aceştia, luați prin surprindere de întrebarea ce venise aşa de iute, răspunseră ascultători:

„Marco".

„Giovanni".

„Giannina, Marco, Giovanni" repetă el. „acum cel puțin vă cunosc. Dar spuneți-mi de ce m-ați scos din pat?"

Se uită gânditor la Giovanni şi-şi aminti că văzuse obrazul frumos al băiatului la meşterul Benedetto." Dar noi ne cunoaştem" zise el binevoitor. Vizita celor trei îi făcea în mod evident plăcere. Nu putea să bănuiască ce fel de întrebări grele o să-i pună în curând, el credea că aduceau vreo ştire de la Murano. Poate butoiul cu vin îi

plăcuse aşa de mult meşterului Benedetto încât mai voia unul. Un zâmbet plăcut se întinse peste trăsăturile-i nobile.

Marco îşi drese energic glasul: „Dumneata eşti căpitanul Matteo?" întrebă el.

Ochiul de ciclop al lui Matteo se deschise larg: strălucea de ironie.

„Ho, ho" răspunse, „întrebi ca excelența sa de la Tribunalul superior, fiul meu". Se înclină uşor. „Eu sunt căpitanul Matteo. Cu ce vă pot servi?" Giannina cu toată seriozitatea situației trebui să zâmbească, dar deveni imediat serioasă.

„Şi barca cea neagră vă aparține?" întrebă mai departe Marco impasibil.

Privirea căpitanului Matteo deveni gânditoare. Se apropie de Marco şi-i puse mâna pe umăr. O mână lată şi puternică care-i acoperea porțiunea de la gât până la braț.

„Acum spune ce vrei, tinere. Aşa nu se vorbeşte cu căpitanul Matteo, chiar dacă porți haine frumoase".

Mâna cea lată îl apăsă puțin de tot, şi ochiul înțelept şi liniştit îl privea cu o părintească înțelegere. Părea c-ar vrea să-i spună, nu te enerva copilul meu. Marco rămase liniştit.

Toate le face pe dos, gândi Giannina. Şi Giovanni stă şi nu zice niciun cuvânt.

„Căpitanul Matteo", zise ca „suntem aşa de îngrijorați... şi chiar şi meşterul Benedetto s-a gândit..." Simți cum i se ivesc lacrimi în ochi.

Suspinând zise mai departe. „Spuneți-ne unde este Paolo!”

Giannina nu mai putu vorbi, nu mai avu nici măcar puterea să-şi acopere cu mâinile obrazul scăldat în lacrimi.

Căpitanul Matteo se duse la fereastră. Statura lui o acoperi.

Semiobscuritatea invada odaia. Abia vizibil se mişcau afară ramurile caisului. Fiul mozaicarului culesese floarea cea galbenă şi fluiera un cântec.

Giannina suspina mai tare şi-şi ascunse obrazul. Părui îi cădea pe mâinile ce luminau alb prin părul negru lucios.

Asta este, gândi omul de la fereastră. Ar vrea să ştie ce s-a întâmplat cu Paolo. Da, dacă-aş şti! De ce o fi sărit în apă? Bătea cu degetele în sticlă.

„Nu plânge”, zise Giovanni, şi-şi puse brațul în jurul umerilor fetiței.

Inima lui Marco se închise în fața atâtor sentimente care-l emoționau.

Uşa se deschise brusc şi Lucia intră în cameră.”

„Am auzit pe cineva plângând! Ce-ai făcut, Matteo?” zise ea indignată şi se aplecă asupra fetiței. „De ce plângi?” O privi pe Giannina matern îngrijorată.

Căpitanul Matteo se întoarse: „Las-o, Lucia. Nimeni nu i-a făcut nimic. Probabil a trăit o mare durere şi atunci e mai bine dacă plânge… Du-te în bucătărie. Noi mai avem ceva de vorbit.”

Lucia îl privi întrebător.

„Du-te”, repetă el. „Îți povestesc, după aceea, ce s-a întâmplat.”

Lucia ieşi clătinând din cap.

Giannina îşi şterse lacrimile. „Nu mai plâng”, zise ea, „sigur n-o să mai plâng”. Simțea prin tot corpul o durere, o durere ascuțită şi pătrunzătoare, iar în cap sângele îi pulsa. Avea acum siguranța că va auzi o veste proastă.

Chiar şi în ochii lui Giovanni care erau îndreptați spre căpitanul Matteo apăru o neliniştitoare frică.

„Am să vă povestesc cum s-au întâmplat toate”, zise căpitanul Matteo. „Dar înainte de asta trebuie să-mi promiteți că nu veți vorbi cu nimeni despre acest lucru, cu excepția meşterului Benedetto”.

Îi privi pe rând cântărindu-i cu seriozitate.

Ei aprobară dând din cap. O tăcere adâncă, de-ți simțeai țiuind urechile, umplu încăperea.

„Dar cine era în fond acest Paolo?” întrebă căpitanul înainte de a începe povestea. „Cum a ajuns la Pietro Bocco? Mi-a plăcut mult de Paolo al vostru, puteți să mă credeți”.

„Eu l-am trimis la Pietro Bocco”, răspunse încet Marco.

„Pietro Bocco este unchiul meu şi Paolo serveşte în casă la noi”. Vina crescu ca un munte înaintea lui.

Căpitanul Matteo văzu chinul zugrăvit pe fața lui Marco. Ciuda care o simți la început contra lui dispăruse. „Tu nu puteai să ştii ce se va întâmpla”, zise „nu trebuie să-ți faci remuşcări”.

„Paolo era prietenul nostru” zise Giovanni.

„Ar fi devenit şi prietenul meu”, zise căpitanul Matteo, privind departe peste capetele copiilor, „Sau nu mă credeți cumva?” întrebă. „Uitați-vă aici!” şi-şi arătă obrazul. „Sunt urmele pumnilor lui şi cu toate astea vi spun: Ar fi devenit ş i prietenul meu!” Aproape rugător îi privi în față pe cei trei. Vroia să fie crezut.

„Dar spuneți-ne ce s-a întâmplat!” strigă Giannina deznădăjduită.

„Vorbiți despre el ca şi când nu s-ar mai întoarce. Mai trăieşte, căpitan Matteo? Nu mai plâng. Nu, nu mai plâng!”

Lacrimile îi alunecau tăcute peste obraji.

Căpitanul Matteo se aşează greoi pe bancă şi începu povestea frumoasei nopți de pe lagună, întâi alegându-şi cu greutate cuvintele, apoi mai cu foc subliniindu-şi cu gesturi cuvintele. De fapt nu vorbi despre faptul că transporta mărfuri interzise pentru Pietro Bocco. Dar când descrise cursa de întrecere cu zbirii, puteai bănui legătura. O întrebare pusă de Marco, o înlătură cu un gest obosit al mâinii. Şedea ca un acuzat pe banca lui, cu umerii lui lați, aplecați înainte şi cu capul sprijinit în mâini.

În Marco se aprinse iar ura contra unchiului său, care purta toată vina. Căpitanul Matteo se ridică. „Acum ştiți cum s-a întâmplat”. Îşi trecu o privire repede peste fețele lor. Giovanni stătea nemişcat pe locul lui cu brațele atârnându-i. Se

simțea aşa, ca atunci când cei doi bărbați îi aduseseră vestea despre accidentul tatălui său.

„Nu-ți pierde curajul”, îi zise căpitanul Matteo. Se aplecă înainte şi îl privi pătrunzător. „Tu cu ochii tăi luminoşi!”

Giovanni nu răspunse nimic. Ce ar fi putut răspunde? Paolo dispăruse şi nimeni nu putea şti dacă mai trăieşte. Nimeni.

„Credeți că a putut ajunge la țărm!” întrebă Marco.

Căpitanul Matteo aprobă din cap. „Am să cer să fie căuta? Pretutindeni. Nu mai fiți trişti. Într-o bună zi Paolo o să apară. Puteți veni, ori de câte ori vreți, la mine”.

Aşa se termină vizita la căpitanul Matteo. Giovanni care plecă singur la Murano se agăța de aceste cuvinte: într-o bună zi Paolo o să apară. Ele îi dădeau puterea să-şi învingă starea de apatie şi de inerție a gândurilor.

SINGURĂTATE

Era o dimineața de noiembrie: Ceața se întindea peste pământ şi apă, se furişa în sinuozitățile malurilor, se cățăra pe pomi şi pe zidurile caselor. Valurile de ceață se întindeau din ce în ce mai departe şi mai transparente, învelind omenirea de pe insulele lagunei, până când sfâşiate de razele soarelui dispărură ca nişte vedenii.

Negustorii cu luntrile lor mergeau spre piețe. Servitoare şi cameriste se străduiau pentru binele

stăpânilor lor, care obosiți de distracțiile carnavalului, stăteau întinşi, prost dispuşi, în paturile lor.

O zi nouă!

Nu se mişca nicio ramură de pe castanul din curte, nicio frunza nu mai cădea pe pământ. Stătea nemişcat, scăldat în soare, înconjurat de casele de lemn şi piatră, separate la rândul lor, între ele, de canale, pomi şi grădini. O mică insulă, printre alte insule.

Toamna anului 1268 adusese până acum puține furtuni.

Marco era singur în cameră. După vizita la căpitanul Matteo, era adeseori singur. Giannina i se ferea din cale. Dacă o întâlnea din întâmplare şi voia să stea de vorbă cu ea – căci simțea de multe ori nevoia – ea îşi găsea repede câte o scuză Trebuie să fac curat în cameră!" sau: „Iartă-mă, rufele!" sau „Ah! Trebuie să frec masa!" Îi cunoştea fiecare trăsătură a feței şi fiecare mişcare a corpului şi ştia exact ce era adevărat şi ce era minciună, după mimica ei. O vedea fugind apoi într-o grabă jucată şi respirând uşurată când era în cele din urmă afară, când nu mai trebuia să-l vadă.

Asta era!

Ar fi trebuit să-i spună cinstit ce are pe inimă. „Lasă-mă în pace, Marco, nu mai vreau să ştiu de tine". Atâta i-ar fi fost de ajuns. Şi nici măcar nu i-ar lua-o în nume de rău. Îşi pregătise demult, un

răspuns: „E frumos că mi-o spui, Giannina îți mulțumesc chiar foarte mult. Mă şi miram că o iei la goană atât de nefiresc, de câte ori mă apropriu de tine” – aici ar fi râs ironic – „Dar vreau să-ți dau un sfat, un sfat prietenesc: nu-ți mai face griji pentru mine. Am acum şi aşa atâtea lucruri la care să mă gândesc, lucruri pe care tu nu le pricepi, aşa că vezi-ți doar de treabă, Giannina: în ceea ce priveşte persoana mea n-am să te mai incomodez. A rivederci!”

Cuvintele astea le-ar fi rostit pe un ton socotit şi-apoi de la uşă, ar mai fi adăugat plin de bunăvoință: „La Murano poți pleca de câte ori vrei, nu trebuie să mă mai întrebi. Transmite-i şi lui Giovanni multe salutări din parte-mi”.

Era încă o zi, care începea la fel de goală şi banală ca şi celelalte zile ce-au urmat dispariției lui Paolo.

Marco fusese, fără ştirea Gianninei, încă de două ori te căpitanul Matteo, şi-l întrebase dacă a mai aflat ceva nou Nimic! Barca cea neagră primise între timp o culoare mai prietenoasă. Se făcuse o muncă uriaşă până s-a răzuit de pe ea culoarea neagră, a spus căpitanul Matteo. Dar Marco, nu trebuie să-şi piardă curajul cu toate cele întâmplate: căci după cercetările ce le făcuseră hoarda de contrabandişti ai căpitanului Matteo, nicăieri pe plaja insulei Lido nu fusese descoperit vreun cadavru.

Marco simțise jena (nedumerirea) din cuvintele

căpitanului Matteo. Plecase fără să găsească mângâiere. Nu-i povestise Gianninei nimic despre această vizită, ca să n-o întristeze.

Marco se aşează la dejun şi mâncă fără nicio poftă. Tăcut o lăsă pe Maria să strângă masa. Şi Maria, după câte se părea se ținea departe de el. Înainte vreme stătea cu plăcere de vorbă cu el. Acum arareori o auzeai zicând mai mult decât „Da, tinere stăpân!" „Nu, tinere stăpân!"

Îşi pregăti uneltele de scris, luă pană în mână şi începu să încerce să-şi scrie gândurile şi observațiile. Orele de lecții de la fratele Lorenzo le frecventa destul de neregulat şi bătrânul era necăjit. Chiar şi Tiberius, cățelul avea de suferit, se întâmpla chiar, ca Marco să uite să-i aducă mult aşteptatele oase. Nu-şi rărise vizitele la fratele Lorenzo fiindcă i s-ar fi stins setea de învățătură, ci fiindcă Pietro Bocco îi poruncise cu cuvinte aspre să meargă punctual la ore. Simțea instinctiv că, în spatele interesului pe care Pietro Bocco îl afişa pentru studiile lui, se ascundea o anumită intenție, care în mod sigur nu era grija pentru avansarea în ştiință a nepotului.

La aceasta se adăuga şi faptul că fratele Lorenzo punea din ce în ce mai mult accentul pe învățarea pe de rost a psalmilor şi a regulilor mănăstireşti, povestea ore întregi despre viețile părinților bisericii şi a sfinților, şi lăuda în cuvinte elocvente viața dusă în frica lui Dumnezeu, din mănăstiri. Odată Marco adormi în timpul lecției şi fu trezit

doar de glasul mânios al bătrânului şi de lătrăturile lui Tiberius.

Lui Marco îi plăcea să şadă singur la masa lui şi să acopere hârtia galbenă cu litere ondulate. Era greu, să exprimi ceea ce se întâmpla în jurul tău. Dar nu renunța la încercările sale şi observă că din zi în zi mergea mai bine. Aşa de exemplu descrisese drumul său cu Barcarole, la Lido. Când a recitit se simți mândru, ce bine-i reuşise.

Cel mai grozav lucru, la scris, era faptul că puteai păstra pe hârtie, pentru toate timpurile, ceea ce o dată n-a fost decât un gând fugar ce-a trecut prin capul unui om.

De fapt se găseau pe foile de hârtie, pe care el le încuia cu grijă de fiecare dată, şi descrieri ale unor întâmplări din Murano. Ici şi colo puteai găsi numele de Giannina şi Giovanni. Le-ar fi citit bucuros prietenilor, dar cu relațiile lor actuale, era bineînțeles imposibil.

Singurătatea avea părți bune cât şi rele.

Toamna va trece curând, şi chiar şi scurtele luni de iarnă vor trece şi ele. În vremea asta erau încă multe de făcut, ca în primăvară să fie toate gata pregătite pentru marea călătorie.

Paolo, cu care s-ar fi putut sfătui, nu mai era cu el. Poate ar fi mers împreună. În orice caz ar fi fost singurul căruia ar fi putut să i se mărturisească.

Acum nu mai avea pe nimeni. Nu-i purta grija decât Pietro Bocco şi încă într-un fel supărător. Acela, pe care-l ura, îşi făcea griji pentru el.

Marco îşi puse coatele pe masă şi-şi rezemă capul în mâini. Ieri fusese în cimitirul de la San Michele. Un chiparos întunecat se înălța lângă mormântul mamei, flori roşii, galbene şi violete se veştejeau peste muşchiul cenuşiu-argintat. Se răzimase de tulpina chiparosului şi privise fără să vadă, peste monumentele mâncate de vreme. O femeie bătrână trecu pe alături şi se miră de copilul singuratic. Cimitirul nu-i pentru tineri, gândi ca.

Marco îşi vizita mama în fiecare săptămâna. În el remuşcarea se trezise, acum înțelegea, că el îi pricinuise înainte, fără să vrea, multă durere. Ceea ce el simțise ca o încătuşare nu fusese decât dragoste şi teamă pentru soarta lui, născute în orele de singurătate, când obosită şi bolnavă de dorul soțului ei, şedea în fotoliu la fereastră. Vorbea cu ea şi uneori credea că ea îi aude vorbele.

Acolo unde soarele strălucea deasupra apei se afla Murano. De ce nu mai venea Giovanni la el, acum când avea nevoie de un prieten? De când cu vizita la căpitanul Matteo nu mai auziseră nimic unul de celălalt. Ca în vis s-a despărțit atunci de el, fără niciun salut, fără o vorbă bună. Şi doar era nevinovat de dispariția lui Paolo, pe el îl lovea mai mult decât pe Giannina şi pe Giovanni. Dacă prietenul lui nu vede lucrul ăsta, n-o să mai poată fi între ei prietenie, niciodată.

Dar frumoasele ceasuri din vara trecută nu puteau fi pur şi simplu şterse cu buretele.

Frumoasele ceasuri şi ceasurile grele! Amândouă la un loc făceau viața. Una fără alta nu există. Şi tocmai în ceasurile grele, când cineva e cu toiul singur şi nu se poate baza decât pe sine însuşi, atunci trebuie să-l ajuți.

Pe când Marco se chinuia ori se scufunda în amintiri, se văzu cum mergeau pe şoseaua prăfuită spre Aquilea. Paolo, Giovanni şi el. Apăru pălăria galbenă şi ascuțită a bătrânului țigan, Herkules dansa după tactul tamburinei, Pippino cu nădragii lui roşii scutura gratiile cuştii. Giannina era iarăşi cu ei. Şedeau în locul lor favorit pe treptele de piatră a vechii vile romane, vocea strălucitoare a lui Giovanni răsuna peste lagună şi Giannina povestea povestea Zuzikăi, mica țigăncuşă.

Ceasuri fericite, lipsite de griji.

Paolo şedea lângă ei, iar ei se simțeau în apropierea lui ocrotiți.

Nu trebuie să-şi piardă curajul, zisese căpitanul Matteo către Marco, nicăieri pe plajele de la Lido n-a fost pescuit vreun cadavru.

Multe fapte se întâmplaseră în cursul acestui an, ce vor arunca o umbră peste cele ce vor veni. Dar Marco creştea şi voința lui, hrănită cu visări şi doruri după îndepărtate țări, nu se sfărâma. Chiar şi singurătatea, care uneori era greu şi dureros de suportat, nu putea să-l abată de la planurile lui.

Marco înmuie pana în cerneală şi desenă literă lângă literă. În casă se auzea ceva mişcare. Maria

curățа în camere. Astăzi după-masă voia să meargă în piața Rialto, acolo unde erau marile antrepozite şi erau ancorate corăbiile de comerț, unde mari negustori şi hamali depozitau: sticlă, aur, postavuri, acolo unde se găseau bănci de schimb şi taverne portuare.

Marco nu auzi paşii uşori care se apropiaseră de uşa lui şi se opriră ezitând. Când auzi bătaia în uşă îşi ridică surprins capul. Cine-i făcea vreo vizită? Poate unchiul? Dar el nu bătea aşa de timid.

La chemarea lui, Giannina intră în cameră.

Marco nu se gândi nicio clipă la discursul ce şi-l pregătise pentru această împrejurare.

„Tu eşti, Giannina?" zise el bucuros. Îşi strânse în fugă foile laolaltă. „Sunt gata cu lucrul meu. Am scris, aşa, câte ceva".

Giannina care-i văzu bucuria încercă să zâmbească.

„Şezi, Giannina. Îmi pare bine c-ai venit. Tocmai m-am gândit la unele lucruri. Locuim acum în aceeaşi casă şi ne vedem aşa de rar. Nici la Murano n-am mai fost de multă vreme..."

Giannina se aşează pe bancă. Trebuia să-i spună ceva neplăcut. Amânase mereu, dar o dată şi o dată trebuia să i-o spună. S-ar putea ca Marco s-o ia mai uşor decât îşi închipuia ea.

Nu socotise şi Ernesto că ar fi posibil ca Marco să înțeleagă? Căuta să se convingă singură, că în fond, era vorba de un lucru lipsit de importanță.

„Când stai toată ziua în cameră”, zise Marco, „îți trec unele lucruri prin cap. Tocmai mă gândeam la bătrânul țigan şi la nepoțica lui Zuzika…” De ce îi povestea aceste lucruri? Vorbea, vorbea mereu şi nu se gândea deloc, că-i aduce aminte cu aceasta şi de Paolo.

Cum să încep, se gândea Giannina. E aşa de vesel că am venit la el. Dar înainte de a i-o spune nu-l pot privi drept în ochi.

„Voiam să-ți spun de multă vreme ceva, Marco. Numai că mi-a fost mereu frică, c-o să te superi”, şi Giannina se rezimă cu amândouă mâinile de bancă şi-şi lăsă picioarele să i se balanseze în gol.

„De ce să mă supăr?” întrebă Marco. „Spune-mi”. Sunt obişnuit să primesc veşti proaste, se gândi el cu amărăciune.

Până când Giannina începu din nou să vorbească interveni o pauză apăsătoare: „Giovanni nu ştie nimic despre asta, fiindcă tatăl lui nu i-a spus nimic. Şi de fapt nu-i nimic rău”, zise ea devenind brusc mai vioaie. „Nu pricep de ce nu ți-am spus mai demult. Ernesto a trimis înapoi hainele pe care mi le-ai dat tu să le duc lui Giovanni: Asta e ceea ce am vrut să-ți spun. El credea că Giovanni n-o să vrea să le primească, o să-i cumpere Ernesto haine noi. Tu ştii doar cum sunt ei, amândoi, nu-i aşa Marco, că înțelegi… Le-am pus înapoi în ladă, chiar dedesupt”.

Rise jenată.

Marco nu mai auzi nimic. Urechile îi zumzăiau

şi obrazul îşi pierdu culoarea.

„Ce ai, Marco? Întrebă ea înfricoşată. Spune-i-o aşa ca să nu se simtă jignit, auzi ea cuvintele lui Ernesto. Şi ea o spusese trăncănit, ca şi când ar fi fost un lucru obişnuit.

Văzu cum el se luptă să-şi găsească cuvintele. Degetele i se strânseră în pumni.

„Giannina", gâfâi el. Nu mai vedea obiectele din cameră şi tremura din tot corpul. Tot ceea ce îşi imaginase în tăcere ca ură, izbucni. Jignirile unchiului, tăcerea lui Giovanni, rezerva Gianninei, toate formau un lanț de fapte, care după părerea lui aveau legătură, şi care îl aduseră în pragul unei nechibzuite furii.

„Ieşi afară!" strigă el la fetiță. „Toți sunteți de-o pânză! Unchiul, Giovanni şi tu! Toți mințiți! Nu mai vreau să văd pe nimeni! Pleacă de la mine!"

Ea îl privi speriată şi îngrozită, obrazul lui îi părea aşa de străin, încât fără să vrea făcu un pas înapoi. Abia atunci îi înțelese vorbele jignitoare şi nedrepte. Aşa nu avea voie şi vorbească cu ea. Îşi stăpâni impulsul de a-i cere să-i înțeleagă comportamentul.

„Plec. Dacă tu asta crezi despre noi!" zise cu voce nesigură. Aşteptă o clipă, sperând c-o să retracteze tot ce zisese, dar el nu auzise deloc, cuvintele ei.

Alunei ca ieşi.

Uşa se trânti. Marco se ținea cu amândouă mâinile de placa mesei, în cap i se încrucişau o

mulțime de gânduri. Acum ştia de ce Giannina se ferise de el. Nu-i părea rău de niciun cuvânt ce i-l spusese. Toți se coalizaseră contra lui şi Giovanni era autorul – el cu obrazul lui de înger. Îl ura. Dacă ar fi acum aici, nu ştie ce s-ar întâmpla. Pot să-i povestească de o sută de ori că Giovanni n-a ştiut nimic. Nu mai crede.

Marco îşi aminti de ultima vizită la Murano, atunci când Paolo mai era la el: noaptea întunecată, dunga lată de lumină care tăia drumul pornind de la uşa deschisă a unei sticlării, statura înaltă a lui Paolo, apoi Giannina şi Giovanni cei doi nedespărțiți şi la coadă el, prostul de Marco. Giovanni tremura în noaptea aceea rece şi vântoasă, şi nu avea nici măcar ciorapi. Şi lui i-a fost milă de el şi simțea pentru el prietenie şi dragoste; atunci îşi propusese, să-şi ajute prietenul. Prieten? N-o să mai întrebuințeze niciodată cuvântul ăsta în legătură cu Giovanni. Căută un termen pentru simțămintele sale, dar nu găsi niciunul.

Valul fierbinte de furie începea să se răcească; rezultă tristețe şi milă pentru că adusese înapoi hainele şi le pusese în ladă, altceva nu se întâmplase nimic. Sunt chiar dedesubt. Îşi putea foarte bine închipui cum vorbiseră cei doi." Du hainele înapoi, Giannina. De la el nu primesc cadouri. Cum poți să crezi asta despre mine!"" Ai dreptate. Giovanni. Le pun pur şi simplu înapoi în ladă. Poate nici nu bagă de seamă". „Spune-i. Aş

vrea ca să bage de seamă…”

Marco se plimba prin cameră în sus şi în jos. Se minuna că soarele străluceşte, se duse la fereastră, o deschise şi-şi scoase capul afară. „Ce zi frumoasă şi senină”. Aerul îi răcori fața, un bărbat păşea spre poarta deschisă a casei de vizavi, zăbovi puțin, apoi intră. Inima îi bătea liniştit. Se reaşează la masă şi se juca distrat cu pana de scris.

Oboseală, linişte şi dangăt de clopote! Acum ar fi bine să doarmă puțin. După aceea te trezeşti şi eşti fericit, că totul n-a fost decât un vis, te duci la Giannina şi-i spui: Ce fel de aiureală am mai visat! Nici nu pot să-ți spun, c-o să râzi de mine.

Inima, ca într-o cameră mare şi liniştită, răsuna ca loviturile de ciocan într-un perele subțire de barcă. Covorul e roşu închis, n-auzi niciun zgomot, doar respirația ți-o auzi.

Pe masă se află micul elefant sculptat în fildeş, un cadou al tatălui. Mama a murit, nici n-a trecut aşa de multă vreme de atunci, dar parcă a trecut o veşnicie.

Ar fi timpul, tată, să vii. Pe mama n-o s-o mai vezi, doarme la San Michele. Dar eu mai sunt aici! O poartă fusese deschisă, paşi răsunară pe pavaj, paşi de fetiță grăbiți. N-ai decât să pleci! Transmite-i salutări. Nu uita!

După ce Giannina părăsi casa şi voi să cotească după colț, se izbi de un bărbat înalt. Privi în sus zăpăcită.

„Iertați-mă, Messer Pietro Bocco!” strigă şi voi să treacă grăbită pe lângă el.

„Încotro te duci?” întrebă el privind cu neîncredere legătura cu haine.

„Ceva de aranjat, domnule, imediat mă întorc”, răspunse repede.

„Marco este acasă?”

„Da, domnule, este în camera lui”.

Messer Bocco o măsură întunecat, apoi plecă mai departe.

Giannina fugi la puntea de scânduri ce trecea peste canal, se opri însă brusc, ca şi când cineva ar fi reținut-o de umăr. Dacă el acuma se duce la Marco, cu expresia asta funestă pe obraz? Ce voia cu Marco? De câte ori venea era ceartă şi se enerva. Făcu un pas pe punte, merse până la mijlocul ei şi se opri din nou. Sub punte curgea apa. Nicio barcă, niciun om în apropiere. Nehotărâtă îşi legăna mica legăturică, se întoarse apoi cu o hotărâre grabnică şi fugi acasă. Acum nu putea să-l lase singur. Îi spusese cuvinte urâte la prima mânie, dar în sinea ei era gata să-l ierte.

Messer Pietro Bocco, salutat cu frică de Marta, trecu fără un cuvânt, pe lângă ea, spre camera lui Marco. Zmulse uşa deschizând-o şi zise până nici n-o închise: „Aici şade, tânărul domn”. Vocea îi suna tăioasă şi rece. Venea de la fratele Lorenzo şi aflase că nepotul său, cu toate avertismentele categorice, iarăşi nu apăruse la lecție. Se trăgea de barbă cu mişcări nervoase. „Scoală-te, când îți

intră tutorele. Ştiu că nu ştii ce e politețea, dar o să am grijă ca s-o înveți”.

Marco luă în mână o foaie de hârtie şi o făcu sul.

„Scoală-te, când îți spun!” repetă unchiul, ceva mai domol, dar amenințător.

Marco se ridică: „Buon giorno, unchiule!”

Pietro Bocco crezu că băiatul îşi bate joc de el. Se repezi furios, îl prinse de braț şi îl trase aproape jumătate peste masă. „Am să te bag într-o şcoală de călugări!” strigă el şi ridică brațul să-l lovească.

„Dați-mi drumul”, scrâşni Marco şi se răsuci sub puternica strânsoare.

Văzu mâna ridicată, obrazul schimonosit şi îşi repezi capul peste masă, eliberându-se. Lovitura ce trebuia să-i lovească capul, îi căzu pe umăr, însoțită de înjurături furioase.

Marco îşi scoase pumnalul: se retrase în colțul cel mai îndepărtat, gata să lovească dacă unchiul său s-ar fi apropiat.

Acesta îşi dădea silința să-şi regăsească liniştea lui rece. „Amenințți cu arma pe unchiul tău”, zise. „Nici nu mă aşteptam la altceva din partea ta. Dar asta te va costa mult”.

„Dacă mă mai loviți încă o dată, lovesc şi eu!” răspunse Marco.

Pietro Bocco simți că astea nu sunt doar vorbe goale.

„Vârâ-ți pumnalul în teacă!” porunci el. „Nu mai părăseşti casa decât cu permisiunea mea. Îți voi trimite un servitor să te supravegheze. Şi la

primăvară, intri în mănăstire. Tu ți-ai făcut-o, cu mâna ta!”

Timp de o clipă, cât o bătaie de inimă, Marco se simți tentat să-i strige în obraz cuvântul „contrabandist”, dar îşi aduse aminte la timp de avertismentul căpitanului Matteo, de a nu vorbi cu nimeni despre acest lucru. În afară de asta, era numai o presupunere a lui. Înainte să fi găsit o replică, Pietro Bocco părăsise camera.

Marco sări spre masă, ridică mâna şi lovi lemnul cu pumnalul, îl scoase şi lovi din nou, mereu, tot mereu!

Când Giannina fu sigură că Messer Pietro Bocco părăsise casa, se grăbi, cu spaima în inimă, la Marco. Tot ce se întâmplase înainte, i se părea acum lipsit de importanță. Nu pricepea de ce voise să fugă, să-şi părăsească în mod laş prietenul.

Pumnalul era înfipt în masă şi Marco se uita la el întunecat. Se prefăcu că nu bagă de seamă sosirea Gianninei.

Furia lui se liniştea şi făcea loc unei gândiri sănătoase. Unchiul voia să-l bage la primăvară într-o şcoală de călugări. Bine c-o ştia! Până atunci el o va lua la sănătoasa. Râse scurt.

Prezența fetiței exercita asupra lui o influență liniştitoare. Crezuse că plecase.

„M-a lovit”, zise, „dar a fost pentru ultima oară, ți-o jur!”

„I-ai făcut ceva?” întrebă Giannina cu furişă privire spre pumnal.

Marco scoase pumnalul din tăblia mesei.

„Dacă mai îndrăzneşte o dată, îl omor” zise el. Se simțea şi puțină mândrie în tonul cuvintelor lui. „Dar n-o să mai îndrăznească a doua oară. Ai văzut, cum s-a repezit să iasă din cameră?”

Giannina făcu semn cu capul.

„Adineaori am crezut că ai plecat” continuă el după o mică pauză. „Rămâi aici! Ce să cauți acolo? O să mai vorbim odată despre asta, dar acum nu vreau să-l văd pe Giovanni… Tu vezi doar că mie aici nu mi-e uşor de loc; îmi ajung jignirile unchiului meu!”

Giannina, încă sub influența recentelor întâmplări, nu îndrăzni să răspundă, şi când Marco o rugă să-l lase singur, se întoarse la lucrul ei. Îşi propuse, ca la următoarea ocazie să vorbească din nou cu el, şi dacă nici atunci n-o să fie de înțeles, se va întoarce la Murano.

Unchiul voia să-i trimită un supraveghetor. Forța de rezistență a lui Marco se trezi. N-are decât să vină. Mari bucurii nu-l aşteaptă în casa asta. Poate îi trimite servitorul ce tremura de frică, cu care Marco vorbise în coridorul casei.

Unchiul îi interzisese să părăsească casa. Nu se gândea câtuşi de puțin să-i asculte ordinul. După discuție, frica tainică ce o avea până acum de privirea rece a ochilor lui Pietro Bocco, scăzu simțitor. Căută să se convingă singur, că el cu atitudinea lui l-a speriat şi l-a îngrozit. Acest sentiment de plenitudine îl ajută mai mult ca orice

să-l facă iarăşi întreprinzător şi să uite clipele de slăbiciune şi de singurătate. Acum când ştia ce plănuia Pietro Bocco fiecare clipă era valoroasă. Marco îşi luă mantaua şi părăsi casa fără să lase vorbă nici unde merge nici când se întoarce.

Se duse acolo unde bătea inima Veneției: la Campe di Rialto, unde se negocia cu aur, perle, corăbii, proprietăți, polițe şi mărfuri din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii, acolo unde în gangurile boltite şi pe străduțe sute de aurari dădeau formă nobilului metal şi-l prelucrau cu dăltuțe fine, acolo unde băncile de schimb autorizate de Republică schimbau şilingi bavarezi contra venețienelor Lire di grossi, sau contra unor monede alexandrine, acolo unde se găseau prăvălii şi magazine.

Voia să iasă din strâmtoarea înăbuşitoare a camerei sale, să vadă oamenii, apă, corăbii, să respire miresmele de făină, peşte, ambra, mosc şi de condimente.

La Ponte della Moneta, trebuie să aştepte, căci cele două părți de mijloc ale podului, care atârnau de lanțuri, fuseseră ridicate ca să poată trece o corabie. Canalul Grande era în acest punct însuflețit de circulația a sute de bărci şi luntrii, ce treceau aşa de aproape una de alta încât abia rămânea între ele o distanță de o palmă. Se auzea zumzetul a mii de glasuri, se striga pe bărci şi de la tejghele, se vorbea italieneşte, nemțeşte, spaniola, araba, franceza şi rusa.

Funcționarii Uffioale sopra Rialto păşeau mândri printre oamenii multicolor îmbrăcați. Ei purtau, ca reprezentanți ai supremei oficialități a insulei Rialto, sabia atârnată la şold ca şi Caposestieri şi sfetnicii dogelui; aveau sarcina de a asigura siguranța publică pe Rialto, supravegheau licitațiile corăbiilor şi a mărfurilor şi observau ca ordonanțele, în ce priveşte negoțul şi navigația, să fie respectate.

Marco stătea înghesuit printre mulțimea de oameni de pe pod, şi aştepta să treacă corabia iar cele două părți ale podului să fie coborâte. Din nou îl cuprinse neastâmpărul, când simți apropierea lui Campo di Rialto, a acestei piețe strâmte, înconjurată de ganguri boltite, înaintea vechii biserici San Giacometta, şi unde se încheiau, peste zi, afaceri de uriaşă amploare.

Îşi uită grijile personale, se lăsă purtat pe lângă Stagiera publica, unde erau cântărite mărfurile şi livrările erau trecute în socotelile întocmite şi merse de-a lungul Fondamentelui spre piața de peşte.

Vedea, de la distanță, aburii ce se ridicau deasupra rotrieriilor, şi simțea mirosul uleiului în clocot. Pe celălalt mal stăteau corabie lângă corabie în fața Fondaco-ului nemților, care locuiau aici şi-şi depozitau aici mărfurile. Nu era numai un negustor, venit în anii tinereții de la Augsburg sau Nuremberg la Veneția, ce îşi făcuse aici norocul şi se întorsese acasă ca om bogat; se

găseau în străzile strâmte chiar şi meseriaşi germani, mai ales pantofari, ei locuiau aici de-o viaţă şi stăpâneau aşa de bine dialectul veneţian, încât abia puteai să-i deosebeşti de băştinaşi.

De la Fondaco al nemţilor înainte, erau corăbiile cu vinuri sau cu ulei, dar pe ambele maluri ale canalului se întindeau încăperile boltite ale negustorilor, se înălţau clădirile magaziilor, dominate de magazia de cereale, unde, după o ordonanţă a Senatului în mod permanent trebuiau să se afle depozitate 80.000 baniţe de cereale ca fond de rezervă. Pentru strângerea, fixarea preţurilor şi vânzarea cerealelor era responsabilă Camera del frumento, care în acelaşi timp era şi cea mai importantă instituţie bancară a Republicii. Dacă guvernământul avea nevoie de bani pentru mari întreprinderi, se împrumuta de la particulari bogaţi şi însărcina Camera del furmento să restituie banii. Termenul era de cele mai multe ori de şase luni.

Marco îşi cumpără un peşte bine prăjit. Sub cerul liber al Rialto-ului îi revenise pofta de mâncare. Întâmplările urâte din ultimele ceasuri, n-o să-i mai poată veni de hac; el acţionase corect, să sperăm că unchiul se va fi lămurit că nu se poate trata cu el ca şi cu un copil mic.

Se rezemă de piatra cenuşie a unei fântâni din marginea pieţii, îşi duse cu degetele sale subţiri, de pe care se prelingea uleiul bine mirositor, peştele la gură, şi îl mâncă cu poftă. Fumul focului

de lemne se ridica spre cer, pe bănci şi pe pământ vedeai butoaie mari şi mici pline cu peşte sărat, peşti uscați sau afumați atârnau de bețe de lemn. Într-un vas mare cu apă înota captura din noaptea trecută: mâna vânzătorului se afundă în ea şi scoase un peşte lung, cât brațul, care se zbătea, şi ținu corpul alb cu solzi argintii în lumina soarelui.

„Peşti proaspeți avem astăzi, cumpărați oameni buni, avem astăzi peşte proaspăt!" cânta în tonurile cele mai înalte. Vinele de la gât i se umflau de efort. Dar nu-i servea la nimic, căci cântecul lui se îneca în multivocalele reclame, târguieli, certuri şi râsete.

Târgul de peşte de pe Rialto. Soare, glasuri, o mulțime multicoloră de oameni şi miros de apă, peşte, fum şi aroma apetisantă a fripturii de peşte.

Privirile lui Marco fură atrase ca vrăjite de un marinar lat în umeri, care-şi deschidea domol drum prin mulțime. Întrecea în înălțime cu un cap mulțimea de oameni. Marco îşi aminti de Paolo. După umbra scurtă a caselor îşi dădu seama că ora prânzului e aproape. Acum acasă vor deveni nerăbdători: oare unchiul îşi va fi trimis supraveghetorul?

De fapt nu fusese tocmai corect ceea ce-i spusese Gianninei în mânia lui. Când se va întoarce acasă o să mai discute în linişte cu ea despre asta. Poate că-l judecase greşit şi pe Giovanni? S-ar putea de fapt ca acesta, într-adevăr, să nu fi ştiut nimic despre haine.

Marinarul se opri lângă o rotiserie şi glumea eu două servitoare. Se oferea – după cum observă Marco după gesturile lui – să le ducă coşurile, dar primi un refuz râzând. Îşi desfăcu braţele – dacă nu vreţi n-am ce face – şi merse bine dispus mai departe.

Marco îl urmărea cu priviri absente. Gândurile lui poposeau în jurul prietenului: Giovanni construia corăbii. Tatăl lui îşi pierduse un picior. Marco ştia cât de mult îşi iubea Giovanni tatăl. Nu se plânsese, ci intrase în ucenicie la meşterul Benedetto. Acum visa să ajungă un vestit constructor de corăbii. De fapt era just să iei aşa viaţa de coarne, să nu te lamentezi, să o începi cu dinţii strânşi.

Dar nu trebuia să-ţi uiţi nici visele, căci abia atunci fericirea se-ntoarce singură şi învinge tristeţea. Oameni ca Giovanni nu primeau bucuros daruri, chiar când veneau din mâna unui prieten.

Iar el zisese: Sunteţi toţi de aceeaşi teapă, unchiul, Giovanni şi tu. La furie spui uneori vorbe care adeseori sunt ireparabile.

Giannina să nu-şi închipuie c-o să vină la ea c-o plecăciune: te rog mult să mă ierţi! Nu! N-ar strica dacă şi ea şi-ar da puţin silinţa să-l înţeleagă, şi să se gândească mai puţin la Murano. Să nu mai vorbim despre lucrurile trecute, ou zică el. Atâta ar putea să-i ajungă.

Marinarul cel înalt intră în ospătăria „La clopot”.

Această casă, aşezată la marginea pieții de peşte îi aducea proprietarului ei, un bogat negustor de pânzeturi, o chirie anuală de 900 de ducați. Chiriaşii prăvăliilor de la parter aveau de plătit 700 de ducați, iar ospătarul de la etajul întâi 200. Până câştigai cei 200 de ducați, trebuia să curgă mult vin din butoaie, destulă carne să fie friptă la frigare, ca gologanii din pungile chefliilor să treacă în caseta legată în fier a ospătarului.

Marinarul, pe care-l chema Marino şi care semăna cu Paolo, se aşează la singura masă liberă ce se afla în mijlocul sălii, înconjurată de celelalte mese ocupate de oaspeți care beau, mâncau sau stau de vorbă.

Marco observase unde intrase marinarul; se eliberă de gândurile lui, mai ales că ajunsese la o anumită concluzie şi socotea c-a sosit timpul să acționeze. Nu venise fără un anumit scop la Rialto. Pe când urca scările spre ospătărie, avu nevoie de o oarecare încordare ca să-şi stăpânească repulsia interioară. Vizita pentru prima oară singur o ospătărie şi îi propuse să privească cu o mină plictisită peste clienții prezenți şi apoi să meargă de-a dreptul la masa la care şedea marinarul. Restul va veni apoi de la sine.

Clienții nu luară notă de intrarea lui, râdeau, povesteau, băteau cu pumnii în masă şi-şi ridicau paharele: numai ospătarul arunca o scurtă privire băiatului cu fața serioasă. Pe Marco îl cuprinse un sentiment de mulțumire când văzu marinarul

şezând singur la masă, cu un picior de găină în mână.

„Daţi voie?” întrebă şi se aşează fără să mai aştepte un răspuns. Până acuma toate merseseră bine. Bătea toba cu degetele pe masă. Marinarul rodea la osul său. Era un om domol de felul său şi îşi rezolva treburile pe rând: acum îmi mănânc piciorul de găină, apoi îmi clătesc gâtul c-o înghiţitură de vin. Şi pe urmă am să examinez băieţaşul mai îndeaproape.

Prima greutate se ivi, când ospătarul se apropie şi întrebă ce doreşte tânărul domn. „Limonada de lămâie?” Nu aşa ceva nu se găseşte în ospătăria lui, tânărul domn trebuie să meargă la Limonadiera de pe stradă.

„Poate un vin uşor?”

Marinarul râse în sinea lui şi-şi linse cu poftă degetele.

„Adu-mi vin, ospătare”, zise Marco fălos, „vin bun!” Spera ca marinarul să nu fi observat în lumina clar-obscură, cum se înroşise.

Ospătarul aduse vinul şi o carafă mare cu apă. Marco îşi încreţi fruntea enervat. Comandase şi apă? Dar nu zise nimic. Duse paharul la buze şi bău o înghiţitură serioasă. Nu era primul vin pe care îl bea, în orice caz însă, nu băuse decât la masă şi foarte diluat cu apă.

Marinarul aruncă osul pe masă şi-şi şterse mâinile pe pantaloni. Se lăsă pe spate mulţumit, îşi examină fără jenă comeseanul şi nu zise nimic.

După o vreme mai bău o gură de vin.

Marco se simți obligat să-l imite. Şi fiindcă i se păru că citeşte pe obrazul marinarului o binevoitoare aprobare, îşi goli paharul până la jumătate şi îndrăzni să zâmbească. De fapt vinul nu i se părea din cale-afară de bun.

Marinarul râse. Ceva – Marco nu putea să ghicească ce – părea să-l înveselească, extraordinar, demult. După ce se mai linişti, nu zise, totuşi, nimic.

Marco socoti că era timpul să tragă şi a treia duşcă. După asta va grăi marinarul.

Îşi goli cu îndrăzneală hotărâre paharul. Era ceva mai bun la gust, când îl bei aşa de repede, una după alta. Gândurile deveneau mai uşoare, zburau parcă ar fi avut aripi, şi-i aduceau pe limbă cuvinte, pe care înainte ar fi trebuit să le caute.

„E un vinişor bun, ce părere ai dumneata, marinarule? M-ar interesa cum te cheamă. Pe mine mă cheamă Marco Polo".

Marinarul fu din nou cuprins de o inexplicabilă – pentru Marco – veselie, dar în cele din urmă se mulțumi să deschidă gura ca să dea un răspuns.

„Mie îmi zice Marino!" Vorbea rar. „Deci pe tine te cheamă Marco. De câți ani eşti?"

Marco era de părere, că în cazul acesta ar fi îndreptățit să spună cu câțiva anişori în plus.

„Şaptesprezece", minți el.

Marinarul dădu din cap şi-şi ridică paharul gol.

Marco, făcu la fel.

Ospătarul sosi în fugă şi le luă.

În curând stăteau din nou pline în fața lor.

Marino nu era prea vorbăreț. Pe când glumea cu servitoarele îi umblase gura mai bine. Dar Marco îşi spunea că tot o să scoată de la el ce-şi pusese în cap. Ajuns într-o stare de vesel entuziasm putu să înțeleagă, brusc, de ce râsese aşa marinarul: vinul era de vină!

De fapt era foarte comic să vezi cum capetele clienților încep să danseze deodată, cum se dublează, cum capătă câte două guri şi câte două nasuri şi apoi cum se strângeau şi redeveneau un singur obraz. În capul lui Marco păreau să fie la lucru nişte prietenoase genii ale ceței.

Din antebrațul lui Marino crescură două mâini care se întinseră după două pahare. Marco găsea această dedublare extraordinar de hazlie şi chicotea pe înfundate. Aproape uitase de ce venise.

De fapt de când şedea aici? Închise ochii în speranța că ciudatele apariții vor dispare când îi va redeschide. Prietenoasele spirite ale coții părură acum că puseseră în mişcare mici roți de vânt, acestea se roteau din ce în ce mai repede, crescură din ce în ce mai mari şi-l amenințau să-l azvârle de pe scaun. Îşi deschise repede ochii şi respiră uşurat când observă că mai şade pe scaunul lui. Instinctiv mâinile i se agățară ferm de tăblia mesei.

Capul îi zumzăia şi din stomac i se ridica în corp curioase senzații. Marco trebui să strângă din

dinți.

„Bea un pahar cu apă!” auzi ca din mari depărtări vocea marinarului. O mână îi întinse un pahar. Îl luă şi-l bău, cu lăcomie. Delicioasă apa rece de cisternă!

„Încă un pahar!” ceru el.

Marino turnă. Marco bău. „Aş putea să tot beau la apă acum”, zise către marinar. Obrazul lui care fusese alb ca brânza de oaie, începu să-şi recapete culoarea sănătoasă. Îndrăzni să arunce o privire în jur. După cum se părea nimeni nu observase că-i fusese rău. Clienții aveau acum numai un nas şi din antebrațul lui Marino nu mai creşteau două mâini. Toate îşi aveau din nou rânduiala lor.

Marco avea sentimentul de-a fi trecut printr-un mare pericol. Într-adevăr ziua fusese bogată în evenimente: acum ştia cum e când bei vin.

Marino chemă ospătarul. „Adu-i un picior de pui” comandă el.

După ce Marco înghiți piciorul de pui, slăbiciunea lui fu definitiv depăşită. Simți pentru marinarul care îşi dăduse silința să-i poarte de grijă, o adevărată simpatie, şi-şi propuse să-i povestească, de ce l-a urmărit.

„Tare aş vrea să ştiu, de ce ai băut aşa de repede?” întreba marinarul.

„N-ai scos nicio vorbă, Marino”, răspunse Marco. Mirosul vinului îi veni în nas şi-i aminti cât s-a simțit de rău. Îşi jură că n-o să mai bea de-acum nicio picătură din băutura asta diabolică.

„De fapt nu sunt vorbăreț”, răspunse Marino.” Dar acum mărturiseşte-mi ce te apasă”.

„N-o să spuneți nimănui?”

„Cu cine-ai vrea să vorbesc despre asta? Marinarul îşi puse brațele pe masă şi se aplecă înainte.

„Deci ascultă, Marino”, începu Marco cu o figură serioasă. „Nu vreau să-ți ascund nimic, dar să ştii că m-am hotărât după o matură chibzuință. Când ți-am spus că sunt de şaptesprezece ani, te-am înşelat. Sunt de cincisprezece ani, dar vezi şi dumneata singur că sunt bine dezvoltat, nu-i aşa?”

Marino dădu din cap cu seriozitate: „Eşti un uriaş, n-aş dori să am de-a face cu tine”.

Marco nu se lăsă abătut. Înşiră cuvintele ca un povestitor de pe Piazzetta, spuse că mama sa a murit, că tatăl de paisprezece ani n-a mai dat niciun semn de viață şi că unchiul său vrea să-l bage într-o şcoală de călugărie.

„Ce-ai face dumneata în locul meu, Marino?” întrebă.

Marinarul îşi clătină capul în felul său gânditor, încoace şi încolo. „Trebuie mai întâi să beau un pahar de vin”, zise.

Marco comandă vin. „Nu-mi mai rămâne nimic altceva de făcut decât să fug. Cât mai departe”, zise. „M-am gândit foarte bine. Ce crezi dumneata de povestea asta?”

Marino bău vinul, pe care-l aduse ospătarul,

dintr-o sorbitură şi-şi trecu limba peste buze. „Deci vrei să fugi de-acasă?” zise. „Dar ce legătură am eu cu asta?”

„Dumneata trebuie să mă bagi prin contrabandă pe o corabie. Vreau să merg la Damasc, am acolo ceva de aranjat”. Marco, fericit că în cele din urmă spusese ce avea pe suflet, privi plin de aşteptare spre marinar.

„Vrei sa mergi la Damasc?”

„Este vreme până la primăvară”, adăugă Marco.

„Te prinde cineva, şi-atunci ce spui: Marino m-a băgat pe corabie – şi pe mine mă bagă în lanțuri”.

„Niciun cuvințel n-am să spun. V-o jur!”. „Se poate ca însăşi căpitanul, să dea ordin ca pur şi simplu să fii azvârlit peste bord. Atunci?”

Marco care voia să împrăştie toate îndoielile, îşi stăpâni cu greu un sentiment de spaimă, dar răspunse lăudăros: „N-are decât să mă arunce peste bord. Ştiu să înot bine…” Marino râse. „Deci în Damasc ai câte ceva de aranjat”, zise apoi, „e posibil ca la primăvară să plec cu escadra Republicii la Beirut, Damasc şi în Palestina.

Marco nu-şi mai putu stăpâni bucuria. „Imediat ce te-am văzut, în piața de peşte, am ştiut că o să mă ajuți!” strigă încântat.

Marino ridică brațul. „Nu aşa de vijelios, băiete! Până la primăvară, mai este vreme lungă…”

REGELE CÂMPURILOR

În anul 1267 într-un mic sat, ce aparținea

regatului Neapole, avu loc următoarea întâmplare: Angiolino, un țăran sărac cu o fâşie de pământ luată în arendă, împrumută de la stăpânul său, pe ogoarele căruia muncea patru zile pe săptămână, un măgar cu ajutorul căruia voia să care nişte fân de pe o pajişte îndepărtată. I se păru ciudată graba cu care administratorul stăpânului îi împrumută măgarul, dar nu-şi bătu capul, şi căută să plece cât mai repede ca să nu-l mai poată striga înapoi; pentru că s-ar fi putut întâmpla ca administratorul să-şi schimbe în ultima clipă părerea.

Dis-de-dimineață soarele ardea, fierbinte, pe cer. Din timp în timp Angiolino se oprea şi-şi ştergea cu mâneca sudoarea de pe frunte. Roca vulcanică ardea sub tălpile lui goale, dar pielea îngroşată îi era tot aşa de puțin sensibilă ca şi tălpile de piele ale cizmelor unui domn distins. Privea cu îngrijorare măgarul, care în virtutea obişnuinței punea copită după copită, dar la opriri rămânea pe loc clătinându-se pe picioare şi numai cu greu nu-şi pierdea echilibrul. Când țăranul îi atinse din întâmplare nările, observă că-i erau fierbinți de-a binelea. Ce-ar fi trebuit să facă? Fânul trebuia cărat în cele două zile când nu era obligat la clacă, altfel ar mai fi rămas pe câmp încă şase zile, şi dumnezeu ştie cum va fi vremea. Apoi îi şi lipsea curajul să ducă animalul înapoi; pentru că administratorul era un domn aspru şi mereu gala de bălaie. Aşa că merse mai departe, măgarul îşi

aşeza ascultător copită, după copita şi se mişca aşa cum putea.

Când Angiolino ajunse la pârâul care curgea prin păşunea stăpânului îşi zise: Am să las măgăruşul să bea o gură de apă şi-o să-i dau câteva mâini de iarbă, ca să mai prindă puteri. Aşa că duse animalul la apă.

„Bea prietenuțule!” zise. „De fapt apa aparține stăpânului. Dar acum nu vede, şi nici nu se va împuțina, dacă-ți astâmperi setea. Între timp am să-ți aduc câteva mâini de iarbă.

Aerul tremura de arşiță. Pajiştea se întindea până la o stâncă cenuşie de lavă, în spatele căreia, într-o uriaşă căldare strălucea şi scânteia marea, reflectând de sute de mii de ori razele soarelui peste pământul pârjolit. Pentru Angiolino era o privelişte obişnuită care-l mişca mai puțin decât ar fi făcut-o o bucală de brânză grasă de capră şi un ulcior de apă rece la fântână. Se asigură, uitându-se cercetător în toate părțile, că nu e nimeni în apropiere, se aplecă şi rupse cu mâini îndemânatice iarba de pe malul pârâului.

” Aşa prietenule”, zise, „în curând o să te înzdrăveneşti. Cât eşti la Angiolino nu trebuie să flămânzeşti, doar el ştie, ce înseamnă când n-ai ce băga în gură”.

Bine dispus se întoarse şi vru să-i ducă măgarului mâncarea. Ceea ce văzu îl băgă în asemenea sperieți, încât rămase cu gura căscată. Iarba îi căzu din mână. De fapt, măgarul zăcea

lângă apa care sălta peste pietre voios înspumată, crăpase şi limba-i atârna din gură.

După ce Angiolino îşi mai stăpâni spaima, sări pe animal şi încercă să-l pună din nou pe picioare.

„Scoală-te, dragul meu", se căina el deznădăjduit. „O să capeți cea mai bună iarbă, pe brațele mele am să te car, numai să te ridici, ca să te pot duce înapoi la stăpânul meu… Oh! Animal încăpățânat", dădu cu piciorul în trupul ce zăcea nemişcat în fața lui," vrei să-mi pierd pentru tine şi bruma de avut ce-o mai am? Mă dobitocul dracului! Fecior de cățea, scoală-te, altfel o să simți pe pielea ta pumnii lui.

Angiolino! … Ah! Dragul meu, ce treburi mai faci. Nu te mai preface, scoală-te…" Dar nici amenințări, nici rugăminți nu serviră la nimic. Roiuri de muşte i se aşezară pe limbă, ochi şi nări. Măgăruşul nu se mai mişca, zăcea țeapăn pe pământ şi rânjea batjocoritor, aşa i se părea lui Angiolino, cu dinții lui mari şi galbeni.

Când în cele din urmă. Țăranul înțelese, că măgarul nu mai poate fi trezit la viață, se îndepărtă cu câțiva paşi, se aşează pe răzor şi-şi lăsă picioarele să-i atârne în apă. Privea împietrit, cu obrazul întunecat, valurile, care-şi urmau uşor cursul.

Angiolino avea treizeci de ani. Din cea mai fragedă copilărie fusese în serviciul contelui, aşa cum o făcuseră şi bunicii şi părinții lui. Câştiga numai atât, ca să-şi poată plăti arenda pentru

îngusta fâşie de pământ arendată. Patru zile pe săptămână le muncea pentru stăpân, şi adesea acestea patru zile erau cinci. În puținele ceasuri libere îşi clădise, din pietre de stâncă, o căsuță amărâtă; într-un şopron de scânduri avea două capre şi trei oi. În anul următor urma să se căsătorească. Şi-acum i s-a întâmplat povestea cu măgarul.

Angiolino care până acum suportase totul cu răbdare, începu să fiarbă. Era oare vinovat de moartea măgarului? Abia acum înțelese de ce administratorul îi împrumutase cu atâta grabă măgarul. Măcar dacă l-ar fi refuzat şi să-şi fi cărat finul, acasă, cu spinarea.

Dar acum, nimic, nicio lamentație nu ajuta. Țăranul se ridică în picioare brusc hotărât, o tainică speranță începu să se înfiripe în el. Doar nu pot să-l facă răspunzător de moartea măgarului. Angiolino îşi pregăti un discurs şi-şi da singur răspunsurile care l-ar fi aşteptat din partea stăpânului. „Se clătina deja, domnule, când mi l-a dat argatul”. „L-ai chinuit pân-a murit, trebuie să-l plăteşti!” „Chemați argatul, domnule. El poate dovedi că măgarul a fost bolnav”. „Nu fi obraznic Angiolino, că altfel va trebui să pun să te biciuiască!”

Speranța din inimă se stinse, îşi cunoştea stăpânii, o viață întreagă i se plecase, dar de data asta… îşi ridică pumnii spre cer: „Dumnezeule, dacă nu mă ajuți de data asta!”

S-a întâmplat aşa cum prevăzuse Angiolino. S-a întâmplat încă şi mai rău. Trebuia să plătească imediat preţul ridicat pe care stăpânul îl pretindea pentru măgar, nici măcar să-l poată plăti muncind pentru preţul lui în cele două zile pe care le avea libere pe săptămână. Neputând plăti, stăpânul porunci să i se ia pământul şi cele două capre şi trei oi. Mai mult, trimise vorbă că Angiolino a scăpat uşor.

Angiolino se duse noaptea la mireasa lui şi-şi luă rămas bun.

O să se întoarcă curând, îi zise, ea nu trebuia să-şi facă griji pentru el.

Ea plânse, căci îi era teamă de expresia sălbatică şi străină ce i-o vedea întipărită pe obraz. Ce făcuseră stăpânii cu blajinul Angiolino?

Angiolino şi-a ţinut promisiunea. Abia au trecut două pătrare de lună, şi Angiolino era din nou aici. Venise, călare, cu o bandă de hoţi de codru, cărora li se alăturase. Căpitanul lor era un nobil decăzut, cu un obraz copilăros şi delicat. Era poreclit „faţă palidă" şi Faţă palidă era vestit pentru cruzimea lui. „Spânzuraţi-l"! Era felul său obişnuit de a vorbi. Pentru el nu conta decât faptul de-a face rost de o pradă cât mai bogată. Dar Angiolino, care deja se evidenţiase prin marea lui vitejie, începea să dea un alt înţeles acestor jafuri.

Voia mai întâi să-şi plătească poliţele fostului stăpân care-i luase nenorocitul de pământ şi animalele. Nu-l contrazise pe Faţă palidă, când

acesta dădu ordin să-l spânzure şi-l spânzură pe locul unde Angiolino, la ordinul său, fusese biciuit pentru un fleac. Castelul stăpânului a fost ars până în temelii. Un an mai târziu, banda haiducilor crescuse la 120 de oameni, şi vestea îi mersese până departe, peste hotarele regatului Neapole. În scurt timp, Angiolino învățase să scrie şi să citească şi devenise şeful bandei. Față palidă îşi spunea doar cuvântul, când se ținea sfat pentru a hotărî o nouă lovitură, şi se supunea în silă ordinelor lui Angiolino.

Străbăteau oraşe şi provincii. Angiolino făcea dreptate, când auzea, că vreunui țăran sărac sau vreunui muncitor i se făcea o nedreptate de către stăpânul lui, şi făcea mai bine dreptate decât ar fi făcut-o judecătorii.

Unui bogat stareț benedictin, care călătorea cu suita de la Neapole la Roma, îi luă jumătate din bani 1250 de uncii, din care o parte servi ca să facă zestre unei fete sărace, altă parte ca să ajute familiile țăranilor săraci şi restul pentru întreținerea trupei. Angiolino devenise o plagă pentru nobilii stăpâni, care încercau tot ce era posibil să-l prindă, dar el era iubit şi respectat de popor şi nimănui nici prin gând nu-i trecea să-l trădeze. Îl porecliseră: Regele câmpurilor.

Când Paolo sări în acea noapte furtunoasă peste bordul bărcii contrabandiştilor şi începu să dea din mâini şi din picioare, simți întâi o durere atât de aprigă, încât aproape îşi pierdu conştiința. Nu

se mai mişcă, şi-atunci căzu ca o piatră la fund. Valurile se-nchiseră deasupra lui; deschise gura să respire, şi înghiți apă, în jurul lui era numai întuneric, plutea într-un spațiu plin de zgomote bubuitoare, îşi uită durerile şi avu dintr-o dată un plăcut sentiment de siguranță se afla într-o lume tainică despărțită de orice întâmplări pământeşti. Ştia exact unde se găseşte, gândurile îi erau limpezi, dar dorința de viață îi era ca paralizată.

Apa îi intră prin gură şi pe nas, urechile îi vâjâiau, picioarele îi atinseseră fundul apei. În clipa aceea, însă, ca şi când ar fi fost atins de o baghetă magică, dorul de viață îi reveni. Se ghemui la pământ şi cu o mişcare bruscă se împinse în sus, de pe fundul lagunei. I se păru că pluteşte o eternitate prin întunericul plin de vuiet, apa părea că-i pătrunde prin toți porii, îi ciocănea cu bătăi nebune în urechi, amintiri din copilărie i se perindau în goană prin fața ochilor, amintiri ce până atunci zăcuseră îngropate în subconştientul lui; îl cuprinse o spaimă nebună că se scufundă iarăşi. Un mormânt rece şi umed îl îmbrățişă.

Deodată capul i se înălță deasupra apei, valurile îi băteau în obraz. Se găsea la suprafața apei învolburate de vânt şi-şi dădu seama că dacă pentru el viața mai are preț de-a fi trăită, trebuia să rămână la suprafață. Nimic altceva nu mai avea loc în gândurile sale, nici Marco, nici Giannina, nici Giovanni, acum nu se gândea decât la el însuşi. Durerile din încheietura umărului drept

erau aşa de puternice, încât îl făceau să strige, dar cu toate astea îşi mişca braţul. Scuipă apa cu care un val îi umplu gura şi începu să se dezbrace.

Se întinse pe spate şi execută numai atâtea mişcări cât să nu se scufunde. Respira adânc. Deasupra lui se boltea un cer înnourat, cu puţine stele. Din timp în timp se zărea luna. Paolo încercă să se orienteze, să ştie în ce direcţie să înnoate.

În jurul lui, numai apă, valuri, vuiet, creste înspumate şi urletul vântului.

Ştia că plaja de la Lido trebuie să fie în apropiere, însă, în ce direcţie? Tot mereu îşi înălţa capul, înăbuşindu-şi durerea, şi căuta umbra întunecată a pământului. Nu se zărea nimic. Se gândi că vântul, dacă nu cumva îşi schimbase direcţia, bătea paralel cu malul, aşa că el ar trebui să o ţină la stânga şi să înoate de-a curmezişul valurilor. Uşoara toropeală care-i strânsese până acum fruntea ca un cerc, dispăruse. Cu mişcări puternice, menajându-şi, pe cât era posibil, braţul drept, Paolo începu să înoate. Nu voia să se scufunde, totul în el se răzvrătea contra acestei morţi umede, care-l pândea din toate părţile. De câtă vreme înota deja? Mişcările lui deveniră mai greoaie, nu mai ridica privirea să se mai uite încotro e ţărmul. Ar fi fost o încordare inutilă. Forţa lui era abia suficientă ca să se poată menţine la suprafaţa apei, şi încet, nemaipomenit de încet, să înainteze.

Paolo obosi, închise ochii, şi visă că stă întins

într-un pai. Urletul vântului şi vuietul apelor îi răsuna din ce în ce mai îndepărtat, uită să mai înoate, picioarele lui se scufundară şi dădură de fund.

Dintr-o lovitură Paolo se trezi din amorţeală. Era în apropierea uscatului, stătea pe pământ. Apa îi ajungea abia până la piept, şi în faţa lui se întindea ţărmul.

Valurile erau mai mici, înotase fără să ştie într-un mic golfuleţ apărat. Încet, se apropie de mal. Se clătina, pe când apa îi ajungea numai până la pulpe, se târâi cu ultimele lui puteri mai departe şi căzu pe nisipul galben şi moale al dunelor.

La cincizeci de paşi depărtare de locul unde Paolo doimea fără vise, ca mort, se afla coliba bătrânului Dimitro despre care se spunea că a împlinit o sută de ani. El singur nu-şi mai aducea aminte de anul naşterii, putea doar să spună, că pe vremea când împăratul Barbarossa s-a întâlnit cu Papa Alexandru al III-lea la Veneţia, era deja flăcău. Şi această întâlnire între aceste două capete încoronate ale creştinătăţii avusese loc cu nouăzeci şi unu de ani înainte.

Încă opt case de pescari, acoperite cu stuf, se găseau într-un neregulat semicerc în jurul colibei lui Dimitro. El însuşi nu mai mergea la pescuit, dar se făcea folositor celorlalţi prin diferite lucruri – cârpit de năvoade, uscatul peştilor, reparatul bărcilor, împletitul vârşelor – aşa încât i dădea bucuros partea lui, din ceea ce aducea pescuitul.

Dimitro se scula primul dimineața. Furtuna se liniştise, laguna strălucea în lumina crepusculară, ca şi când nimic nu s-ar fi petrecut în noaptea ce trecuse. Luna mai era pe cer, palidă şi fără strălucire, iar luminile stelelor se stingeau pe rând.

Lângă o barcă pescărească care, pentru a fi apărată de lăcomia valurilor, fusese trasă pe plajă, zăcea ceva întunecat. Ochii lui Dimitro erau tot atât de pătrunzători ca ai unui tânăr, şi nu le scăpa nimic, ce ar fi apărut neobişnuit în peisajul de toate zilele. La început crezu că e vorba de un lemn aruncat de ape, îşi dădu seama apoi că acolo zăcea un om, îmbrăcat numai cu un pantalon. Dimitro stătu multă vreme lângă corpul ce respira liniştit până se hotărî să-l trezească. Când se aplecă deasupra lui observă, după umflătură, că umărul omului era rănit. Îl trezi cu grijă.

Dimineața de toamnă se ridica rece peste apă. Globul soarelui era încă ascuns sub orizont. Paolo tremura când îşi deschise ochii şi la prima mişcare simți durerea din articulația umărului. Privi în obrazul foarte bătrân şi crezu că mai visează. Dar Dimitro îl lămuri curând, că nu-i o arătare ci un om în carne şi oase. Amintirile lui Paolo în ce priveşte întâmplările din noaptea trecută îi reveniră deodată. Şi fiindcă nu se îndoia nicio clipă că barca contrabandistului căpitan Matteo fusese prinsă de zbiri, se adresă bătrânului pescar implorându-l.

„Ascunde-mă, bunicuțele, zbirii mă urmăresc. Puteți să mă credeți, n-am făcut nicio crimă. Am ajuns să fiu amestecat într-o afacere… am să vă povestesc totul pe urmă. Dar acum ascundeți-mă, până nu se face ziuă”.

Lumina tulbure a dimineții se răspândea peste apă şi țărm şi lăsa să se observe mai bine contururile colibelor şi a bărcilor. Bătrânul privi atent chipul lui Paolo. O bună bucată de timp, îngrijorătoare, trecu după tăcutul examen.

„Vino”, zise apoi şi-i făcu semn cu mâna.

Paolo se sculă cu greutate şi-l urmă pe bătrân. Pe când mergea încercă să-şi mişte brațul drept, îl durea foarte tare, dar bănui că nu era rănit serios.

Coliba lui Dimitro nu consta decât dintr-o singură încăpere, în care mirosea aşa de puternic a peşte, încât lui Paolo i se opri pentru o clipă respirația. Dimitro aprinse un opaiț cu ulei şi arătă spre un culcuş de papură dintr-un colț al camerei.

Paolo se întinse, sleit de oboseala scurtului drum parcurs şi-l lăsă pe bătrân să-l acopere cu o pătură zdrențuită. Înainte de a adormi auzi mişcare în colibele învecinate, voci slabe, zgomotul uşilor închise, paşi pe nisip, şi-apoi adormi adânc şi se trezi abia când soarele intră pe ferestruică.

Zăcea cu ochii deschişi şi se gândea ce-i de făcut. Pentru moment nu-i rămânea nimic altceva decât să se lase în seama îngrijirii şi discreției bătrânului. Principalul lucru era ca umărul să i se

vindece şi să-şi revină iar în deplinătatea puterilor. În afară de pantalon nu mai avea absolut nimic. Situația lui, într-adevăr, nu era de invidiat, dar era fericit c-a scăpat de zbiri, acum era vorba să scape şi pe mai departe de mâna lor, fiindcă n-avea niciun chef să fie aruncat în închisoare sau condamnat pe viață la galere.

Se hotărî, ca imediat ce sănătatea i-o va permite, să părăsească teritoriul republicii San Marco şi să plece spre sud. Undeva îşi va găsi el de lucru şi un adăpost. Îi era greu să se despartă de Veneția mai ales când se gândea la Marco, Giovanni şi Giannina, dar nu exista altă ieşire din necazul în care căzuse. Singurul lucru, ce-i mai rămânea de făcut, era ca pe-o cale oarecare să le dea de veste copiilor că mai e în viață şi că după un număr de ani, probabil, o să se întoarcă la Veneția.

În timp ce se gândea astfel, auzi cum se deschide uşor uşa. Îşi întoarse capul şi văzu în pragul uşii o fală subțirică, cam în jur de optsprezece ani.

„Bunicul m-a trimis", zise ea sfioasă, „mai dormiți?"

Paolo zâmbi. „Nu", răspunse el, „nu mai dorm. Dar apropie-te, aş sta bucuros de vorbă cu dumneata".

Ea dădu din cap. „Bunicul mi-a interzis să stau de vorbă cu dumneata".

Dar i se vedea curiozitatea înscrisă pe obraz. Aruncă afară o scurtă privire, văzu că Dimitro coboară spre plajă şi se furişă înăuntru.

„Numai pe o clipă”, zise repede, „spune de unde ai căzut dumneata aici? Ieri nu erai. Şi de ce bunicul se poartă aşa de misterios?”

„Dar dumneata n-ai voie să vorbeşti cu mine”, o preveni Paolo.

Se strâmbă supărata. Încă unul care o trata ca pe o fetiță mică.” Atunci plec. Messer Necunoscutule”, zise. „Să nu-ți închipui că povestea dumitale mă face curioasă”.

„Mai stai”, zise Paolo. „A fost doar o glumă. Ți-aş povesti bucuros ce s-a întâmplat cu mine dacă-mi promiți că n-o să vorbeşti cu suflet de om despre asta”.

Supărarea ei dispăru într-o clipă. „Povesteşte-mi se rugă ea cu ardoare. „De la mine nimeni n-o să afle nimic. Dar grăbeşte-te până nu se întoarce bunicul”.

Se aşează pe culcuşul lui şi-l privi cu ochii scânteind de curiozitate.

Paolo socoti că ar fi mai bine să nu-i spună întregul adevăr. Gura ei părea a fi prea din cale-afară de vorbăreață. Aşa că-i povesti că în timpul unui drum nocturn cu o barcă cu pânze fusese spălat peste bord de valuri şi s-a salvat cu ultimele puteri ce-i rămăseseră, aici pe țărm. Îi făcea plăcere să-i urmărească mimica, care oscila între milă şi dezamăgire. Milă fiindcă fusese rănit şi zăcea vlăguit, de osteneală în fața ei, dezamăgire fiindcă se aşteptase la o poveste plină de mister în locul acestei întâmplări obişnuite.

„Acum fug la bunicul să-i spun, că sunteți treaz”, zise. Atunci se deschise uşa. Dimitro intră”. Fata sări în picioare. „Tocmai voiam să vin la dumneata bunicule”, strigă şi se furişă pe lângă el afară.

Bătrânul se apropie fără niciun cuvânt de culcuşul lui Paolo. „Povesteşte”, zise, şi Paolo se minună de sunetul plin de putere al vocii lui. Paolo povesti. În acest timp Dimitro îi pregătea mâncarea de dimineață. După unele observații ce le făcea ocazional, Paolo băgă de seamă că urmăreşte fiecare cuvânt.

„Întâi mănâncă”, zise bătrânul, când Paolo sfârşi. „Trebuie să-ți fie foame!” Îi aşează înainte o bucată de pâine şi nişte peşte uscat, pe care-l scoase dintr-o ladă de lemn aşezată în colț. Paolo care nu mâncase de multă vreme şi trecuse prin multe şi mari eforturi, în mod ciudat, nu simți nicio poftă de mâncare. Mâncă câteva îmbucături de pâine, şi împinse mâncarea la o parte.

„Iartă-mă, bunicule”, zise, „dar acum nu pot mânca nimic”. Fruntea şi obrajii îi ardeau şi capul îl durea.

Dimitro, care-l observase atent, îi porunci să se întoarcă. „Nu trebuie să-ți faci griji”, zise, „diseară vorbesc cu ceilalți. Rămâi aici până când te faci sănătos, noi nu predăm pe nimeni zbirilor, dacă nu cumva e un hoț sau un ucigaş… Acum strânge din dinți!”

Dimitro examină umărul rănit, mişcă brațul

drept al bolnavului şi murmură cuvinte neînțelese. Paolo simțea dureri mari şi o fierbințeală care-i cuprinse tot corpul.

„Rămâi culcat!" porunci bătrânul. Părăsi coliba şi se întoarse în curând cu o alifie. Şi din nou, murmurând cuvinte neînțelese, îi unse umărul bolnav şi i-l legă strâns cu o cupă.

„N-ai voie să te mişti tinere", murmură Dimitro, „mi se pare c-o să trebuiască să te adăpostesc mai multă vreme".

Seara, în jurul lui Paolo stăteau cinci pescari şi se sfătuiau ce-i de făcut. Dimitro le povestise istoria străinului. Se hotărâră să-i asigure adăpost, până când se va însănătoşi, şi atunci să-l ajute să poată pleca neobservat de nimeni. Fata subțirică, o stră-strănepoată a bătrânului urma să-l îngrijească.

Paolo n-auzea din toate acestea nimic. Îl cuprinsese o puternici febră. Pescarii îi aduseseră două pături, ca să nu sufere de frig noaptea. Îl apăsau cu greutatea unor munți, încercă să le arunce de pe el, dar când voi să se ridice, o groaznică durere în umăr îl trânti înapoi, şi o pară de foc îi străbătu corpul.

O uşă se deschise, în fața ei se deschidea o prăpastie în care apa bubuia şi vuia. Încerca să se dea înapoi, dar o putere străină îl obliga să pună un picior după altul şi să înainteze când era să se prăbuşească se lumină dintr-o dată. O scară lată, luminată de soare ducea spre un loc liniştit, al

cărui țărm era făcut din marmoră. Pe mal Giovanni, Giannina și Marco îi făceau semne cu mâna. „Vino la noi Paolo, te aşteptăm, vino!” O luă la goană pe scări în jos, copiii care făceau semne se retrăgeau şi ei cu cât fugea el mai repede cu atât se retrăgeau şi ei de el. „Giannina!” strigă el. „Giovanni, Marco! Stați pe loc. De ce fugiți? Se făcu noapte adâncă. Lacul liniştit se transformă într-o mare bubuitoare, care trecu peste maluri şi se aruncă asupra lui. Se scufundă în apa fără fund.

„Giannina”, strigă el cu ultimele puteri.

Giulia strănepoata bătrânului îl îngrijea. Auzea strigătele ce le scotea din cauza febrei. Când se trezea din fantazările lui şi-şi ridica pleoapele grele, venea la el ca să-i schimbe bandajul sau să-i pună comprese reci pe frunte, care ar fi trebuit să stângă focul intern ce amenința să-l distrugă. Sau îi turna apă rece printre buzele crăpate. Voia să-şi mişte limba ca să spună câteva cuvinte şi se minuna câtă oboseală îl costa. Trecură săptămâni până când putu din nou să vorbească cumsecade şi să gândească clar.

Îşi mişcă brațul drept şi constată cu bucurie că durerile dispăruseră. Giulia se bucura cu el împreună, ca şi când ea s-ar fi însănătoşit după boala asta grea. Dar Paolo slăbise foarte mult.

Când fata părăsi camera îşi pipăi cu degetele obrazul.” Trebuie să arat ca şi craniul unui mort”, îşi zise, „simt oase pretutindeni. Am şi o barbă ca un pirat”.

Cu mirosul de peşte din colibă se obişnuise, făcea un tot cu mica ferestruică cu vedere spre plajă şi lagună şi cu mâinile îndemânatice şi arse de soare ale bătrânului Dimitro, care seara la lumina tulbure a opaițului şedea la masă şi sculpta figuri de sfinți sau bărci cu pânze.

Paolo se ridică în capul oaselor pe culcuşul său, se propti în braţe şi privi mândru în jur. Giulia se întoarse în cameră şi bătu uimită în palme.

„Poți deja să şezi", se bucură ea. „Asta trebuie să i-o spun bunicului. Am să vă pregătesc imediat mâncarea. Trebuie să mănânci mult ca să-ți revii în puteri". Îi pregăti o ciorbă de peşte pe care el o mâncă cu multă poftă.

Trupul slăbit de boală se înzdrăvenea cu încetul, aşa că putea să se gândească s-o pornească la drum în zilele următoare. Îi spuse lui Dimitro.

„Mai rămâi o săptămână, apoi poți să porneşti", zise bătrânul. Îl îndrăgise pe Paolo şi l-ar fi adăpostit cu drag şi mai multă vreme, dar cu bătrânească lui înțelepciune simțea că Paolo e neliniştit, cât timp se mai găseşte pe pământ venețian.

Giulia îl îngrijise tot timpul cu abnegație. Într-o seară îi povestise şi ei, adevărul adevărat cum ajunsese pe o barcă de contrabandişti, lupta lui cu căpitanul Matteo şi săritura peste bord. Acum ştia şi ea că el o să plece, şi poate n-o să se mai întoarcă niciodată."

Dar o chinuia o întrebare pe care nu şi-o mai

putea reține.

Afară ploua. Pescarii plecaseră cu bărcile şi cu năvoadele lor pe mare. Bunicul Dimitro plecase în satul din apropiere ca să vândă peşti uscați. Paolo stătea la masă şi privea prin mica ferestruică, plaja părăsită. Giulia frământa aluatul de pâine într-o covată de lemn.

„Bunicul mi-a spus c-o să plecați în curând", zise.

Paolo aprobă cu o mişcare a capului.

„Ce-o să spună însă Giannina, mireasa dumitale?" Se ridică şi-şi dădu înapoi cu antebrațul părul blond de pe frunte. Obrazul i se îmbujorase. „Mereu îmi cade părul pe față", zise, şi încercă să râdă.

„Ce o să spună Giannina?" întrebă Paolo mirat." Logodnica mea?"

Ea frământa aluatul şi era cu totul şi cu totul cufundată în ocupația ei.

„Bineînțeles", adăugă ea. „Ai vorbit pe când aiurai de febră atât de des de Giannina... Pentru mine-i egal. Am întrebat doar".

„Aşa, aşa", răspunse Paolo, „de fapt ce-o să zică?"

„O să fie foarte tristă, nu te gândeşti şi dumneata... Ah? Dar am uitat ceva..." Fugi afară în ploaie, fără năframă şi cu aluatul pe mâini. După o vreme se întoarse cu părul ud.

„Ce vreme!" zise.

Paolo privi iarăşi pe fereastră. Picăturile de

ploaie cădeau fără încetare pe suprafața apei. Se gândea la Marco; era îngrijorat că Messer Pietro Bocco să nu pună ceva la cale contra lui. Pentru Giovanni şi Giannina nu purta grijă, era doar trist pentru că n-o să-i revadă probabil lungă vreme, poate niciodată. Înainte să plece voia să-l roage pe bătrânul Dimitro să-i transmită salutări lui Marco.

Giulia îl întrebase ceva şi-apoi fugise afară în ploaie. Acum era din nou în fața coveții de lemn. De ce-i rămăsese dator cu răspunsul. „Văd că eşti trist", zise ea.

„Giannina nu este logodnica mea", răspunse el. „Dar ai dreptate, Giulia, ca o să fie foarte tristă, ca şi Giovanni şi Marco…"

Obrazul Giuliei deveni vesel şi trist în acelaşi timp. Nu putea să-şi explice multe lucruri din cele ce o mişcau. Mâinile ei frământau aluatul, iar obrazul îi era aplecat deasupra coveții.

„Şi eu o să fiu tristă când o să pleci, Paolo", zise ea.

În scara următoare Paolo îşi luă rămas bun de la Veneția, de la ospitalitatea tăcută a pescarilor, de la Dimitro, moşneagul de-o sută de ani cu ochi tineri, cu obrazul ridat de bătrânețe. De la Giulia.

„Poate te mai întorci, nu?" întrebă fata.

Făceau cerc, cu toții, în jurul lui. Era întuneric. Picioarele încălțate cu ghete grosolane pescăreşti se întipăreau în nisip. Apa strălucea.

„Vă mulțumesc tuturor" zise Paolo.

Şi către Giulia:" Mă mai întorc, sigur, Giulia".

Despărțirea fu grea. Abia își găsise o nouă patrie şi trebuia s-o şi părăsească.

O barcă îl duse pe uscat. Pescarii îi dăduseră lui Paolo o cămaşă, ghete şi o haină.

Şi-acum iată-l pe şosea, cu un săculeț de pânză în mână, plin cu pâine și peşti uscați, singur, singur, bazându-se numai pe el însuşi, sănătos şi puternic, după îndelungata lui boală, cu un sentiment de fericire şi libertate, care era mai puternic decât durerea despărțirii. Acum începea viața lui proprie, până acum trăise doar pentru alții, totdeauna gata când era nevoie de el, credincios şi de încredere, ascunzându-şi adânc în inimă dorințele şi visele proprii. O viață măruntă plină de curaj!

În acea noapte furtunoasă, când a sărit cu pumnii strânşi pe căpitanul Matteo, începuse ceva cu totul nou.

Ce va fi mai departe Paolo? În fața lui se întinde şoseaua, care duce spre sud, prin oraşe al căror nume îl pronunți cu respect, peste dealuri, munți şi stânci, de-a lungul litoralului, prin păduri dese şi livezi de măslini.

Şi Paolo pribegi pe şoseaua prăfuită, munci ca hamal într-un mic orăşel portuar, cără într-un coş, pe spete, pământ pe un deal, pământ spălat de ploaie, ajută la culesul portocalelor în golful Gaeta, cerşi ca să aibă ce mânca în oraşul sfânt Roma, dormi în grajduri, şoproane şi hanuri, pribegi, pribegi şi visa Canal Grande şi o colibă de

pescari de pe plaja lagunei.

Ținta lui următoare era Neapole, oraşul de la poalele Vezuviului, care se înălța posomorât din marea albastră.

Înălțimea sa domnul Episcop călătorea de la Neapole la Roma. Papa Clement al IV-lea murise de câtăva vreme, la 28 noiembrie 1268, şi încă nu-i fusese ales succesorul. Deci era bine să fii adeseori la Roma. Episcopul ducea cu el trei mii de uncii, ascunse sub bancheta trăsurii. Înălțimea sa Episcopul călătorea însoțit de mercenari înarmați; pentru că pe această şosea dădea lovituri un hoț de drumul mare, despre care se spunea că nu este prea binevoitor cu domnii nobili.

Roțile trăsurii se învârteau în praful drumului Primele zile de ianuarie ale noului an, aduseseră vânt şi ploaie, astăzi însă cerul era albastru şi razele soarelui prevesteau primăvară. Deja câmpul se acoperea cu un văl verde deschis, iar mugurii începeau să pleznească. La dreapta pe coasta stâncoasă şi abruptă erau parcă agățate casele unui sătuc vechi, de sute de ani, care nu putea fi ajuns decât pe înguste cărări pentru catâri şi trecând peste nişte trepte săpate în stâncă. Înălțimea Sa domnul Episcop trebuia să se uite foarte atent, dacă voia să deosebească cenuşiul caselor de cenuşiul stâncii.

Peste trepte trecură două femei purtând liber pe cap înalte ulcioare de lut. Păşeau ca nişte regine,

mândre, cu fețe nobile şi de nepătruns, şi nu aruncară nicio privire asupra celor ce treceau pe şosea.

Copitele cailor se mişcau în trap uşor. Mercenarii îşi puseră halebardele pe umăr. Douăzeci şi cinci călăreau înaintea trăsurii, douăzeci şi cinci în spatele ei, o întreagă pădure de halebardieri. Şi în mijlocul lor înălțimea sa Episcopul cu trei mii de uncii de aur şi cu un coş de mâncare plin cu delicatese.

Roțile se învârteau prin praful şoselei. Scaunele trăsurii erau îmbrăcate în catifea roşie. Pantofii Episcopului se odihneau pe un covor, papuci mici pe nişte picioare mici, care trebuiau să care un corp greu, Înălțimea Sa Episcopul ocupa un loc care ar fi fost suficient pentru doi. Razele soarelui străluceau prin gemulețele trăsurii. Episcopul trase perdelușele.

Era deja a doua zi de când era pe drum, şi până acum nu se întâmplase nimic. De ce n-ar merge şi astăzi la fel de bine? Se rezemă mulțumit şi, în oarecare măsură, linişstit pe perne, încă nu se hotărâse cine va fi urmaşul Sfântului Părinte. N-ar fi oare posibil, să fie ales prin votul restrâns? Înălțimea Sa Episcopul se lăsă purtat un timp de aceste gânduri plăcute.

Mercenarii se apropiau de o pădure. Îşi prinseră mai strâns halebardele în mâini. Şoseaua se întindea părăsită, nicio caravană negustorească, niciun om cu căruță, niciun câine, nicio pisică.

Umbra pădurii o cuprindea în brațe, pădure deasă de foioase cu primele frunze încă nedesfăcute în vârful crengilor, scăldată în soare, trunchiuri de copaci, netede sau scorțoase. Şi tufişuri pe solul răcoros al pădurii.

Un bărbat înalt, lat în umeri şi flămând venea înspre escorta episcopală. Se întâlniră în locul unde copacii, în dreapta şi stânga şoselei se îndepărtau, ca şi când natura ar fi construit aici o sală de recepție.

Era Paolo, bărbatul care îl întâlnea pe episcop. El mergea spre Neapole şi se bucura că bate soarele. Episcopul călătorea la Roma şi trăsese perdelele trăsurii. Paolo îşi ținu pălăria în mână şi se dădu la o parte, ca să lase drum liber mercenarilor. Geamurile trăsurii zăngăniră.

Înălțimea Sa Episcopul simți că-i e foame şi se întinse după coşul ce-i stătea în față.

În spatele copacilor nechezară cai, dar se găseau la o depărtare suficient de mare ca mercenarii să nu-i poată auzi.

Angiolino, regele câmpurilor, stătea după un trunchi neted de copac şi observa cum suita episcopală se apropia de mijlocul poienii. În pădure era linişte, doar păsările ciripeau sau zburau din creangă în creangă. „Față palidă" băuse câteva ulcioare de vin, după cum se întâmpla adesea în ultima vreme. El râgâi cu zgomot. Angiolino îi aruncă o privire furioasă.

În spatele fiecărui copac stătea câte un bărbat

înarmat Mult în urmă alți zece păzeau caii gata pregătiți. Lovitura fusese pregătită în cele mai mici amănunte. Trei spioni îl informaseră încontinuu pe Angiolino despre țelul şi despre viteza de mişcare a călătorilor, alți cinci au găsit cel mai favorabil loc pentru atac şi au tăiat prin desiş o potecă până la o mică poieniță, din mijlocul pădurii, unde puteau adăposti caii. O a doua cărare, ce trebuia să servească ca drum de retragere, ducea de-acolo iarăşi înapoi pe şosea.

Angiolino ridică mâna. Semnalul fu transmis din pom în pom. Oamenii înarmați năvăliră, cu lăncile întinse şi fără să scoată un strigăt, pe şosea. Angiolino dăduse acest ordin, ca astfel însoțitorii Episcopului să fie alertați în ultimul moment. El dorea ca atacurile lui prin surprindere, pe cât posibil, să se facă fără vărsări de sânge.

„Fața palidă" însă, excitat de vin şi de spiritul lui de contrazicere contra comandei supreme pe care o avea Angiolino, scoase un strigăt pătrunzător.

Regele câmpurilor, sosi, în capul unui grup de zece oameni, primul pe şosea. Înainte ca mercenarii episcopului să-şi vină în fire, lăncile tâlharilor se îndreptau spre ei pe trei laturi. Latura a patra rămăsese liberă pentru a încuraja pe acei care-şi iubeau mai mult viața decât sacul cu bani al episcopului.

Cu viteza vântului se împrăştiase între Neapole şi Roma, vestea că Regele câmpurilor şi oamenii săi, nu fac absolut niciun rău mercenarilor care

fuseseră angajați ca însoțitor ai stăpânilor bogați, în cazul când nu opun nicio rezistență. Pe de alta parte însă lucrurile stăteau aşa, că nu primeau solda ca s-o ia la goană în caz de pericol. Şi mai puteau fi şi traşi la răspundere pentru asta.

Comandantul mercenarilor se găsi pentru o clipă într-un violent conflict cu sine însuşi la vederea feţelor hotărâte ale tâlharilor şi a lăncilor gata de atac, dar fiindcă se afla oarecum destul de departe în urmă, dădu ordinul de atac.

„Săriți pe ei!” strigă el cu voce ascuțită şi îşi întoarse calul aşa încât acesta arătă tâlharilor crupa-i puternică.

Dar înainte ca mercenarii să-şi facă fără nici urmă de încântare datoria, avu loc o surprinzătoare cotitură. Era doar aici şi Paolo, bărbatul flămând, cu pălăria în mână, care încă o dată fără voia lui ajunsese într-o situație care amenința să iasă rău. El nu stătu atâta pe gânduri cât mercenarii, smulse unuia halebarda din mână şi se repezi contra bandiților, conduşi de Angiolino.

În aceeaşi clipă se întâmplă şi a doua surpriză. Uşa trăsurii se deschise, doi mici pantofiori ce încălțau două mici picioruşe săriră sprinten de pe covorul moale, în praful drumului şi prezentară vederii tâlharilor un trup grăsuț, îmbrăcat în Brocart şi catifea cu un obraz neînfricat. Înălțimea Sa Episcopul dispunea de cuvinte tari, care deja făcuseră pe diverşi păcătoşi, în biserică sau în

tăcute cămăruțe, să simtă pe şira spinării cum le trec fiori fierbinți sau de gheață.

„Plecați, fii de diavoli!” strigă şi-şi ridică brațele într-o sfântă mânie. „Nu vă atingeți de un servitor al lui Dumnezeu”. El, folosindu-se de tăcerea uimită, se apropie de „fața palidă”, cu nobila intenție să-l readucă pe tânăr pe calea cea dreaptă. „Şi pe tine fiul meu, cu obrazul tău blând şi copilăros, ce te-a adus în această mizerabilă societate? Întoarce-te până nu va fi prea târziu…”

„Spânzurați-l!” strigă furios fața palidă, tăindu-i discursul.

Înălțimea Sa Episcopul păli, cuvintele lui pline de putere îi încremeniră pe buze. Micii pantofiori se grăbiră cu paşi mici spre trăsură şi se urcară din praful şoselei pe covorul moale.

Paolo după ce răsturnă doi bandiți fu biruit de ceilalți. Când văzu cum mercenarii la ordinul lui Angiolino îşi aruncă halebardele şi cum îşi urmează repejor comandantul pe partea lăsată liberă, în pădure, îşi zise, c-a fost nebun. Dar ce se întâmplase nu se mai putea schimba, trebuia să suporte consecințele.

Vizitiul şedea pe capră şi-şi răsucea barba pe degetul arătător. Cu mâna liberă ținea hățurile bine întinse.

Tâlharii stăteau în ordine la locurile lor. La un semn al lui Angiolino, vistiernicul ales al cetei, păşi spre trăsură şi se urcă în ea. Îi aduse la cunoştință episcopului, care se uita fix şi îngrozit în obrazul

lui, gata nu numai de a număra banii, ci şi să coboare pe partea cealaltă. Nu găsi cu cale că trebuie să se ostenească să întrebe pe Înălțimea sa Episcopul, unde sunt banii, aruncă numai o privire fugară peste acoperitoarele de catifea şi de brocat cu fir de aur, ridică cu o mână îndemânatică perna de pe locul de şezut şi coborî imediat pe şosea cu un săculeț bine umplut. Fața lui strălucea de mulțumire că îşi dusese la îndeplinire misiunea cu atâta siguranță şi cu bune rezultate. Când trânti uşa trăsurii, geamul ferestrei căzu şi se sparse pe pământul tare al şoselei.

Vistiernicul îl privi întrebător pe Angiolino.

„Ca de obicei", zise acesta.

„Ia tot!" strigă „Fața palidă", scandalizat. „Pe grăsan spânzurați-l. Nu pot suferi episcopii!"

„Taci!" îl domină Angiolino.

Vistiernicul numără conştiincios. El sorta monezile în două grămezi egale. „Trei mii de uncii", zise, scoase din buzunar o pungă des întrebuințată şi răsturnă în ea o mie cinci sute de uncii. Ceilalți se întoarseră în săculețul înălțimii sale Episcopului. Era numai pe jumătate plin, dar totuşi destul de impozant la vedere. Angiolino îl luă şi merse spre episcopul care stătea speriat lângă trăsură.

„Aici aveți o mie cinci sute de uncii", zise. „Şi acum dumnezeu să vă aibă în pază".

Apoi dădu ordinul de plecare. Mai repede decât

s-ar fi aşteptat Înălțimea Sa Episcopul, tâlharii dispăruseră în pădure.

Pe şosea zăcea o halebardă ruptă, stătea o trăsură cu un geam lipsă şi un episcop cu o mie cinci sute de uncii şi cu un obraz uluit.

Cerul era albastru. Soarele strălucea prin filigramul crengilor, mirosea a pădure şi a primăvară.

Un țărănuş venea încoace, bine dispus, pe drum. Trăgea un cărucior de mână, pe care se afla un țap acoperit cu dragoste cu o bucată de pânză. Când ajunse la locul unde tocmai se întâmplase atacul, şi unde se aflau halebarda cea ruptă şi vizitiul care se îngrijea de cai şi de episcop, se înclină plin de respect în fața înaltului stăpân şi voia să treacă, cu căruciorul şi cu țapul, cât mai repede, mai departe.

„Mă, omul dracului, nu vezi că aici un servitor al lui Dumnezeu a fost jefuit!" strigă Înălțimea sa Episcopul. „Imediat te grăbeşte şi alarmează pe zbiri. M-au jefuit tâlharii de drumul mare. Să vină o companie întreagă. Fugi. Cât te țin picioarele!"

„Da, Înălțimea Voastră!"

Țărănuşul se puse ascultător la trap. Roatele căruciorului săltau pe şosea, țapul îşi dădea înspăimântat silința să nu-şi piardă echilibrul, behăia neobişnuit cu acest tratament nedemn.

După o cotitură a drumului, țărănuşul se uită cu grijă în jur. Înălțimea sa Episcopul şi trăsura nu se mai vedeau. Merse mai încet înainte şi apoi

o coti pe o cărare în pădure.

După ce crezu că s-a îndepărtat suficient, de şosea, se opri, ridică partea din spate a căruciorului şi ajută țapului să iasă din cărucior.

„Aşa, acum paşte pe aici”, murmură el. „O să găseşti tu ceva. În afacerile înalților stăpânitori nu trebuie să te amesteci”. Legă țapul de un copac şi se culcă într-un loc însorit să tragă un pui de somn.

Angiolino porunci ca Paolo să fie cărat cu ei la apropiatul ascunziş al tâlharilor. „Fața palidă” mârâia furios, dar nu îndrăznea să se opună. Efectul vinului începea să scadă. Cuvintele episcopului îl atinseseră foarte adânc. Ura pe toți acei ce făceau vreo aluzie la trăsăturile fine şi copilăreşti ale obrazului lui, care de fapt, dacă ie priveai mai bine, nu-i puteau ascunde răceala şi cruzimea. În sinea lui fierbea de furie, că nu se putuse răzbuna pe grăsan.

Cei doi tâlhari, pe care-i lovise Paolo, erau complet restabiliți. Unul purta la vedere pe frunte, un cucui uriaş.

Mâinile lui Paolo erau legate. I se pusese o frânghie în jurul gâtului, al cărei capăt se afla în mâna unui călăreț, aşa încât Paolo era silit, dacă nu voia să fie sugrumat să fugă repede pe lângă cal. Din fericire lungimea drumului care-l făcură în galop pe şosea nu era mai lung de o mie de paşi, cotiră pe un drum lateral care ducea până la poalele unei înălțimi abrupte. Angiolino ordonă ca

Paolo să fie dezlegat „Fața palidă” trecu aproape de tot de el. „Sus o să fii spânzurat!” îi şopti el.

Paolo se întrebă dacă n-ar trebui să-l doboare pe setosul de sânge „față palidă” şi să încerce să fugă. Dar îşi spuse apoi, că n-ar avea niciun rost. Aşa că se hotărî, să aştepte, să vadă ce vrea cu el comandantul, care-i făcuse o bună impresie.

Urcară pe o potecă îngustă şi plină de bolovani, îşi trăgeau caii de căpăstru după ei şi se țineau strâns lipiți de peretele de stâncă, urcând tot mai sus, mereu mai sus. La stânga se deschidea o prăpastie. În unele locuri poteca nu era mai lată de cinci picioare: pietre care se desfăceau sub paşii oamenilor şi a cailor cădeau în abis.

Sub ei, vedeai casele cenuşii ale unui sat care era zidit între stânci, ca şi cuibul unor păsări de pradă. Dacă te uitai înapoi vedeai linia sinuoasă a şoselei, albia strălucitoare a unui râu şi dunga de pădure.

Poteca de catâri ducea printr-o învălmăşeală de stânci şi ferea convoiul de privirile unor observatori curioşi. De fapt din sat mai puteau fi văzuți. Dar dacă zbirii veneau în sat şi îi întrebau pe țăranii dacă i-au văzut pe bandiți, aceştia trăgeau din umeri. Angiolino lua de la bogați şi dădea săracilor. Îl porecliseră „Regele câmpurilor” pentru că era mai puternic şi mai şiret decât Domnii, cărora le aparțineau ogoarele, livezile, apele şi oamenii săraci.

Paolo îşi şterse sudoarea de pe frunte. Rămâi cu

bine Veneția, gândi, rămâneți cu bine Dimitro şi Giulia, rămâneți cu bine Giovanni, Giannina şi Marco. Un pas la stânga şi cad la o mie de picioare în adâncul prăpastiei. Nu era obişnuit să umble pe drumuri din astea, unde-ți puteai rupe capul la fiecare pas. Veneția era întinsă şi plană iar noaptea era legănată, s-adoarmă, de apele lagunei.

Drumul urca acum atât de abrupt, încât Paolo trebuia să meargă în patru labe. Din sat s-ar fi părut că un şir de insecte ciudate s-ar fi urcat pe un perete. Caii îşi aşezau cu grijă picior după picior şi-şi țineau capetele aplecate încât coamele lor aproape că atingeau pământul. Înjurături răsunau prin aerul limpede, când copitele alunecau de pe pietre.

În cele din urma Paolo trecuse cu bine de ultima porțiune abruptă a drumului: Se opri o clipă, vântul i se juca în păr şi-i zburătăcea hainele. Un platou întins, de formă dreptunghiulară acoperit cu iarbă săracă şi cu tufişuri care-ți ajungeau numai până la genunchi, i se înfățişă înaintea ochilor. Era frig aici sus. Paolo observă spre mirarea lui un mare număr de case, care fuseseră zidite cu sute de ani înainte din pietre de stâncă şi până în prezent ținuseră piept oricărei furtuni. Cultura pământului se dovedi imposibilă pe această câmpie bătută de vânturi, din acest motiv casele erau de mai bine de un secol nelocuite, până când Angiolino şi banda sa se mutase aici.

Numai această singură potecă ducea spre ascunziş. Numai doi oameni erau suficienți să-l apere în cazul când zbirilor le-ar fi trecut vreodată prin cap să îndrăznească să-i atace. Alimente aveau suficiente. În caz de nevoie, banda ar fi putut suporta un asediu de doi ani. Se găsea chiar şi apă. Un pârău, alimentat de un izvor care se termina la marginea stâncilor printr-o cascadă, care se prăvălea urlând în abis.

Lângă o casă ardea un foc, doi bărbați frigeau la frigare o pulpă de vacă. Cu ocazia fiecărui atac, o parte a trupei rămânea acasă ca să facă treburile curente şi ca să cumpere hrană de la țărani. Ei plăteau bine, iar țăranii le vindeau bucuros din produsele lor.

Paolo aproape că uită că se găsea prizonier. Privea cu deosebit interes ce se întâmpla aici sus. Cu totul pe neaşteptate i se înfățişase ochilor această ciudată activitate de pe platoul care avea cerul drept acoperiş şi stâncile prăpăstioase drept paznici şi care forma în sine o mică lume. Unde erau valabile alte legi, decât cu câteva mii de picioare mai jos.

Aici nu existau stăpâni şi servitori. Angiolino era conducătorul ales, şi când trebuiau luate hotărâri importante, îi strângea pe toți laolaltă şi se sfătuia cu ei. Banda în majoritatea ei era formată din țărani săraci, care fugiseră de la stăpânii lor, pentru că nu mai putuseră suporta asuprirea, din sete de aventură sau din dorul după o viață

sălbatică şi liberă pe care credeau c-o vor găsi în munți. Erau printre ei şi ticăloşi, cel mai periculos era fiul unui conte, de Calabria, sărăcit. De mulți ani fugise de-acasă fiindcă urma să fie tras la răspundere pentru un omor. Angiolino îşi dădea silința să-i îndepărteze pe aceşti tovarăşi unul după altul.

Sâmburele bandei era bun şi susținea simțul de dreptate al comandantului.

Călăreții terminaseră cu îngrijirea cailor, stăteau în grupuri şi discutau despre reuşita atacului, sau intrau în case. Paolo, în loc să se mai gândească la fugă, stătea şi privea ca vrăjit la viața ce se desfăşura pe platoul care părea o uriaşă palmă stâncoasă, întinsă spre cer. Nici n-ar fi avut vreun rost să încerce să fugă. Dacă stăteai la marginea platoului, stâncile coborau aşa de abrupt, încât coborârea ar fi însemnat o moarte sigură. Iar poteca de catâri era păzită, niciun şoarece n-ar fi putut să se strecoare neobservat.

Paolo nu mai avu ocazia să se mai mire şi să se mai gândească. Un băiat tânăr. Subțire, cu obrazul plin de pistrui şi cu părul roşcat se apropie de el.

„Vino, străine, trebuie să te închid”, îi zise încet, nu neprietenos, după cum i se păru lui Paolo.

„Ce aveți de gând cu mine?” întrebă Paolo.

„Dac-ar fi după „față palidă „ai fi spânzurat”. Pistruiatul îi aruncă prizonierului o privire iute, cercetătoare.

Paolo nu răspunse, pentru moment totul îi era indiferent. Îi era foame, de câteva zile nu mâncase ceva cumsecade. Trecură pe lângă foc şi mirosul de carne friptă îi gâdilă nările.

„N-aş avea nimic contra, dacă înainte de-a mă spânzura mi-ați da să mănânc şi puțină carne friptă”, zise.

Pistruiatul râse cu hohote.

„Vino numai”, zise, „în casa de alături”.

Împinse un zăvor mare şi ruginit şi deschise uşa.

Paolo intră. Uşa fu din nou zăvorâtă. Se afla într-o încăpere, mai mare, care probabil înainte fusese grajd pentru doi cai. Printr-o fereastră îngustă fără geam, din colțul superior drept cădea puțină lumină înăuntru. Ajungea numai ca să poți recunoaşte puținele obiecte care formau mobilierul: o bancă, un ulcior, două iesle, o grămadă de paie, înconjurate de ziduri goale de piatră. Paolo pipăi zidurile reci, apoi se aşează pe paie. Era obosit după sălbatica fugă cu frânghia de gât şi după istovitoarea partidă de cățărat Prin uşă auzea strigăte vesele, nechezatul cailor şi frânturi de conversație dar nu încercă să descifreze sensul cuvintelor. Şi în fond de ce? Afară era soare, adia vântul. Şi dacă va fi după „față palidă” astă seară o să fie spânzurat.

Şezu o bucată de vreme şi se minună singur că privea evenimentele ce trebuiau să urmeze fără o emoție deosebită După cele ce auzise în timpul mersului, bănuia că se găseşte în puterea omului,

despre care se vorbea că iubeşte şi face dreptate celor slabi, dacă era adevărat, atunci putea aştepta cu curaj seara.

Înainte să-şi mai cumpănească şi alte gânduri zăvorul fu tras din nou şi uşa se deschise. Pistruiatul îi aducea o bucată de friptură de carne de vacă, o bucată de pâine albă şi un ulcior cu apă.

„Nu trebuie să flămânzeşti la noi", zise. „Şi nici nu trebuie să te temi. „Fața palidă" nu mai are ce dicta. Acuma mănâncă!"

Erau cuvinte încurajatoare pentru Paolo. Pistruiatul îi plăcea. Bucata de carne era destul de mare ca să-l sature de carne pentru mai multe zile. După ce mâncă, se lungi pe paie, se bucură de dunga de lumină care-i traversa încăperea, şi în cele din urmă adormi.

Seara, ceata se adună în jurul unui foc, care pentru a fi ferit de vânt ardea într-o scobitură a terenului. Cam o sută douăzeci de oameni erau aşezați într-un cerc larg şi aşteptau să fie adus prizonierul.

Angiolino şedea în mijlocul cetaşilor săi – conducători a zece oameni – şi privea posomorât în flăcările focului. Avusese cu o oră înainte o discuție cu „Față palidă" care mirosea din nou a vin, şi înghiți în tăcere câteva neruşinate obrăznicii ale beţivului. Era timpul suprem să îndepărteze din banda lui pe acest asasin şi scandalagiu împreună cu complicii lui.

Noaptea era înstelată. Peste platoul întins cu

puține adâncituri, şuiera eternul vânt care ducea cu el norii de fum. Umbrele colțuroase ale munților se ridicau amenințătoare pe cerul nopții. Fețele oamenilor, albe, brune, tinere şi bătrâne prinseseră o nuanță roşiatică din cauza focului, şi multe perechi de ochi urmăreau pline de atenție, cum prizonierul era adus la Angiolino.

Paolo cuprinse cu privirea tăcuta adunare, văzu în spatele oamenilor, terenul îngrădit unde păşteau sau se odihneau caii, auzi şuieratul vântului, vuietul cascadei şi crezu, pentru o clipă fugară, că simte apropierea mării de-acasă.

„Mă cunoşti?" întrebă Angiolino.

Paolo răspunse că nu.

Focul se înteți, se oglindi însutit în ochii scânteietori, care luceau ca ochii animalelor de pradă, şi erau cu toții îndreptați spre bărbatul înalt şi lat în umeri.

„Mi se spune Regele câmpurilor", zise Angiolino cu mândrie. „Luăm de la cei bogați şi dăm celor săraci. N-ai auzit de noi?"

„Am auzit de voi".

„Şi tu, nebunule, l-ai apărat pe grăsanul pe episcop?" continuă Angiolino. „Nu ştii că cele trei mii de uncii, pe care le avea asupra lui, le-a stors de la țăranii lui?"

„Când am luat apărarea episcopului încă nu ştiam cine sunteți". Paolo vorbea fără nicio fricâ.

„Minți!" strigă „Față palidă". „Spânzurați-l!"

„Tacă-ți gura!" Glasul lui Angiolino suna aspru

şi hotărâtor. „Fața palidă” scrâşni din dinți.

Oamenii tăceau. Angiolino stăpânindu-se complet, se adresă din nou prizonierului. „Povesteşte cine eşti şi de unde vii. Vorbeşte tare ca să te audă cu toții!”

Paolo îşi plecă capul. Trebuia să povestească cine e. Flăcările îi atrăgeau ca fermecate privirile. Şi jur-împrejur fețele cu tăietura vibrândă a gurilor, cu frunți late sau înguste, cu mâinile înconjurându-şi genunchii, încordata tăcere! I se părea că trebuie să dea fiecăruia socoteală de ce l-a apărat pe episcop! În fața lui şedea o întreagă gloată de judecători, ei nu purtau robe scumpe şi nu-l priveau de sus, şedeau pe pământ şi doreau să ştie cine este.

Angiolino avu darul de-a fi nerăbdător. Timpul trecea, iar celălalt se gândea la ce avea de spus. O singură dată fusese nerăbdător, atunci când pentru un măgar mort i se luase sărăcăciosul avut.

„Cine eşti şi de unde vii?” O simplă întrebare pentru Paolo, de care depinde dacă o să trăiască mai departe sau dacă o să fie spânzurat.

Am fost un servitor, era să devin un contrabandist fiindcă aşa poruncise Messer Pietro Bocco, acum sunt un vagabond. Acesta e adevărul.

Aşa va răspunde.

Unul care şedea aproape de foc avea pe frunte cucuiul făcut de pumnul lui Paolo. Dar privea la

fel de liniştit şi plin de aşteptare prizonierul, ca şi ceilalți.

„Povesteşte!” îl somă încă o dată Angiolino.

„Spânzurați-l odată pe câinele ăsta!” strigă „Față palidă”. Ceea ce spunea era adresat mai puțin prizonierului. Angiolino ştia. Se ridică un murmur amenințător.

Angiolino sări şi-l lovi prin surprindere cu pumnul în frunte.

„Mă, țărănoi bădăran!” urlă „Față palidă”. Se clătină dându-se înapoi şi-şi scoase sabia. „Acum ai terminat-o!”

„Luați-l!” porunci Angiolino.

Cinci săriră pe el şi puseră stăpânire pe cel ce lovea furios în jur. Sabia îi căzu zăngănind pe pietre.

Îl cărară la marginea stâncilor, acolo unde cascade se aruncau în abis.

Un strigăt ascuțit acoperi vuietul vântului.

Acoliții lui Față palidă, cinci sau şase dintre cei o sută douăzeci, îşi aplecară fețele. Ceilalți respirară uşurați, eliberați de-o grea povară. Odată şi odată asta trebuia să se întâmple. Angiolino suportase mult, foarte mult…

Cei cinci oameni se întoarseră şi se aşezară pe locurile lor.

„Acum vorbeşte!” îl încurajă Angiolino pe prizonier.

Lui Paolo i se păru că se trezeşte din vis. Se sili să uite ceea ce tocmai trăise şi nu putuse pricepe.

Şi-şi povesti povestea. Nimeni nu-l întrerupse. Urechile îi ascultau cuvintele, iar inimile i le înțelegeau. Niciodată Paolo nu povestise despre viața lui, pentru că nimeni nu-l întrebase: Cine eşti? Acum însă la lumina focului ce aducea căldură în noapte, vorbele îi veneau ca de la sine pe buze.

Obrazul întunecat al lui Angiolino se lumină.

„La mine a fost vorba de un măgar" zise el, când Paolo termină. „La tine despre cincisprezece saci de sare. Întotdeauna e la fel. Mereu e la fel".

Ceilalți aprobară tăcuți şi priviră gânditori în para focului.

PRIMĂVARA ANULUI 1269

Odată, în iarna trecută, vântul adusese mari fulgi de zăpadă şi-i aşternuse pe acoperişuri, poduri, mantale de purpură, iar cele cinci cupole ale bisericii San Marco fuseseră acoperite o jumătate de zi cu zăpadă albă.

Negoțul cu lemn al negustorilor de fructe – care conform unei ordonanțe a PROVEDITORI-lor pentru negoțul cu lemne, depozitau în bărcile lor mănunchiuri de mărăciniş şi alt lemn subțire, le adusese ca în fiecare an şi un venit suplimentar, destul de important. Chiar şi cerşetorii şi cei lipsiți de adăpost îşi cumpărară pentru bănuții lor cerşiți crengi uscate ca să-şi poată face foc în piețe, pe lângă poduri, în spatele bisericilor sau pe pietrele cheiurilor de acostaj. Sosiseră bărci cu lemne din

Dalmația şi Istria, încărcătura fusese evaluată de către PROVEDITORI şi fuseseră plătite taxele de vamă.

Chiar şi Messer Pietro Bocco luase parte, cu bune rezultate, la negoțul cu lemne.

Lunile de iarnă, pline de sărbătorile carnavalului, trecuseră repede.

Acum începuse domnia primăverii; tivise canalele şi cursurile de apă cu un verde gingaş, făcu să apară frunze şi flori pe arbori şi tufişuri şi mătură norii de pe înalta şi întinsa boltă a cerului.

Pe Rialto viața comercială nu încetase nicio clipă. Nici în timpul iernii, acum însă, începea vremea pregătirilor pentru marile călătorii.

Constructorii de corăbii din Arsenal sau din atelierele private, făceau ultimele finisaje la corăbiile de comerț. Începute anul trecut, şi care în primăvară sau în vară vor porni pentru prima oară pe apă cu escadrele Republicii. În fiecare an numărul corăbiilor venețiene creştea, fugea steagul cu leul aurit în toate direcțiile lumii, şi scădeau din ce în ce mai mult influența Genuei, cea mai periculoasă rivală a ei.

Fiecare mare negustător, care voia să-şi construiască o puternică corabie de comerț, primea, dacă era găsit vrednic de asta, un important împrumut din partea Senatului. În valoare de treizeci de pfunzi. În afară de asta. Republica echipa patru escadre, pe care marii negustători îşi puteau încărca mărfurile. Înainte de

plecare, corăbiile erau scoase la licitație publică de către funcționarii UFFICIALE SOPRA RIALTO. Un mare negustător căruia i se atribuia o corabie, pentru o sumă care putea urca până la trei mii de ducați devenea „PATRONE” şi dispunea de tot spațiul de încărcare. Cel mai adesea se întovărăşeau patru sau cinci mari negustători. Corabia era însoțită de fiii familiilor nobile, care erau răspunzători de siguranța ei şi care nu pierdeau ocazia să facă în porturile străine şi alte afaceri.

Prima escadră, constând din cinci sau şase galere, era prevăzută pentru drumul la Alexandria, cel mai important port pentru comerțul cu orientul; a doua escadră călătorea la Beirut în Siria, Damasc, Palestina, atingea Famagosta şi alte porturi cipriote; a treia escadră ancora la Bizanț, străbătea Marea Neagră şi ajungea până la gura fluviului Don, în fine escadra a patra care era poreclită „Uriaşele galere de Flandra” naviga de-a lungul țărmului continentului negru, trecea prin strâmtoarea Gibraltar, spre Anglia şi Flandra, iar la întoarcere trecea de-a lungul coastelor Franței şi Spaniei şi se întorcea peste Sicilia, înapoi la Veneția. Călătoria escadrei a patra dura un an şi aducea cel mai mare câştig, dar era în orice caz şi cea mai riscantă. Pirații făceau apele siciliene, spaniole şi portugheze nesigure, cu toate că ei îndrăzneau destul de rar să atace galerele venețiene care ştiau să-şi apere bine pielea.

Cele patru escadre aduceau la Veneția mărfurile Indiei, Greciei, Palestinei, Siriei, Egiptului, Africii şi a țărilor de pe coasta Mării Negre, şi de aici erau împrăştiate în toată Europa.

Messer Pietro Bocco împreună cu secretario se lăsă transportat în ALTO RIALTO. Era bine dispus, primise doar de la trei parteneri de afaceri însărcinarea să obțină la licitație pentru oferta maximă de două mii cinci sute de ducați o corabie din escadra a doua. Nu se îndoia că având această sumă va mătura din drum pe toți ceilalți concurenți. Escadra urma să pornească la drum la mijlocul lunii aprilie.

În timpul lunilor de iarnă Messer Pietro Bocco nu stătuse degeaba. În depozitul casei sale şi într-o boltă închiriată pe malul Canalului Grande mărfurile pe care le prevăzuse pentru schimburi stăteau gata: pahare, oglinzi, cântare, securi, arme, piepteni de fildeş şi alte obiecte care în orient erau bucuros schimbate contra mirodeniilor, praf de aur, mătase, pietre prețioase, perle şi covoare.

Credea că are şi toate motivele să fie mulțumit de nepotul său. De la ultima ceartă acesta nu s-a mai răzvrătit şi s-a prezentat regulat la ore la fratele Lorenzo. Părea să se fi resemnat ca în aprilie să între elev la şcoala din mănăstirea benedictină San Nicolo. Odată ce va fi după zidurile groase în grija călugărilor, restul va veni de la sine. PROCURATORUL, care era responsabil

de îngrijirea orfanilor pe acest mal al Canalului Grande, un venerabil bătrân din cea mai nobilă familie a oraşului, a acceptat cu bunăvoință propunerea lui Pietro Bocco.

Aşa că toate se întorceau în mâinile ambițiosului negustor, spre folosul său.

Nici nu bănuia cât de fals îşi judeca nepotul. Era adevărat că se pricepea să-şi plaseze banii aşa ca să-i aducă cel mai mare câştig, să obțină favoarea Senatorilor şi procuratorilor printr-o purtare prietenoasă, dar în ceea ce priveşte sufletul oamenilor se pricepea mai puțin, greşeală care-i va aduce şi de-acum înainte unele surprize.

Chiar şi căpitanul Matteo îi refuzase cu câtva timp înainte un transport, când vroise să-l mai însărcineze cu o contrabandă. Nu orice se putea cumpăra cu bani. Dar Pietro Bocco credea în atotputernicia banilor. Însuşirea de a se putea transpune în felul de a gândi sau a simți a altora sau a se strecura în țesătura planurilor lor proprii îi era cu totul străină. „Ai aici o sută de ducați, du-mi cu barca ta cerealele acolo şi acolo – o sută de ducați ți se par prea puțini? Bine, o să capeți o sută cincizeci, dar niciun soldo în plus". Căpitanul Matteo s-a întors însă tăcut pe călcâie şi a ieşit.

Pietro Bocco nu-şi amintea cu plăcere de această înfrângere, pentru el de neînțeles, pe care a suferit-o şi socoti că e mai bine să se scalde în lumina succeselor lui comerciale.

La Ponte della Moneta coborî împreună cu

secretario din barcă şi trecu prin străduțele aurarilor, a şlefuitorilor de pietre scumpe şi a zarafilor spre ALTO RIALTO, unde erau deja strânşi mulți mari negustători. Salută cunoştințe, rătăci prin gangurile boltite care fuseseră zidite de către conducere, drept adăpost pentru ploaie şi pentru încurajarea negoțului, duse convorbiri care erau un fel de pregătiri noi în afaceri, dădu instrucțiuni secretario său care-l urmă pas cu pas, să cumpere mărfuri de fierărie de pe apropiata RIVA DI FERRO, şi intră ca să bea ceva răcoritor într-o ospătărie de lângă biserica San Giocomo, punctul de întâlnire al negustătorilor.

Nu stătu multă vreme aici. Servitorii tocmai aduceau scaune şi o masă pentru funcționarii Ufficiale sopra Rialto, care conduceau licitația, şi le aşezară sub smochinul din fața bisericii. Unul după altul veniră şi marii negustători, se formară grupuri şi schimbau între ei observații despre probabilul mers al licitației. Încercau pe de lături, în mod prudent să afle unul de la celălalt date despre mărimea ofertelor.

Se câtă vorba spusă odată de un mărunt comerciant, ți care revenea în discuție în fiecare an: la noi în Veneția corăbiile se cumpără aşa cum altundeva un sac de biscuiți.

Negustătorii din Veneția, erau foarte mândri că printr-un simplu" da" pot să ajungă în posesia unei corăbii a republicii pentru durata unei lungi călătorii pe mare.

Licitația începu în modul obişnuit din vechime cu ofertele corăbiilor aparținând primei escadre. Conversațiile negustătorilor amuțiră. Fiecare aştepta cu încordare prima ofertă. Ascultau cu interes descrierea corabiei: catarge, velaturi, numărul vâslelor, lungime, lățime şi – ceea ce era mai important – capacitatea de încărcare.

Funcționarul invită negustătorii să-şi facă ofertele. Tăcere plină de aşteptare. Aşa se întâmpla în fiecare an, fiecare se ferea să fie primul ofertant. Funcționarul îşi încreți fruntea. În cele din urmă cineva pronunță o sumă minimă, dar imediat fu supralicitat de altul.

Scribul nota, iar funcționarul, care şedea în spatele mesei, repeta cu glas tare ultima ofertă. Un murmur de enervare se ridica atunci când oferta de la cinci sute de ducați sălta la o mie.

În crengile smochinului, care îşi deschisese florile, vrăbiile lărmuiau, nestingherite de treburile oamenilor. Crucea de pe turnul vechii biserici acoperite cu stuf se profila distinct pe cerul albastru. Un vânt proaspăt şi primăvăratec adia peste acoperişuri.

Licitația, pe marginea animatei circulații din Alto Rialto, îşi urma cursul. Către amiază cele cinci galere ale primei escadre, pentru călătoria la Alexandria, fuseseră, licitate. După-masă urmau la rând corăbiile escadrei a doua. Negustătorii erau mulțumiți de felul cum decursese licitația. Prețurile oferite până acum nu li se păreau prea

ridicate. Chiar şi funcţionarul republicii era mulţumit. Aşa că se despărţiră cu exclamaţii vesele, şi felicitară pe cei cinci noi PATRONI ai corăbiilor.

Messer Pietro Bocco nu mai avea nicio îndoială, că va reuşi să ajungă pentru două mii de ducaţi în posesia celei mai bune corăbii din escadra a doua. În cazul acesta ar economisi, pentru el şi pentru partenerii lui de afaceri, cinci sute de ducaţi. Poate ar fi posibil să iasă chiar cu o mie cinci sute de ducaţi. Avea doar şi norocul un rol la licitaţii.

Mâncă cu poftă, mai ales că şi secretario îi raportă, că reuşise să facă cumpărături bune pe Riva di Ferro.

Un ceas după prânz veniră şi funcţionarii Ufficiale sopra Rialto: neguţătorii se adunară şi ei într-un semicerc pe lângă masă; scribul aşeză hârtie, călimară, şi pene de gâscă în ordine, şi licitaţia corăbiilor escadrei a doua începu.

Soarele stătea sus la amiază, vântul se potolise. Se făcuse aşa de cald, încât neguţătorii făcură semne servitorilor lor şi le dădură în grijă mantalele. Umbra scurtă a smochinului nu era mai mare decât circumferinţa puternicei coroane a pomului pe crengile căruia vrăbii şi păsări cântătoare stăteau şi priveau obosite la florile care, în razele soarelui, se deschideau sub ochii lor.

Doi negustori germani însoţiţi de tâlmaciul lor trecură pe acolo, se opriră o clipă, şi lăsară să li se

explice ce se întâmpla aici. Hamali dirijați de un scrib nervos, cărau baloturi de pânză. În turnul San Giacomo bătu clopotul.

Alto Rialto răsuna de zgomotul paşilor mai înceți sau mai grăbiți, de murmurul glasurilor, care solemne, rugătoare, convingătoare, ironice, aprinse sau liniştite, formau cuvinte, ca să-şi convingă interlocutorul despre eficiența unei mărfi sau despre minunatele ei posibilități de a fi revândute cu câştig. Erau pomenite nume de țări şi coaste marine îndepărtate, bazarurile orientului şi caravanele de pe drumul mătăsii ce trec prin deşerturile Asiei până în legendara Chină, vânători de elefanți în junglele Indiei şi vânzarea de sclavi albi şi negri în piețele din Cairo, prindeau viață în conversațiile comercianților străini şi venețieni din Alto Rialto.

Funcționarul indiferent de ceea ce se întâmpla în jurul lui, striga ultima ofertă şi aştepta, dacă cineva oferă mai mult. Două corăbii fuseseră, pentru amândouă părțile, licitate la prețuri acceptabile. Messer Pietro Bocco ştia, că galera a treia, care va fi oferită acum, era cea mai bună şi că are magazia cea mai încăpătoare. Dar asta o ştiau şi ceilalți negustori, aşa că era de aşteptat o concurență mai mare decât la celelalte două corăbii. Funcționarul lăudă cu glas răguşit avantajele galerei şi pofti pe domni să-şi facă ofertele.

Messer Pietro Bocco se ținea încă în expectativă;

abia când văzu că funcționarul se pregătea să dea semnul pentru aprobarea ultimei oferte de o mie două sute de ducați, se amestecă şi el.

„O mie cinci sute de ducați”, strigă el dându-şi silința să nu i se observe febrila încordare. „O mie şase sute!” spuse o voce din spate. Era un mare negustor subțire şi înalt. Până acum nu luase parte la licitație.

Pietro Bocco, băgă de seamă, că-şi aflase un concurent serios. „O mie opt sute”, zise el cu glas puternic.

Funcționarul se uită în jur:

„Două mii!” supralicită celălalt cu indiferență.

Negustătorii deveniseră atenți la duelul ce începuse între cei doi. Două mii de ducați era o sumă mare. Cea mai mare ofertă pentru celelalte două corăbii fusese de o mie cinci sute.

Pietro Bocco, văzu nenumăratele priviri ce erau ațintite asupra lui. Mult timp de gândire nu-i rămăsese.

„Două mii două sute!” strigă el.

„Două mii cinci sute!” strigă celălalt. Niciun muşchi de pe față nu i se clinti.

Pietro Bocco îşi ascunse deziluzia unui surâs ironic. Mai mult de două mii cinci sute de ducați, după înțelegerea dintre el şi asociații lui de afaceri, nu avea voie să ofere. Numai în cazul când ar pune din propriul buzunar o diferență de bani atunci care ar avea dreptul la mai mult spațiu de depozitare? Şi când te gândeşti că sperase să iasă

cu două mii sau chiar cu o mic cinci sute de ducați. Nu-l cunoştea pe acest mare negustor, un lucru îi devenise însă clar: Subțiraticul cu obrazul împietrit trebuia să aibă la dispoziție un mare capital. În aceste timpuri un negustor necunoscut putea câştiga peste noapte o avere, dacă-i reuşea o afacere, tot aşa după cum putea pierde peste noapte o avere.

„Două mii şapte sute!" zise Pietro Bocco. Asta era, după cum îşi propusese ultima lui ofertă pentru cea mai bună galeră a escadrei a doua.

„Trei mii?" supralicită celălalt fără să ezite.

Un murmur neplăcut se făcu auzit. Negustorii nu erau de acord cu această sumă ridicată, trebuiau să se teamă, că prin aceasta se vor urca şi prețurile pentru celelalte galere. Marelui negustor nu-i păsa de agitația pe care o stârnise, spuse încet câteva cuvinte la urechea servitorului său şi apoi privi întrebător spre funcționar.

Pietro Bocco îşi strânse buzele, când galera îi fu atribuită celuilalt.

Licitația dură până seara. Cel care pusese mâna pe o corabie se îndepărta mulțumit. Ceilalți rămaseră până când ultima galeră fu licitată.

Lui Messer Pietro Bocco i se atribuise galera a patra din escadra a doua, pentru două mii de ducați. Era o corabie mai mică dar deprinsă cu navigația, şi plecase acasă, oarecum cu sentimente amestecate. Partenerii de afaceri care contau sigur pe obținerea unei corăbii mai mari

nu-i vor prea aduce laude. Dar în cele din urmă o să trebuiască să ia în considerare faptul că lucrurile nu s-au petrecut din vina lui. Şi dacă o să-i favorizeze norocul, şi cu corabia asta se putea obține un câştig serios. Poate era o hotărâre a sorții, că obținuseră tocmai galera aceasta, cine ar putea şti?

Zilele şi săptămânile următoare, urmau să fie foarte ocupate. Trebuiau angajați marinari, mărfurile trebuiau rânduite şi rezolvate multele formalități la Ufficiale sopra Rialto.

Messer Pietro Bocco nu pleca şi el cu corabia, cei patru negustori aleseseră pe cel mai tânăr dintre ei, un bărbat întreprinzător de vreo patruzeci de ani, ca patron al corabiei, pentru drumul la Beirut, Damasc şi Cipru.

Unul dintre marinarii care se lăsă angajat pentru călătoria asta fu Marino. O făcu de dragul lui Marco, pentru ca lui, în fond îi era indiferent dacă pleca la Alexandria, Marsilia, Bizanț sau în oricare alt port. Le cunoştea pe toate, fiecare oraş îşi avea farmecul lui deosebit. Se simțea la fel de bine în ospătăria „Veneția" din Amsterdam ca şi în mica cârciumă portuară din Rue de la Mure, din Marsilia.

Se întâlnise în lunile ce trecuseră de mai multe ori cu Marco şi aflase de certurile cu unchiul lui şi-şi zisese: Bine, dacă vrea n-are decât să vadă lumea. Din asta n-o să se facă mai prost. De ce să se lase închis într-o mănăstire, dacă nu are chef

de aşa ceva?

La o săptămână după ce Messer Pietro Bocco obținu la licitație corabia, Marco şi Marino se întâlniră din nou la ospătăria „La clopot”. În fața lui Marco se afla un pahar care conținea mai multă apă decât vin. De la prima lui întâlnire cu Marino, nu mai băuse vin decât lungit cu apă.

Marino îi aduse la cunoştință ca escadra o să plece peste trei săptămâni. Marco respiră uşurat. În cele din urmă avea o certitudine. Termenul era mai scurt decât cel la care ar fi trebuit să între în şcoala de călugări. Faptul că o să-şi înceapă călătoria în lumea largă tocmai pe corabia lui Pietro Bocco, îl umplea de mulțumire.

Marino şedea vizavi de el şi tăcea, dar tăcerea lui nu-l mai deranja pe Marco. Ştia că marinarul nu-i prea vorbăreț, dar dacă-ți promitea ceva, puteai să te încrezi cu toată certitudinea în el, Marco descoperise la marinar unele trăsături care-i aminteau de Paolo. Aşa că între ei se născuse un fel de camaraderie tăcută pe care o prețuiau amândoi. Despre Paolo, băiatul nu mai auzise niciodată nimic, cu toate că silințele ce şi le dădea să afle ceva nu conteniră, câtuşi de puțin. Mai fusese de două ori la căpitanul Matteo, dar nici acesta nu-i putuse da nici veste bună, nici veste rea, aşa că totul rămase învăluit într-o umbră tainică, pe care în funcție de dispoziție le puteai interpreta uneori ca veşti triste, alteori ca dătătoare de mari speranțe.

Marco, oricât de greu i-ar fi venit, îşi schimbase şi felul de-a îi în ceea ce îl privea pe Messer Pietro Bocco, aşa ca acesta, după o vreme, îşi rechemă servitorul pe care-l trimisese ca paznic în casa lui Marco.

Marino bău din paharul său şi apoi îl puse pe masă.” Încă trei săptămâni”, zise.

O ceată de clienți intră pe uşă şi se aşează la mesele libere. Se apropia ora mesei.

Încă trei săptămâni se gândea Marco. De fapt ce se întâmplase cu Giovanni? Nu-l mai revăzuse, dar se gândise adesea la el. O adevărată prietenie, cum existase între el şi Giovanni, n-o puteai da pur şi simplu la o parte, dintr-o mişcare. Şi la urma urmelor se înfuriase aşa pentru un lucru lipsit de importanță: o legătură de haine, trimise înapoi! Din cauza asta îi învinuise pe Giovanni şi Giannina că sunt de-un fel cu unchiul lui. Dar de atunci se strânseseră atâtea laolaltă: dispariția lui Paolo, amenințările unchiului şi alte câteva lucruri asupra cărora nu mai făcea să se mai gândească.

Strigătele şi conversațiile zgomotoase din ospătărie, obrazul visând călătorii pe mare şi străine porturi al lui Marino, certitudinea că peste trei săptămâni călătoria va începe şi nesiguranța asupra faptului că toate vor sfârşi cu bine, treziră în Marco dorința să vorbească despre tot ceea ce-l preocupa cu un om apropiat. Era mai uşor. Să priveşti în ochi întâmplările ce vor să vină alături de cineva care ar fi aproape, care ar înțelege şi

căruia să-i poți povesti fără să te sfieşti, de dorințele şi visele tale, unuia care pur şi simplu şade lângă tine şi te ascultă, te aprobă printr-o mişcare a capului sau din când în când mai spune câteva vorbe, care te ajută să împodobeşti îndepărtata lume cu multicolorele culori ale aşteptării.

*

Într-o după-masă Giovanni se duse la meşterul Benedetto şi-i ceru o zi liberă.

„Tare aş vrea să plec la Veneția, meştere", zise, „am acolo de aranjat ceva foarte important".

Meşterul Benedetto puse jos securea din mână şi îl privi examinator. „Ai acolo ceva important de aranjat? Poate vrei să-l viziteze din nou pe căpitanul Matteo? Atunci du-te, se bucură întotdeauna când mergi". Şi după o pauză adăugă: „Încă nu ți-ai pierdut speranța?"

„Nu cred că Paolo e mort" răspunse Giovanni. Apoi deveni stingherit şi ezită o vreme, înainte de a continua: „Nu vreau să merg la căpitanul Matteo, e vorba de altceva…"

„Aşa, aşa, deci ceva secret…" Meşterul Benedetto îşi încruntă amenințător sprâncenele, dar Giovanni îl cunoştea, şi-l cunoştea după ochi că nu-i supărat.

„Du-te!" porunci meşterul Benedetto. „Şi fă aşa, ca să piei urgent din ochii mei!"

„Am să recuperez totul, meştere", zise Giovanni. Îşi scoase şorțul, împachetă uneltele, curați locul

de muncă şi se grăbi spre casă unde îşi îmbrăcă hainele cele noi şi plecă spre debarcader. Laguna se întindea liniştită, mişcată doar de-un uşor curent de aer, care-i încreţea suprafaţa şi atingea pânzele bărcilor şi ale corăbiilor. O barcă îl duse pe Giovanni în douăzeci de minute până la Piazzetta. Nu dădu atenţie mulţimii de oameni care animau piaţa, nici chiar felul de construcţie a corăbiilor de pe Canal Grande nu-l interesau astăzi. Paşii îl duceau pe drumul cunoscut. Se opri pe loc în faţa casei lui Marco.

Ceea ce îşi pusese în gând, nu era aşa de uşor de dus la îndeplinire. Giannina nu ştia nimic de venirea lui. Multă, multă vreme se gândise şi vorbise despre aceasta şi cu tatăl său." Du-te la el", zisese tatăl, „atunci o să vezi cum staţi, dacă stai de vorbă cu el".

Era ca şi când primăvara îi trezise frumoasele amintiri ale întâmplărilor trăite împreună. Când Giovanni se întorcea de la lucru se gândea adesea la prietenul său şi-şi dorea ca să se întâlnească din nou ca altădată, şi ca tot ce era urât să fie uitat. Ultimul îndemn, pentru vizită, fu faptul ce i-l împărtăşise Giannina, că Messer Pietro Bocco vrea să-i bage prietenul într-o şcoală de călugări. Giovanni îşi putea închipui cum se simţea Marco.

Aşa că stătea în faţa casei şi-şi înăbuşea ultimele ezitări îl primi Maria. Giannina tocmai plecase la piaţa de zarzavaturi, dar tânărul stăpân e casă, zise ea, şi sigur o să se bucure foarte mult.

Giovanni n-are decât să meargă la el în cameră, doar ştie drumul. Lui Giovanni îi convenea că Giannina nu e acasă. Socotea că e mai bine dacă o să vorbească mai întâi singur cu prietenul său. Bătu la uşă şi intră fără să ezite. „Buon giorno, Marco", zise vesel, „am mai venit şi pe la tine".

Marco îşi ridică uimit privirile. Giovanni era în fața lui. În prima clipă i se păru foarte natural că nu-i trece nimic altceva prin cap, decât să zică fără jenă şi sfială: „Tu eşti Giovanni? Ia loc aici". Împinse spre el un scaun pe care prietenul se aşează.

Evitară să se privească. Interveni o pauză: amândoi simțeau o bucurie sinceră că se întâlniseră, şi în acelaşi timp un fel de ruşine pentru că trăiseră atâta vreme despărțiți, ca şi când n-ar fi existat niciodată o prietenie între eL Este necesar să se spună câteva vorbe, ca să poată restabili din nou vechile lor bune relații.

„Ce mai faci, Giovanni?" întrerupse Marco tăcerea." Arăți bine, te-ai făcut de-a dreptul voinic".

„Asta din cauza lucrului. Uită-te de exemplu la mâinile mele!" întinse spre Marco mâinile sale deschise. Acesta le examină expert, trecu două degete peste pielea întărită de pe palmă şi-şi ridică sprâncenele, ca un cunoscător.

Apoi se priviră în ochi şi izbucniră uşurați în râs.

„Uite cum stăm şi ne uităm la mâinile mele", zise vesel Giovanni.

Într-adevăr, mă bucur c-ai venit", răspunse Marco. Îşi ascundeau emoţia şi adânca bucurie interioară, sub cuvinte de toate zilele.

„Mereu vroiam să vin la tine", începu Giovanni să povestească. „N-am ştiut că tu mi-ai trimis nişte haine. A fost frumos din partea ta, Marco. Acum înţeleg că te-ai supărat când Giannina le-a adus înapoi. Dar tu-l cunoşti pe tata… Astăzi mi-a spus: „Du-te la el, şi vorbeşte cu e „. Aşa că uite-mă… Am avut şi eu grijile mele. Tata cu un singur picior – acuma vrea să meargă la pescuit…"

„Ţi-a spus Giannina ce-am zis în furia mea?" întrebă Marco. „Sigur că ţi-a spus", îşi răspunse singur la întrebare. „Ea a fost foarte supărată de asta… Dar bineînţeles eu n-am socotit-o aşa".

„Giannina nu mi-a povestit nimic despre asta", răspunse Giovanni „la mânie mai zice omul câte ceva. Ştiu şi eu cum e asta!"

Aşa statură de vorbă amândoi şi-şi spuseseră tot ce aveau pe inimă, toate cele ce le tulburaseră prietenia. Îşi amintiră de frumoasele zile din vara trecută, pe când şedeau pe fundul vechii bărci pescăreşti în mijlocul stufului, pe când Marco povestea basmul preţiosului diamant şi a frumoasei şi crudei Iulia şi când Giannina în entuziasmul ei ce se aprindea repede, ar fi plecat cu plăcere pe o corabie de piraţi. Se gândiră şi la ceasurile pline de îngrijorare: când Marco a fost atacat pe strâmta străduţă şi cum Giovanni prin intervenţia lui curajoasă i-a scăpat viaţa, cum o

căutaseră pe Giannina pe drumul spre Aquilea. Toate întâmplările astea trăite în comun le erau înscrise în inimă pentru totdeauna, şi era cât pe aici ca o singură vorbă rea, spusă la furie, să le distrugă prietenia.

Prietenia este o comoară scumpă, care trebuieşte păzită şi îngrijită ca să nu-şi piardă niciodată strălucirea şi frumusețea.

„Giannina o să se bucure când o să audă că între noi toate sunt ca mai înainte", zise Giovanni.

Însă obrazul lui Marco deveni foarte serios după ce fuseseră rostite toate aceste cuvinte. Prietenul băgă de seamă. În bucuria lui aproape uitase că Messer Pietro Bocco voia să-şi închidă nepotul într-o şcoală de călugări.

Castanul din curte îşi înălța lumânările lui roşcate în grădinița din față, pământul era înverzit şi se acoperea cu petalele albe şi colorate ce cădeau din arbori. Chiar şi printre crăpăturile pietrelor încolțea proaspătul verde al primăverii. Veneția arăta ca nou născuta. Cu groază se gândea Marco la liniştea îndepărtată de lume din incinta mănăstirii, de la San Nicolo. Pietre moarte şi golaşe, călugări făcând semnul crucii, murmurând rugăciuni. Iar în fața zidurilor cenuşii respira marea, corăbii intrau în porturi, Umberto neguțătorea cu capete antice şi cupe de aramă, negustorul de tăieței îşi frământa aluatul, copiii se jucau. Un tânăr călugăr rătăceşte singur peste nisipul galben, se îndepărtează din ce în ce mai

mult de mănăstire, până când abia îl mai poți zări. Lângă el marea frumoasă şi plină de forță. Giovanni şedea tăcut pe scaunul său. Ochii prietenului se întunecaseră, pe fruntea lui gravă şi gânditoare, la rădăcina nasului apărură două şanțuri.

„E bine c-ai venit, Giovanni", zise Marco, „jură-mi că n-o să spui nimănui, ce-o să-ți povestesc acum".

„Jur", zise Giovanni solemn. „Pe Sfânta Maică a domnului".

Marco se apropie de ladă şi ridică capacul. „Vino aici!" dădu la o parte hainele de deasupra. În fața privirilor uimite ale lui Giovanni se înfățişară două pumnale, micul elefant de fildeş care stătuse totdeauna pe masă, o brățară lată de aur, o pungă plină de bani şi doi săculeți cu biscotto.

„O să trebuiască să vă descurcați singuri, când n-am să mai fiu aici", zise Marco în taină. „Nu se poate altfel".

Giovanni îl privi întrebător. „Nu te înțeleg. Ce ai de gând, Marco?"

„Nici Giannina nu trebuie să afle mai înainte despre asta. Nimeni! Numai ție îți spun. Plec cu o corabie la Damasc. După cum vezi, totul e pregătit. Brățara a fost a mamei, ca şi micul elefant. Pe amândouă le iau cu mine. S-ar putea să-l întâlnesc pe tata. Atunci am să i le arăt. Tu ştii că trebuie să merg la o şcoală de călugări! N-o să se aleagă nimic din asta..." Marco luă un

pumnal şi-l dădu prietenului. „Pumnalul ăsta îți era hărăzit ție, Giovanni. Ia-l. Tu ți-ai dăruit pumnalul lui Paolo ca să mă poată apăra pe mine: mi-a povestit. Ia-l pe acesta în locul lui”.

Marco aşează înapoi cu grijă hainele peste valoroasele obiecte şi închise lada. Obrazul lui serios se ilumină. Se simțea ca eliberat, odată ce împărtăşise prietenului, secretul lui păstrat cu străşnicie.

„Aşadar, vrei să pleci”, zise Giovanni, ținând pumnalul în mână. Se lupta să ia o grea hotărâre. După toate cele ce se petrecuseră între ei, credea că trebuie să-i dovedească prietenului că-i alături de el în aceste ceasuri grele.

„Marco, dacă vrei, merg cu tine!”

Făcuse o declarație aşa de grea în urmări, şi nu înțelegea să şi-o retragă, şi nici nu voia să şi-o retragă. Cum şi-ar putea părăsi prietenul când ar avea nevoie de el? Dar tatăl său şi Giannina, munca lui la meşterul Benedetto, construcția de vapoare? Noi facem Veneția regină, zisese meşterul Benedetto. Ce-ar fi Veneția fără corăbiile noastre? — Perle de lemn sunt ele, bagă-ți în cap, altfel n-o să devii niciodată un adevărat constructor de vapoare. Gândurile astea îi treceau prin cap lui Giovanni.

Marco văzu ochii luminoşi ai prietenului îndreptați asupra lui. Bănuia că nu îi fusese uşor să se hotărască.

„Tu nu poți veni cu mine, Giovanni”, zise.

„Gândeşte-te la Giannina. Trebuie să te îngrijeşti de ea. Nu se poate să vii şi tu. Marino, marinarul, va avea destul necaz să ia unul singur, prin contrabandă, pe vapor…”

Giovanni îşi dădu silința să-l convingă să vină la Murano şi să stea un timp ascuns la el, dar Marco îi răspunse că Messer Pietro acolo l-ar căuta în primul rând. Nu, nu rămâne nimic altceva de făcut, decât să părăsească Veneția. Giovanni doar ştia că dacă el şi-a băgat ceva în cap, apoi duce şi la îndeplinire. Marco îi zugrăvi călătoria pe mare şi aventurile pe care o să le trăiască în Damasc, în cuvinte arzătoare. Iar Giovanni îl asculta. Era ca altădată, când şedeau pe treptele de piatră şi visau în fața lagunei. Numai Giannina nu era cu el Marco clătină din cap când Giovanni îl întrebă dacă n-ar trebui să i se spună şi prietenei lor. „Tu trebuie să înțelegi zise „i-am povestit unui singur om, şi acela eşti tu, Giovanni”.

Giovanni îşi înțelese prietenul şi fu aşa de fericit că-i arăta atâta încredere, cât şi pentru pumnal, încât durerea despărțirii fu oarecum atenuată.

Abia după ce Marco va pluti pe marea îndepărtată Giovanni va putea să-i dea de ştire prietenei sale, despre fuga lui.

Aşa dorea Marco.

În ziua când escadra a doua trebuia să-şi înceapă călătoria, ploua. Hamalii cărau ultimele mărfuri înjurând vremea rea. Messer Pietro Bocco stătea cu Patrone al corabiei pe chei, şi-i dădea

sfaturi. Acesta se apăra plictisit: auzise de sute de ori aceste puneri în gardă.

Căpitanul corabiei stătea prost dispus pe punte şi purta marinarii să facă lucruri inutile, numai ca în ultimele momente să nu stea degeaba. Mai bucuros ar fi aşteptat până când ar fi trecut ploaia. Dar corăbiile escadrei a doua trebuiau să părăsească portul. Actele aşteptau deja să fie pregătite de plecare.

Funcționarul de la Ufficiale sopra Rialto, purtându-şi mândru sabia, se urcă pe bord, după ce totul fu încărcat. Scribul îl urma cu lista mărfurilor. Se controla ultima oară, dacă taxele vamale erau achitate. Dacă nu se găsea cumva pe bord vreo marfă interzisă, dacă toate ordonanțele fuseseră respectate.

Marino privea funcționarii cu sentimente amestecate, cum coborau în cală. Adusese copilul pe bord cu mare greutate, dar nevăzut de nimeni. I-ar fi părut foarte rău dacă l-ar fi descoperit în ultima clipă.

Messer Pietro Bocco, care n-avea prea mult timp şi nici nu voia să mai stea mult în ploaie, plecă spre Alto Rialto unde îl aştepta secretario. Nu stătea niciun moment degeaba şi făcea mai multe afaceri în acelaşi timp. Anul acesta spera să câştige mult.

Maico stătea într-un colț întunecos cu cei doi săculeți ai lui de biscotto şi aştepta cu arzătoare nerăbdare plecarea corabiei. Trecuse prin mii de

spaime când hamalii şi marinarii aduseseră ultimele mărfuri. Lăzile de lemn stăteau încărcate aşa de aproape una de alta încât spațiul dintre ele nu era nici măcar de-o palmă. Marco se aşezase la capătul coridorului îngust şi spera că întunericul o să-l ascundă.

Funcționarul, care controla corabia, era mândru de postul său şi foarte conştiincios, mai ales când Patrone al corabiei uita să-i dea câțiva ducați. Marco îi auzi, cu inima cât un purece, pe bărbații ce coborau în magazie. Un marinar lumina cu o lampă de petrol. Patrone răspundea la întrebări ce se găsea în fiecare ladă.

Veneau acum pe strâmtul coridor tocmai spre Marco, stăteau pe loc ici şi colo, schimbau câteva cuvinte şi mergeau mai departe. În neliniştea ce-l cuprinsese Marco auzea murmurul cuvintelor, dar nu le mai înțelegea sensul. Dacă nu se întorceau imediat, îl vor descoperi. Se lipi de scânduri şi-şi opri respirația. Mai bucuros ar fi strigat: „Veniți odată şi duceți-mă afară!" numai chinuitoarea aşteptare să ia sfârşit.

Funcționarul atinse cu piciorul sacii cu biscotto pe care Marco îi pusese jos, în fața sa. „Ce-i asta?", întrebă mirat. „Marinare, ia dă lampa aici!" În lumina tulbure a lămpii îl descoperi pe tânărul care-l fixa cu un obraz încruntat.

„Patrone!", strigă el. „Uite ce-am găsit aici! Şi ziceați că la dumneavoastră totul e în ordine". Râse cu bunăvoință. „Voiai să faci o călătorie pe

mare, nu?” zise către Marco. „Ia ieşi din colţişorul tău. Eşti un pic cam tinerel pentru aşa ceva. Nu te uita aşa de încruntat la mine, poți să fii fericit că te-am găsit”.

Patrone se strecură furios în față. Dar când văzu obrazul copilului, îşi înghiți cuvintele mânioase care-i stăteau pe limbă. „Tu eşti?” întrebă uimit. Şi către funcționar: „E nepotul lui Pietro Bocco. Dau ordin să fie dus la unchiul său”.

Luă marinarului lampa din mână şi-i porunci să-l ducă la Messer Pietro Bocco, cu câteva cuvinte lămuritoare.

„Vedeți ce nas are Ufficiale sopra Rialto?” auzi Marco vocea funcționarului, pe când urca pe punte.

Urmă marinarul, lipsit de putere. Dezamăgirea lui era aşa de mare, încât nu mai vedea şi nu mai auzea nimic din viața agitată din jur. Ploaia cădea de sus. Marco păşea cu capul plecat prin bălți şi noroi spre Campo di Rialto.

Marinarul îi spuse câteva cuvinte de mângâiere. Marco nu-i răspunse.

O FATĂ N-ARE ROCHIE DE MIREASĂ

La patru zile de drum depărtare de Roma, nu departe de granița cu regatul Neapolelui, se afla situat satul Rocca Secca. Lipite strâns de coasta stâncoasă, casele lui priveau în jos spre vechiul drum roman construit pentru armată. În acest sat sărăcia era acasă la ea. Umbla în haine

sărăcăcioase, care îmbrăcau copiii sau fetele frumoase, bătrânii sau tinerii, fugea în picioarele goale, peste pământul pietros, iar pe vremea primăverii purta flori roşii în păr.

Livada de măslini de pe coasta însorită, fântâna din valea umbroasă, ogoarele şi păşunile, iepurii de pe câmp şi păstrăvii din râu aparţineau boierului. Pietrele, vântul, soarele şi aerul de respirat, aparţineau ţăranilor. Ei trăiau ceva mai bine decât câinii ce mişunau peste tot. Aşa era dat de la dumnezeu. Turnul subţire al bisericii se înălța mândru peste colibe, tânărul preot purta o sutană roasă, avea un obraz palid, ochi cinstiți şi îndureraţi. Când era vreo nuntă sunau clopotele.

Izabella şi Alberto voiau să se căsătorească. Alberto merse la boier şi-l întrebă dacă-şi dă încuviințarea. Încuviințarea i-o dădu boierul, pentru că voia să le arate ţăranilor cât e el de plin de bunăvoinţă şi de noblețe. Dar când Alberto îşi exprimă rugămintea ca pentru anul în curs să-i scadă din bir, ca să-i poată cumpăra Izabellei o rochie de mireasă, se înfurie şi porunci ca tânărul ţăran sa fie gonit cu câinii de la curte. Câinii nu-i făcură nimic. Alberto avea o privire care îi înțepeni ca vrăjiți.

Aşa că Alberto avea acum permisiunea să se însoare, dar nu ştia de unde ar putea face rost de o rochie de mireasă pentru Izabella.

Duminică, după slujbă, merse cu Izabella la preotul care locuia în umbra grădinii bisericii într-

o casă dărăpănată şi nu trăia mult mai bine decât ţăranii. Mână în mână intrară la ei şi-i spuseră că vor să se căsătorească, dar că nu posedau cu mult mai mult decât ce aveau pe ei. Izabella îşi plecă ochii pentru că-i era ruşine de picioarele ei negre şi desculţe. Şi Alberto îi povesti preotului, ce păţise cu boierul; avea încredere în ochii cinstiţi.

Obrazul palid al preotului se făcu roşu ca focul. Îşi ridică ambele mâini, a binecuvântare şi zise:" Bogaţii se desfrânează, iar săracii mor de foame. Dar duceţi-vă acasă, veţi fi ajutaţi".

În aceeaşi zi, îşi îmbrăcă sutana şi plecă în munţi.

„Doamne, iartă-mă", murmură el. Dar trebuie să-i ajut, altfel nu pot. Nu tu doamne m-ai pus să le fiu păstor?"

Părinţii preotului, ţărani din satul vecin, situat cam la jumătatea înălţimii muntelui îşi primiră fiul învăţat, cu umilă bucurie, şi îi arătară – fiindcă asta era voinţa lui nestrămutată – după ce suspinară de câteva ori – drumul spre Angiolino Regele câmpurilor.

Preotul urca aceeaşi potecă pe care cu luni înainte păşise Paolo, ca prizonier. Pereţii stâncoşi reflectau arşiţa în abisuri. Razele soarelui luminau puternic vinele şi colţurile pietrelor. Obrazul palid al călătorului singuratic ce urca tot mai sus se înroşise de efort; sutana neagră se agăţă de un colţ de piatră şi se rupse. Îşi scoase haina ce-l stânjenea şi o aruncă pe umăr.

Când privi în jos, spre satul care se ascundea în sărăcăcioasa dar sălbatica-i frumusețe în sinul acestui pământ stâncos, îşi văzu tatăl şi mama stând în mijlocul drumului şi urmărindu-l îngrijorați. Le făcu semn cu mâna, iar ei îi răspunseră la fel. Conştiința care-i înflăcăra inima şi care-i dădea doar sentimente de dreptate, îl mâna înainte. Se prezentă fără frică în fața celor două santinele, care-i puseseră lăncile în piept şi-l întrebară ce doreşte.

„Duceți-mă la Angiolino, Regele câmpurilor", zise.

„Cine sunteți şi ce vreți de la el?"

„Vedeți cine sunt". Îşi arătă sutana celor doi. „Şi ceea ce vreau, am să-i spun căpitanului vostru personal".

Santinelele schimbară o privire şi nu ştiau, ce să creadă, despre această vizită neobişnuită. Bineînțeles veneau la ei adesea țărani din împrejurimi, ca să le aducă veşti importante sau să-şi exprime multe dorințe, dar un preot?

Schimbară câteva cuvinte în şoapta.

„Luați loc aici în scobitura asta a stâncii, Cuvioşia Voastră şi odihniți-vă de oboseala urcuşului", zise cel uscățiv, ce avea un obraz de țăran, aspru şi tăbăcit de intemperii, „Dimitro o să vă anunțe venirea".

Preotul se aşează pe culcuşul de paie din umbra stâncii. „Spune-i că cererea mea nu suferă amânare!" strigă după cel ce se îndepărta.

Angiolino şi Paolo şedeau pe marginea unei stânci şi-şi lăsau să le atârne picioarele. Zece paşi mai departe vuia cascada căzând în adânc, în spatele lor păşteau catâri şi cai, în faţa lor se ridicau stâncile cenuşii, fierbinţi, vechi de când lumea. Paolo îi povestea Regelui câmpurilor despre Veneţia. Angiolino îi simţea nostalgia, în cuvinte.

„Ai dori să te întorci iarăşi la mare şi la lagune", zise, „într-o zi ai să dispari de-aici".

„Astă noapte am visat, că s-a năruit un munte peste mine. Zăceam în mijlocul pietrelor şi vedeam printr-o mică spărtură cerul. Marginea ascuţită pe care o prinsesem ca să-mi croiesc un drum, mi-a tăiat mâinile..."

„Eu am crescut în munţi", zise Angiolino. „Marea o cunosc numai din depărtare. Ea e întotdeauna altfel. Dar munţii te înconjoară ca nişte fraţi tăcuţi. Poţi să ai încredere în ei, dacă nu ţi-e frică de prăpăstiile şi striurile lor".

„Pescarii m-au îngrijit până m-am însănătoşit. Ei sunt săraci, dar mi-au dat pâine şi acoperiş. Poate într-o zi mă întorc, aşa i-am spus Giuliei la despărţire".

Aşa vorbeau între ei, şi-şi deschideau inimile, într-un ceas liniştit între două cavalcade pe şosele.

Stropii de apă, purtaţi de vânt prin aer, le atingeau obrajii. O piatră se desprinse de pe coastă şi căderea ei în abis se stinse în vuietul apei. Paşii se apropiau. O voce grăi:

„Ascultă, Angiolino, e un preot jos. Vrea să

vorbească cu tine. A zis că cererea lui nu suferă amânare”.

Angiolino şi Paolo se ridicară în picioare.

„Ai zis, un preot?”

„E un bărbat tânăr. Fața lui e cinstită”.

Regele câmpurilor stătu puțin pe gânduri.

„Adu-l la mine”, zise apoi. „Vino cu mine, Paolo. O să-l primim la mine în casă şi o să-l ospătăm cu un vin bun. Preotului din satul meu îi plăcea vinul şi lua parte bucuros la ospețele boierului”.

Încăperea unde locuia Angiolino, era aranjată ca şi adăposturile celorlalți. Pereții goi erau acoperiți cu covoare ce acopereau şi pardoseala de piatră. Mobile din cele mai scumpe esențe de lemn, făcute cu multă silință de către meseriaşi pricepuți în artă, creau comoditate şi bucurie de-a trăi între zidurile ocrotitoare, mai ales când noaptea vântul urla în jurul casei. Covoarele, mobilele, şuncile din afumătorii şi vinul din pivnițe fuseseră cărate sus cu mari oboseli la lumina lunii, pe spatele catârilor. Angiolino avea grijă ca fiecare să-şi primească partea lui cuvenită.

Masa din mijlocul încăperii, scaunul pe care se aşeza Angiolino, uneltele de scris, cărțile şi covoarele proveneau dintr-un castel de pe la poalele munților, la o depărtare de o jumătate de zi de călărie, de aici. Stăpânul se despărțise bucuros de mobilierul său, când auzi, că se pune mai puțin preț pe viața lui, decât pe covoarele ce le are. Dar când Angiolino cu trupa lui plecă, nu

găsi că are altceva mai grabnic de făcut decât să-şi alarmeze mercenarii şi să pornească în urmărirea bandiților. Dar nu i-a găsit; nimeni nu-i văzuse, oameni, cai, mobile, dispăruseră; pentru că munții erau acoperiți cu păduri dese, şi țăranii îşi închideau ochii şi urechile, când – atunci pe când tăiau lemne – vedeau strecurându-se pe lângă ei fugare umbre, sau auzeau cai nechezând sau voci şoptite de oameni.

„Luați loc, cuvioşia voastră”, zise Angiolino.

Tânărul preot privi în jur şi obrazul lui avu o tresărire de nemulțumire când văzu aranjamentul luxos din casa de pe vârful muntelui, casă care secole de-a rândul nu văzuse decât sărăcie şi pietre.

„Trăim ca stăpânii”, zise Angiolino. „Permiteți-ne-o, cuvioşia voastră. Pentru asta însă nu devenim orgolioşi. Viața noastră de toate zilele e plină de pericole. Luăm de la aceia care au din abundență, şi dăm acelora, care muncesc şi flămânzesc după pâine şi lucruri frumoase.

„De asta vin la voi”, zise tânărul preot.

„Adu vin şi carne Paolo, cuvioşia sa trebuie să fie flămând după obositorul urcuş”.

„Vă mulțumesc, Angiolino, dar eu nu vreau nimic decât să vă prezint o rugăminte”.

„Nu beți vin, cuvioşia voastră?”

„Nu pentru asta am venit”.

Figura lui Angiolino se însenină.

„Mâncați doar cu noi şi spuneți-mi dorința. Vă

vom ajuta, dacă stă în puterea noastră”.

Mâncară pâine şi şuncă şi băură un pahar de vin. Tânărul preot povesti întâmplarea lui Alberto şi se rugă pentru o rochie de mireasă pentru Izabella.

Angiolino se gândi la mireasa lui, pe care n-o mai văzuse de atâta vreme şi la preotul din satul său natal, care bea vin şi mânca în fiecare zi carne şi care-şi amenința enoriaşii cu toate pedepsele iadului, dacă pescuiau din râu vreun peşte sau culegeau lemne prin păduri.

„Boierul l-a gonit cu câinii de la curte”, zise Angiolino cu ură în ochi.” E foarte bine cuvioşia voastră c-aţi venit la mine. Spuneți-le lui Alberto şi Izabella, ca în curând îşi vor putea sărbători nunta”.

În amurg, preotul cu sutana pe umăr coborî muntele. Doi oameni din trupa lui Angiolino îl însoțiră până în satul său de baştină, unde sosiră înainte de a se întuneca. Soarele apusese în spatele muntelui; în prăpăstii, văi şi costişe se întindea înserarea.

Tatăl îşi primi fiul cu ochi întrebători, iar mama veni din curte cu paşi grăbiți.

„Am făcut bine ce-am făcut, tată” zise tânărul preot gânditor.

Patru zile mai târziu, o ceată de douăzeci de oameni, cu caii lor coborâră de pe vârful muntelui în vale. Călăriră spre Rocca Secca, conduşi de Angiolino şi Paolo.

Caii mergeau într-un trap vesel, prin dimineața proaspătă. Aveau harnaşament bun, iar lăncile şi săbiile călăreților erau în bună stare. Țăranii de pe ogoare se opreau din lucru şi se uitau după ei.

„Deci asta-i ultima ta cavalcadă cu noi”, zise Angiolino. „Păcat că pleci frate!”

„Poate o să mă întorc în curând la voi”, răspunse Paolo. „Dar acum să nu ne mai gândim la asta”.

Dădură pinteni cailor, călăriră în galop întins prin satul singuratic, cotiră pe lângă biserică, în latul drum boieresc şi ajunseră curând la casa boierească, ale cărei ziduri de cărămidă roşie se oglindeau într-un lac tăcut. Călăreții înconjurară casa, goniră servitorii în grajduri şi supuseră câțiva argați înarmați care voiau să li se împotrivească.

Între timp Angiolino şi Paolo intrară în casă cu sabia scoasă şi îl căutară pe stăpânul, care îi dăduse generos permisiunea de căsătorie lui Alberto, şi apoi îl gonise cu câinii din curtea sa.

„Ce vreți de la mine?” întrebă tremurând.

„Bani pentru un scop nobil”, zise Angiolino.” Aruncați-vă sabia din mână”.

Sabia căzu pe pardoseală.

„Am numai puțini bani în casă”, zise stăpânul.

Angiolino cunoştea aceste pretexte. Le auzise deja de sute de ori. „Aduceți imediat aici cinci sute de ducați, sau vă legăm şi vi-i căutăm singuri!”, zise el amenințător.

Boierul se făcu alb la față şi-i trebui un oarecare

timp până când îşi reveni, ca să poată deschide uşa grea a unu dulap de stejar şi să scoată din el o lădiță legată în fier, care conținea bani.

„Numărați pe masă cinci sute de ducați!” porunci Angiolino.

De afară se auzi zgomot de arme şi strigăte. Angiolino şi Paolo nu făcură nicio mişcare. Mâinile boierului ezitară să deschidă lădița. În ochii lui licări speranța. Aştepta vizita contelui de Casallvieri, o fi sosit oare tocmai acum cu mercenarii săi? Urechile lui ascultau cu încordare.

„Leagă-l” porunci Angiolino.

Paolo îşi rezemă atent sabia de masă, scoase o sfoară din buzunar şi îl legă aşa de strâns de scaun încât acesta nu se mai putea mişca.

„N-ați vrut să ne dați cinci sute de ducați”, zise Angiolino, „aşa că luăm tot, şi vă mulțumim”.

Zăngănitul de arme amuțise. Pe obrazul celui legat care până acum nu rostise nici cinci vorbe, se zugrăvi furia şi frica laşă. Spaima crescu, când Angiolino se apropie mult de el.

„Ascultați ce vă spun, nobile domn!” strigă el amenințător. „Țăranii se plâng de dumneavoastră. Îi jupuiți şi nu le lăsați nici pâinea uscată, îi goniți cu câinii când vin cu mărunte cereri la dumneavoastră. Astăzi scăpați cu viața, dar data viitoare o să fiți spânzurat. V-a vorbit Regele câmpurilor. Şi-acum vă salut!”

Paolo şi Angiolino părăsiră casa şi plecară.

Călăreții o luară din nou înspre sat. Casa

stăpânului, în spatele lor, se oglindea în lacul liniştit, boierul îşi strigă servitorii, ca să-l dezlege. Servitorii şi argaţii ieşiră fără deosebită grabă din grajduri. Era o zi frumoasă. Pe apă pluteau două lebede.

În dreptul bisericii călăreţii o cotiră după colţ şi călăriră în galop întins, înapoi pe drumul pe care veniseră. Ţăranii se opriră din lucru şi priviră în urma cetei înarmate până când dispăru în norii de praf ridicaţi de copitele cailor. Pe unul dintre ei îl chema Alberto. Muncea fără pic de bucurie.

Câteva zile mai târziu Paolo îşi luă rămas bun de la munţii plini de prăpăstii, de la platoul măturat permanent de vânturi, de la Angiolino, Regele câmpurilor. Ce îl alunga de-acolo? N-ar fi putut să spună nici el: poate nesiguranţa în ceea ce privea soarta lui Marco, amintirea prieteniei cu cei doi băieţi şi cu Giannina. Încă mai purta la el pumnalul pe care i-l dăduse într-o zi Giovanni. Nu uitase vorbele şi ochii luminoşi ai băiatului, care-l priveau plin de încredere: „Poate o să ai nevoie de el vreodată. Bagă numai bine de seamă să nu i se întâmple ceva lui Marco”. Multe lucruri îl rechemau la Veneţia. Noaptea visa marea, bărci şi cântec, o colibă de pescari şi papuci grosolani de plajă, obrazul bătrân ca vremea al unui moşneag şi o fată tânără, care frământa aluatul de pâine cu mâinile şi fugea afară în ploaie.

„Mă întorc acum la Veneţia, Angiolino”, zise el, „vreau doar să văd ce mai e pe acolo. Trebuie să

mă strecor noaptea ca un hoț. Poate aş putea trăi pe acolo pe undeva prin apropiere”.

Stăteau în fața coborâşului spre vale. Paolo îşi răsese barba, pe care o purtase câteva luni. Era îmbrăcat ca un domn distins şi ținea de căpăstru un cal pe care i-l făcuse cadou Angiolino.

„Du-te frate”, zise Regele câmpurilor. „Nu pot să te reții. În curând se înserează. Dacă-ți merge rău, întoarce-te la noi”.

Se îmbrățişară de rămas bun. Oamenii din bandă stăteau pe marginea stâncii şi se uitau după el. Le făcuse plăcere să fie împreună cu ei.

Paolo coborî, trecu, lipindu-se de peretele stâncos, de porțiunea periculoasă, fiind atent ca frâele să nu fie strânse.

Respiră uşurat când cărarea se mai lărgi. Soarele umplea cu lumina aurie a serii valea în formă de căldare. Pistruiatul care altădată trăsese zăvorul ruginit pe uşa închisorii lui Paolo şi după aceea îi adusese pâine şi carne friptă la frigare era de santinelă împreună cu un țăran mai bătrân cu figura mai încruntată, originar din satul vecin.

„Bea o gură de vin să prinzi puteri”, zise şi-i întinse plosca. „Păcat că ne părăseşti!”

Paolo bău. „Rămâneți cu bine fraților”, răspunse. „A fost bine cu voi!”

Amândouă santinele se uitară după el până când dispăru după cotitura drumului.

Către seară ajunse în sat şi fără să ezite luă calea cunoscută spre Rocca Secco. Țăranii, ce se

întorceau obosiți de pe ogoare, îl salutau, căci arăta ca un nobil domn. Niciunul n-ar fi putut bănui în el un membru al bandei lui Angiolino.

Izabella stătea la gard şi privi, după călăreț. Era desculță şi nu purta nicio floare în păr.

Paolo călărea prin amurg, şoseaua se întindea goală de oameni. Odată se opri şi se uită în jur. Acolo se întindeau contururile estompate ale munților pe al căror vârf trăise luni de zile. Se simțise ocrotit în paza lor, dar noaptea când vântul urla fără încetare, se trezea dorul lui după şesuri şi după canalele Veneției. Acum se găsea pe drumul de întoarcere. Dar se despărțea greu de peisajul care-i devenise familiar.

În grădina bisericii din Rocca Secco îşi legă calul de un pom şi bătu la uşa casei parohiale. Tânărul preot deschise şi îl lăsă să între. Nu-l recunoscu.

Paolo se uită în jur, în cameră nu se putea zări în lumina tulbure a lămpii cu petrol decât o masă, cu un scaun, un pat şi o etajeră cu cărți, pe perete. Preotul îşi pofti musafirul să ia loc pe scaun şi-l întrebă ce doreşte. El se aşează pe pat.

„Din păcate nu pot să vă servesc cu nimic, domnule, fiindcă nu am nimic în casă", zise jenat de sărăcia lui. Obrajii lui palizi se îmbujorară.

Paolo scoase o pungă cu ducați din buzunar şi o puse pe masă.

„Ați fost acum câtăva vreme la noi şi v-ați exprimat o dorință în privința a doi credincioşi ai voştri. Angiolino mă trimite să vă predau această

pungă cu cinci sute de ducați de aur. Ați spus că o fată are nevoie de-o rochie de mireasă. Dați-i banii, cuvioşia voastră".

Preotul sări emoționat în picioare. „Dumneata eşti zise." Acum vă recunosc. M-ați primit împreună cu Angiolino. Vă mulțumesc că ați venit! Aşteptați, fug repede până în vecini, să vă pot servi cu ceva mâncare!"

Paolo refuză şi se ridică. „Am puțină vreme, cuvioşia voastră".

Dar tânărul preot îl împinse înapoi pe scaun, fugi la vecini şi se întoarse curând cu pâine, brânză şi vin. Pregăti repede cina şi-şi pofti musafirul să se servească.

Paolo nu se lăsă mult rugat. „Angiolino trimite vorbă, că sunteți oricând binevenit, dacă aveți vreo dorință", zise după ce se sătură. „Dar acum vă rog, lăsați-mă să plec. Am în noaptea asta un lung drum de făcut.

Tânărul preot îşi conduse oaspetele până în fața uşii. Paolo dezlegă frânghia cu care-şi legase calul. „Rămâneți cu bine, cuvioşia voastră. Eu mă întorc în țara mea".

Sări pe cal şi porni. Aerul era plăcut. Într-un tufiş al sălbăticitei grădini începu să cânte o privighetoare.

Prin mintea celor ce stăteau în drum, treceau gânduri ciudate, pe când ascultau tropotul de copite ce se îndepărta.

VIZITA NOCTURNĂ

Când Giovanni se întoarse de la lucru, tatăl său nu era acasă. Probabil încă se mai găsea cu barca lui pe lagună. Abia când ceilalți erau la mal, Ernesto şi însoțitorul său îşi scoteau năvoadele. Giovanni ştia de ce tatăl său nu-şi mai lăsa nicio clipă de repaus. Îşi făcea griji că în doi ani n-o să poată plăti cei două sute de țechini, datorați. Pescuitul aducea tocmai atât cât să poată trăi, şi să se îmbrace. Cum ar fi putut însă să plătească şi dobânzile care erau scadente la fiecare sfert de an şi în afară de asta să mai pună deoparte atâta încât să-şi poată plăti la timp suma împrumutată?

„Hârtiuța" lui Messer Celsi începu să-şi exercite nenorocita-i influență. Uneori pe tatăl lui Giovanni îl urmăreau gândurile grele chiar şi în somnul lui adânc, când adormea zdrobit de oboseală, chinuindu-l în singurătatea de peste zi. Vedea cum se târâie cu greutate pe un drum fără sfârşit, lângă el Giovanni îmbrăcat în zdrențe, cu ochii lui luminoşi îndreptați acuzator asupra tatălui, şi mai auzea râsul ascuțit al lui Messer Celsi, care enorm de mare, stătea la marginea drumului şi-i zorea pe cei doi vagabonzi fără cămin să plece cât mai departe.

Ca să mai scape de griji Ernesto mai vizita din când în când cu tovarăşul său căruia îi plăcea vinul, cârciuma la Malvagia, ca să se întâlnească cu zidarii şi pietrarii pe care îi cunoştea dinainte. Se întâmpla, ca, uneori, să bea mai mult vin decât

s-ar fi potrivit cu punga lui, ca să nu se mai gândească la” hârtiuță”. După aceea îşi făcea mustrări de conştiință pentru fiecare soldo cheltuit, dar degeaba.

Giovanni lucra în grădină, în care acum totul înverzea şi înflorea, plivea buruienile, săpa pământul şi-l stropea cu apă. Apoi se aşeza pe bancă şi aştepta să se întunece. Vara, care se anunța prin nopțile dulci de primăvară şi prin fructele mici şi verzi ale pomilor şi tufişurilor, nu părea să-i aducă prea multe lucruri bune. Cât de frumos şi cât de lipsit de griji trăiseră în anul trecut, până când se întâmplase nenorocirea cu accidentul tatălui, până la dispariția lui Paolo şi până când prietenia cu Marco fusese adumbrită. Ceva devenise ca altădată, ba chiar mai adânc şi mai frumos: prietenia cu Marco. Tocmai de aceea îl atingea aşa de dureros că prietenul, după nereuşita fugii lui, trăia închis ca un prizonier în camera lui, până când unchiului o să-i convină să-l închidă într-o şcoală de călugări. Şi asta urma să se întâmple în următoarele zile, după cum îi spusese Giannina.

Giovanni îşi muncea mintea cum ar putea să-şi ajute prietenul, dar nu găsea nicio ieşire. Câteodată îşi zicea că poate soarta i-a fost mai favorabilă lui Marco decât credea acesta. Cine ştie cum i-ar fi mers prin țări străine. Dar când îşi aducea aminte de nostalgia lui Marco după îndepărtate țări, de visele lui îndrăznețe, îşi dădea

seama ce ar însemna pentru el să fie închis ani întregi.

Luna răsărise, stelele străluceau iar păsările adormiseră. Mama Gianninei aprinsese în cameră lumânările. Giovanni vedea strălucind lumina ce trecea prin tufişuri.

Meşterul Benedetto îl lăudase astăzi şi-i spusese că are mâini îndemânatice şi un ochi bun în ceea ce priveşte lemnul, aşa cum se şi cere pentru un bun constructor de corăbii. Numai că pentru asta nu trebuie să se creadă grozav. Apoi îl luă pe Giovanni cu el în atelierul lui şi-i arătă barca deja terminată. El, Giovanni, trebuia să vadă primul barca. Se pricepea deja, în oarecare măsură, la construcția bărcilor şi rămase uimit de frumusețea construită de mâinile meşterului. Era sortită pentru transportul de persoane şi avea şi o cabină în care pe vreme de ploaie puteau şedea patru oameni ca într-o cameră. Dar cea mai frumoasă era forma arcuită.

„În curând o să vezi multe asemenea bărci pe canalele Veneției", zise meşterul şi bău o gură din ulcior. „Şi nimeni nu va putea nega, că prima de acest fel a fost construită de meşterul Benedetto din Murano. Am deja pentru ea şi un nume «Dongola!» Cum sună? Acum şterge-o la lucru, leneşule!"

Dar Giovanni nu se lăsă gonit. Mângâie cu mâna rotunjimile lemnului şi zise cu seriozitate: „Meştere Benedetto, barca este foarte frumoasă,

nici nu pot să spun cât de frumoasă e". Acestea fiind zise fugi afară.

Când Giovanni se gândea la viitorul lui nu-şi făcea nicio grijă, dar dorea ca şi tatăl şi prietenul lui să fie fericiți. Noaptea deveni mai întunecată, iar luna mai strălucitoare. Giovanni auzi, după zgomotul cârjelor, că tatăl său venea acasă. Îi fugi înainte.

„M-ai aşteptat, nu-i aşa?" îşi salută Ernesto băiatul. „S-a făcut puțintel cam târziu, dar pescuitul a fost bun".

Giovanni simți mirosul de vin ce i se degaja din haine şi observă după ochii strălucitori ai tatălui că acesta băuse şi câteva păhărele. Era mai vesel ca altădată şi părea să-şi fi uitat toate grijile. Într-o legătură ce-i atârna pe umăr aducea şi câțiva peşti. Giovanni îi luă şi pregăti cina pentru tatăl său, apoi îi povesti cum îl lăudase meşterul Benedetto.

Ernesto îl ascultă, şi mâncă cu poftă cina. Munca şi vinul îl obosiseră, aşa că se culcă şi în scurt timp adormi. Trebuia doar ca mâine dimineața, în zori, înainte de răsăritul soarelui, să fie iar în picioare. Nici Giovanni nu mai rămase multă vreme treaz. În curând se făcu linişte în mica căsuță. Zgomotul respirațiilor adânci şi regulate dovedeau că amândoi dormeau tun. Nu auziră paşii uşori, care se apropiau afară şi nici nu văzură contururile întunecate ale unui om ce se strecura cu grijă prin grădinița din fața casei.

Un obraz se aplecă la geam şi doi ochi încercau să pătrundă întunericul din camera slab luminată de strălucirea palidă a lunii.

Un deget ciocăni în fereastră. Cei ce dormeau nu îl auziră. Din nou un ciocănit uşor şi persistent, până când ceva se mişcă în cameră. Giovanni se trezi primul. Se ridică. Tatăl era întins în patul său şi dormea.

Dar ce putuse să-l trezească? Nu se auzea niciun sunet, cu siguranță visase ceva. Se întinse liniştit la loc, dar sări imediat în picioare, când se auzi din nou ciocănind.

O voce adâncă şi bine cunoscută zise: „Giovanni! Giovanni!" Copilul îşi aruncă păturile de pe el, fugi la fereastră şi-şi lipi obrazul de geam.

Încă nu ştia precis dacă nu cumva are vedenii sau dacă ceea ce vedea e adevărat.

În fața ferestrei, luminat de lună stătea un domn, elegant îmbrăcat, care semăna cu Paolo. Acum zâmbi şi-i făcu semn băiatului să-i descuie uşa şi să-l lase să între. Iar când Giovanni văzu zâmbetul, ştiu că omul de-afară e Paolo. Sări la uşă, lovindu-se cu piciorul de un scaun, dar nu simți nicio durere.

„Papa!" strigă el. „Paolo a venit. Trezeşte-te, papa!" Deschise uşa casei. „Paolo!" strigă el în întuneric. „Ştiam că o să te întorci odată şi odată!"

Paolo îmbrățişă băiatul, îl ridică în brațe şi îl duse în casă. „Nu aşa de zgomotos, Giovanni", şopti el.

„Ce se întâmplă aici?” răsună vocea lui Ernesto. Giovanni cu respirația tăiată de îmbrățişare şi cu ochii plini de lacrimi de bucurie strigă aproape înspăimântat: „Dar papa, a venit Paolo, n-auzi?”

Fugi înainte prin cameră, îşi prinse tatăl, care se ridicase de jumătate, de umeri şi zise: „Uite, papa, Paolo e iarăşi aici!”

Între timp intrase şi Paolo. „Într-adevăr sunt eu, Ernesto, şi vreau să te rog să mă adăposteşti în noaptea asta”.

„Dar poți rămâne aici cât timp vrei, Paolo”, se amestecă Giovanni. Nici nu-i mai lăsa pe ceilalți doi să ajungă la cuvânt… „Oricând şi oricât poți să rămâi la noi Paolo, nu-i aşa papa, spune-i”.

Ernesto aprobă. „Bineînțeles că Paolo poate rămâne, cât are chef. Dar acum ia loc Paolo şi Odihneşte-te, ai făcut sigur un drum lung până aici. Şi tu Giovanni, ar trebui să-i frigi nişte peşti”.

Paolo îl opri pe Giovanni, care voia să se repeadă în bucătărie, zicându-i că nu-i e foame. Şi Giovanni rămase bucuros în cameră, fiindcă nu voia să scape niciun cuvânt din cele ce urma să povestească Paolo, şi-apoi avea şi el atâtea să-i povestească.

Între timp Ernesto se sculase şi aprinsese lampa. Privi cu mirare hainele frumoase ale lui Paolo.

„Arăți bine, Paolo, acum povesteşte-ne cum ți-a mers. Am fost atât de mâhniți de dispariția ta… Dar acum eşti din nou aici”.

„Şi căpitanul Matteo o să se bucure”, îl întrerupse Giovanni. De atâta fericire nu-şi mai putea ține gura.

„Căpitanul Matteo?”, întrebă Paolo, încreținduşi fruntea. „N-a fost închis?”

Dintr-o dată Ernesto şi Giovanni înțeleseră, pentru care motiv, Paolo dispăruse aşa fără urmă, după săritura lui peste bord.

„N-ar fi trebuit să fugi, Paolo”, zise Ernesto. „Căpitanul Matteo a scăpat cu contrabanda lui, de zbiri”.

O vreme se făcu linişte în cameră. Lumina lămpii proiecta umbrele capetelor, pe masă.

Paolo privi gânditor în obrazul lui Giovanni. Devenise mai serios şi mai matur grație trăirilor de care avusese parte până acum.

Cuvintele lui Ernesto treziră multe gânduri în mintea lui Paolo. Putea deci să se mişte liber prin Veneția, nu mai trebuia să se strecoare ca un hoț prin noapte şi să bată la ferestre? Putea să meargă ziua în miaza mare la aşezarea de pescari de pe plaja lagunei, să între în coliba lui Dimitro şi să spună: Priviți, sunt din nou aici, Dimitro şi Giulia. V-am adus câteva nimicuri pentru că ați fost aşa de de buni cu mine. Pentru dumneata Dimitro o trusă de cuțite, de sculptură, din Damasc şi pentru dumneata Giulia o brățară de aur şi un şirag de perle.

Paolo îşi aminti de cadoul pentru Giovanni, pe care-l avea la el. Îl scoase din geantă şi zise: „Tu,

Giovanni, mi-ai făcut o dată cadou un pumnal. L-am păstrat cu grijă. Astăzi ți-am adus altul în locul lui. Ia-l!”

Îi întinse lui Giovanni arma, al cărui mâner era din fildeş cu ornamente din argint.

Giovanni privi pumnalul cu priviri pline de evlavie. Nu îndrăznea să-l atingă.

„Ia-l”, încurajă Paolo copilul.

Atunci Giovanni luă prețiosul pumnal şi-şi trecu mâna peste argintul ce strălucea stins.

„Acum am două pumnale”, zise. „Şi Marco mi-a făcut unul cadou. Îți mulțumesc, Paolo”.

Giovanni se bucură foarte mult, dar nu putea să-şi dea frâu liber bucuriei. Existau între ei foarte multe lucruri nelămurite. Paolo se schimbase, nu numai fiindcă purta haine elegante, dar mişcările lui deveniseră mai libere, ochii lui aveau o privire îndrăzneață şi pătrunzătoare.

„Tu ai adus un cadou scump, Paolo”, zise Ernesto. „Nu prea pot pricepe lucrul ăsta”. Se sculă, săltă până la fereastră, ca să-i deschidă larg o parte. „Nu trebuie s-o iei în nume de rău”, îşi continuă el spusele, „dacă vrei să taci, totuşi n-o să cred nimic rău despre tine”.

Paolo se apropie de masă, îşi puse amândouă brațele pe tăblia mesei şi-şi plecă înainte partea superioară a corpului. „Am să-ți povestesc totul Ernesto, tot ce mi s-a întâmplat. Poate să asculte şi Giovanni, şi-apoi veți hotărî singuri dacă am făcut sau nu rău. Ah! Ernesto ce bine că sunt

iarăşi la Veneția!”

Paolo se uită peste fețele celor doi, departe în lumina tulbure a lămpii, şi le povesti despre faptele lui, fără a adăuga nimic, fără a omite nimic. Ernesto şi Giovanni urmăreau fiecare cuvânt. Prin deschizătura ferestrei intrau uşoare zgomote nocturne. O cracă trosnea, sau vreo pasăre bătea somnoroasă din aripi. Foarte departe lătra un câine. Zgomotele se strecurau prin noapte cu labe de pisică.

Ochii lui Giovanni se căscau mari de uimire, şi de o tăcută admirație pentru aventurile lui Paolo.

„La despărțire, Angiolini mi-a dat o mie de ducați. Cinci sute erau hărăziți pentru Alberto şi Izabella, iar cinci sute pentru mine. „Numai Dumnezeu ştie cum o să-ți meargă în Veneția”, mi-a zis Angiolino. Îmi devenise drag ca un prieten, dar ceva mă mâna înapoi la Veneția, nu sunt făcut pentru viața din munți…”

Paolo tăcu. În cameră mirosea a ulei ieftin şi a fitil ars. Domnea o linişte încremenită, în care îți făcea impresia că îți auzi până şi bătăile inimii. Ochii lui Giovanni ardeau, abia putea sa aştepte răspunsul tatălui, îi era frică să nu sune altfel decât cum ar fi dorit-o el.

Ernesto îşi drese glasul. „Ce ai fi putut face altceva?” zise el, ca şi când ar fi vorbit cu sine însuşi. „N-a fost vina ta că ai ajuns pe drum… acum ai văzut o bucățică din lume, iar inima ta te-a readus din nou la Veneția. Fii bine venit, Paolo!”

Bucuria lui Giovanni se manifestă zgomotos, şi Ernesto trebui să-i atragă atenția să fie mai liniştit Elena, în casa vecinului avea somnul uşor, nu era necesar ca ea să aibă imediat ştire de vizita nocturnă.

Giovanni se gândea acum şi la Marco şi la Giannina. Cât o să se mai bucure când vor afla de întoarcerea lui Paolo. Poate cunoştea Paolo vreo posibilitate ca Marco să poată fi scutit de şcoala de călugări. Vroia să povestească imediat despre soarta prietenului său, dar fu oprit de o întrebare a lui Paolo.

„Ție cum îți merge, Ernesto?"

„Cum să-mi meargă", răspunse cu amar Ernesto. „Cu meseria am terminat-o. Mi-am cumpărat o lotcă şi merg în fiecare zi la pescuit".

Gândurile lui Giovanni ajunseră instantaneu la grele griji ce-i apăsau pe tatăl lui. „Messer Celsi ne-a împrumutat două sute de țechini..."

„Taci, Giovanni" îl întrerupse tatăl. Giovanni îşi privi părintele fără să înțeleagă. De ce n-ar trebui să-i povestească lui Paolo şi de grijile lor? El era ca un frate mai mare, care aparținea familiei. Dar nu era necesar să spună mai mult, Paolo ştia, bine, ce însemna, când trebuia să împrumuți bani de la un om ca Messer Celsi.

„M-am gândit adesea la voi doi", zise, căutându-şi cuvintele cu care să-i ofere ajutor lui Ernesto. „Cum le-o fi mergând lui Ernesto şi lui Giovanni? Mă întrebam".

„Nouă ne merge bine acum, n-ai de ce să-ți faci griji”, zise Ernesto.

Giovanni simți că acum nu trebuie să se mai amestece în conversație.

„Îmi pot închipui cum te simți”, zise Paolo. „Pe Messer Celsi îl cunosc. Nu mai trebuie să-i rămâi dator, Ernesto. Mâine îi duci cei două sute de țechini înapoi”.

Paolo îşi scoase din taşca de piele punga cu bani şi numără ducații pe masă. Nu-i păsa de protestele lui Ernesto.

„Fac aşa cum ar fi făcut Angiolino”, zise el.

În noaptea aceasta în casa din Murano se reîntoarse bucuria de-a trăi. Două sute de ducați de aur se aflau pe masă.

„De-acum sunt datornicul tău, Paolo”. Ernesto se îndreptă de spate. „Domnul o să facă nişte ochi, când o să-i duc banii înapoi”. Paolo privea în gol, zâmbind. Se simțea acasă. Întâmplările din trecut păleau. Mâine voia să meargă la colibele de pescari de pe plaja de la Lido şi să întrebe pescarii dacă nu vor să îl primească în asociația lor.

Nu dormi deloc, zăcea cu ochii deschişi pe pat şi se gândea. Giovanni îi povestise despre Marco, care era încuiat în camera lui şi în curând o să-i fie răpită libertatea pe ani întregi.

Dar Marco era încă prea tânăr, ca să poată pleca singur în lumea largă.

Trebuia oare să-l ajute să fugă?

La această întrebare Paolo nu găsea niciun

răspuns.

TĂBLIȚA DE AUR

Doi bărbați îmbrăcați în ponosite haine de călătorie, cu fețele şi mâinile arse de soarele pârjolitor al pustiului, ajunseseră pe coasta mării după lungă, foarte lungă şi grea călătorie. După statură şi după fețele lor trebuiau să fie frați, asemănarea devenise şi mai evidentă prin faptul că trecuseră amândoi prin aceleaşi pericole. Cel mai în vârstă, înalt la stat şi puternic zidit, arătă cu o mişcare largă a brațului spre portul de la picioarele muntelui.

„Un port ca toate celelalte", zise el, „corăbii, hamali, negustori şi taverne. Până aici sus poți auzi strigătele oamenilor".

Se aflau la jumătatea înălțimii muntelui, la picioarele căruia se găseau casele albe şi străduțele cotite ale oraşului.

„Am devenit oarecum mizantropi", răspunse cel mai tânăr, care putea să aibă în jur de patruzeci de ani şi era zvelt şi înalt.

Coborâră înspre oraş. Numai arar schimbau vreun cuvânt. Erau obişnuiți să se înțeleagă prin puține cuvinte şi puține gesturi, doar printr-o privire fugară, printr-o mişcare a colțului gurii sau a sprâncenelor.

În fața lor se întindea marea albastră, tăcuta şi îndepărtată. Nu arăta altfel decât apele Indiei, care spălau coastele imensului imperiu mongol.

Dar era marea care le amintea de patrie, căreia îi întorseseră spatele cu patrusprezece ani înainte, ca să se afunde în interiorul Asiei.

Îşi grăbiră paşii. În Layas exista şi o colonie a compatrioților lor. Pe aceştia voiau să-i caute să audă din nou sunetul moale al dialectului venețian.

Domnea o căldură înăbuşitoare. Când ajunseră la primele casc ale oraşului, soarele era sus, la amiază. Străzile şi ulițele parc-ar fi fost moarte. Ferestrele erau acoperite cu pânze albe, ca scut contra luminii soarelui. Un copil de armean, gol şi brun se juca în praful străzii fără să-i pese de arşiță. Singur singurel, şedea acolo şi se certa cu o bucată de lemn de cedru, care închipuia o cămilă nărăvaşă, într-un popas în pustiu.

Cei doi bărbați se opriră în fața unei cârciumi din apropierea portului, împinseră la o parte perdeaua de mărgele şi intrară în încăperea semi-obscură. Cârciumarul se sculă adormit, ca să servească clienții sărăcăcios îmbrăcați. Dar când ei comandară înainte de toate, cel mai bun vin şi un prânz bun, deveni sprinten şi serviabil.

Mâncară şi băură. Cel mai în vârstă îşi luă taşca de piele şi scoase din ea o tăbliță de aur pe care o aşează înaintea lui. Cârciumarul se apropie pe vârful degetelor şi tocmai voia să-şi exprime admirația printr-un torent de cuvinte. Un gest poruncitor al celui mai tânăr îndepărtă pe cel prea curios.

Tăbliţa de aur purta semnul marelui han şi fusese dată celor doi călători ca scrisoare de acreditare. Această tăbliță îi apărase în imperiile tătăreşti. Fiecare guvernator de provincie era obligat să le dea ajutor pe drum, să le pună la dispoziție servitori şi soldați, catâri şi cămile şi să-i ajute pe orice cale ca să poată înainta. Totuşi călătoria de la curtea marelui han până pe coasta Mediteranei durase peste trei ani, fiindcă tăbliţa de aur nu putea împiedeca furtunile din pustiu, nici lipsa de apă. Iar cărările stâncoasă din munții cei înalți, punțile care se clătinau peste abise fără fund, arşița fierbinte cu vânturile fierbinți care-ți tăiau respirația, insectele otrăvitoare şi alte multe intemperii naturale, refuzau să se transforme din cauza tăbliței de aur cu semnul Marelui Han într-o răcoroasă şi lipsită de pericole alee de plimbare.

Cel mai tânăr înțelese de ce tovarăşul sau pusese tăbliţa pe masă. Nu ca să-i impună cârciumarului respect pentru oaspeții săi. Era o amintire a uimitoarei şi aventuroasei lor călătorii, un rămas bun pentru o parte importantă din viața lor trecută şi totodată aşteptarea amestec de bucurie şi îngrijorare a primei lor întâlniri cu țara.

Şedeau tăcuți unul în fața celuilalt şi beau vinul rece, amestecat cu apă. Cârciumarul se reaşezase în colțul său şi se minuna de muțenia clienților lui Era obişnuit ca la mese să fie gălăgie şi agitație. De fapt la vremea prânzului veneau numai câteodată, câțiva neguțători, negustori sau

marinari; ceilalți preferau ca pe vremea asta să doarmă acasă la ei sau în vreun colțișor umbros.

Mâinile arse de soare ale celui mai în vârstă se vârâră sub tăblița de aur şi o ridicară puțin.

Înainte cu patrusprezece ani, părăsise Bizanțul împreună cu fratele său. Nu aveau nimic altceva în buzunare decât pietre prețioase, pe care şi le cumpăraseră din câştigul realizat din vânzarea încărcăturii corabiei. Pietrele prețioase erau, în toate colțurile lumii, un articol căutat în comerț. În curând se dovedi că planul lor de a schimba cu câştig nestematele, fusese bun.

Împăratul Balonin al II-lea, care auzisese de intenția lor de a călători spre legendarul imperiu Mongol, îi autoriză să plece din Bizanț în anul 1255. Plutiră peste Marea Neagră spre portal Soldaia, iar de acolo pe uscat spre Bulgar, pe Volga şi Sarai, la curtea lui Barkaihan, stăpânitorul tătarilor apuseni. Călătorii venețieni fuseseră primiți cu cinste de către prințul tătar, care le-a dat în schimbul cadourilor lor giuvaiere de o îndoită valoare ca şi numeroase alte daruri.

Ani întregi trăiră la curtea hanului, întreprinseră călătorii şi-şi formară o idee despre marea întindere a părții vestice a imperiului tătar. Un război izbucnit între Barkaihan şi fratele său Hulagu îi sili să ia drumul spre Bokhara. După ce trecură Sir-Daria, străbătură pustiul Kirsil Kum. Petrecură trei ani în Bokhara şi folosiră acest răstimp să-şi înmulțească pietrele prețioase.

Cunoscuseră la curtea lui Barkaihan pe ambasadorul Marelui Han, care-şi avea reşedința la Kangbala, departe, în răsărit. Cei doi călători a fiară că puternicul stăpânitor Kublai han locuia în mijlocul oraşului său într-un palat, al cărui hol cuprindea şase mii de persoane. Se spunea că această grandioasă clădire împreună cu parcurile ce-o înconjurau avea un perimetru de opt Li chinezeşti (22 1/2 km).

Despre bogăția de basm de la curtea Marelui Han circulau cele mai neverosimile poveşti, dar călătorii italieni voiau să se convingă de acestea cu propriii lor ochi, aşa că primiră cu bucurie invitația ambasadorului să plece împreună cu el la curtea stăpânului său. Avură nevoie de peste un an de zile pentru anevoioasa călătorie. Speranțele pe car le nutriseră în tăcere, au fost însă mult depăşite de realitate.

Marele Han îi primi cu mare bunăvoință şi-i puse să povestească despre prinții şi popoarele din țările unde apune soarele. Îl interesa mai ales felul în care se poartă războaiele, Papa şi învățăturile bisericii creştine.

Într-una din zile le propuse, celor doi italienii să călătorească la Roma în calitate de ambasadori ai lui şi să-l roage pe Papa să-i trimită o sută de învățați, care să explice învățaților lui, învățăturile creştine, şi să câştige şi popoarele sale pentru această învățătură. Cei doi călători se învoiră bucuroşi, cu atât mai mult cu cât de multă vreme

se trezise în inima lor dorința de a se întoarce în țară.

Kublai han le dădu în ziua plecării tăbliţa de aur şi scrisori scrise în limba tătară pentru Papa de la Roma. Încărcați cu bogate cadouri părăsiră curtea Hanului în tovărăşia unui ofițer. Pe ofițer trebuiră să-l părăsească chiar a doua zi, căci se îmbolnăvise grav. Aşa că plecară singuri mai departe, iar tăbliţa de aur le deschidea frontierele imperiilor şi porțile oraşelor.

Avură nevoie de trei ani până să ajungă la malul mării natale.

„La ce te gândeşti, Maffio?" întrebă cel mai tânăr.

Maffio Polo luă tăbliţa şi o băgă din nou în taşca de piele.

„Mă simt ca şi tine, Nicolo", răspunse. „Abia mai pot aştepta clipa când o să ajung la Veneția, şi totuşi gândurile mele se lipesc – ca păsările de vergeaua unsă cu clei – de îndepărtata țară cu lacurile ei liniştite printre munții sălbatici, împodobiți cu flori".

„Am fost plecați patrusprezece ani" zise Nicolo Polo. Îşi răzimă capul în mâini. Încerca să se elibereze forțat de gândurile care-l asaltaseră pe toată durata lungii lor călătorii. Nu-i reuşea nici să scape de tainica grijă ce o purta pentru sănătatea soției şi a copilului său, care atunci la plecare abia se născuse. Patrusprezece ani! Dorința de a pătrunde cât mai adânc în uriaşul imperiu, ca şi observațiile ironice ale fratelui, când el încerca să-

l convingă să se întoarcă, fuseseră mai puternice.

„Nu te mai gândi”, zise Maffio şi-l bătu pe umăr, „în curând suntem acasă. Ce înseamnă patrusprezece ani? Gândeşte-te, nu ne întoarcem cu mâinile goale?” Se bătu peste taşca de piele. „Diamantele au valoarea a trei încărcături de corăbii. Vino, hai să plecăm. Călătoria peste Mediterană nu-i decât un salt pentru noi”.

„Ai dreptate, Maffio, gândurile nici aşa nu rezolvă nimic Nicolo Polo sări în picioare, îşi agăță de umăr taşca de piele care arăta foarte ciudat, era făcută de un meşter pielar mongol.

Cârciumarul îi însoți până la uşă, dădu serviabil perdeaua de mărgele la o parte, şi le dori ca toate binecuvântările lui şi cerul lui Allah, să coboare asupra lor.

Viața reîncepuse iarăşi pe străzile şi ulicioarele oraşului portuar. Cămile şi catâri se îndreptau spre târgul din piață, femei voalate se grăbeau în mers uşor pe stradă, iar negustorii îşi lăudau marfa prin bazare. Marea era netedă ca o oglindă şi strălucea într-o culoare de albastru transparent. În port erau doar puține corăbii şi niciuna nu purta steagul cu leul auriu al lui San Marco. Layas era un port mic, lipsit de importanță, dar poseda o colonie a neguțătorilor venețieni.

Maffio şi Nicolo trecură pe lângă santinelă prin poarta Fondaco-ului. Ajunseră într-o curte, pătrată, care era înconjurată de case, gherete pentru vânzări şi magazine de mărfuri. Deosebiră

locuințele neguțătorilor, o măcelărie, o brutărie, o baie şi o judecătorie. Lângă hala pentru vânzări, o clădire din lemn, se înălța o mică bisericuță, care îi aminti lui Nicolo de San Giocomo din Rialto, deşi nu avea nici cea mai mică asemănare cu biserica asta.

În această curte, mai ales în fața magaziilor de mărfuri şi gheretelor de târg, că şi în hala de vânzare domnea o viață trepidantă. Maffio şi Nicolo se apropiară de un grup de arabi îmbrăcați în alb, care înconjurau pe un mare negustor venețian şi cu care se târguiau făcând gesturi largi. Un tălmaci traducea, cu voce domoală, cuvintele italiene, în arabă.

Amândoi călătorii se opriră şi încercară să arunce o ochire pe fețele compatrioților lor. Cuvintele rostite în limba patriei îi emoționau aşa de puternic, încât le venea greu să se desprindă de acolo.

Tâlmaciul se uită după ei şi nu putu să-şi dea seama în ce categorie să-i încadreze. Fețele lor erau negre-brune ca ale arabilor, dar după trăsături păreau să fie italieni. Nu avu prea multă vreme de gândit, afacerile îl răpeau din nou.

Maffio şi Nicolo trecură prin hala de vânzare. Chiar şi aici se găseau mai mulți vânzători străini decât venețieni. Escadra care în drumul său spre Cipru şi Damasc trebuia să treacă şi prin Layas, urma să sosească cel mai repede peste treizeci de zile, dar negustorii din oraş şi din împrejurimi îşi

dădeau deja silința să-şi ofere mărfurile – cu multe strigăte – ca mărfuri de schimb.

Marele negustor pe care Maffio şi Nicolo Polo îl opriră, după ce-l salutară cu politețe, îi asculta uimit.

„Cine sunteți?" întrebă el. „Vorbiți dialectul venețian, însă vorba voastră e amestecată cu multe cuvinte străine, pe care în Veneția nu le-ar pricepe nimeni. Scuzați-mă, că furat de surprindere, v-am întrebat", continuă el zâmbind. „Pot să vă poftesc în locuința mea? Sigur aveți în urmă o lungă călătorie".

Făcu un gest de invitație şi rugă străinii să-l urmeze. Nicolo şi Maffio Polo primiră invitația. Pe drumul spre locuința marelui negustor îşi căutau cuvintele prin care să se prezinte, dar observară cu uimire că trebuiau să caute chiar după cele mai obişnuite vorbe din dialectul lor natal.

În Fondaco, locuiau în timpul acela numai douăzeci şi cinci de venețieni, dintre care cinci mari negustori. Ei călătoreau de aici adesea la Aleppo, Antiohia sau spre golfurile din Cipru, pentru a pregăti afacerile comerciale pentru corăbiile venețiene care urmau să sosească. Ceilalți locuitori ai Fondacoului erau scribi sau meseriaşi.

Marele negustor, un bărbat mai tânăr, cam la treizeci de ani, cu părul negru, umeri înguşti şi mişcări repezi, se prezentă Agnolo Nelli. Bătu din palme şi porunci servitorului să pregătească un

prânz. Cei doi călători îi spuseră că abia s-au ridicat de la masă; dar marele negustor considera că o mică gustare şi puțin vin, nu strică nimănui.

În timp ce Maffio şi Nicolo Polo îşi înmuiau degetele în cupele pentru spălat degetele, amfitrionul trimise după ceilalți doi mari negustori prezenți în Fondaco, şi le comunică sosirea călătorilor. În curând sosiră şi aceştia în locuința lui Agnolo Nelli ca să salute pe noii veniți. Era în pierdutul Layas un eveniment, să poți vedea fețe noi, aşa că nu-ți permiteai să-l pierzi. Din păcate niciunul dintre ei nu cunoştea familia Polo, căci locuiau în celălalt capăt al oraşului, în Sestir di Castello. Veneția era mare, trăiau pe vremea aceia pe insulele lagunei o sută cincizeci de mii de oameni, timpurile când se cunoşteau cu toții trecuseră demult.

Maffio şi Nicolo Polo aflară pe lângă alte noutăți că Papa Clemens al IX-lea murise la sfârşitul anului trecut şi că încă nu i s-a ales înlocuitor. Afacerile papale erau între timp girate de plenipotențiarul din Acra, Teobaldo Visconti, care locuia, pe atunci, în castelul său din sudul Italiei.

Cei trei mari negustori se făcuseră comozi în jurul mesei şi erau curioşi să afle povestea celor doi călători.

Nicolo luă cuvântul şi începu să vorbească despre lunga lor călătorie şi despre întâmplările lor la curtea celui mai puternic dintre domnitori. La început trebuia să-şi caute cuvintele, dar cu cât

vorbea mai mult, îi venea tot mai uşor, şi dialectul de-acasă răsuna tot mai clar în gura lui, deşi încă amestecat cu multe expresii străine.

Negustorii ascultau tăcuți, schimbând din când în când câte o privire, ca să se convingă că de fapt erau de aceeaşi părere privind povestea compatriotului lor îmbrăcat în ponositele lui haine de călătorie.

Nicolo Polo descrise uriaşul hol din palatul lui Kublai han, strălucind de aur şi argint, vorbi despre cerbii, căprioarele şi gazelele care păşteau în jurul lacului, cu peşti aurii, ce se afla în parcul care înconjura palatul, şi unde se mai afla şi un munte artificial pe care erau plantați cei mai frumoşi copaci din țară ca să servească drept decor unui palat verde ce se află zidit pe vârful muntelui. Niciun alt stăpânitor de pe lume nu dispune asupra unei atât de puternice armate şi nu are atâtea proprietăți şi bogății ca Kublai han, care, de altfel, este foarte cult şi i-a primit cu deosebită cinste.

Agnolo Nelli, cel plin de viață, se mişca neliniştit pe scaun încoace şi încolo şi încuraja cu privirile lui pe ceilalți doi mari negustori, ca să pună capăt în cele din urmă mincinoaselor lăudăroşenii ale celor doi aventurieri. El, ca amfitrion, trebuia, oricât i-ar fi venit de greu, să se rețină. Când Nicolo Polo făcu o pauză, căutând în amintirile lui o întâmplare care ar fi putut să zugrăvească mai viu compatrioților săi această lume străine, marele

negustor mai vârstnic, care şedea în faţa lui, îi spuse cu o ironie ascunsă:

„Bogăţia celui mai mare stăpânitor de pe pământ, nu pare să fi avut vreo influenţă asupra voastră!”

Ceilalţi râseră.

Maffio Polo îşi coborî colţurile gurii şi privi, pe zeflemist, cu ochii strânşi, dar nu zise nimic. Veselia celor trei ascultători se linişti. Agnolo Nelli, amfitrionul, începu să se simtă prost. Tăcerea bruscă îl obliga să facă o remarcă împăciuitoare.

„Iertaţi-ne, dacă nu putem da crezare cuvintelor voastre”, zise Agnolo. „Da, tot ce povestiţi pare atât de neobişnuit”.

Marele negustor, mai în vârstă, îl privi indignat. „Neobişnuit?” întrebă el. „Te exprimi foarte cu grijă, Agnolo”.

„Asta înseamnă că ne consideraţi mincinoşi?” întrebă Nicolo Polo cu obrazul său roşu de mânie, ridicându-se în picioare. Fratele său îi puse însă împăciuitor mâna pe umăr, iar Agnolo Nelli îl rugă să nu înţeleagă greşit o vorbă spusă cu sinceritate.

Maffio Polo se întoarse către negustorul mai vârstnic. „Spuneaţi că bogăţia marelui stăpânitor nu ne-a prea influenţat”, zise el liniştit. „Aici aveţi dreptate. Hainele noastre nu arată prea grozav. Prin deşert şi peste munţi nu umbli îmbrăcat în catifea şi mătase ca un episcop la procesiune sau ca un mare comerciant în Fondaco din Layas”. Îşi privi interlocutorul fix în ochi şi nu se putu

împiedica să nu zâmbească cu subtilă ironie, când continuă: „Cu toate astea călătoria noastră n-a fost cu totul pe degeaba. Priviți ce-am adus cu noi. Puțin de tot, ne-a influențat totuşi bogăția…”

Maffio Polo scoase punga cu nestemate şi o goli cu grijă pe masă: ele prinseră lumina soarelui şi o reflectară într-un curcubeu strălucitor, care îți lua ochii.

Negustorii, uimiți de frumusețea pietrelor, scoaseră strigăte de mirare: păreau să fi uitat dintr-o dată îndoielile şi observațiile ironice. Marele negustor mai vârstnic se întinse după un diamant mai mare, şi-l puse în palmă şi îl privi cu ochi de cunoscător.

„A fost fără rea intenție”, zise el. Apoi. „Vă rog să iertați! Dacă-mi pot permite să vă dau un sfat, folositor, v-aş recomanda, ca în timpul călătoriei pe mare să vă coaseți pietrele scumpe în haine”.

Călătorii îşi aplecară capetele şi-şi aruncară o scurtă privire.

„Sfatul dumneavoastră e bun”, zise Nicolo. „Vă mulțumim pentru el”. În ochii lui străluceau lumini. Negustorii le luară drept reflexe de diamant ce se aflau pe masă. Cum ar fi putut şti că în cusăturile şi buzunarele secrete a ponositelor haine de pe ei se găseau tocmai pietre prețioase care întreceau de mai multe ori în valoare pe cele din pungă?

Când Maffio Polo, arătă domnilor tăblița de aur şi scrisorile către Papa, dispăru orice îndoială.

Agnolo Nelli îşi ceru de mai multe ori scuze şi-şi puse casa, împreună cu servitorimea la dispoziția călătorilor. Ei puteau rămâne la el oricât vor avea plăcere, era pentru el o cinste să-i poată servi.

Maffio şi Nicolo Polo voiau însă să plece cât mai curând posibil spre Italia, ca să-şi predea solia Papei sau locțiitorului lui şi-apoi să călătorească spre Veneția. Nicolo răspunse cu puține vorbe la întrebările care i se puseră cu toate că la prima descriere arătase cât de colorat ştia să povestească. Aşa că marii negustători îşi luară curând rămas bun, şi Agnolo se oferi să meargă, personal, în port ca să afle când pleacă prima corabie spre Italia.

Călătorii aflară la întoarcerea lui că în dimineața următoare o mică galeră franceză pleacă spre Massilia şi are o oprire în portul din Tarent. Apoi abia peste patrusprezece zile pleca prima corabie spre coastele Italiei. Agnolo îi invită ca până la plecarea corabiei a doua să fie oaspeții lui, doar nu puteau să plece când abia sosiseră. Nicolo Polo răspunse însă că se obişnuiseră demult să ia hotărâri repezi, chiar şi fratele lui era pentru plecarea imediată. Mulțumiră amfitrionului lor pentru ospitalitate şi se duseră la căpitanul corabiei, un francez vesel din Tarascon, cu care se înțeleseră foarte repede. Doi marinari primiră însărcinarea ca să dea în magazie câteva lăzi la o parte, ca să le poată face un culcuş temporar celor doi oaspeți.

În dimineața următoare corabia plecă pe mare. Negustorii venețieni stăteau pe chei şi-şi luau rămas bun de la ciudații călători care abia ieri coborâseră muntele şi astăzi deja plecau pe mare.

Un vânt uşor umfla pânzele, corabia ieşi încet din golful proteguitor. Călătoria avu loc în condiții de vânt favorabile. Căpitanul se împrieteni repede cu pasagerii săi, şedeau adesea împreună şi jucau zaruri, beau vin bun franțuzesc şi ascultau poveştile de lup de mare ale mult călătoritului francez.

Maffio şi Nicolo Polo se fereau însă să mai povestească despre ciudatele lor călătorii. Experiența cu conaționalii lor îi îndemna la prudență, de altfel, nici nu era necesar ca echipajul şi căpitanul să afle ceva despre pietrele scumpe pe care le aveau la ei.

Călătorii îşi petreceau cea mai mare parte din timp pe punte.

Insula Cipru rămăsese în urmă. Trecură zile şi nopți până când într-o după-masă apăru în fața ochilor lor, ieşind din marea albastră, insula Creta. Într-un loc munții se retrăgeau într-un cerc larg şi lăsau liberă o vale lată şi înverzită care ajungea până la mare. Maffio arătă spre casele unui orăşel ce se întindea de pe malul mării până pe coastele muntelui. Oamenii le făceau semne cu mâna. Vedeau ogoare, pajişti, vite care păşunau, măslini argintii şi chiparoşi zvelți. Grecoaicele se îndreptau spre fântâni şi aruncau corabiei priviri

furişe, pline de nostalgie.

Cârmaciul schimbă cursul, ca să se îndepărteze de apropierea periculoasă a coastei. Oameni, case, copaci se micşorară ca un joc de copii, iar în curând se mai putură zări doar contururile munților, cu o nuanță mai închisă la culoare decât albastrul nesfârşit al mării.

Nicolo Polo se duse la prora corabiei. Lupta contra unei negre presimțiri, care-l cuprinsese de când corabia se depărtase de liniştitoarea privelişte a orăşelului cățărat pe munte, şi plutea în largul mării. În gândurile lui încerca să-şi zugrăvească întoarcerea acasă, primii paşi prin curte, poarta casei care se deschide – dar când voia să gândească mai departe, în fața ochilor lui apărea brusc imaginea caselor care dispăreau în depărtare, şi-a oamenilor care le făceau cu mâna.

Valurile se spărgeau de corpul corabiei. Un vânt favorabil îi apropia mereu de soarele care apunea, şi părea din ce în ce mai mare.

„Cum ar fi dac-am juca ceva, monsieur Polo?" întrebă căpitanul. „N-are niciun rost să priveşti fix apa, ore întregi.

„Buono, căpitane, ai dreptate, prin asta nu înaintăm mai repede, şi nici mai încet", răspunse Nicolo Polo.

La începutul lui aprilie 1269 cei doi călători ajunseră, după patrusprezece ani, din nou pe pământ italian. Se aflau în portul Tarent, auzeau vorbe italieneşti, mergeau ca prin vis prin oraş şi

lângă un templu antic grecesc, înconjurat de verdeață, îşi recăpătară judecata lor sănătoasă asupra realităților şi încercata lor putere de decizie. Nu fu nevoie de multe cuvinte ca să-şi stabilească planul pentru continuarea călătoriei. După ce vândură câteva diamante şi făcură rost de banii necesari, cumpărară o trăsură cu doi cai repezi, închiriară cinci mercenari înarmați şi după două zile plecară. Se povestea că în regatul Neapole şi chiar şi în statul Papal, dădea diverse lovituri un bandit de drumul mare şi din cauza căruia niciun călător distins nu se putea simți în siguranță. Nicolo primi zvonurile cu un surâs ironic, dar prudentul Maffio socoti că nu călătorise degeaba patrusprezece ani prin toată lumea, ca la sfârşit să fie jefuiți. Aşa că, din acest motiv, călătoreau în compania mercenarilor şi țineau şi pentru ei, gata, săbii şi arbalete.

Călătoreau pe Via Appia, vechiul drum de război roman, de mare circulație, către plenipotențiarul Teobaldo Visconti, care-i primi cu multă prietenie, ascultă cele relatate de ei şi preluă scrisorile Marelui Han Kublai. Desfăcu sigiliile scrisorii şi-i rugă pe cei doi să-i traducă în latină, frazele scrise în tătară. Asculta atent fiecare cuvânt. Mina lui cu încheieturi fine ce ieşea din mânecile cu bordură de hermelină, îi proptea barba. Avea un obraz inteligent şi energic, cu riduri, verticale, amenințătoare, la rădăcina nasului Solia legendarului stăpânitor îi venea tocmai bine, acum

când făcea toate eforturile să ocupe scaunul papal. Porunci sfetnicului său să părăsească camera.

Celor doi Polo, le aduse la cunoştinţă, în scurta convorbire care urmă, prin cuvinte prudente, că în cazul când va fi ales Papă, va da curs cererii marelui Han, de a trimite călugări şi învăţaţi în imperiul lui.

Maffio şi Nicolo îl părăsiră pe plenipotenţiar, cu sentimentul eliberat, că şi-au îndreptat solia spre omul potrivit.

În ziua următoare se urcară iarăşi în trăsură şi călătoriră mai departe spre patrie. Purtau încă tot hainele de călătorie, nici chiar la vizita făcută plenipotenţiarului nu-şi schimbaseră hainele ponosite.

Văzură mănăstirea veche de şapte sute de ani de pe Monte Cassino, trecură fără să bănuiască nimic pe lângă ascunzişul trupei Regelui câmpurilor şi ajunseră, trecând graniţa statului papal, în Toscana, ale cărei coline, livezi şi câmpii îi înconjurară ca o grădină mare şi înfloritoare.

Era frumoasă patria. Se rezemară tăcuţi de pernele trăsurii, închiseră ochii, ca să-şi întipărească pentru întotdeauna priveliştea roditoarei ţări.

În Padua, trimiseră mercenarii acasă, vândură trăsura şi ultima parte a călătoriei o făcură călare.

Nu vorbeau deloc unul cu celălalt. Fiecare era ocupat cu gândurile lui şi încerca să-şi stăpânească furtuna simţămintelor.

Într-o seară liniştită, aurită de lumina soarelui sosiră la Mestre, puseră caii la adăpost şi înduri ară o barcă pentru a-şi urma mai departe drumul.

Adiind îi mângâia suflul lagunei.

TATĂL

Afacerile lui Messer Pietro Bocco mergeau bine. Sosiseră veşti îmbucurătoare de la a doua escadră a corăbiilor venețiene. Mai puțin îmbucurător stătea însă planul de a-şi băga nepotul în mănăstirea de la San Nicolo. Bătrânul Procurator, care se îngrijea de tutela orfanilor şi de apărarea bunurilor lor pe această parte a canalului, îl vizitase pe Marco, şi constatase cu uimire împotrivirea sa netă de a intra în mănăstire. I se spusese cu totul altceva de către Pietro Bocco. Într-adevăr corespundea faptul că elevul săvârşise o tentativă de fugă, dar Procuratorul nu socotea că această poznă copilărească ar putea fi un motiv ca Marco să fie închis, contra voinței lui, într-o mănăstire. Refuză să-şi dea iscălitura şi îi atrase atenția lui Messer Pietro Bocco într-o conversație serioasă, că îl va trage la răspundere dacă va constata nereguli în administrarea averii familiei Polo; pentru că acum bănuia, destul de clar, motivul pentru care negustorul voia să-l aibă pe moştenitor în spatele zidurilor unei mănăstiri.

După această convorbire, în care Messer Pietro Bocco îşi arătase Procuratorului obrazul cel mai prietenos şi cea mai mare promptitudine de a-i fi

pe plac, se întoarse acasă furios. Nu se gândea câtuşi de puțin să renunțe la planul său, era însă prea deştept, ca să întreprindă imediat ceva. Procuratorul avea optzeci şi doi de ani, şi se vorbea c-o să renunțe la postul său încă în anul acesta. Aşa că: răbdare.

Luna aprilie era pe sfârşite. După vizita Procuratorului, închisoarea lui Marco se mai îmblânzise. Totuşi un servitor îl mai păzea încă, şi avea poruncă să nu lase să între la el niciun străin, şi nici nu mai avea posibilitatea, ca înainte, să se plimbe liber pe afară, dar chiar şi numai sentimentul că nu-i lăsat fără niciun fel de apărare la discreția unchiului, îi dădea un sentiment de mulțumire interioară. Mai mult decât conversația cu bătrânul Procurator îl mişcase vestea lui Giovanni: credinciosul Paolo se întorsese şi trăia ca pescar într-o aşezare din Lido. Zi de zi îşi bătea capul cum ar putea să facă posibilă o întâlnire cu Paolo. Voia să-l vadă, să-i asculte râsul blajin şi de-abia auzit şi să plece ca altădată, cu el, la vâslit pe lagună. Dar tocmai în aceste zile trebuia să nu-i dea lui Messer Pietro Bocco niciun pretext să se plângă de purtarea lui. Amenințările unchiului îl făcuseră prudent.

Castanul din curte era înflorit în toată splendoarea lui. Marco stătea la fereastră aplecat peste cartea lui. Se afla din nou în grațiile fratelui Lorenzo, ce să mai vorbim despre Tiberius care, atunci când apărea Marco şi scotea oasele din

buzunar, fugea plin de încântare în jurul lui. De când îşi urma învățătura, iarăşi cu mult interes, fratele Lorenzo îl făcea rost de cărți, pe care elevul le putea lua şi acasă. Şi nu erau numai cărți bisericeşti.

Când îşi ridică privirile văzu razele soarelui aşternându-se pe acoperişuri. Zilele de primăvară erau blânde şi luminoase şi amurgul dura multă vreme, până când reuşea să îmbrace multele şi diferitele culori, în mantaua lui cenuşie. Orele inserării erau pline de gânduri ce mereu căutau. Vor trece însă ani lungi până când va putea hotărî asupra lui însuşi. Dar care era ținta? Nu exista nimeni care să-i arate drumul cel bun şi singur nu-l găsea. Marco ştia că nu te poți lăsa pur şi simplu în voia visurilor tale sau să-ți urmezi dorințele aşa cum fac albinele care iau polenul din flori. Umbrele copilăriei se întindeau asupra fanteziei lui şi uneori strălucea soarele şi le străbătea preschimbându-le în aur strălucitor şi schimbător.

O pisică se strecură prin curte. Se întunecase. Giannina intră, aprinse lumânările şi plecă să aducă cina. Îl ajutase adesea să treacă peste ceasurile lui de singurătate, şi fusese mijlocitoarea care-i transmisese calda compătimire a lui Giovanni.

Şedea cu cartea pe genunchi şi aştepta ca Giannina să se întoarcă, să mai stea puțin de vorbă la lumina lumânărilor. Atunci auzi în curte

paşi grei şi răsunetul a două voci bărbăteşti. Bărbații stăteau în fața uşei de la intrare şi nu erau hotărâți dacă să între sau nu.

Marco deveni, brusc, atent, şi auzi cum se deschise uşa, cum alți paşi se îndepărtează. Unul intrase, celălalt pleca. Marco se ridică în picioare şi-şi pipăi pumnalul. Cine putea să-i facă o vizită atât de târziu? În el se trezi o speranță: s-ar putea să fie Paolo? Judecând după greutatea paşilor ar putea fi Paolo. Fugi bucuros la uşă şi o deschise. Era gata să strige „Paolo", când îi muri cuvântul pe buze.

Un bărbat străin, înalt şi cu fața arsă de soare intră, se uită în jur prin cameră, ca şi când ar fi căutat ceva, apoi privirea i se opri asupra lui Marco şi-l cercetă prelung. Pe trăsăturile lui se zugrăvi ceva incomprehensibil, şi totuşi ceva. Mult dorit, ca la un om care vede cu ochii ceva, dar nu ştie dacă-i vis sau realitate.

Giannina intră cu cina, o puse pe masă şi ieşi. Marco nici nu observă. Se întâmpla ceva extraordinar. Un bărbat străin stătea în cameră, cu o barbă neîngrijită şi cu haine de călătorie pline de praf. Dar ochii mari, forma frunții şi ridurile ce coborau de pe pomeții obrajilor până în colțurile gurii îndulceau trăsăturile.

Lumânările începură să pâlpâie. Trebuie să le tai fitilele, gândi Marco şi străbătu camera ca şi când celălalt nici n-ar fi fost acolo.

Străinul urmărea orice mişcare a băiatului. El fu

acel care vorbi întâi: „Cum te cheamă?” îl întrebă.

Cuvintele alungară starea de vis. Străinul nu vorbea ca un venețian.

„Spuneți-mi mai întâi cine sunteți!”, răspunse Marco gata de harță.

„Eu sunt Nicolo Polo!” zise străinul şi pe obrazul şi în ținuta lui apăru o undă de nerăbdare. Marco le vedea bine, de altfel percepea orice fapt exterior, numai în gândurile lui răvăşite nu mai putea să se regăsească.

„Tocmai citeam!” zise. „Mă cheamă Marco”.

„Marco Polo”, zise străinul ca pentru sine. Apoi mai tare: „Nu te bucuri deloc că tatăl tău s-a întors?” Nicolo Polo avea un sentiment apăsător a cărui origine nu putea să şi-o explice. Bănuia că ceva s-a schimbat, voia să întrebe de soția lui, dar îşi înăbuşi întrebarea, fiul său stătea în fața lui.

Nicolo Polo îşi cuprinse fiul în brațe. „Eu sunt tatăl tău”, zise, „uită-te la mine!”

Marco îşi lipi capul de hainele prăfuite şi spuse în gând cuvinte de uimire, de bucurie, de nerăbdare, de mândrie, care exprimau toate acestea la un loc. Apoi se desprinse brusc de tatăl său şi zise:

„Acum Pietro Bocco n-o să mai poată face ce vrea. Am ştiut c-o să te întorci odată şi odată, tată”.

Dar abia rosti cuvintele astea, că-şi aminti că mama lui se odihneşte la San Michele. Şi încrederii acordată străinului, care era tatăl lui, îi

luă locul în adâncul său un gol, care-i stinse toate sentimentele.

„Mama a murit”, zise, „tată”, voia să mai adauge ca să atenueze oarecum neaşteptata durere, dar nu putu. Îşi amintea de tăcutele reproşuri care se făceau auzite în conversațiile ce le avea cu mama lui, când ea vorbea despre mare, despre corăbii şi despre îndepărtatele şi ispititoarele maluri, şi înțelese, în această clipă, că reproşurile mute se refereau şi la acest străin care se afla în fața lui şi care era tatăl său.

„Lionora a murit”, zise el cu glas stins. „Acum mă duc în camera mea… Trimite fata la mine, sunt foarte obosit. Când călătoreşti patrusprezece ani, oboseşti. Ea e la San Michele? Da, acum mă duc…”

Marco văzu durerea zugrăvită pe obrazul tatălui, nimeni n-ar fi văzut-o. Dar el o văzu, părea ca şi când cineva ar fi închis brusc uşile spre inima lui.

Tatăl ieşi, ținându-se drept. Marco puse cartea la locul ei. Aerul din cameră mirosea a fitil ars. Erau lumânări tot aşa de albe ca pânza; nicăieri nu se găseau lumânări mai albe ca la Veneția.

Marco se duse în bucătărie şi-i spuse Gianninei: „Tatăl meu s-a întors… E obosit… Trebuie să înțelegi. A călătorit prin toată lumea patrusprezece ani. Mâine te duci la Giovanni şi-i spui că tata s-a întors. Acum toate vor fi bune”.

Marco nu dormi toată noaptea. Când în dimineața următoare, după ce se îmbrăcă, îşi

întâlni pe scări paznicul îi spuse: „Nu vreau să te mai văd pe aici. Du-te la unchiul meu şi spune-i lucrul ăsta!”

Tatăl încă nu se trezise. Marco se strecură de mai multe ori prin faţa uşii lui, în speranţa că va auzi vreun zgomot în cele din urmă se auzi ceva, totuşi nu îndrăzni să între. Poate ar fi deschis uşa, dacă ar fi ştiut că patul era neatins şi tatăl şedea cu coatele rezemate de masă.

Între timp servitorul lui Messer Pietro Bocco îşi dădu toată silinţa să ajungă cât mai repede la stăpânul său, ca să-i aducă la cunoştinţă vorbele nepotului; doar primise însărcinarea ca să-l anunţe imediat despre orice necuviinţă a băiatului. Messer Pietro Bocco îşi încuie imediat uşa de la depozitul de mărfuri şi plecă la Marco. În timpul drumului se gândea cum să-l ataţe pe nepot să facă alte lucruri nesocotite.

În mod cu totul ciudat Marco îl primi cu o politeţe rece. Şi înainte ca unchiul să-şi dea drumul la obişnuitele lui vorbe, băiatul spuse ceva, care în prima clipă i se păru imposibil, dar pe urmă îşi dădu silinţa să înţeleagă.

„Ieri seară s-a întors tata, unchiule. Va fi o plăcere pentru el ca să vă pontă saluta”.

Atâta spuse Marco, şi Messer Pietro Bocco ştiu imediat că asta nu era o născocire a bogatei fantezii a nepotului său.

„Unde-i?”, întrebă, ascunzându-şi doar cu greu consternarea.

Marco arătă înspre coridor, dar în aceeaşi clipă îşi zise că nu era bine ca unchiul să vorbească primul cu tatăl său, dar acum nu mai putea schimba nimic, fiindcă Pietro Bocco părăsi imediat camera fără să-şi mai învrednicească nepotul cu vreo privire.

Întrevederea dintre Nicolo Polo şi cumnatul său dură foarte mult. Marco se plimba nervos în sus şi în jos prin cameră şi nu o dată fusese tentat să iasă pe coridor, să asculte ce se vorbea în camera tatălui său.

Giannina îi aduse dejunul. „Du-te înăuntru!" îl sfătui ca cu mânie în glas. „Sigur că-i povesteşte numai rele despre tine".

Marco ridică din umeri. „Crezi că tata îl crede?", întrebă şi izbucni într-un hohot de râs ironic. „Iar dacă-l crede pe el mai mult ca pe mine – atunci bine, eu nu pot schimba nimic..." Dar în timpul acesta urechile lui pândeau orice zgomot venit de pe coridor.

Abia către amiază Pietro Bocco părăsi casa.

Marco aştepta, acum, să vadă ce va mai urma. Obişnuita linişte din casă era aproape de nesuportat. Nicolo Polo îşi comandă mâncarea în cameră. Nici cu un cuvânt nu fu vorba că ar vrea să-şi vadă băiatul. „A golit o grămadă de pietre strălucitoare pe masă", raportă Giannina. „Şi stă acolo, parcă ar visa".

„Nu trebuie să-i spui încă lui Giovanni, că s-a întors", zise Marco.

Giannina scutură din cap şi-l asigură că nici prin vis nu-i trece să plece astăzi la Murano.

Maria umbla pe vârful picioarelor prin casă. Marco nu putea suporta să-i vadă obrazul fericit şi i se ferea din cale.

Bătea vântul şi mici picături de ploaie izbeau în geam. Apoi apăru iarăşi soarele şi picăturile prinseră străluciri de diamant, apoi dispărură.

Marco trecu de mai multe ori prin coridor. Avea de lucru prin celelalte odăi. S-ar putea întâmpla ca tatăl să deschidă brusc uşa şi să iasă din camera lui ca să strige după un oarecare Marco Polo; atunci el n-ar fi trebuit să fie aşa de grăbit să dea ascultare chemării.

Uşa rămase închisă. Nicolo Polo şedea la masă, îşi aşezase capul pe braţe şi adormise de oboseală aşa de adânc, încât niciunul dintre grelele lui gânduri nu-l mai putea urma în vis.

Marco încercase de mai multe ori să arunce o privire prin gaura cheii, dar trecea mai departe, tuşind, cu paşi apăsaţi.

Adică el şedea în camera lui şi se uita la un morman de pietre preţioase? Messer Pietro Bocco fusese o înainte de masă întreagă la el, iar pentru fiul lui nu-i mai rămăsese timp?

Amărăciunea lui Marco nu reuşea însă să-i înăbuşe din nou şi din nou pătrunzătoarea bucurie şi sentimentul că se găseşte în siguranţă. Se întâmpla chiar că, în tainicele lui dialoguri, folosea mai des decât s-ar fi simţit nevoia

cuvântul” tată”, pe care-l pronunța cu o deosebită dragoste. Ieri fusese încă un orfan cu vise nostalgice şi neliniştite, plutind între cer şi pământ. Bătrânul procurator şi unchiul cu inimă de piatră, fiind obligat să dea socoteală de fiecare pas, dar acum exista un om care-şi punea brațul asupra lui şi-i zicea: „încolo n-ai voie să mergi, adevăratul drum e acesta” şi mergeau împreună mai departe. Aşa o să fie de aici înainte.

„Tatăl tău te cheamă”, zise Giannina.

Obrazul lui Marco se înroşi. Îşi căută ceva de făcut în cameră. I se părea că fraza găsea un ecou în inima-i: Tatăl tău te cheamă. Marco nu-şi mai dădea seama ce vreme e. Ar fi putut să fie dimineață sau după-masa târziu, aşadar, acum, tatăl său îl cheamă. Îşi aşează cartea pe etajeră. „Aşa, acum aici e ordine”, zise.

Nicolo Polo şedea la masă. Se priviră.

Îmi seamănă, se gândi tatăl, exact aşa trebuie să fi arătat şi eu în tinerețea mea.

Arată ca un pirat, se gândi fiul, aşa aş vrea să arăt şi eu mai târziu. Şi încercă, strângându-şi buzele şi încrețindu-şi posomorât fruntea să dea imediat expresie dorinței sale.

Pe trăsăturile lui Nicolo Polo apăru umbra unui zâmbet.

„După vizita lui Pietro Bocco am adormit aşa de adânc încât n-am mai auzit nimic. Acum să mai stăm puțin şi amândoi de vorbă”. Nu voia să recunoască nici față de el însuşi că simțea o

oarecare sfială în fața privirii directe şi cercetătoare a fiului său. „Unchiul tău mi-a povestit că tu te-ai purtat uneori ca un vagabond”, zise el mai aspru decât ar fi dorit-o.

Marco nu răspunse.

„Ți-ai neglijat învățătura, zile întregi ai vagabondat cu copii de meseriaşi. A mai spus că i-ai făcut şi multe necazuri mamei tale… E adevărat?”

„Da”, zise Marco căruia i se părea că orice speranță fusese degeaba. „Este adevărat… El voia să mă închidă într-o mănăstire”. Se uita întunecat în gol.

„Nu mai ştia ce să se facă, aşa mi-a spus…”

„Are ochi răi”, răspunse Marco. „M-a tratat ca pe un prizonier…” Ura îi dezlegă limba. „Întreabă-l pe Paolo sau pe căpitanul Matteo sau pe Giovanni!” Obrazul îi ardea de mânie şi cuvintele îi ieşeau repede de pe buze. Spunea tot ce-şi aducea aminte, descărcându-şi inima. În sfârşit, putea să vorbească, nu-i mai era frică că va fi neînțeles. Tatăl, şedea în fața lui, iar Marco simțea, în tăcuta lui seriozitate şi în abia simțitul lui zâmbet, căldură şi simpatie.

Nicolo Polo, înțelept şi având experiența vieții, cunoscând bine obiceiurile străine şi dotat cu simțul de a putea deosebi dintr-o privire adevărul de minciună, se sculă mişcat în picioare şi punându-şi brațul în jurul umerilor fiului său se apropie cu el de fereastră. Acum era din nou

acasă. Lângă el stătea copilul lui care crescuse fără o adevărată îngrijire. Poseda, după cum îşi dăduse seama, din tulburătoarea lui povestire, o imaginație bogată, dar în acelaşi timp şi sănătosul simț de a o ține în frâu.

Privi în curte şi spre casele de vizavi. Un nor cenuşiu plutea pe cer, fu luat de vântul jucăuş şi împrăştiat pe-o mare întindere, până când cenuşiu păli şi luă culoarea cerului. Nimic nu se schimbase, doar castanul era mai mare şi mai puternic.

„Ai vrut să pleci la Damasc?" întrebă tatăl. „Asta numai ca să poți scăpa de mănăstire?"

„Mereu voiam să plec în țări străine, departe, departe. Din cauza asta mama se întrista, şi se supăra pe mine când vorbeam despre plecare".

Marco vedea cum crengile se legănau în vânt, iar petalele florilor se legănau printre verdele frunzelor părând nişte fluturaşi.

„Speram să te întâlnesc pe dumneata, undeva", zise Marco.

În aceeaşi zi Nicolo Polo plecă cu fiul său la San Michele şi vizită mormântul Lionorei. Abia seara târziu se întoarseră. Tatăl era tăcut şi cufundat în el însuşi. Maffio Polo îi aştepta. Cu statura lui puternică şi cu felul său zgomotos, blajin şi totuşi gălăgios părea că umple toată camera. Aflase pierderea pe care o suferise fratele său, şi-şi dădea seama că acum nu trebuia lăsat singur numai cu gândurile lui.

Maffio Polo îşi pierduse soția încă în tinerețe, era singur pe lume şi dorise să se întoarcă în țară numai fiindcă-i era dor de jocul de culori al soarelui, de pietre şi apă, de Piazzetta şi de Piața San Marco, de Canal Grande şi de îngustele canaluri, mărginite de ziduri şi de tufişuri verzi, de murmurul a mii de glasuri de pe Alto Rialto, de strigătele negustorilor de peşte, de castane, de brutari, de neguțători de vechituri, şi ca să audă cântul moale al dialectului venețian. Se despărțise cu o seară înainte de fratele lui, în fața casei acestuia şi se dusese la prieteni. Nicolo Polo trebuia lăsat să-şi petreacă prima seară cu familia singur acasă; abia pe la prânz Maffio aflase despre moartea cumnatei sale.

Marco se simți atras din prima clipă de unchiul său, mai ales că acesta, pentru a abate gândurile fratelui, răspundea cu plăcere întrebărilor nepotului şi povestea în mod hazliu întâmplări din timpul şederi lor la curtea marelui Han. Marco ar fi putut asculta până dimineața poveştile unchiului, fără să obosească; târziu, se duse la culcare.

Maffio şi Nicolo Polo însă, stătură la sfat privind ce aveau de făcut în viitor. De la întoarcerea spre Veneția, după întâlnirea cu plenipotențiarul papal, îşi propuseseră să povestească numai prietenilor de încredere despre întâmplările lor aventuroase. Teobaldo Visconti le dăduse de înțeles, că le va da în curând de ştire dacă va da

curs cererii marelui han de a-i trimite învățați. Atunci sigur că el îi va ruga pe cei doi frați să preia conducerea acestei periculoase călătorii.

Maffio Polo, deşi avea patruzeci şi cinci de ani, avea o sănătate de fier, şi era gata să mai facă o călătorie. Lui îi era suficientă o scurtă şedere la Veneția, ca să plece din nou, cu puteri proaspete, în lume largă.

Dar cum se punea problema pentru fratele său? Nicolo se gândea la conversația ce-o avusese cu fiul său: Marco avea firea neliniştită a tatălui şi a unchiului. Pentru Marco ar fi însemnat îndeplinirea tuturor dorințelor, dar nu era oare prea tânăr pentru o călătorie atât de periculoasă? Se gândea la ofițerul dat de Marele Han şi care în a doua zi de călătorie se îmbolnăvise grav; se gândea la căldura copleşitoare, la cămilele care păşeau cu indiferență pe lângă scheletele albe împrăştiate prin nisipul galben din deşerturi; la atacurile din munți, care aproape că i-ar fi costat viața lor, şi a însoțitorilor lor, la sutele de pericole, ce pândeau din umbră.

„Este încă prea tânăr", zise către fratele său.

Dar în timp ce şedeau unul în fața celuilalt tăcând şi căutând să ia o hotărâre corespunzătoare, uşa se deschise fără zgomot. Marco, în cămaşă de noapte, intră.

„Iartă-mă, tată", zise, „trebuie să-l mai întreb ceva pe unchiul".

Frații se priviră înveseliți, dar Marco întrebă cu

fața serioasă: „Spuneați, unchiule, că oricine, se apropie de Marele Han, trebuie să sărute pământul”.

Maffio aprobă.

„Şi voi ați făcut asta?”

Maffio izbucni în hohote de râs. „Bineînțeles”, zise, „doar nu puteam să fim nepoliticoşi”. Marco îşi încreți fruntea şi ieşi.

„Este încă prea tânăr”, zise Maffio râzând, „dar e plămădit dintr-un aluat bun”.

Veni vara. Marco îşi savura din plin libertatea. Tatăl nu-i putea refuza nicio dorință, iar cu unchiul său se întreținea ca şi cu cel mai bun prieten. Într-o zi plănui să-l viziteze pe Paolo. Giovanni îi descrisese exact unde se află aşezarea de pescari. Prietenul nu putea veni cu el fiindcă în acest timp era mult de lucru la meşterul Benedetto.

Un tânăr Barcarole, cu mişcările puternice, îl duse pe Marco peste laguna cu sclipiri argintii, trecând pe lângă mici insule şi pe lângă pescari, care cu bărcile legate de doi pari, îşi aranjau liniştiți undițele şi-şi scufundau năvoadele pe fundul apei.

Marco nu mai fusese pe apele întinse, de foarte multă vreme. Era încă în zori, aerul proaspăt al dimineții îi mângâia fruntea, soarele se ridica încet. Plutiră în lungul coastei de la Lido, depărtarea se pierdea în neguri aşa că zăreai contururile țărmului oarecum vag.

În spatele dunelor de nisip ale insulei Lido se găsea marea, la o depărtare de cinci sute de paşi. Când Barcarole îşi lăsa vâslele să se odihnească, iar barca plutea clipocind peste apă, lui Marco i se părea că aude cântecul valurilor.

După vreo oră sosiră la aşezarea pescărească. Micile căsuțe, înconjurate de grădinițe verzi, se aflau în spatele nisipului galben. Pe o pajişte domol înclinată o fetiță mică păzea nişte capre, le mâna cu uşoara lovitură de băț de lângă un gard şi deveni foarte emoționată când văzu că este băgată în seamă. Păzitul caprelor este o ocupație grea şi plină de responsabilitate!

În grădini vedeai caişi încărcați de mari fructe verzi.

Pe plajă un pescar bătrân, ca vremea, ciupea năvoade. Nici măcar o barcă nu rămăsese, astăzi acasă, doar o singură luntre plutea ca un peşte subțiratic pe malul lagunei.

Barcarole îşi trase barca pe nisip şi plecă în interiorul insulei. Marco îi spusese că abia după-masă se vor întoarce.

Bătrânul Dimitro nu se lăsă deranjat în îndeletnicirea lui, cu degetele lui negre şi noduroase intra îndemânatic în încurcătura plasei, prindea firele rupte ale năvodului, le înnoda, lega altele noi.

„Buon giorno”, zise Marco.

„Buon giorno”, răspunse omul de o sută de ani, cu glasul său tineresc, care şi pe Paolo îl umpluse

pe timpuri, de mirare.

„Îl caut pe Paolo. După cum mi s-a spus trăieşte aici la voi”.

Dimitro înnoda fire. Marea murmura. Năvoadele miroseau a peşte, soarele frigea, valuri mici săltau jucăuşe peste nisip, înainte, înapoi, mereu, iar şi iar, limpezi ca sticla, cu coronițe mici de spumă. Ochii lui Dimitro cântăriră cu o privire neobservată figura şi obrazul băiatului.

„Cine eşti tu, băieţaşule?” întrebă bătrânul.

„Mă cheamă Marco Polo”, răspunse politicos Marco.” Aş vrea să vorbesc cu Paolo, am să-i comunic ceva important”.

Bătrânul Dimitro agăță năvodul pe suportul de lemn şi făcu semn băiatului să-l însoțească. Merseră până la cea mai apropiată colibă. Giulia care şedea la fereastră şi cârpea o bluză, îşi ridică privirea.

„Vizită pentru Paolo”, zise Dimitro şi părăsi coliba ca să se întoarcă la năvoadele lui.

De ce s-o fi uitând aşa de mânioasă la mine? Se întrebă Marco.

„Paolo nu este aici”, zise Giulia cu un fel de îndârjire, demult se temea, în taină, că odată o să vină cineva şi o să-l ia pe Paolo şi-acum uite, în fața ei stă un băiat elegant îmbrăcat. Îşi putea prea bine închipui cine e; căci Paolo îi vorbise despre tânărul lui stăpân şi-i spusese că poate într-o zi o să apară, şi o să-l cheme să se întoarcă la Veneția, dar ea voia ca Paolo să rămână aici.

„N-am să vă spun unde e Paolo”, zise ea. „El rămâne la noi”.

„Dar totuşi eu trebuie să-i vorbesc”, zise Marco. „El o să se supere dacă o să afle că nu mi-ați dat nicio informație.

A plecat la pescuit? Spuneți-mi, sunt doar Marco Polo, prietenul lui. Tatăl meu s-a întors”.

Giuliei i se făcu frică să nu fi făcut ceva pe dos. Imediat deveni vioaie şi prietenoasă, azvârli bluza şi zise: „Ei, dacă sunteți prietenul lui, vă spun că a plecat într-adevăr la pescuit, barca lui nu-i departe de-aici. Dacă doriți, vă însoțesc până la el. Afară există o barcă”.

Marco socoti că e suficient dacă-i spune unde pescuia.

Giulia se aşează din nou şi începu să se ocupe de bluză. Nu mai vorbea cu Marco. Nici măcar nu mai era necesar; inima îi era aşa de evident înscrisă pe față încât cuvintele nu mai erau necesare. Lui Marco nu-i rămase nimic altceva de făcut decât să o roage să vină cu el. Vocea îi suna cam supărată, dar Giulia se făcu că nu bagă de seamă, îşi aruncă repede lucrul de-o parte şi-i spuse lui Marco s-o ia înainte, vine şi ea imediat.

După o vreme ea ieşi din colibă; îşi pusese o rochie nouă şi pantofi. Părul ei blond îi înconjura obrazul aşa că era o plăcere s-o priveşti. La încheietura mâinii purta o brățară lată de aur.

„Plec cu el în larg, la Paolo, bunicuțule”, strigă Giulia, „Ne întoarcem imediat”.

Bătrânul Dimitro murmură indignat câteva cuvinte.

Fetița, din spatele casei, avea iar mari supărări cu caprele cele neascultătoare, şi nimeni nu dădea atenție strigătelor ei mânioase, nici mişcărilor ei violente, nici măcar caprele.

Paolo, cu barca lui, era într-un mic golfuleț cam la cincizeci de paşi departe de stuf. Cu fața pârlită de soare şi cu liniştea calmă a unui pescar, care toată viața n-ar fi făcut altceva decât să întindă curse peştilor şedea pe banca de vâslit şi îşi supravegheze uneltele de pescuit.

Se obişnuise repede. Viața pescarilor îi plăcea şi nu simțea dorința să se întoarcă la Veneția. De multe ori îşi propusese să-l viziteze pe Marco, şi să vorbească cu el despre asta, dar când se afla, seara, în coliba lui Dimitro, când supa de peşte se fierbea într-un ceaun pe foc liber, când noaptea valurile băteau pe plajă şi undeva vreun tânăr cânta o melodie plină de dor, sau când duminica se ducea cu Giulia la plimbare, atunci îşi amâna din nou şi mereu vizita.

Apa în golfuleț era netedă şi strălucitoare, în stuf făcea gălăgie o familie de rațe sălbatice. Soarele bronza fața lui Paolo, aşa incit pielea părea ca tăbăcită. Nimic nu putea rămâne neauzit în liniştea mută. Paolo, auzind plescăitul vâslelor, se întoarse şi îl zări pe Marco şi pe Giulia înainte ca ei să-l fi strigat.

Auzi bucuria în sunetul glasurilor – în cea

luminoasă și chiuitoare a Giuliei şi în cea cu o tonalitate mai adâncă a lui Marco.

Marco vâslea; conduse barca cu grijă lângă luntrea pescărească. „Bine mai arăți astăzi”, zise Paolo, în prima clipi de emoție, către fată.

Giulia se înroşi. „Şi el nici măcar nu voia să mă ia ca el”, răspunse arătându-l pe Marco. „Vedeți că n-ar fi fost bine?”

Paolo şi Marco se priviră, amândoi mişcați de întâlnire Giulia simți dintr-o dată că nu mai stă în centrul atenției, şi asta o duru puțin, fiindcă în adâncul gândurilor ei pândea o frică tainică. Îşi lăsă mâna să-i atârne afară din barcă şi şi-o mişcă jucându-se în apa răcoroasă.

„Ați reuşit să scăpați de paza lui Messer Bocco?” întrebă Paolo. Cuvintele sunau fals în gura lui; îşi schimbă brusc felul de a se exprima, şi-şi alese felul încrezător cu care te adresezi unui prieten apropiat:” Ce mai faci, Marco, îmi era teamă că eşti deja la mănăstirea de la San Nicola”.

Marco însă nu putut să mai treacă sub tăcere marea, emoționanta noutate. „Nu ştii, Paolo? Tatăl meu s-a întors. Acum pot să fac ce vreau. Messer Pietro Bocco a scrântit-o. Chiar şi unchiul meu Maffio e acasă. În curând vom pleca toți trei într-o lungă călătorie... Tata ştie că astăzi am venit la tine, şi mi-a spus să-ți transmit salutări...” Marco privi cu coada ochiului la Giulia. Ea se apleca peste marginea bărcii şi părea adâncită în contemplarea imaginii ei oglindită în apă, dar

urechiuşele ei pândeau atente.

Marco îşi cobori vocea. Zise în şoaptă: „Vino cu noi, Paolo!” Paolo îşi dădu cu o mişcare gânditoare părul peste cap.

„Aşa! De asta aţi venit”, zise Giulia înspăimântată şi-l privi pe Marco cu nişte ochi ce aruncau scântei. „Niciodată nu ar fi trebuit să vă spun unde e Paolo!” Bătu cu palma în apă, încât picăturile de apă o stropiră în obraz.

Marco se simţi ca un păcătos surprins asupra faptului.

Paolo zâmbi şi zise împăciuitor: „A fost doar o propunere, Giulia, se poate vorbi despre asta”.

„Vorbiţi despre asta”, strigă ea, „eu plec. Treceţi în cealaltă barcă, tinere domn”.

Cei doi reuşiră fără prea mare osteneală, s-o liniştească pe Giulia, şi cu vorbe împăciuitoare o convinseră să rămână.

Marco observă că blajinul Paolo nu mai este stăpân pe hotărârile lui, dar că se simţea foarte bine în situaţia asta. O clipă fugară se gândi la Giannina, care era la fel de iritabilă şi-şi spuse, că acum va trebui să-l ajute pe Paolo. Zise că a glumit doar: dar nu-i reuşi aşa de repede să o liniştească pe bănuitoarea Giulia. Fu nevoie şi de câteva vorbe din partea lui Paolo, care o asigură, ce bine se simte printre pescari, până când liniştea plină de soare cu apa murmurând uşor în micul golfuleţ, fu împărtăşită şi de oameni.

Paolo şi Marco se gândeau la timpurile trecute;

nu erau necesare prea multe cuvinte pentru a trezi în ei întâmplări vii din trecut. Dar printre cuvintele şi privirile lor simțeau amândoi că stau astăzi în alte raporturi ca mai înainte. Marco nu mai era „tânărul stăpân”, iar Paolo nu mai era servitorul, ci un pescar liber, stăpân pe hotărârile sale, atâta vreme cât Giulia nu spunea ici şi colo câte un cuvințel.

În orice caz Marco nu putea înțelege, cum Paolo putea să renunțe aşa de repede la oferta de a face o călătorie aşa de mare şi de minunată. Dacă de exemplu Giannina l-ar ruga pe el. Marco, să nu plece, asta n-ar schimba hotărârea lui cu nimic.

Pentru Giulia conversația celor doi era puțin cam plictisitoare, curând, îşi aminti, că trebuie să se întoarcă, deoarece îi e frică de bătrân dacă nu-şi termină treburile? Paolo şi Marco îi propuseră să plece singură, dar pentru aşa ceva nu avea chef.

Abia după-masă Marco îşi luă rămas bun. Paolo, bucuros că, acum, viața lui era clarificată, promise că îi va face în curând o vizită lui Messer Nicolo Polo.

Barcarole stătea liniştit pe plajă şi aştepta. Fetița cu caprele dispăruse, Marco sări în apa puțin adâncă şi trase barca pe plaje. Nisipul frigea sub tălpile lui goale; cerul înalt de vară strălucea luminos albastru, lipsit de nori. Dimitro o certă cu glas răstit pe Giulia, că s-a îmbrăcat cu hainele de duminică, în mijlocul săptămânii, şi că nu şi-a terminat lucrul. Giulia îşi luă grăbită rămas bun

de la Marco, fugi în colibă, şi-şi puse cu grijă brățara de aur la loc.

Marco se încălță şi se urcă în barcă. Barcarole, odihnit după somnul de prânz, ce-l trăsese în umbra unui curmal, vâsli înapoi spre Veneția.

În lunile când Marco era expus bunului plac al lui Pietro Bocco, timpul părea că se târâie ca paşii obosiți ai unui moşneag. Acum însă părea un izvor argintiu care curge printre frumusețile unui peisaj mereu în schimbare. Marco, Giovanni şi Giannina se plimbau duminicile ca şi odinioară prin insulă. Vorbeau numai arareori despre trecut, acum conversațiile lor se învârteau cel mai adesea în jurul viitoarei mari călătorii a lui Marco. Nu mai era un vis, ce nu putea fi îndeplinit: Nicolo Polo îi spusese băiatului c-o să-l ia şi pe el, dacă unchiul va fi de acord. Bineînțeles, că în aceeaşi clipă Marco s-a repezit la unchiul său, şi n-a avut nevoie decât de puține cuvinte ca să-l convingă pe Maffio Polo, că nu poate să renunțe la prețioasele lui forțe.

În viața lui Marco Polo apăruse un scop limpede. Vara şi toamna trecură. Începea un an nou. Marco îşi însoțea tatăl şi unchiul la afacerilor lor şi aruncă o privire de ansamblu asupra artei afacerilor şi a câştigării banilor. La dorința tatălui său mergea de două ori pe săptămână la o şcoală: aici învățați şi senatorii inițiau pe elevii proveniți din cele mai nobile familii în ştiințele laice: matematica, astronomia, geografia. Politica şi

limbile străine. Marco învăța bine. Fiindcă-şi spunea că va avea nevoie de aceste cunoştințe în călătoria lui.

Într-o seară, Nicolo Polo îşi chemă băiatul. Nu era ceva neobişnuit, şezuseră adesea în ultimele luni în camera tatălui. Atunci Nicolo Polo şi unchiul povesteau despre uimitoarele întâmplări din imperiul împăratului mongolilor, iar Marco povestea despre mama şi despre toate micile întâmplări, care îşi aveau pentru el importanță. Cei doi bărbați ştiau deci felul în care Messer Pietro Bocco cumnatul lor se purtase cu băiatul, şi-i respingeau orice încercare de apropiere. Numai un lucru nu-l spusese Marco: încercarea de asasinat din vara anului 1268, asupra lui. Nu ştia nici el prea bine de ce nu-i povestise tatălui său despre acest lucru, în seara aceea, însă, era sortit ca şi această întâmplare să ajungă la urechile celor doi bărbați.

Nicolo şi Maffio Polo nu se aflau câtuşi de puțin într-o bună dispoziție, atunci când dădură ordin Mariei să-l cheme pe Marco. Ajunseseră de fapt, după o discuție serioasă, la concluzia că educația care o dădeau băiatului nu era deosebit de înțeleaptă. Îl lăsau să facă ce vrea, şi vorbind cinstit, nu făceau decât să joace după cura le cânta el. De exemplu tânărul domn spunea: „Tată, mâine merg la Balestra, la San Nicolo, nu-i aşa că vii şi tu?” iar tată îşi dădea, fără să se mai gândească, aprobarea, deşi vedea obrazul acru al

lui Maffio, care se gândea la urgentele afaceri ce urmau să aibă loc mâine. Şi ce să vezi, dimineața următoare toți trei părăseau casa, îmbrăcați sărbătoreşte. La stânga Nicolo Polo, la mijloc băiatul, iar la dreapta Maffio Polo, mândru, că Marco îl lăsa pe el să ducă arbaleta.

Sau Marco zicea: „Tată, astăzi plec cu Giannina la Murano. Vrem să-i facem o vizită lui Giovanni şi ne întoarcem abia seara".

Tocmai aceste vizite, strânsa intimitate a lui Marco cu aceşti copii de meseriaşi nu le conveneau Marilor negustători. Şi erau de părere că e timpul să strângă puțin frânele.

Marco intră vesel în cameră, se minună puțin de fețele serioase ale celor doi bărbați, dar nu se lăsă impresionat în buna lui dispoziție.

„Am sosit", zise el şi făcu o gentilă plecăciune.

Maffio şi Nicolo îşi ziseră, că de fapt e un tânăr politicos, pe care nu te poți supăra. Maffio se uită la Nicolo, Nicolo îl privi pe Maffio, de fapt, uitaseră să se înțeleagă, care dintre ei se va adresa primul băiatului.

Unchiul îşi drese glasul – şi tăcu. Ar fi trebuit să vorbească el primul? De fapt Nicolo era tatăl.

„Ce s-a întâmplat cu voi, tată şi unchiule? Arătați aşa de ciudat astăzi zise Marco.

Nicolo se gândea la o traversare furtunoasă pe o mare montată. Stătuse pe punte, singur călător şi nu-i păsa de enormele valuri.

„Trebuie să vorbim serios cu tine!" zise el. „Aşa

nu mai merge, fiul meu”. Pe fruntea lui dungile se adânciră.

Marco privi surprins spre cei doi bărbați. Ce se întâmplase? Primiseră vreo veste rea? Cât ai clipi veselia, de pe fața lui, dispăru. Poate era chiar în legătură cu călătoria lor? Curând însă află adevăratul motiv.

Nicolo vorbi foarte serios cu Marco, aşa cum vorbeşti cu un prieten mai tânăr, îi spuse însă foarte clar că el şi fratele său nu vor mai îngădui atâta intimitate cu copiii de meseriaşi. Ar fi mult mai bine dacă şi-ar căuta prieteni printre copiii familiilor nobile.

Marco îşi îndreptă privirea spre unchiul său, Maffio Polo confirmă, printr-un gest puternic al capului, că este de aceeaşi părere. Tatăl mai spuse că el, Marco, e aproape matur şi că trebuie să-şi dea seama că Giannina şi Giovanni nu sunt pentru el prietenii potriviți. Lui Marco gândurile astea nu-i trecuseră niciodată prin cap. Dar cine să-i atragă atenția? Mama fusese de acord cu acest lucru, cu toate că nu vedea chiar cu ochi buni că pleca aşa de des la Murano. Iar în ceea ce-l privea pe unchiul Pietro Bocco, acestuia i-a ascuns cu bună ştiință escapadele lui.

Marco se gândi multă vreme. Tatăl şi unchiul îi deveniseră, în acest scurt răstimp, foarte dragi şi ar fi dorit cu plăcere să-i asculte, dar ceea ce îi cereau astăzi, nu putea s-o facă. Trebuia să-i convingă că, în acest caz, nu aveau dreptate. Cât

timp va mai fi în Veneția o să fie bun prieten cu Giovanni şi Giannina, îi legau atâtea trăiri comune.

Brusc îşi aminti de atacul din străduța strâmtă din spatele pieții de zarzavaturi. Nu Giovanni fusese acela care prin îndrăzneață lui intervenție îi scăpase viața? Acum ştia ce trebuie să le răspundă celor doi bărbați.

„Nu ştii, tată, că Giovanni mi-a salvat viața?" întrebă Marco, şi observă, cu mulțumire, fețele îngrozite ale lui Nicolo şi Maffio Polo.

„Un criminal voia să mă omoare cu un pumnal. Giovanni i-a sărit în spate ca o pisică, altfel n-aş mai fi scăpat cu viață. Asta a fost odinioară, tată, şi acum nu mai trebuie să mă întâlnesc cu el?"

„Ce povesteşti tu acolo?" întrebă aspru Nicolo Polo. „Spune adevărul, Marco!"

Marco se concentră serios, ca să nu spună, în prima tulburare, cuvinte inexacte. Cum de poate, tatăl său să se îndoiască de vorbele lui? Povesti ce se întâmplase atunci, vorbi despre scrisoarea pe care i-o transmisese cerşetorul, descrise atentatul şi vorbi chiar şi despre bănuielile lui Paolo, că inițiatorul ar fi fost Pietro Bocco.

Cei doi bărbați puneau întrebări, cărora Marco le răspundea cu promptitudine. Nicolo Polo sărise în picioare şi umbla în sus şi în jos prin cameră. Maffio şedea cu pumnii strânşi, la masă.

„Trebuia să ne spui lucrul ăsta mai demult", zise unchiul.

„Du-te la culcare, fiul meu”, zise Nicolo Polo, stăpânindu-se. „Cu Messer Pietro Bocco o să mai vorbim un cuvințel, pe care n-o să-l uite toată viața”.

Despre interdicția de a mai pleca la Murano, la Giovanni, nu mai fu vorba. Marco, văzând emoția zugrăvită pe fețele celor doi, se duse nelinişţit la culcare, dar cu toate acestea simțea o mare mulțumire că putuse interveni pentru prietenii lui. Nicolo şi Maffio Polo stătură în seara aceea încă multă vreme de vorbă.

În zilele următoare îl chemară pe Paolo – care îi mai vizitase o dată şi adusese şi o legătură de peşti – şi-l întrebară ce ştia despre atentat. Şi Paolo repetă, ceea ce, în general, ştiau deja, din povestirea lui Marco. Din păcate nu existau puncte sigure de plecare care să-l fi putut dovedi pe Messer Pietro Bocco ca instigator. Dar cei doi frați, după toate cele auzite despre el, erau sigur că era amestecat în toate astea, şi hotărâră ca în vreo împrejurare favorabilă, să-l lase să observe că l-au dibuit.

Marco nu mai trebuia să-şi facă griji, tatăl autorizã şi pe mai departe escapadele la Murano şi lăsă să se întrevadă într-o observație că i-ar face plăcere să cunoască pe prietenul fiului său. Duminica următoare, Marco îşi convinse prietenul să vină la Veneția.

Tatăl se întorsese dintr-un drum pe care îl făcuse până la Piazzetta şi se afla singur în camera

lui, când Marco bătu la uşă şi ceru voie să-şi prezinte prietenul.

„Adu-l înăuntru dacă-i aici”, zise Nicolo Polo, înveselit de zelul fiului său.

Marco, îl împinse pe Giovanni, care stătea, sfios şi cu inima bătându-i, în spatele uşii, în camera tatălui.

„Asta e Giovanni, tată!” zise el.

Giovanni făcu o plecăciune şi-l privi nestingherit pe Messer Polo. Sfiala îi dispăru. Era doar un constructor de corăbii, şi meşterul Benedetto îl învățase că constructorii de corăbii erau cei mai importanți oameni din Veneția, şi chiar şi în Paradis li se dădeau cele mai bune locuri. Niciodată, după cât ştia meşterul Benedetto, n-a ajuns în iad nici chiar leneşi ca Aurelio, Filiberto şi Alberto; ei nu trebuie să aibă nicio teamă, că vor ajunge vreodată să se prăjească pe frigările diavolului Giovanni îşi făcea singur curaj, gândindu-se la veselele discursuri ale meşterului Benedetto.

Nicolo examină cu mare mulțumire băiatul cu ochi luminoşi şi cu obrazul frumos, şi ştiu dintr-o dată că fiul său, în relațiile lui cu copiii de meşteşugari, căzuse pe un teren prielnic. Această convingere câştigă, în amploare, prin următoarea conversație.

„Ar trebui să-l auzi odată cântând, tată”. Zise Marco căruia tăcerea i se păru penibilă.

„Aşa, vasăzică ştii şi cânta?” întrebă Nicolo Polo.

„Marco mi-a povestit că eşti ucenic la meşterul Benedetto”.

„Construim acum o corabie mare”, zise Giovanni, „şi mai ajut şi eu pe ici pe colo”.

Între Nicolo Polo care călătorise prin toată lumea şi Giovanni, care venea din mediul apropiat de Veneția, avu loc o discuție de specialitate, despre tipuri de corăbii arabe, indiene, normande şi venețiene, în timpul căreia Giovanni pierdu orice urmă de timiditate, nu crezuse că se poate vorbi aşa de bine cu Messer Polo. La încheierea conversației, Nicolo Polo se apropie de lada din colț, o descuie şi scoase din ea o pungă cu diamante. O răsturnă pe masă, în fața ochilor uimiți ai lui Giovanni şi-i zise să-şi aleagă unul drept mulțumire fiindcă a scăpat viața fiului său.

Marco, amintindu-şi de legătura cu haine pe care odinioară prietenul său o refuzase, se înspăimântă puțin, când văzu, că Giovanni ca orbit de strălucirea lor, făcu un pas înapoi. Dar se vede că astăzi era cu totul altceva.

„Ia, Giovanni”, zise „tata ți-l face cadou”. Îşi conduse prietenul care-l urma supus, lângă masă. Chiar şi Nicolo îl pofti, din nou, să ia unul din diamantele pe care el le primise odată de la Marele Han, drept cadou şi amintire a prietenului, care în curând va părăsi Veneția pentru multă vreme.

Giovanni, complet zăpăcit, îşi alese, din grămada scânteietoarelor pietre, pe cea mai mică. Nicolo Polo îi dădu însă una mai mare şi adăugă glumind,

că va trebui s-o dăruiască, mai târziu, când va ajunge la maturitate, logodnicei lui.

Giovanni nu-şi mai dădu seama de atâta fericire, şi pentru diamant, şi pentru prietenească primire, cum ieşi pe uşă, şi-l întrebă apoi pe Marco, dacă nu cumva uitase să mulțumească. Dar prietenul îl linişti.

Cei doi frați erau de mai bine de un an în Veneția şi aşteptau cu nerăbdare o veste de la Teobaldo Visconti. Toți aveau tracul specific dinaintea marilor călătorii, dar niciunul nu era aşa de neliniştit ca Marco. Deşi Nicolo şi Mafiio Polo nu vorbiseră decât cu puțini prieteni de încredere despre întâmplările lor, în cercurile comerciale era cunoscut ce enorme bogații aduseseră. Într-o zi se anunță onoratul cumnat Pietro Bocco, care nu înainta chiar aşa de repede cu afacerile, cum ar fi vrut-o el, şi vroia să-i întrebe dacă nu ar fi dispuşi să-i împrumute o sumă mai mare de bani, de care avea nevoie ca să poată încheia un târg avantajos.

Maffio, capul familiei Polo, îl primi cu un obraz de nepătruns şi-l pofti să ia loc. Messer Pietro Bocco voia să înceapă o politicoasă conversație, dar fu întrerupt printr-un gest al cumnatului. Maffio Polo se sculă, merse la uşă şi porunci Mariei să-l cheme pe Nicolo Polo.

Se reaşeză şi-i spuse cu indiferență cumnatului că va trebui să aştepte puțin. Schimbară câteva cuvinte lipsite de importanță, până când apăru şi Nicolo Polo, care-şi salută cu răceală cumnatul.

Messer Pietro Bocco începu conversația, făcând ambilor mari negustători complimente asupra felului înțelept în care își conduc afacerile, deși au lipsit un timp atât de îndelungat din Veneția. Frații mai aruncau din când în când câte un cuvânt, și-l lăsau să vorbească.

Marco are dreptate, are ochi răi, care-i fac de minciună vorbele prietenoase, gândi Nicolo, și fu mândru de bunul simț de observație al fiului său.

În cele din urmă, Messer Pietro Bocco, după o iscusită introducere, ajunse la adevăratul motiv al vizitei: îi rugă, pe cei doi frați, să-i împrumute, cu o mică dobândă – erau doar rude – două mii când sute de ducați.

Nicolo Polo tăcu. În clipa aceea îi trecu încă o dată prin cap tot ce aflase de la Marco și de la Paolo și-i păru rău, la vederea zâmbitorului ipocrit, că nu are la mână dovezi mai sigure. Își încruntă amenințător sprâncenele stufoase.

Maffio Polo se ridică și veni lângă masă.

„Doriți două mii cinci sute de ducați?" întrebă el, dar în tonul vocii sale se făcu auzit ceva ce-l făcu atent pe Pietro Bocco.

„Cât ați câștigat cu contrabanda voastră nocturnă?" întrebă brusc Nicolo Polo. „Vă mai amintiți doar de cei cincisprezece saci de sare?"

Messer Pietro Bocco păli. Atacul venise pe neașteptate. Nicolo Polo porni a doua lovitură: „Mi-ați povestit câtă grijă ați purtat neascultătorului meu copil", zise cu tăioasă ironie. „Vă mulțumesc

pentru asta, Pietro Bocco". Se aplecă şi-şi apropie ochii înflăcărați de mânie de obrazul palid ce se dădea înapoi. „Lovitura de pumnal a căzut alături. Păcat, Pietro Bocco, nu-i aşa?"

Maffio Polo îşi prinse fratele de umăr şi îl trase cu blândețe, dar, totuşi, puternic înapoi, căci n-ar fi vrut ca Nicolo să lovească în scârbosul obraz.

Pietro Bocco îşi recâştigă stăpânirea de sine şi se ridică.

„Ce fel de învinuiri absurde sunt astea?" strigă el nesigur. „Ați adoptat nişte obiceiuri foarte ciudate", mai zise încercând o vagă bătaie de joc.

„O să avem grijă ca să fiți tras la răspundere pentru contrabanda de sare", zise Maffio. „Plecați din casa noastră şi să nu vă mai prindem pe aici. Nu vă mai cunoaştem de-acum, Pietro Bocco. Sunteți un criminal şi nu un neguțător cinstit".

Nu-l mai lăsară pe Pietro Bocco, care tremura de spaimă şi de furie, să mai rostească o vorbă, se apropie amenințător de el, până când acesta se întoarse şi ieşi repede din cameră.

Maffio şi Nicolo stătură la fereastră şi se uitară după el, cu fețe întunecate.

„Trebuia să-l omor", zise Nicolo Polo şi reintră în camera sa.

GIOVANNI CÂNTĂ

Toamna anului 1271 începu cu nişte furtuni puternice, marea dezlănțuită se arunca urlând contra digurilor şi rupsese bucăți întregi din plaja

de la Lido. Peste noapte se făcu însă linişte şi dimineața apăru soarele.

Cerul se cufundă şi el în mare ca să împrumute norilor lui colorați strălucirea tainică a apei scânteietoare.

Urmă un lanț de zile frumoase, care dădu oamenilor, din Veneția, ocazia să dreagă stricăciunile făcute de mare şi lagună. Piazzetta şi piața San Marco cu mândrele lor clădiri sa ridicau peste ape şi-şi ofereau, sub cerul liber, spațiile sărbătoreşti, distracțiilor oamenilor multicolor îmbrăcați.

Oraşul color o sută de insule trecuse peste o furtună. Trecuse şi spaima care-i cuprinsese pe cei fricoşi, când apa se înverşuna împotriva pământului ca şi a pietrelor şi zgâlțâia temeliile caselor, stâlpii de lemn şi grămezile de pietre. Domnii distinşi se lăsau duşi, în mantalele lor purpurii, prin Merceria de lângă Ponte della Moneta spre Piazza, sau se lăsau duşi de bărcile lor decorate cu covoare, şi sculpturi aurite din Canalul Grande în Canal della Giudeca spre San Giorgio. Alții mergeau cu doamnele lor să se plimbe în tomnatice grădini ruginii.

Hamalii încărcau corăbii din toate țările lumii; marinarii cântau cântece despre furtuni, şi dor de țară, meseriaşii construiau corăbii şi fabricau oglinzi; cerşetorii schilozi se târau prin fața bisericilor şi cereau milostenii.

Furtuna trecuse, Veneția trăia, atmosfera era

plină de culori şi glasuri ca şi de murmurul apei care se izbea de pietre, lemn şi țărmuri.

La Roma, după doi ani de certuri în jurul tiarei papale, ajunsese pe scaunul Sf. Petru, fostul plenipotențiar Papal Teobaldo di Viscont sub numele de Gregor al X-lea.

Marco avea acum şaptesprezece ani şi era numai cu un lat de palmă mai scund decât tatăl său. Fruntea lui liberă şi bine formată, ochii mari, cenuşii, nasul drept şi bărbia puternică, dovedeau energie şi limpezime în gândire.

Maffio şi Nicolo, aşteptați cu nerăbdare de Marco, se întorseseră ieri de la Roma. Întrevederea cu Papa se soldase favorabil. Gregor al X-lea îi primise cu bunăvoință, le-a dat scrisori pentru marele Han şi a numit doi călugări învățați care urmau să-i însoțească în îndepărtatul Imperiu, ca din însărcinarea Papei să numească episcopi, să sfințească preoți şi să împartă indulgențe.

Cei doi frați începură fără nicio amânare pregătirile de călătorie, şi Marco îi ajută cu impetuozitate. Corabia, care urma să plece în zilele imediat următoare spre coasta Armeniei şi să transporte pe călători spre locul de destinație, era ancorată pe Riva della Schiavoni. Călugării se preocupau prea puțin de pregătirile de călătorie. Ei locuiau în mănăstirea de la San Nicolo.

Cu două zile înainte de plecare, treburile mai importante fiind terminate, Marco ceru învoirea tatălui să plece la Murano, să-şi ia rămas bun de

la prietenul său.

Era o zi însorita de toamnă, când el şi cu Giannina trecură peste lagună. Un vânt dulce se juca în părul Gianninei. Marco vâslea. Pluteau printre valurile mici: case şi biserici îi salutau de pe insule, se întâlneau cu bărci de transportat mărfuri şi cu alte ambarcaţiuni. Marco privea atât de cunoscutul peisaj cu alţi ochi, vedea multe amănunte pe care altă dată le trecuse cu vederea. Pe San Michele pe o limbă de pământ se afla un chiparos solitar, care privit din depărtare părea crescut din apă. În spatele lui se ridica zidul ros de vremi al tăcutului cimitir, cu mormântul mamei, pe care-l vizitase ieri, împreună cu tatăl său.

Apă şi insule şi bărci şi în spatele lor casele şi canalele, palatele şi bisericile de pe insula Rialto, cu mulţimea de oameni ce mişuna; corăbiile din porturi străluceau poleite de aura ţărilor îndepărtate. În turnul vechii biserici, de pe San Michele, sunau clopotele.

Marco îşi întipări în suflet peisajele şi zgomotele patriei.

Giannina era aşa de frumoasă, la cei cincisprezece ani ai ei, încât barcagii şi tinerii pescari îi făceau cu mâna sau treceau privind-o în tăcere. Părul ei negru îi mângâia tâmplele şi gâtul şi-i acoperea umerii înguşti cu nişte bucle negre ca noaptea; buzele luceau ca nişte fragi roşii şi copţi pe faţa-i oacheşă.

Murano se întindea în fața lor. Acolo unde fusese o dată villa romană, se mai puteau vedea numai nişte cuburi de; piatră ce rămăseseră îngropate în pământ, dar la stânga, lângă gard, se înălța smochinul cu frunzele lui acum colorate în galben, roşu şi maron.

Giovanni îi aştepta; trase barca pe țărm şi îi ajută pe Giannina şi pe Marco să coboare.

Se plimbară prin insulă, vizitară locurile care le trezeau amintiri, stătură o vreme lângă heleşteul aproape rece, rostiră cuvinte lipsite de importanță şi încercară să nu se gândească la despărțirea ce urma să vină. Erau călători, ce treceau cu paşi liniştiți pe lângă locurile copilăriei lor, râdeau de micile lor nebunii şi se credeau foarte bătrâni: pentru că. Giovanni, lat în umeri şi cu mâini aspre de muncitor, era pe cale să devină un vestit constructor de corăbii. Nu era prea departe ziua când se va spune: Uite, corabia asta a făcut-o Giovanni din Murano.

Iar Marco era un călător al lumii, care în curând o să treacă prin pustiuri călărind cămile. Nu pleca el în călătorie din însărcinarea sfatului creştinătății la cel mai puternic stăpânitor al lumii? Marco şi Giovanni, doi tineri, fiecare în felul său, cu planuri mărețe! Şi-acum trebuiau să-şi ia rămas bun, unul de la celălalt.

Se plimbau prin insulă, între oi păşea uşor Giannina, care o dată vrusese să fie mireasa piratului Giovanni.

Laguna se întindea în fața privirilor lor, vântul adia pe deasupra ei. O zi de toamnă în lumina mat-aurie a soarelui de după-amiază. Fumul se înălța din hornurile sticlăriilor, luat de vânt şi purtat mai departe.

Mulți ani va petrece Marco departe de țară. În inima lui Giovanni răsună o melodie. El nu poate exprima în cuvinte tot ce simte, dar poate cânta un cântec, care va da aripi tuturor cuvintelor care-i amuțesc pe buze.

Şed pe cuburile de piatră, la picioarele lor străluceşte apa. O limbă de pământ plină de grădini şi de copaci opreşte vântul.

Îşi iau rămas bun.

Vocea lui Giovanni câştigase în amploare şi frumusețe. Melodia unui cântec meşteşugăresc ce vorbeşte despre rămas bun, despre lungi călătorii pe drumuri fără capăt, despre fericita întoarcere acasă, este purtată de vânt peste mare.

Giannina îşi priveşte uimită prietenul, al cărui obraz oglindeşte toate emoțiile ce se ascund în cuvintele şi melodia cântecului.

Giovanni cântă.

Pe cheiul Riva della Schiavoni însă e în ancoră corabia cu care Marco va părăsi Veneția; doi călugări învățați rătăcesc purtați de gânduri tulburi prin coridoarele în formă de calce ale mănăstirii şi-şi blestemă soarta, care i-a ales tocmai pe ei pentru îndepărtata şi periculoasa călătorie.

Marco uită că e la Murano, gândurile lui o iau înaintea realității, îl poartă pe cărări singuratice prin munți, pe drumuri de pădure pline de primejdie, cu animalele sălbatice care noaptea se strecoară în jurul taberei lor.

Cântecul se stinge.

Giovanni îşi ia rămas bun de la prietenul său Marco. Se îmbrățişează şi se simt penibil în fața Gianninei când ochii încep să le strălucească.

„Dar tu ai să te-ntorci, Marco”, zise Giovanni şi ajută ca barca să fie împinsă pe apă.

Giannina şi Marco se reîntorc la Veneția.

Giovanni rămâne pe pietrele albe şi le face semne cu mâna; barca cu Marco şi Giannina se face mai mică; soarele apune în dosul clădirilor Veneției, laguna e roşie ca jăraticul, iar barca întunecată dispare din privirile lui Giovanni, ca şi când s-ar fi topit în ceața colorată a serii de toamnă.